

Aşk Özümüzde Saklı

Yaratılış Hikayeleri-I

Özgür Kadın Akademisi

*Kadın ordulaşmasının
ölümsüzleşen komutanlarının anısına*

İçindekiler

Gresor'un Kardeleni- Dirok Jiyan.....	7
Garzan Zamanları- Zilan Hakkari.....	36
Peri Sen misin?- Dirok Jiyan.....	64
Anka Tutkusu- Dirok Jiyan.....	101
Meşe Gibi- Zilan Hakkari.....	141
Özün Sırrına Eren Bilge- Dirok Jiyan.....	171
Yeniden- Zilan Hakkari.....	214
Bir Kentin Ruhunda Yücelmek- Dirok Jiyan.....	232
Ağustos Hikayesi- Dirok Jiyan.....	258

ÖNSÖZ

Ana topraklar, kadın devrimi ve şehitlerimiz... Soluk soluğa verdiğimiz özgürleşme ve özgürleştirme mücadelesi içinde bizi öte zamanlara taşıyan üç vazgeçilmez gerçekliğimizdir. Aynı zamanda Özgür Kadın Akademisi olarak kendi alanında tüm acemiliklerine rağmen bir ilk olan çalışmamızın da başlangıç noktasını ifade ediyor.

Üzerinde yaşadığımız topraklar yeryüzünün en yazısız coğrafyasıdır. Kahramanları adsız ve kimsesiz. Serüvenleri tanıksız, toprağı suskun, zamanı tanımsızdır. Oysa ki cennet ve cehennem kavramlarını doğuran gerçekliklerin sahibidir bu topraklar. Işığın karanlığa üstün geldiğı ilk anlamlı zaferler kadar, ilk tutsaklığın ve ilk isyanın beşığıdir. İlk aşk duygularının, ilk ışıklı düşüncelerin, ilk erdemli davranışın meskendir. İnsan bilincindeki tüm illklere imza atan bereketin ve yaratıcılığın diyarıdır. Bu tarih, yazısızlığa mahkum edilebilir mi? Güneşsiz, destansız, kahramansız sayılabilir mi?

Yazılmayı, okunmayı ve anlaşılmayı bekleyen bir tarihin sahipleriyiz. Toprağımız bizim gibi acılı ve yalnız, biz toprağımız gibi kimliksiziz. Nice asırlara damgasını vuran bu zamanın akıntısında geleceğimiz solmasın diye, özümüzün yedi rengiyle başkaldırdık. Ki her renk umutlarımızı, hayallerimizi, özlemlerimizi, inancımızı temsil ediyor. Çeyrek asırlık fırtına böylece yeni bir hayatın, yeni bir zamanın, yeni bir insanın yolunu çizdi. Ana topraklar çağların ardında 'Çağdaş Kadın Devrimi'ne beşiklik etmenin sevinciyle çocuklarına kucak açıyor. İnsan ve yaşam kadın özünün aydınlığında uygarlığın kirlerinden arınıp kutsanıyor. Ve zaman, kadim yüzüne kavuşmanın onurunu taşıyor yarınlara.

En güçlü yürek atışlarıyla nefes nefese süren kavgada her dağ, her yayla, her vadi ölümsüzleşen kahramanlara yuva oldu.

Onlar özün sırrına kavuşma mücadelesinde ölümsüzleştikleri için kahramanlaştı. Şimdi kahramanlaşan yanımız bir değil, yüz değil, binlerce şehidimiz var. Onlarla yürek bağımızı gül tazeliğinde tutmanın etkili bir yolu da daha fazla tanımak, anlamak, tanıtmak ve anlatmaktır.

Yanı başında yoldaşının şehadetine tanık olan binlerce gerilla var şimdi. Ve her gerillanın kurutulmuş dağ çiçekleriyle süslenmiş günlüklerinde ölümsüzleşen yolaşlarına dair yazılar var. Titrek bir elin kaleminden dökülen kelimeler hep yetersiz kalmıştır onları anlatmaya. Kimi zaman yarım kalan hayallere dair bir şiirdir dizilen. Kimi zaman birlikte yaşanan mutlu bir anıdır yazılan. Kimi zamanda artık paylaşılamayan yürek atışlarının buruk ezgileridir yazılanlar. Çiçekli günlüklerle paylaşılan bu gerçekler çoğu zaman gün yüzüne çıkarılmamıştır. Ellerimizle yarattığımız tarihe maledilmemiştir. Bu yüzden yaradılış efsanesi kahramanlarını zamanın ve mekanın esaretinden kurtaramamaktadır. Yıl yıl, eyalet eyalet çıkarılan şehit albümleri ise bunu karşılamaya yetmemektedir. İsterdik ki, Önderliğin ‘Aziz ve Azizeler’ dediği şehitlerimizin her birinin yaşam hikayesini bir roman, yahut otobiyografi çalışması olarak ele alabilelim. Ancak hakkında hiçbir bilgiye ulaşamadığımız o kadar şehidimiz var ki, kimisi künyesi alınmadan dağa ulaşma yolunda şehit düşmüş, kimisi bir fırtınada, yahut hırçın bir suda doğanın öfkesine yenilmiştir. Kimisi savaşın şiddetinde tanıksız parça parça savrulmuştur. Bir çoğunun yaşayan tanığı kalmamıştır. Kayıtlı düzeyde kalanlar ise mücadelenin dört bir yandaki çalışma sahalarına dağılmıştır. Bu yüzden birçok şehit arkadaş hakkında en genel bilgilere bile ulaşmak imkansız olabiliyor. Ancak tüm yetersizliklere rağmen kahramanlarımız çoğaldıkça yaratılış hikayeleri zamanın ruhuna yazılmalıdır.

Amacımız sadece hikayelerini yazmak, tarihe mal etmek değildir. Bu sadece bir yanındır, ama önemli bir yanı da onlardan öğrendiklerimizi herkesle paylaşabilmektir. İnsan için, özgür

yarınlar için mücadele eden herkesin yaşanmış hikayelerden öğrenecekleri var. Özellikle de kadın özgürlük hareketlerinin kadın devrimine alınteriyle, kanıyla, canıyla katılan, önmünü adayan azizlerimizden yaşamın ve savaşın dilini daha iyi çözmek için mutlaka öğrenecekleri birşeyler var. Bu yüzden kadın özgürleşmesinin çağı olacak bu yüzyılda yürüttüğümüz çalışmayı hem vicdani bir borç, hem de tarihi bir görev olarak ele aldık.

Çalışmamızın bir özelliği de, kadın tarihinde bir ilk olan kadın ordulaşmasının pratik öncüsü olan gerilla komutanların hikayelerini esas almamızdır. “Kadın Ordulaşması” binlerce şehidin omuzlarında taşıyıp, kadın özgürleşmesi yoluna sabır ve emekle döşenen bir kilometre taşıdır. Kadın ordulaşması şehitleri savaşın en kızgın anında, verili kişiliklerin tüm zorlayıcılığı karşısında bir damla da olsa aydınlanan bilinçleriyle bu tarihi adımı hayata geçirdiler. En çoraklaşan yüreğe bile özgürlük tutkusunu aşıl原因an bu asi dağlarda kadının savaşabileceğini hatta savaşın kaderini belirleyecek güce ulaşabileceğini kanıtladılar.

Onlar ki yarınları büyütsün diye toprağın soluklanışına nefes olanlardır. Onlar ki “aşksız ve paramparça” olmasın diye hayat, bedenlerini parça parça savuranlardır. Yosun tutan yürekler Aşk İşçisinin anlam damlalarıyla çiçeklensin diye, ömrünün baharında bayraklaşanlardır. Ve kadın hakikatinin yaşamın birleştirici gücü olduğunu kendi deneyimleriyle öğretenlerdir. Kadın devrimi ana topraklarda büyüsün diye, ölümü gülümseyerek karşılayanlardır.

Tarihin en onurlu kesitine adlarını emeğin gücüyle yazan bu şehitleri anlatmak kolay değil. Nice isim arasında bir seçim yapmak ise en zor olanıydı. İsim seçiminde adı kulaktan kulağa, dilden dile dolaşsa da hikayesi bir bilmece olan şehitlerimize ağırlık verdik. Çoğunun simasını görmemiştik. Hiçbir anısına tanık olmamıştık. Hatta soluk soluğa savaştıkları coğrafyaya ayak basmamıştık. Son yürek atışının zamanını yaşamamıştık.

Ama bunu bilen yoldaşların varlığı bizim için şanstı. Bu vesileyle hikayesini kaleme aldığımız şehitlerimiz hakkında bildiğini bizimle paylaşan tüm arkadaşlara da teşekkür ediyoruz.

Başlangıçta tek bir kitap olarak planlasak da yazmaya başladıkça belirlediğimiz isimlerin bunu aşacağını anlayınca çalışmayı iki kitap şeklinde ele aldık. İlk kitapta herhangi bir sınıflandırmaya başvurmadan ilk yazdığımız yazılara yer verdik. Ancak ikinci kitapta Botan ve Amed şehitlerini işledik. Birçoğunu bizzat tanımadığımız için aldığımız bilgilerde çelişkilerin, hataların, yetersizliklerin olması mümkün. Yine derinlikli bir şekilde, şehit arkadaşların tüm yaşamlarına ilişkin bir bilgiye ulaşamadık. Birçoğu kadın ordulaşmasının en zorlu aşamalarında öncü olmasına rağmen, belki de en önemli süreçlerini bilmiyoruz. Katıldıkları eylemleri, yaşamlarında iz bırakan anılarını öğrenemedik. Dolayısıyla ister sivil yaşamı olsun, ister gerillacılık süreçleri olsun, olay ve olgular boyutunda yaşamlarına dair ulaştığımız somut bilgiler sınırlı, hatta yarım kaldı. Ancak her şeye rağmen belirlediğimiz isimleri şu veya bu düzeyde yazmak kararlılığından vazgeçmedik. Çalışma biraz da bu kararlılığın sonucunda tamamlandı. Elimizdeki tüm bilgileri derleyip, süreçleri yorumlayarak dilimiz döndüğünce, kalemimiz yettiğince yazmaya çalıştık. Her hikayeyi yarım kabul ediyoruz. Bir gün, haklarında tüm gerçeğe ulaşan ya da daha yakından tanıyan arkadaşların daha derin, bütünlüklü ve kapsayıcı yazmasını umut ediyoruz. Ve bu adımın başka kahramanların hikayeleriyle devamını diliyoruz. Üslup, dil, yöntem konusunda ilk olmanın tüm acemiliklerini yaşadık. Ancak hem kendimiz, hem de ileride devamını getirecek yoldaşlar için önemli bir deneyim olduğuna inanıyoruz.

Sonuç olarak ‘Yaratılış Hikayeleri’, tüm azizelerimizin anısına yapılan bir çalışmadır. Her hikaye bir kişiyi anlatsa da, birçok şehitimizin gerçekliğine ışık tuttuğuna inanıyoruz.

Dağın direngen kalbinde toprağın bereketli elleriyle, yoğun dingin bakışları altında, bir çağlayan akıntısında yaşamı güzelleştiren azizelerimizin hikayesi kadın devriminin tüm sevüncileri için bilinçlerini biraz daha aydınlatacak olan birer ışık damlasıdır.

Özgür Kadın Akademisi

Gresor'un Kardeleni

Şehit Dilan Derik Arkadaş anısına

Zağros, eteklerini yurt edinen yüzlerce kadının mutluluğuyla zemheri günleri geride bıraktı. Yüzlerce kadın kendi tarihinde bir ilki daha Zağros'a bahş etmenin onurunu yaşıyor. Şimdi ise uzun birliktenliklerinin ardından anlamı büyük bir kutlamaya hazırlanıyorlar hep birlikte.

Özgür Kadın Akademisi öğrencileri 8 Mart telaşı içinde hızlı ve yoğun günlerle baharı karşıladılar. Çevredeki tüm gerilla kamplarına yapılacak gösterinin hazırlıkları devam ediyor. Akademideki en yoğun yaşanan duygu heyecan ve merak. Demokratik Uyarlık Menifestosu ışığında eğitim gören '3. Doğu Devresi' öğrencileri Önderlik gerçeği dersiyle eğitimini tamamladı. Şimdi 8 Mart sonrası yapılacak düzenlemeyle görev sahalarına gitmenin beklentisi içinde kutlamaya hazırlanıyorlar. Gündemde düşmeyen konular kongre tartışmaları, düzenleme ve moral. Üç konuda bilinmezlik merakı derinleştirirken, her birinin güncel boyutu bu merakı dahada büyütüyor.

Uzun ve bol yağışlı bir kışı geride bıraktık. Aralık ayı boyunca süren yağmurlar tüm köprülerimizi alıp götürürken Şubat boyunca devam eden güneşli günler keyfine doyum olmaz zamanlar yaşamımızı sağladı. Hava olarak dahi değişik bir kıştı. Martın bu ilk günlerinde dağların doğu yamaçlarında kar tümünden eridi. Toprağı çoktan yaran nice ot çeşidi yavaş yavaş büyümekte. Güneşin geç buluşup erken ayrıldığı batı yamaçlarında öbek öbek toprak görünsede karın hakimiyeti sürüyor. Şubattan beri devam eden açık havadan sonra bugün gökyüzü parçalı bulutlu. Hafif bir rüzgar esiyor, geride

bıraktığımız mevsimin veda havasını andıran. Bir bu hafif rüzgar, bir de on metre aşağıda akan derenin akışı sabahın huzurlu saatlerin de varlığını kesintisiz sürdürüyor.

8 Mart'ın çağrıştırdığı birçok düşünce beynimde içiçe geçmiş. Emekçi kadınların 145 yıl önceki zamanlarını bilincimde canlandırmaya çalıştım. Şikago ve Newyork kadınlarının hak talepleriyle yükselen seslerini duyar gibi oluyorum. Hak taleplerini bedeniyle ödeyen kadınların çığlıkları yankılanıyor derinden. Haklarında çok yazılıp, çizilen, tartışılan bu kadınların tutkularını hissetmeye çalıştım. Özgürlük, o zaman eşit işe eşit ücret almak demektir. Daha insani çalışma saatleri, asgari düzeydede olsa bazı iş güvenceleri ve çalışma koşullarının düzeltilmesi diğer talepleriydi. 145 yıl önce bir fabrikanın soğuk, kirli, karanlık havasının günde 14-16 saat çalışan kadınları nasıl etkilediğini düşündüm. Nefesleri açıklıktan kokan, genç bedenlerinde sömürünün izleriyle gün gün, saat saat solan ömürleri ozamanlar bir tek kendilerine acı veriyordu. Aslında yalnız değillerdi. Kükreyen bir aslan gibi sağa sola pençelerini atan kapitalizm benzerlerini bütün coğrafyalarda çoğaltmıştı. Ama onlar birbirinden kopuk ve herşeyden habersizdiler. Kendileriyle benzer koşulları paylaşan diğer kadınları tanımadıkları gibi farklı koşullarda, farklı dünyaları yaşayan kadınları da bilmezlerdi.

145 yıl önce emekçi İngiliz, Amerikalı, Alman yada Fransız kadınları Doğu'yu tanımazdı. Doğulu kadınların özlemlerini, acılarını da bilmezlerdi. Türk, Arap, Fars, Asuri, Hindu, Afgan kadınları onlar için simaları dahi tasavvur edilemeyen yabancıları. Aradaki kilometreler, denizler, okyanuslar kadar dilleri, dinleri, ırkları, kültürleride bir yabancılik gerekçesiydi.

Kürt kadını ise hiç bir şey ifade etmiyordu. Adını dahi duymamışlardı. Ülkeleri zaten yoktu. Oysa 145 yıl sonra bu kadınları en çok tartışan bizleriz. Sadece tartışmak mı? Hayır. Doğru anlam verme çabası daha yoğun. Onları, mücadeleyi

büyüterek yarınlar taşıma savaşımı daha güçlü. 145 yıl sonra yanarak can veren 129 kadının gelecek özlemlerini, umutlarını en çok diri tutan ve sahiplenen yine biziz. Kadın kurtuluş mücadelesinde onlar bizim için ilk değil, ama önemli bir halka. Onların anısına 8 Mart'ın tüm emekçi kadınların günü olması için mücadele eden ve zafere ulaşan Clara Zetkin'i unutmadan bu uzun soluklu mücadelede yaşamını yitiren tüm kadınları, tüm farklılıklarıyla kucaklayarak yürüyoruz.

İnsanlar en çok kendini bir halkın kurtuluşuna adayan halk önderlerini tanır. Zafere ulaşanları bir efsane gibi kuşaktan kuşağa anlatırlar. Ve unutulmazlar. Bir de emekçiler için baş kaldıran devrimciler bilinir. Herbiri bir mesih gibi karşılanmıştır. Peki ya kadınlar için savaşan kadın kahramanlar? Bir kaç isim dışında kimse onları tanımaz. Oysa bir çoğu sadece kadınlar için savaşmamışlardı. Hem halk, hem emekçiler, hemde tüm kadınlar için mücadele etmişlerdir. Ama en az, en hatalı bilinenlerde onlardır. Tüm kimlikler içinde en çok lanetliliği yaşayan kadının cins kimliğidir. Bu kimliği kutsallığına kavuşturmak için ölümü kucaklayan kadınları tanımak tüm kadınlar için bir görevdir. Onları tanıtmak ise görevden de öteye ödenmesi gereken bir borçtur.

Bu yüzden sizlere Dilan yoldaşı anlatmak istiyorum. Parçalı bildiğim hikayesini bir gün daha iyi tanıyanların tamamlaması umuduyla....

Gresor'da çocuklar yaşamın solgun renkleriyle gözlerini dünyaya açarlar. Sıvasız toprak evler, kurak topraklar, çıplak tepeler tabiatın yedi rengini yutmuştur adeta. Her şey soluk ve durağandır. Her nesne griye mahkumdur. Tek rengin hakimiyetinde garip bir uyum sarmıştır herşeyi. Çoğu tek katlı olan toprak evler, toprak yollar, susuz ekinin yapıldığı tarlalar ve daaha nice şey.

Bir tek koçer kadınların rengarenk uzun etekli giysileri bu tek renkliliğe aykırıdır. Köyün tek canlılık merkezi onlardır. Bu durgun atmosferde bahar havası gibi taze dururlar.

Devletin resmi sınırları içinde yer aldıkları halde devlet tarafından yabancı kabul edildikleri için vatandaş sayılmaz ve kimlik taşımazlar. Kendi toprağında özgür kimliğe sahip olmayan Kürtler burada yabancı kimliğede sahip değildir. Bu yüzden yüksek okullarda okuma, devlet kurumlarında yer edinme hakları yoktur. İyiliği, kötülüğü yada olumluluğu ve olumsuzluğu diyelim çok boyutlu olan bir uygulamadır bu.

Çoğu geçmişte Koçerlik yapmıştır. Yerleşik yaşama zamanla yavaş yavaş geçmişlerdir. Susuz toprakları ekine açmış, tarlalar edinmişlerdir. Kurak, karasal iklimin hakim olduğu bu topraklarda buğday, nohut, arpa, mercimek gibi susuz yetişen tahılların ekimiyle geçimlerini sağlarlar. Aşiret bağları tümünden çözülmemiştir. Ağalık ağırlığı olan temel feodal kurumsallaşma olarak hala geçerlidir. Kendi yağıyla kavru lan nice köy gibi onlarda alın teriyle yaşamlarını sürdürürler.

Yüz yıl önce, isyanlar döneminde çoğu Kuzey'den göçedip gelmiştir. Bu yüzden devletin ya da başka çevrelerin yabancı yaklaşımlarını çok fazla yadsımazlar. Onlarda hala kendilerini bir parça yabancı hissederler. Birçoğunun akrabaları aralarına çekilen sınır tellerinin, sınır taşlarının ardındaki Kuzey şehirlerindedir hala. Araya dikenli teller giren o diyarlar ana yadigarı, ana toprağıdır hala.

Çocuklar sık sık çevrelerindeki tepelere tırmanarak uzaktan bir insan gibi dimdik ve onurlu görünen Kuzey dağlarını izler, oralarda savaşı abilerine, ablalarına, dayılarına, amcalarına çocuk masumluluğundaki selamlarını yollarlar.

O dağlar köy çocukları için efsanelerin gerçekleştiği kutsal mekanlardır. O dağlar düşlerini süsleyen adsız, simasız nice kahramanın yurdudur. Öyle bellemişlerdir. Buna inanırlar. Hele içlerinde tanıdık kahramanlar varsa inançları daha güçlüdür.

Çok iyi bilmeselerde köklerinin hala oralarda ekili olduğunu hissederler. Bu yüzden birçoğu görmediği halde kendilerini oraya ait hissederler. Ve aradan yıllar geçse de sıra özlemleri dinmemiştir. Oralarda havanın daha temiz ve ferahlatıcı, suyun daha berrak ve çoşkulu aktığını söylerler. Toprağın daha bereketli, dağların daha korunaklı olduğunu da.

Sınırların ardındaki topraklara bağlılıkları hiç eksilmemişti. Ama burada elleriyle kurdukları yaşamada bağlanmışlardı. O yabancılik duygusuna rağmen.

Gresor'u kendileri kurmuştu. İlk ekimi, ilk çapayı yapmak, ilk evi kurmak, ilk koyunları yetiştirmek hepsi heyecan vericiydi. Bir dünyayı kurar gibi buradaki yalın hayatlarını kurmuşlardı. Herşey dağların ardında özlemleriyle daha da büyütüp güzelleştirdikleri gerçeğe zıt olsa da bunuda kabullenip bağlanmışlardı.

Dilan Gresorê Faqa'da doğup büyümüştü. Zengin ve geniş bir aileye sahipti. Babası köyün ağası olarak tanınırdı ama bildiğimiz ağalardan birçok yönüyle ayrılan bir kişiliğe sahipti. Ulusal mücadeleyle ilk yıllarda tanışmışlardı. Sımsıkı korudukları toprak sevgisi, geçmişe bağlılık, yurtseverliği çabuk ve içten benimsemelerini sağlamıştı.

Aile olarak feodal sınırları aşan bir tartışma kültürüne sahiptiler. Arayışları, sorgulamaları köyün sınırlarını ailedeki atmosferle birlikte çoktan aşmıştı. Sadece bağ bahçe, tarla hayvan sorunlarını tartışmakla asla yetinmezlerdi. Mücadeleyle tanışalı siyaset gündemlerinin merkezindeydi her zaman. Kültür-sanat tartışmaları ulusal folklor ve müziğe olan ilgilerinin bir sonucuydu. Baba ve abiler buna öncülük ederlerdi. Dilan da diğer kardeşleri gibi çocuk olduğuna bakmadan katılırdı bu sohbetlere. Her zaman söyleyecek sözü olamazdı. Böyle zamanlarda yaşını aşan bir olgunlukla dinlemeyi tercih ederdi. Bu tartışmalardan sonra her zaman Kürtçe okuma-yazma dersine başlardı. Anadil öğrenme ulusal kimliğe bağlılığın ölçüsüydü.

Ülkenin en küçük parçasında mücadelenin halk tabanında hızla yayılmasının nedenleri geniştir. Herşeyden önce yirmi yıl boyunca bizzat Önderliğin denetiminde kalan bir alandır. Mücadeleyi yaratıcısından öğrenip tanımışlardı. Mücadele anlayışını yaratıcının eğitimlerinden almışlardı. Ulusal dirilişi büyütecek, katkı sunacak her çalışma birebir diriliş savaşının önderiyle yürütülüyordu. Onun denetiminde, onun yönlendirmesinde, onun karar ve onayı altında. Eğitim ve örgütlenme ağırlık verilen çalışmaların başında geliyordu. Süreklileşen yoğun emeğin somut yansıması akın akın katılımlarla birlikte 7'den 77'ye sayısız insanın parti çalışmalarında gönüllü yer almasıydı. Halk olarak çabuk benimsemenin bir nedeni de ulusal bilincin birçok yere göre daha az parçalı olmasıydı. Onlar da baskı, zor görmüşlerdi. Onlar da, bu topraklarda yeni isyanlar başlatmasalarda çıkan birçok isyana destek sunmuşlardı. Derik, Cizre halkı Barzani isyanına geçmişte en aktif katılanlardı. Yenilince onlarda ezilmişlerdi ama kültürel kimliklerini herşeye rağmen en çok koruyanlardandırlar. Bunda asimilasyon politikalarının Kuzey kadar derin ve yoğun yürütülememesinin payı büyüktür. Devletin içlerine doğru yayılanlar daha çok erimiştir. Ama bunlar azdır. Çoğunluk ilk yerleştikleri topraklara bağlı kalmışlardır. Afrin'den Cizre'ye kadar bir hat gibi yerleşmişlerdir. Kendi aralarındaki sosyal farklılık kuzeydeki ilk sosyal farklılıkların buralara taşınmasıdır.

Ulusal diriliş mücadelesine katılım anlamında aralarında hiçbir farklılık yoktur. Her ailenin şehidi vardır. Her evin girişinde yada oturma odalarında mutlaka büyütülmüş genç kız, delikanlı resimleri vardır. Kimi sivil kıyafetlidir. Belli ki evde çekilmiştir. Kimisi gerilla kıyafetlidir. Savaşıkları dağlardan gönderilmiştir. Bazen yanyana birkaç resim vardır. Abla, abi, kardeş, amca, teyze, yeğen veya komşu çocuklarının resimleridir. Her resim ailenin onur sembolü olarak gururla asılmıştır. Ve her ailenin cephe faaliyetlerinde yer alan

çalışanları vardır. Kimisi evin annesi, babası, kimisi okuyan kardeşler yada çalışan abla ve abilerdir. Ve birçok ailenin hala dağlarda savaşılan gerillaları vardır. Giden gruplarla resim, mektup yollarlar her fırsat bulduklarında. Aynı şekilde her gelen gruptan çocuklarının mektuplarını beklerler. Ailelerin partiyle bağları geniş yelpazeli ve güçlüdür. Hiçbir dönemde olmadığı kadar siyasetle içli dışlı bir yaşamları vardır. Şehir merkezlerinden en ücra köylere, mezralara kadar her aile bu atmosferin havasını solumaktadır.

Gresorê Faqa'da bu gerçekliğin küçük bir parçasıdır. Hatta bu değişim ve dönüşümü daha yoğun yaşaması için bir avantajı daha vardır. Önderlik sahasından ülkeye, ülkeden Önderlik sahasına giden gerilla grupları bu hattan geçirdi. Çoğu zaman beklemek zorunda kalırlardı. Özellikle gidiş gelişlerin yoğun olduğu ilkbahar ve sonbahar süreçlerinde her köyde gerilla grupları ağırlanırdı. Dağlardan, savaşın sıcaklığından uzak olan halk böylece savaşla, gerillayla yakın ilişki içine giriyordu. Bu gidiş gelişlerin ilk başladığı yıllarda doğan çocuklar şimdi teker teker gerilla gruplarında yer alacak yaşa gelmişlerdir. Bu uzun yıllara dayanan derin ilişkilene halkta mücadeleye bağlılığı daha da geliştirmiştir.

Bu gerçekliğin içinde en aktif ailelerden biri de Dilan'ın ailesiydi. Bu yüzden o da küçük yaşlardan itibaren bu ortamla içli dışlıydı. Siyaset, parti, örgüt, gerilla, savaş, ülke, ulusal değerler gibi birçok kavramla ailesi sayesinde erken tanışmıştı.

Yaşam çizgisinin işaret ettiği yol belliydi. Hayatı tanıdığı oranda onunda buna bir itirazı yoktu. Halkını tanıdıkça, acılarına tanık oldukça bu gerçeklikten kopamayacağını daha iyi anlamıştı. Bu yüzden ailesi ağa olarak tanınsada Dilan gibi hiçbir üyesi öyle değildi.

Halk bir bütündü. Özgünlükler olabilirdi, ama ayrıcalıklar asla. Sosyal statü farklılığı kendini dışında yada üstünde görmenin gerekçesi olamazdı. Farklılıklar karmaşık hayatın akışını sürdürmesi içindi. Bir zorunluluktan yani. Ağalık ise,

asırlarca yaşanan en kapalı, tutucu, yaratıcılıktan uzak toplumsal yapılanmanın kurumlaşmış bir gerçekliği idi. Birçok toplumda tümünden çözülmüş olsa da bu parçalı coğrafyada etkiliydi. Fakat ailesinin çocuklarını yetiştirmede esas aldığı bir ölçü değildi bu. Onlarda çevrelerindeki birçok aile gibi çocuklarını çağdaş yurtseverlik bilinciyle yetiştirmek istiyordu.

Ailenin bu anlayışı Dilan'ın istemleriyle uyumluydu. Okul arkadaşlarının arasında onlardan birisi olmak, öyle kabul edilmek onu mutlu ediyordu. Köy çocukları arasında ağanın kızı olarak farklı görünme istemi olmadı. Hiçbir zaman da öyle görülmedi. Ayrık kalmak ona rahatsızlık verirdi. Okul çıkışlarında arkadaşları gibi yürüyerek eve gitmeyi tercih ederdi. Giyimindeki sadelikte bu düşüncenin bir sonucuydu. Böylelikle kişiliğindeki halkçı özellikler bu çocukluk yıllarında sağlam temeller üzerinde gelişmişti.

Birde göçebe olmanın getirdiği özellikler davranışlarına yön verip kişiliğini etkiliyordu. Feodalizmin tutucu, sınırlandırıcı ruhu en az göçebe topluluklarda vardır. Bu tür göçebe kabileler binlerce yıllık egemen sistemin etkilerini taşısa da özde geçiş aşamasının karakterine sahiptirler. Kürdistan'daki birçok aşiret, göçebe topluluklar Neolitik toplum ile sınıflı toplum arasındaki geçiş aşamasının izlerini hala yoğun bir şekilde taşırlar. Giyim, günlük yaşam, yerleşim biçiminde bile izleri olan bu gerçeklik ilişkiler ve yaşam anlayışında daha da güçlüdür. Kuralları, ölçüleri, ilişkileri, yaşam tarzları, ekonomik ve siyasal yapılanmaları herşeyden etkilendiği kadar hiçbir sistemde benzemez. Herşey kendine göredir. Bu farklılık kadında daha güçlüdür. Böyle topluluklarda sosyal yaşamda otorite kadındır. Uymak zorunda olduğu kalıplar, dogmalar daha azdır. Dolayısıyla kişiliğinde bağımsızlık eğilimi ağır basar. Bu yüzden bin yıllardır ezilip hor görülmesine rağmen hiçbir gücün durduramadığı bir akışkanlıkla mücadeleye katılmaktadır. Dilan'ın kişiliğine renk veren, biçimlendiren bir dış etkende bu gerçekliktir.

Köydeki okul yılları 3 yıl sürmüştü. Daha sonra okumak istememiş miydi, yoksa feodal değer yargılardan dolayı 3 yıl, bir kız çocuğu olarak kendisine yeterli mi görülmüştü, bilemiyorum. Ama yokluğunu fazla hissetmemişti. O yabancılığa alışmadığından olsa gerek. Zaten devam etsede katılacağı zaman bırakacağını biliyordu. Bu yüzden ısrarlı olmamıştı. Ali abisinin çalışmalarındaki katılımı onu daha çok çekiyordu. Bir kardeş olarak fazlasıyla bağlıydı ona. Olgunluğu, derinliği, dürüstlüğü gibi daha birçok özelliği onda hayranlık uyandırıyor. Katılımında en etkili güçlerden birisiydi abisi. Yıllar sonra dağlarda gönderdiği bir mektupta “sana olan sevgim beni Partiyle buluşturdu. Partide aradığımı buldum, bir kuş gibi özgür ve mutluyum” diye yazmıştı.

89’da bir süre cephe faaliyetlerinde yer aldıktan sonra Mahsum Korkmaz Akademisi’ne gitmişti. Eğitimden çıkar çıkmaz ilk grupta dağlara ulaşmıştı.

Yılların hızlılığına kendisi de şaşırılmıştı. Zaman nasıl geçmişti. O yüzünde gülümsemenin eksik olmadığı, yerinde durmak nedir bilmeyen, herkesin hayran olduğu, o canlı, neşeli kız çocuğu ne zaman bu kadar büyümüştü? “Güzellikleri yaratma eylemi olan Devrime” gelecek kadar ne zaman, nasıl güçlendi. Her gerçekliğin güzel yanını kişiliğinde korumayı nasıl başarmıştı? Bir halkın, bir kadının, bir göçebe insanın bütün güzelliğine sahipti. Tesadüf müydü? Yoksa şans mıydı? Bilemiyorum. Ya da Tanrının bir Kürt çocuğuna lütfu muydu? Belki de hepsinden öteye çocuk yüreğinin saflığıyla en çok güzellikleri hissedip peşinden gitmesindendi.

Dünyaya çocuk gözleriyle bakmayı unutmayan yürekler iyiliği, güzelliği herkesten önce farkedenden ve derinden hissedendenlerdir. Bütün kimliklerinin kutsallığına sahip çıkma iddiasını hiçbir zaman yitirmemişti. Hepsinin bozulan, kirletilen, yozlaştırılan yanları olduğunu biliyordu. Bunların hepsi bir kusurdu. Görmemezlikten gelemezdi. Ama en gerçekçi yaklaşımın umudu, inancı diri tutan anlayışın önce

olumlukları görmek, onları sahiplenmek, onları güçlendirmek olduğunu da öğrenmişti.

Doğru yolu erkenden, hiçbir tereddüt yaşamadan seçme gücünü buradan alıyordu. Pusulasını çoktan kurmuştu. Demir alma vaktinin tam zamanıydı.

Özlemine doyasıya gidermenin ilk taze nefeslerini Haftanın'de özgürce çekmişti ciğerlerine. 91 yılının ilk aylarıydı. Bahar kapıya dayanmıştı artık. Her güne başlarken baharın yeni izlerini büyük heyecanla keşfediyordu. Kuruyan toprak, hergün milim milim büyüyen otlar, çatlayan tomurcuk ve mevsimin ilk çiçekleri. Haftanın'de kaldığı zaman boyunca doğanın büyüleyiciliğini hep hissetmişti.

Haftanın yemyeşildi. Derik'in susuz, kıraç topraklarından sonra karşılaştığı manzara çöldeki vahaları hatırlatmıştı. Yeni savaşığın, o herşeyin gizemli geldiği ilk süreçlerinde bunu hep bir düş saydı. Tenin toprak gibi boğucu sıcaklardan çatladığı Derik yazları geride kalmıştı. Oradayken Ortadoğu'da olduğunu her an hissederdi. Bunaltıcı yaz aylarında uzak ama yeşil dağlardan gelecek serin bir esinti, kaynağından avuç avuç içilecek soğuk bir su, gölgesinde boylu boyunca uzanılacak koca bir meşe ağacının özlemi çekilirdi her yıl.

Yeni kuşaklar bunları suni yollardan karşılamaya alışıklılar. Hep öyle gördükleri için farklı özelemleri yoktu. Doğallık, güzelliğini hissettirmemişse bir yüreğe, tutkuyla arzulanmaz.

Petrol kuyuları çok yakında olmadıkları halde dört bir yanda yanıyormuş gibi ağır, tahammül edilemeyen bir sıcaklık çökerdi hayatın üstüne. Çölden gelen sıcak rüzgarlar bunu daha da katlanılmaz kılardı. Derik'teyken her yaz çekmek zorunda olduğu bir gerçeklikti bu. Bu yüzden daha serin, daha yeşil, doğal suları bol olan bir yer gördüğünde üstün bir güzelliğe kavuşma sevincini yaşardı. Doğaya tutkuluydu. Tutkusu gördüğü coğrafyanın güzelliklerini daha da büyütüyordu.

Haftanın'deyken bu yüzden bir anda olsa Ortadoğu'da olduğunu unuturdu. Bambaşka bir iklimin havasını soluyordu çünkü. Geliyé Pisexa'nın bir uçtan bir uca saatler süren o yeşil vadisi en sevdiği yerdii. Her iki yamacı ormanlarla kaplı uzun bir vadidir Geliye Pisexa. Palamut, meşe ağaçları çoğunluktadır. Vadideki küçük nehirin her iki kıyısı koca çınarlar ve kavaklarla kaplıdır. Savaş öncesinde ekip biçilen meyve bahçelerinde şeftali, erik, elma ağaçları tüm bakımsızlığa rağmen hala bereketini cömertçe sunmaktadır. Sumak ve badem ağaçlarının yaygın olduğu bağlarda öyle.

Habur, Keşané ve Geliyé Pisexa en bilinen sulardır, ama sayısız çeşme ve dere suyu daha akar Haftanın topraklarında. Batıdan doğuya doğru uzanan dağların güney yamaçlarında her sırtın arasında incecik bir dere akar. İnsana durup izlemeyi emrederler adeta.

Ülke sevdası gerillaya gelişiyile birlikte daha da anlam kazanmıştı. Bu güzelliği doyumuna varmadan her izlediğinde, adını duyduğu ama göremediği yerleri düşünürdü. Kimbilir Dicle, Fırat, Peri, Avaşın nasıl akıyordur. Andok, Munzur, Ararat, Kox ne kadar görkemlidir. Bildiği her suyu, duyduğu her dağı tek tek düşünür, zihninde canlandırmaya çalışırdı. Coğrafya yoğunlaşmaları ülke kavramı üzerine daha da derinleşmesini sağlıyordu.

Arapların vatan, millet, ülke kavramlarına yükledikleri özelli anlamları okulda ve evde öğrenmişti. Şimdi derinleştiği oranda yaptığı kıyaslamalarla geçmişteki etkilerden arınır, her kavramı bilincinde yeniliyordu. Onlarda milliyetçiliğin kesin bir tanımı olmadığı gibi, yurtseverlikde bizim anlayışımızdan farklıdır. Arap milliyetçiliği en çok duyduğu kavramlardı. Ama şimdi bunun bir ulusal topluluğu değil, mezhep ve aile gibi daha dar kesimleri ifade ettiğini anlıyordu. Daha doğrusu mezhep ve aile bağlarının güçlülüğü milliyetçilik kavramını gerçek anlamından uzaklaştırmıştı. Din, dil, toprak, kültür birliktenliğine sahip olmalarına rağmen devlet birliklerinin olmayışı Dilan'ı her

zaman düşündürmüştü. Kavim etnik ve dil birliği, vatan toprak birliği, ümmet din birlikleri için geliştirdikleri kavramlardı. Millet ise ümmet içindeki daha küçük grupların ismidir. Bu tanımlamalarda ve sınıflandırmalarda da yurtseverliğin özel bir anlamı yoktur. Aradaki çelişkileri tanıdıkça doğruluğuna inandığı çağdaş yurtseverlik anlayışının tüm halklar için en gerçekçi yaklaşım olduğuna kanaat getirmişti.

Güneyin stratejik önemine rağmen Devrimimiz için geri cephe konumunu aşamadığı o yıllarda yapılan en temel faaliyetlerden birisi de eğitimdi. Körfez savaşından sonra statüsü en çok muğlaklaşan ve otoritesizliğin hakim olduğu bir sahaydı. Bölge üzerinde dışarıdan tek gücün hakimiyeti gelişmediği gibi ortada tek gücün hakimiyeti kurulmamıştı. Herkesin boşlukları kendi lehine doldurmak için çabaladığı yıllardı.

Tüm bölge içinde en yoğun kullanılan yerlerden birisi de Haftanın'di. Hem Botan için geri çekilme sahasıydı. Hem de güney için temel bir alandı. Dilan bir dönem burada yeni savaşçıların yönetiminde yer aldı. Dört bir yandan gelen yeni savaşçılar periyodik devreler halinde askeri ve siyasi eğitimler görürlerdi.

Yeni savaşçı için en az 15 gün, en fazla iki ayı bulan bu eğitimler daha sonraki duruşun temeli olacak kadar büyük öneme sahiptir. Bu yüzden ilk şekillenmenin sağlıklı gelişmesi için kamp yönetimlerinin seçimine çok özen gösterilirdi. Savaşçı komutanın aynası olarak kabul edilirdi. Tüm ordularda olduğu gibi.

Dilan arkadaş çalışma tarzında ve yöneticilik anlayışında en çok önem verdiği iki özelliği eğittiği yeni savaşçılara da vermeye çalışırdı. Bunlardan ilki değerlere bağlılıktı. Diğeri ise yapı-yönetim arasındaki kolektif ruhun canlılığı.

PKK'de "değer" birçok kazanımın bileşkesidir. Ne salt maddi bir olgudur. Ne de sadece inançla sınırlı manevi bir olgu. İlk çekirdek örgütlenmesinden bugün milyonlara varan

mücadelenin her kazanımı bir değerdir. Hepsinde adsız kahramanların ve abideleşen öncülerin kanı vardır. Hepsinde halkın acılardan süzölmüş kutsal alınteri vardır. Ve hepsinde dört bir yana dağılan, bir havari gibi çalışan militanların düşünsel ve fiziksel emeği vardır. Ve herkesin dili ve yüreği olan, herkese mücadele inancı ve gücü veren Önderliğin, her damlası başarı olan büyük çabası vardır. Bu yüzden Önderlik tüm değerlerin yaratıcısı, koruyucusu, geliştiricisi ve toplamıdır. Bunun için edinilmesi gereken en temel özellik değerlere bağlılıktır. Değer halktır, değer şehitlerdir. Değer topraktır, ölkedir. Değer mücadeledir, gerilladır. Değer hepsinin yaratıcısı Önderliktir. Öyleyse değere bağlılık mücadele kararlılığı ve inançtır.

Kollektivizm ise her an her yerde görüş alışverişi değildir. Bazen en çok görüş alışverişinin olduğu yerde dahi tüm iradeler hiçe sayılıp tek düşüncenin tahakkümü yaşanır. Bazen tek bir irade, tek ses, tek düşünce gibi görönsede özünde hepsini kapsayan derin paylaşımlar yaşanır. Biçimsel bir ortaklık değildir çünkü. Kollektivizm herşeyden önce her gücün, her bireyin iradesini geliştireceği özgür ortamın sunulmasıdır. Aynı şekilde ortaya çıkan iradeye saygıdır. Her savaşçı özgür iradesini açığa çıkardığı oranda militanlaşır ve anlamlı başarıların sahibi olur. İlk kurşun “özgür iradede ısrar” değil miydi? Öyleyse muzaffer komutanın tüm ardılları buna uyacaktır.

Dilan Arkadaş bu iki özelliği yeni arkadaşlarda geliştirdiği oranda kendisininde güçlendiğini hissediyordu. Bu süreç kendisi için son derece geliştirici olmuştu. Öğrettiği kadar öğreniyor, verdiği kadar alıyordu. Her savaşçı en yalın bir sevgi ve saygıyla bağlanmıştı ona.

Güney savaşı başlamadan önce Botan’da oluşturulan ilk kadın bölüğünde bölük komutanlığı yapmıştı. Yeni savaşçılar pratiği başarılıydı. Yeni görevi ise herkes için bir ilkti. Tüm sahalarda kadın ordulaşması temelinde özgün örgütlenmelere

geçmeden önce Botan'da kurulan bu ilk bölük bir denemeydi aslında. Serhıldanlarla birlikte gerillaya kadın katılımları yoğunlaşmıştı. Onları eskisi gibi birer birer yada ikişer üçer erkek mangalarının, takımlarının üstüne yedek güç gibi dağıtmak mümkün değildi. Erkek parçalı olduğu için bundan memnun olsa da zamanla zorladığını, böyle devam edemeyeceğini görüyordu. Kadının özgücüsüyle savaşta ve dağda ayakta kalabileceğine ikna değildi. Ama sayıları her geçen gün artan kadın gerillaları başarabilirlerse böyle ele almanın kendileri içinde kolaylık sağlayacağına iknaydılar.

İki aylık süreçte bu yeni oluşumdan kimse tam birşey anlamadan Güney savaşı başlamıştı. Tüm Behdinan'ı kapsayan bu savaş, KDP'yle ilk kapsamlı çatışmaydı. Güneyde parti güçlendikçe yerel güçler ve komşu devletler endişelenmeye başlamıştı. Güneyin PKK için bir geri cephe olmasına razıydılar, ama Kuzey gibi mücadeleyi derinleştireceği esas bir saha olması kabul edilemezdi. Bu gidişatın engellenmesi dönemin en acil göreviydi. En etkili silah partiyi yerel güçlerle karşı karşıya getirmektir. Brakuji politikasının yeni bir uygulamasıydı bu.

Dilan Arkadaş o zamanlar Batufa'da kalıyordu. Savaşa en aktif katılanlardandı. Doçka tepesinde konumlanmışlardı. Denetimindeki birçok arkadaş yeni ve tecrübesizdi. Bundan dolayı savaş arifesinde ciddi kaygılar yaşamıştı. İlk çatışmalarla birlikte düşmanın ilk saldırısı Doçka tepesine yapılmıştı. Grup tepeyi güçlü savunmuştu. Hatta çevre güçlerin savunmasını dahi yapmışlardı. Direniş ve cesaretleri haklarındaki tüm kaygıları, güvensiz yaklaşımları boşa çıkarmıştı. Kendi güçlerini de sınama fırsatı bulmuşlardı. Kadın gerçekten ne kadar savaşabilir? Gücü neye yeter? Cesareti nasıldır? Her yeni savaşçı ilk sınavdan başarılı çıktığı zaman kendine olan güveni kolay kolay kırılmaz. Savaşçının başarısı aynı zamanda komuta tarzının başarısıdır.

Başarı herkesi sevindirmişti. Herkes güç almıştı bundan. Fakat geri çekilme sürecinde verdikleri kayıplar herkesi çok etkilemişti. Başarılarının ardında verilen bu kayıplar kabul edilemezdi. İlk defa şehadet gerçeğiyle karşılaşan yeni arkadaşlar anlam veremiyorlardı. Zorlanmaları daha farklıydı. Kazanmanın doruğundayken bir anda herşeyin alt-üst olduğunu düşünüyorlardı. Derin duygulanmaları gerçekçi yaklaşımlarını engelliyordu.

Dilan Arkadaş'ta ilk defa bu kadar kapsamlı bir savaştan geçmesine rağmen az çok tecrübeleri vardı. Ayrıca öncü olmanın gereği olarak daha yeni alanlara güç verme sorumluluğunu taşıyordu. Sık sık onlarla tartışırdı. Kimi zaman tek tek, kimi zaman toplu yemek başında, eğitim arasında, bir yürüyüş molasında veya gece sohbetlerinde... “Her devrimci şehidin anlamını iyi çözmelidir, sabırlı ve çabacı olmalı, moralini yüksek tutmalıdır” diyordu. PKK’de yaşam diyalektiğinin önemli bir parçası olan şehadetler gerçeğini doğru kavratmak istiyordu. Her gerçeklik gibi bu gerçekliğinin de özü diyalektikti. Önemli olan bunun kavranılmasıydı. Her şehadete neden olan yetersizlikler çözümlenip aşıldığı oranda bağlılığın anlam kazanacağını onlara anlatmaya çalışırdı. Bu başarıldığı oranda yoldaşlık ruhu gelişir ve büyür.

Yaşam tecrübesi olaylar ve olgular arasında neden sonuç ilişkilerini güçlü kurmasını sağlıyordu. Güney savaşından sonra bir süre Zele’de kalmıştı. Daha sonra yeniden Botan’a geçmişti.

İlk acemiliklerini Güney’de yaşadktan sonra Botan’a gidişini çok anlamlı buluyordu. Kendine güveni tamdı. Dağa, silaha, savaşa olan yabancılığını Güney’deki tecrübeleriyle geride bırakmıştı. Hatta ilk komutanlığıda orda yapmıştı. Savaş komutanlığı ve örgüt yöneticiliği tecrübesini önemli buluyordu. Botan ise tüm bunları sınavacağı, pekiştireceği, derinleştireceği bir sahaydı. Tüm gerillacılığında belleğinde en çok iz bırakan bir deneyim yaşayacaktı burada.

Botan savaşı iliklerine kadar yaşayıp hissetmesini sağlamıştı. Bir kadın olarak gücünü en çok Botan'da tanımıştı. Tüm bu gerçekliklerden öteye Botan'ın Dilan arkadaşı için çok daha derin bir anlamı vardı.

Botan ulusal ruhun en çok canlı tutulduğu yerd. Türküleriyle, ağıtlarıyla, destanları ve folklorüyle, isyanlarıyla, hatta giyimiyle ulusal değerleri en çok ayakta tutan coğrafyaydı. Ulusal kültür en çok burada korunmuş, kuşaktan kuşağa aktarılmıştı. Dilan bunu en çok Botan türkülerinde hissedirdi. Her türkü Kürdün bir parçasıydı. Her türkü yasaklı dilinin çığılıydı. Ve her türkü Kürdün bitmeyen acıları, yaşanmayan özlemleri ve herşeye rağmen bitirilemeyen umutlarını dile getirirdi. Bu yüzden Botan türkülerini çok severdi. Bu yüzden Botan'a hayrandı. Analarının, atalarının ilk merkeziydi Botan. Kökleri Cudi'de, Faraşin'de, Gabar'da saklıydı. Herşeyiyle kendini buraya ait hissedirdi. Uzun yıllar önce göçedip geldikleri topraklardı Botan. Her ezgisini derin bir iç dinginlikle dinler ve söylerdi.

5. Kongre sürecine kadar Botan'da kaldı. Haftanın'e ikinci kez Kongre için dönmüşü. Ardından YAJK'm ilan edildiği I. Kadın Kongresi'ne katıldı. Kadın Kongresi'nde MK yedek üyeliğine seçildi. Garzan'a bu sorumlulukla yönelecekti.

Ana topraklar kadının uyanışında görkemli bir adıma daha tanık olmuştu. Kadın Özgürlük Hareketi'nin askeri ayağı kadın ordulaşmasından sonra örgütsel ayağı olarak YAJK kurulmuştu. Kürt kadını bir mücadele mevzisine daha kavuşmuştu. 1987'den sonra Önderliğin gittikçe kapsamını genişletip derinleştirdiği kadın çözümleneleri içte ve dışta yankısını buluyordu. Yüreğine özgürlük ateşinden bir kıvılcım düşen her kadın bu sese cevap olmak için geliyordu.

Yeni katılımlar durmadan arttığı gibi yıllardır bu işin içinde olanlarda gelişip büyüyorlardı. Bilinmezlikler çoktu, örgüt bilinci hala çok zayıftı. İdeoloji özümsemekten uzaktı, savaşa

güvensizlikten sıyrılmış özgüce dayalı katılım genelleşmemiştir. Bir doğuşun tüm acemelikleri, yetersizlikleri yaşanıyor. Ama umut diri. Ama inanç tazeydi ve gün geçtikçe büyüyordu. Kararlılık ve iddia adım attıkça keskinleşiyordu. Herşeye rağmen bu yolun yolcusu olmak vazgeçilmez bir güzellikti.

Doğanın diyalektiği kadın mevsiminin zamanını gösteriyordu. Kadın mevsimi ise tüm insanlığın baharı olacaktır. Zamanı durdurmak imkansızsa bu mevsimin yaşanılmasını da hiç bir güç engeleyemeyecektir. Bunu görmek, bunu duymak, bu gerçekliğe inanmak için çok şey gerekmiyordu. Düşünce esaretini yenen her kadın bunu anlayabilir. YAJK, neolitik döneme en çok katkı sunan Kürt kadınına çağırıyordu. Kürt kadını insanlığın doğuş beşiğinden kopmamıştı. Birçok yerinde hala Altın Hilal'i berekete açtığı zamanlardaki gibi doğayla iç içe yaşamaktaydı. Bu yüzden elleri toprak kokar Kürt kadınının. YAJK bu elleri kenetliyor. Toprak kokan nasırlı eller toprağın bereketinde yaşasın diye. Bu mutluluk su olup tüm toprakları sulasın diye.

Dilan bir damla olmak istiyordu, kadın özgürlüğüyle kutsanan bu suda. Döküldüğü yerde kadın ellerinin ilk ürünü bir buğday başağı olup kutsallığı arındırmak için. Koçer kızı Dilan Kürt aşkının yaratılışında özsuyla yeşeren bir dağ gülü olacaktı.

Garzan'a kadın mevsiminin ilk sıcak esintilerini götürüyordu. Garzan bir Koçer kadının gelişindeki güzelliği tadacaktı. Tüm yollar özgürlük tutkusuyla kuşanan bir kadın yolcusu daha tanınmanın sevincini yaşayacaktı. Ve her durak insana ve yaşama dair tüm güzelliklere aşkla bağlı olan bir kadını daha ağırlamanın yüceliğini yaşayacaktı.

Garzan binbir soru, binbir kaygıyla karşılaşmıştı yeni çocuklarını. En zor süreçlerinden birini yaşıyordu. Kuzeydeki tüm eyaletlerin ortasında yer alan Garzan kilit bir bölgedir. Amed'e, Erzurum'a, Serhat'a, Mardin'e, Botan'a açılan yollara sahiptir. Bu eyaletlerin kendi aralarındaki ulaşımında bir geçiş

hattıdır. Düşman bunu iyi biliyordu. Eyaletler arasındaki bu gidiş geliş hattını koparmak için Garzan üzerinde çok kapsamlı bir savaş yürütüyordu.

Geliyê Zilan, Sason ayaklanmalarını yaşamıştı Garzan. Ve adı tarihe geçmeyen irili ufaklı birçok isyan. Her başkaldırının ardında eşi benzeri görülmemiş katliamlara tanık olmuştu. İnsanların sürü gibi vadilerde, derelerde toplu kıyımdan geçirilip, cenazelerinin kurda kuşa yedirildiği günler yaşamıştı. Düşe kalka bu güne gelmişti. Ama direnmekten asla vazgeçmemişti.

Tüm ülkede dış göçün en az yaşandığı bir coğrafyadır. Kırsal kesimde insanlar Neolitiğin tekniğiyle yaşarlar. Alış verişi bilmezler. Takas buralarda tek geçerli yöntemdir. Toprak sabanla sürülür, su toprak testilerden içilir. Zaman bildiğimiz anlamda bir gün, ay, yıl hesabına dayanmaz. Kadın evin direğidir. Evde de, tarlada da en çok çalışan, alinteri döken kadındır. Bu yüzden birazda kendine göre ve serbesttir. Aşiret bağları en güçlü, en geniş sosyal bağlardır. Dağlık kesimin birçok yerinde durum böyleyken Batman, Siirt gibi ovaya yakın yerlerde dışa açılım daha fazladır. Kapitalizm burada daha etkilidir. Petrolün keşfi yaşamın rengini değiştirmiştir. Ve en kozmopolit yüze Batman sahiptir. Köy-kent, zengin-yoksul, kadın-erkek vb. yaşama ait tüm çelişkiler en keskin burada yaşanır. En eski yerleşim yeri olan Bitlis'te medrese kültürü yaygındır. Eski zamanlara ait birçok cami, medrese, kervansaray şimdide dimdik ayaktaadır. İnsan yaşamına nüfuz eden en güçlü olgu dindir burada. İnsanlar özde bir özümsemeden ziyade yaşam dayanağı olarak dine sarılırlar. Etnik bileşim renkli ve zengindir. Yerel halkın çoğu Kurmanc ve Zaza olsa da Arap ve Ermeni'lerde bölgenin eski halkları sayılır ve içiçe yaşarlar.

Garzan'daki Kürt insanında ulusallık ikili bir karaktere sahiptir. İhanet ve yurtseverlik yan yana kök salmıştır. Ve adeta yarışır gibidir. Bir dönem eyaletteki gerilla gücünün yarısından

çoğu bölgenin çocuklarıydı. Eyalet bir aile gibiydi. Ama özel savaşla yaygınlaştırılan çetecilik de oldukça etkilidir. Halk üzerinde yürütülen politikalar sonuç verdikçe gerillada da yansımaları bulmuştu. Gerilla Garzan'da ajan faaliyetleri sonucu büyük zorluklar yaşadı. Bir dönem yoğun yaşanan yıpranmanın belki de en büyük sebebi o yıllarda yoğunlaşan ajanlaşmalarıydı. Yine halk içinde de açıklaması zor örnekler az değildir. En sıradan köylüsü bile hiç umulmadık bir zamanda saf değiştirip silahı sahibine çevirmekten çekinmemiştir.

1995-1996 yılları Eyalette sorunların yoğunlaştığı dönemdir. Dilan arkadaş'ın gelişi de bu döneme rastlamıştı. Çeteleşen aşiretlerden dolayı halkla gerillanın ilişkisi kopma derecesine gelmişti. Yurtsever olan köyler özel savaş uygulamalarıyla boşaltılmıştı. Sadece boşaltılmakla kalmamış, birçoğu yakılıp yıkılmıştı. Kalanlar ise yoğun baskı altında tutuluyor, gıda ambargosu uygulanıyordu. Arazinin stratejik noktaları düşman tarafından son savaş taktiğiyle tutulmuştu. Her yerde lazer sistemli, termal kameralı tanklar geçiş hatlarında insan avına yatırılmıştı. Bu yüzden en ciddi sorun erzak konusunda yaşanıyor. Düşman taktiği, erzaksız bıraktığı gerillayı sık sık operasyonlarla iradeden düşürmek ve yıpratarak teslim almaktı.

Birde gerilla içindeki uzantılarıyla gerillayı inançsız düşürmeye çalışıyordu. Çoğu zaman özel eğittiği ajanları yeni katılımlar olarak gönderirdi. Diğer yandan özellikle komuta kademesinde inançsızlaşmış, iradesi kırılmış, zayıf kişilikleri ajanlaştırmaya çalışarak içten düşürmeye çalışırdı. İkinci yöntemde sonuç alınca daha etkili oluyordu. Komuta kademesini ele geçirmek büyük başarıydı. 95-96-97 yıllarında Garzan'da bu yöntemle çok başvurmuştu.

Beşinci kongre sonrası Dilan arkadaşında içinde yer aldığı grup zaten müdahale için gönderilmişti. Birçoğu kongre delegeleri oldukları için aynı zamanda 5. ve 1. kongrenin aktarımlarıyla görevlendirilmişlerdi.

Eyalet tasfiyenin eşiğindeydi. Müdahalenin yeri ve zamanı bu yüzden çok önemliydi. Hem düşmanın yoğun baskısına karşı direnilecek, sahadaki gerilla korunacak, hem de içteki tasfiyeci eğilimlerle mücadele edilip eyalette yaşanan iç sorunlar çözüme kavuşturulacaktı. Aynı dönemde birçok eyalette benzer sorunlar yaşanıyor. Ama hiçbirinin durumu Garzan gibi değildi. Her sorun burda daha da derinleşmiş ve kördüğüm olmuştu.

Dilan gelmeden önce eyalet hakkında birçok şey öğrenmişti. İki kongreyle iç ve dış sorunlar kapsamlı tartışılmıştı. Sadece sorunların çözümüne dair değil, eyaletin komple gelişimi içinde birçok öneri geliştirilmiş, karar alınmıştı. Dilan arkadaş ayrıca daha önce eyalette kalan arkadaşlar ile görüşüp tartışmış, ayrıntılarına kadar bilgi almıştı. Zorlukların üstesinden gelecek kadar mücadele kararlılığına sahipti. Haftanın'den ayrılırken oradaki arkadaşlara "Partiye söz verdim. Benim için rahat yerde kalmanın bir anlamı yok. Garzan Parti için önemlidir. Burada başarılı olmak istiyorum. Ve başarmak için gidiyorum" demişti.

Başarmak için gelmişti Garzan'a. Çünkü Garzan'ın başarma iddiasıyla dolu güçlü yoldaşlara ihtiyacı vardı. Çünkü binbir zorluk içinde boğuşan ve birçok yönde yıpranan Garzan gerillasının kırılmayan, bükülmeyen bir iradeye, yaralarını saracak bir yüreğe ihtiyacı vardı. Siser, Kember, Kuris'te bunu istiyordu. Norşin, Mereto ve Sipan'da. Savaş dağlarında yaralamıştı. Tank, havan, obüs, B7 atışları altında onlarda direnme savaşı veriyordu. Toprak, kan ve barut kokusuyla kısırlaşıyordu. Sulara zehirli gazlar karıştırılmıştı. Garzan'da doğada insan gibi tarumar edilmişti. Direnişten vazgeçmemiştir ama artık yeter çığlıkları onu da sarmıştı.

Dilan önce umudu, inancı selamlamıştı Garzan'da. Sonra başarı ve zaferi. Karşılaştığı sorunlar, yetmezlikler onu ürkütmemişti. Kendine verdiği başarı sözünün askeriydi. Tüm gereklerini yerine getirme çabasını bütün gücüyle sergiliyordu. Önce tek tek alanları dolaşıp tüm yapıya kongreleri aktarmıştı.

Sorunlara ve ihtiyaçlarına y6nelik onlarla geniş toplantılar gerçekleştirmişti.

Garzan'daki kadın yapısı kaba savaş gerçekliğine g6re şekillenmiş, d6ř6nceden oldukça uzak, cins bilinci çok zayıf olan bir yapıydı. Y6neticilik konusunda ise hassas ve seiciydi. Kolay kolay herkesi kabul etmez, her geleni sınıdıktan sonra doğal yaklaşımını sergilerdi. 6l6ler fiziki g6 ekseninde oturtulmuştu. Kişiliklerde k6yl6 feodal 6zellikler çok yoğundu. K66k burjuva, aydın 6đrenci kişilikleri kolay kolay kabul etmezdi. Onlara karşı emeksiz, hazıra konan, savaşmayı bilmeyen d6ř6ncesini kanıksamışlardı. Bu konuda peşin h6k6ml6yd6ler.

Dilan arkadaştan 6nce sorumlu d6zeyde gelen her arkadaşta bu y6nl6 ciddi zorlanmalar yaşamıştı. Dilan'ı da uzun s6re g6zlemleyip denemeye çalışmışlardı. K6yl6 yada k66k burjuva sınıflandırmasının ikisini de girmeyen Dilan arkadaşı hangi kutupta ele alacaklarını bilmiyorlardı.

K6rt kişiliğinde ağır basan ve çoğu zaman içiçe yaşanan bu iki sınıf karakterinden ziyade Dilan'ın kişiliği kadınca ve halkaydı. Tutkuyla bağlı olduğu ilkeleri pratikleştirme g6c6n6 bu 6zelliğinden alıyordu.

Eyalet g6c6n6n kadın ve erkeğiyle, savaşcısı ve komutanıyla Dilan arkadaşı kabul etmeleri zor olmadığı gibi, uzun zamanda almamıştı. Savaş sahasında herkeste aranan temel 6zellik askeri yetkinlik, pratik hakimiyet konusunda hiçbir eksikliği yoktu. G6neyde ve Botan'da kaldığı yıllar birçok eylemde yer almış, tim komutanlığından b6l6k komutanlığına kadar pratikte g6rev yapmıştı.

D6şmanı hakettiği kadar ciddiye almasını bilirdi. Abartılı yaklaşımın iki ucu olan k66mseme yada b6y6tme yaklaşımlarının tehlikeli olduğunu bizzat g6r6p yaşamıştı.

Yaşamda en çok aranılan ve değer verilen ilişkilerde doğallık, açıklık, genelleşme ve m6tevazilik çocukluktan edindiği 6zelliklerdi. İnsanı insan olduğu için severdi. Ve

yaşamı, insan yaratıcılığının şaheseri olarak gördüğü için her anına değer biçerdi.

Bir kadını herşeyden önce. Ve bir kadının farklılıklarının sorumluluk anlayışıyla birebir ilgili olduğunu düşünürdü. Kadını farklı kılan ya da kadında daha güçlü olan temel özellik insana ve yaşama karşı görev ve sorumluluğunun her an bilincinde olmasıdır. Kadın özünün toplumsal gerçekliği bununla ilgilidir. Toplumsallaşmaya hem öncülük edenin hem de geliştirenin kadın olması bundan dolayıdır. Sorumluluk kadının yabancılaştığı özünün en temel özelliklerinden biridir. İnsanlık bencilleştiğiçe bu özelliklerinden uzaklaşmış, uzaklaştıkça bireyciliğin girdabında parçalanmıştır. İnsanın yaşam çelişkisinin özü budur.

Çok karmaşık gibi görünen egemenlikli yaklaşımlarının hepsinin temelinde sorumluluk anlayışının ihlali yatmaktadır. Bu ihlaldendir ki insan komşusundan başlayarak tüm insanlığı saran bir umarsızlık içindedir. Bu yüzden de elinde tükenip gidenin bir an, bir ömür değil, bir dünya, bir insanlık yani tüm yaşam olduğunu görememektedir.

Özgür insan herşeyden önce sorumluluklarının bilincinde olmak demektir. Özgürlük ve zorunluluk yoksa en diyalektik gerçeklik olmazdı. Yine zorunluluğun bilincine varmanın özgürlük olarak tanımlanmasında bu gerçeklikle bağlantılıdır. Bunun için özgürlük mücadelesinin herşeyden önce öğrenilmesi gereken sorumlulukların bilincine varıp sınırlarını doğru çizmek ve buna sahip çıkma gücünü göstermektir.

Bir Partili için sorumluluk, Parti çizgisinin öğrenilmesi, savunulması ve pratikleştirilmesidir. Dilan arkadaş bunu en çok Garzan'da yaşamıştı. Güçlü bir sorumluluk duygusuna sahip olmayan bir yöneticinin Garzan koşullarında hiçbir şey yapamayacağını görmüştü. Tüm arkadaşları etkileyen ve çabuk kabul edilmesini sağlayan en belirgin özelliklerinden biriydi bu. Garzan'da kaldığı sürece yaşamı en iyi örgütleyen olması bundandı.

Emekleri tarlaya ekilen tohum gibi olgunlaştıkça ürün veriyordu. Duruşu, katılımı, çalışma ve yönetim tarzı ve ilişkileriyle etkili bir komutandı. Yaşamda değişim yaratmıştı. Herşeyden önce zorluklarla boğuşmaktan yıpranan yoldaşlarında inanç ve moral geliştirdikçe hep birlikte yaşamıda yeniden kuruyorlardı. Herşey artık elele geliyordu. Başlangıçtaki zorlanmalar ve yalnızlık Dilan için geride kalmıştı. Yüzünde hiç eksilmeyen tebessümü ve ışıklı bakışları tüm yoldaşları için güç kaynağıydı.

Bitlis'teki arkadaşlarla toplantı yapmaya gittiğinde onlarda aynı sevinçle karşılamışlardı. Bitlis'teki gücünde tüm eyalet gibi erzak, güvenlik, yaşam ve yönetim sorunları vardı. Termal kameralı tank pusuları altında köylerden birkaç günlük erzak çıkarmak en zor eylemdi. Çoğu zaman kayıplara neden oluyordu. Halkla ilişkiler kopuktu. Tüm geçit hatları tutulmuştu. Birkaç köy dışında erzak temin etmenin başka yolu yoktu. Ayakta kalmak, direnmek için asgari düzeyde de olsa bu ihtiyaç giderilmek zorundaydı.

Sonuna kadar doğadan faydanılmaya çalışılırsa bu her ihtiyacı karşılamıyordu. Açlık sınırında büyük bir irade savaşı veriliyordu. Savaşçı, komutan fark etmeden bu savaşı birlikte yaşıyorlardı. Dilan bu yüzden görevi kapsamında olmadığı halde erzak temini için köye giden grupların başında çoğu zaman kendisi giderdi.

Bitlis'te olduğu günlerde de alandaki arkadaşlarla erzak için Arziving köyüne gitmeye karar vermişti. Bir görev için yerine getirilmesi gereken tüm hazırlıklar yapıldıktan sonra yola çıkmışlardı. Hareket sırasında tüm gerilla kurallarına uyulmuştu. Bu yüzden ciddi bir sorun yaşanmadan köye ulaşmışlardı. Yirmi beş kişilik grubun komutanı Dilan arkadaşı. Gerekli erzakları aldıktan sonra hemen köyden çıkmışlardı.

Geri dönüşte daha duyarlı daha atik olmaları gerekiyordu. Köy ile yakındaki en sağlam güvenli arazi arasında bin beş

yüz m'lik açık alanı ne kadar hızlı geçerse o kadar tehlikeyi atlatmış olacaktı. Mesafeli yürüyorlardı. Grupta zorlanan arkadaşlarda vardı. Onlar en gerideydi. En önde yürüyenler bu açık alanın üçte birini yeni geçmişti. Birdenbire bir yağmur gibi üzerlerine kurşunlar ve roketler yağmaya başlamıştı.

Köyden çıkarken telsizden düşman muhaberesini dinlemişlerdi. Cihazdaki hareketlilikten kuşkulanmışlardı. Ama yolları üzerinde tank olduğunu bilmiyorlardı. Yolun iki tarafına yerleştirilen tanklar görüntülerini köye girişte almışlardı.

İlk roketin aralarına düşmesiyle çapraz şekilde koşmaya başlamışlardı. Tank pususunda yapılacak tek şey tank atışının hedefine girmeyen çukurlara, derelere doğru hızla kaçmaktır. Böyle durumlarda bacaklar ne kadar atikse o kadar iyidir. Kişi o kadar şanslıdır.

Pusuya düştükleri arazi geniş bir düzlüktür. Kendilerini atışlardan koruyacak tek birşey yoktur. Yerleri tespitliydi. Atışlar rastgele değildi. Bu yüzden olabildiğince üst üste birikmeden fakat birbirinden çok kopmadan dağınık bir şekilde hızla uzaklaşmaları gerekiyordu.

Tankın ilk atışlarında kayıp vermemişlerdi. Bu büyük bir avantajdı. Herkes tüm gücüyle kendini kurtarmaya çalışıyordu. Grupta en çok zorlanan Dilan Guyi ve Berivan Batman arkadaşlar çapraz kaçmak yerine kendilerini yamaca vurmuşlardı. Tank pususunda yamaç atışlar için en isabetli hedef yeridir. O zamana kadar tüm grubu kontrol etmeye ve yönlendirmeye çalışan Dilan arkadaş Berivan ve Dilan arkadaşı görünce diğerlerini bırakıp arkalarına düşmüştü. Yanındaki arkadaşlar gitmesini engellemeye çalışmada durduramamışlardı. Onlara tam ulaştığı anda tank yeniden atış yapmıştı.

Tek atışla aydınlanan gökyüzünde üç yıldız kaymıştı. Üç yıldız usulca karanlığa gömülmüştü. Kıyamet topları mesajı almış ve susmuşlardı. Birkez daha toprak kan ve barut kokusuyla şafağı karşılayacaktı. Bir yara daha açılmıştı bağrında. Ne zaman kapanacağı bilinmeyen. Dünya kıyamet

sessizliğinde insanın nasırlı vicdanına gömülmüştü. Hayat suskunluğun arsızlığına yenilmişti. Bütün uzak coğrafyalarda çocuklar yalancı masallarla uyutulmuştu. Kimse duymamıştı, sessizce kanayan toprağa gömülen çığlıkları. Kimse görmemişti bir komutanın bakışlarındaki zamansız gidişin acısını. Ve kimse hissetmemişti gecenin bu sessizliğinde, tarumar edilen yaşam kervanında yarım kalan sevgileri, hiç yaşanılmayan özlemleri. Bilenler, bilmeyenler, tanıyanlar tanımayanlar herkes ama herkes kendileri için olmayan hesaplar uğruna yoksaymıştı onları, hiç farkında olmadan.

Bir efsaneye daha nokta konulmuştu. Karanlık zamanlardaki, gerçeklerden uzak bir söylence değildi. Zamanı en canlı olan bir söylenceydi bu. Uğruna savaşılan ne çok değer vardı! Uygarlığın ihanet ettiği bir çocuk halkın kurtuluş umutları, yitik ülkenin kadim yalnızlığı ve ‘kadımım’ diyemeyecek kadar kendinden kopan bir cinsin özgürlüğü. Ve binbir kılıfla örtünen, sayısız sınıflandırmalarla aldatılan insanlık, evrenin dipsiz uçurumuna sürüklenen yaşlı gezegenimiz .

Dilan bir noktadan başlamıştı bu serüvene. Ait olduğu halk gerçekliği onu getirmişti buralara. Ama Apoizm felsefesiyle bilincini aydınlatmıştı. Ve bilinci tüm aldatıcı düşüncelerden kurtuldukça tüm güzellikleri kucaklamıştı. Tehlike altındaki tüm değerler için savaşmıştı.

Bir ömre bedel olan mücadele yıllarında yaşamın orijinin kadın olduğunu, kadın özgürleştikçe insanın ve yaşamın güzelleşeceğini bu felsefeden öğrenmişti.

Gerçeği anladığı kadar uygulamış, öğrendiği kadar öğretmiş, hissettiği kadar kucaklamış ve yaşamıştı. Beynini ve yüreğini sürekli gerçeklerle beslemiş, mücadeleyle çelikleştirmiş, yarattığı değerlerle güzelleştirmiş, canlı ve dinamik kılmıştı.

Bir tank atışında bedeni param parça olmuştu. Ama ruhu en uyumlu, en bütünlüklü demindeydi. Bütün varlığıyla inandığı doğrular, ilkeler için savaşmış ve bu uğurda şehit düşmüştü.

Her şeyiyle doğru ve başarılı mıydı? Tabii ki hayır. O da her insan gibi yanlış büyütülmenin sancılarını yaşamış, zorluklarını görmüştü. Kişiliğindeki zaafı, gerilikleri tanıdıkça en keskin savaşı onlara karşı yürütmüştü. Kimi zaman yenilmiş kendi geriliklerinin esaretini yaşamış, kimi zaman iki düşman gibi kıyasıya savaşmış başarının hazzını yaşamıştı. Hataları, yetersizlikleri yok değildi. Bazen zorlamış, bazen zorlanmıştı. Çözumsuzlükler, tikanıklıklarda yaşamıştı. Ama “ keşke” demeyecek kadar dolu dolu bir ömür geçirmişti. Kendisiyle savaşımında kilit noktayı doğru tespit etmişti. Yenilsede, düşsede durmayacak ve vazgeçmeyecekti. Mücadeleyi süreklileştirmenin sonunda başarı getireceğini deneyimleriyle görmüştü. Bin yılların kendi payına düşen geriliklerine asla teslim olmama sözünü çiğnememişti. Bu yüzden inancı zedelenmemişti. İnancı kırılmamıştı. Zaman gelişiminin en canlı tanığıydı. Savaşıkca güçlenmiş, güçlendikçe büyümüş, büyüdükçe olgun adımlarla yürümüşü.

Garzan Kürdi hakikatin seçkin bir örneğini tanıma mutluluğunu yaşamıştı. Dilan Garzan’ın atbaşı yürüyen gerçeğinde direnişin, yurtseverliğin en sade, en erdemli temsiliydi. Garzan onu sevmiş, kabul etmiş, bağına basmış ama koruyamamıştı. İhanetçi, işbirlikçi yanına yenilmişti çünkü. Yoksa o dağlar, o kayalıklar, o kartal yuvaları nice yıllar daha kahramanlara sahiplik etmeye yeminlidirler. Dağ ve gerilla efsanelerinin ezgileri aynı özlemlerin çağrılarında bestelenmiştir. Bir varlığın iki yüzü gibi gibidir. Kadın bu ezgiyi daha tutkulu kılmıştı. Özün kaynağından çağlayıp gelmişti. Ve bu hepimizin gerçeğidir. Bu yüzden Garzan Dilan’ı unutmadı, unutmayacak.

Garzandaki direnişine, mücadeleciliğine tanık olan yoldaşları hala en derin bağlılık ve minnet duygularıyla anıyor. Emeğine ve sevgisine layık olamamanın ezikliğini yaşıyorlar. Şehadeti tüm yoldaşları derinden sarsmıştı. Küçük Cuma Dilan’ın şehadetinden sonra sinir krizi geçirmişti. Savaşı, yaşamı

Dilan'ın ellerinden öğrenmişti. Gülen gözlerinden sevginin gücünü tanımıştı. Gerçeğin amansız savunucusu dilinden doğrulara tutkulu olmayı öğrenmişti. Dilan onun için bitimsiz umut, güzellik, inanç demektir. Dilan, savaşımı verilen yeni yaşam, özgür insan demektir. Bu yüzden ölümüne bağlıdır. Her gün bir fidan gibi boy veren bedeni gibi yüreği ve beynide Dilan ve Dilan gibi nice yoldaşın emeği ve sevgisiyle büyüyor geliyordu.

Küçük Cuma'da bir gerilla, bir partiliydi. Daha öncede şehadetler görmüştü. Ama şehadet gerçekliğine, şehitler diyalektiğine yabancıydı. Pusunun ardındaki ilk günler tam bir kabus gibi geçmişti. Saatlerce ağlayıp hıçkırıklar içinde "Bana Dilan arkadaşı getirin, Dilan nerede?" diye haykırırdı. Onun yokluğunu kabullenmek ihanetti. Zamanla daha gerçekçi yaklaşmayı öğrendi ve fiziki yokluğunu acıda olsa kabullendi. Ama ruhsal ayrılığını asla. Böyle birşeyi hiç düşünmedi ve yaşamadı.

Ölümsüzleşen gerçekliğimize bir Dilan daha katılmıştı. Şehitler dilanı büyüyordu. Çocuk Dilan'ların, genç kız Dilan'ların, ana Dilan'ların, gerilla Dilan'ların çoğalması gibi.

Her Dilan'da kadın biraz daha kendisiyle buluşuyordu. Çünkü çoğalan her dilan özgürlük halayında kenetlenen kadın ellerinin çoğalmasıydı.

Zağros eteklerindeki özgürlük mabedinde bu bahar tüm eller daha güçlü kenetlenmişti. O mabet ki aşk kadınlarının ana topraklarda gömülü sesine yankı olan azizelerin emeğiydi. Bu yüzden kutsaldı, bu yüzden bir Tanrıça mabeti değerindeydi. Belki bir çocuktur. Hatta emekleyen bir bebek. Bir yılını daha yeni geride bırakmıştı. Ama temelleri uzun zaman içinde, sabır damlalarından süzölmüş katıksız emeklerle atılmıştı. Komutan Dilan'nın emeği gibi. Komutan Binevş'in, Berwar'in, Berivan'in, Cihan'in, Hewidar'in emeği gibi. Sara'nın, Çiçek'in, Zeynep'in, Dilan'ın, Sinem'in, Rozerin'in, Azime'nin soylu çabaları gibi ve adını sayamadığımız daha nicelerinin.

Kimisi bir çatışmanın en kızgın deminde zılgıtlar atarken ölüme yürümüştü. Ölümler çoğalmasın diye. Kimisi bir damla ışıktı. Cehaletin dehlizlerindeki bilinçlere ulaşma çabasında ölümsüzleşmişti. Bilgi ve inanç yürekleri aydınlatsın diye. Kimisi aldatan ve aldatılan insanın geriliği bir ağ gibi hayatı sarmasın diye son nefesini vermişti. Kimisi silahını kendisine doğrultan, kendisini tüketen köleye ve köleliğine boyun eğmemek için iç çeteciliğe kurban gitmişti. Hapsi inançlı, hepsi umutlu, hepsi aşkla bağlı ve hepsi birer emek kahramanı.

Kadın baharlaşması böyle güçlü temeller üzerinde ilk tomurcuklarını açtı. 2002 kutlamasına Güneş'imizin sunduğu mesajla kadına, dikenli, taşlı, mayınlı binbir tehlikeyle dolu yolunda ulaştığı durağın adını söylüyordu. Ve katettiği yolun önemini.

“2000’li yıllar kadına derin bir yokluğu yaşatan uygarlığın karanlık çağlarına inat kadının özgürleşme yılları olacaktır. Ben aslında bu uygarlığı karanlık, buzlu bir çağ olarak görüyorum. Fakat 2000’li yılların başından itibaren kadın cinsine yönelik yalancılığa, zorbalığa dayalı egemenliğin sert kışına ve sert karına karşı karı ve buzu delen kardelenler gibi kadın özgürleşmeleri gerçekleşmektedir. Bununla kadın baharlaşması, kadın baharına doğru sert kışa ve kara karşı çiçeklenme, kadın özgürlük hareketinin çiçeklenmesi gerçekleşmektedir.”

Özgür Kadın Akademisi’ndeki 2002,8 Mart kutlamaları güneşli bir günde Güneş’in anlam ışınlarıyla baharlaşmanın güzelliğini hissetme ve yaşama tutkusuyla gerçekleştirildi.

Tüm hazırlıklar verilen çabaya değmişti. Yüzlerce kadın, Azizelerin önünde saygıyla eğilmiş, bu baharlaşmada bir kardelen olma gücüne ulaşan tüm yoldaşlarını sevgiyle özlemle selamlamıştı. Kadın özgürleşmesine ömrünü adayan hiçbir kadını unutmadan. Başka zamanlarda başka coğrafyalarda, başka isimlerle bu yolun yolcusu olan her kadını yoldaş sayarak karşılanmıştı yeni 8 Mart. 129 kadın ise bir semboldü. Bir zincirin önemli halkalarıydılar.

145 yıl sonra Ana topraklarda bu zincire daha güçlü halkalar eklendi ve eklenmeye devam ediyor. Komutan Dilan altı yol önce bunu başarmıştı. Zemheri bir kışın arifesinde bir daha ayrılmamak üzere hepimizle, kendisiyle, özüyle buluşmuştu. Bu baharlaşmanın en direngen kadelenlerindendi. Deldiği karlar, buzlar üzerinde özgürce soluklanmış, başını Güneş'e uzatma gücüne ulaşmıştı.

Elex köyündeki direnişi “egemenliğin sert kışına” karşı belki son savaşımıydı. Ama çağrısı güçlüydü ve Gresor'da yankılanıp Ana toprakların her tarafına yayılmıştı.

Büyüyen dilanlar kardelenin cevap bulan çağrısıdır.

Garzan Zamanları

Şehit Nucan Kamışlı Arkadaş anısına

Ana nedir bilir misiniz? Asırlarca ezilmiş, sömürülmüş yüreğine hançer indirilmiş Kürdistan'da ana olmak nedir bilir misiniz? Bilir misiniz bütün acıların en ağırını anaların çektiğini? Talan edilmiş toprağın acısını, kirletilmiş namusun acısını, ihanete uğramış halkın acısını, haince katledilen genç bedenlerin acısını en çok analar yaşarlar. Yaşlı, kadın, çocuk, erkek, herkes asırlarca yaşadı sonu gelmeyen bu acıları. Asırlarca gözyaşı döküldü, nice bedeller verildi, isyan edildi ve kan döküldü. Hepsine ama hepsine tanık oldu Kürdistan halkı. İşte bu yüzdendir ki herkesin yüreği yaralı ve gözü yaşlıdır. Ama hepsinden daha fazla yüreği yaralı, gözü yaşlı biri var ki; o da anadır. Önce sessiz sessiz ağladı duvar köşelerinde. Ama acısı gün be gün öyle büyüdü ki dayanır mı sessiz hıçkırıqlarla! Dizine vurdu, başına vurdu ve sesini ağıtlarla, feryatlarla duyurmak istedi, ana yüreğini bilmeyen acımasızlığa. Herkesle aynı acıyı yaşamak ayrı, bir de ana olmak vardı işin içinde. Tüm acılara bedeldi evlat acısı. Bu yüzden herkesten daha acılıydı, daha yaralıydı ana yüreği. Çünkü onunla varolmuş, onun çilesiyle dünyaya gelmiş ve onun emeğiyle büyümüştür yıllar boyunca. Umutlarıyla yaşarlar sadece. Bir de yaşama olan tutkularıyla.

Latife ana bunlardan biridir sadece. O da her ana gibi yüreği yaralı, gözü yaşlıdır. Kamışlo'da yaşamla kavgaya tutuşmuştu Latife Ana. Eşi hayata veda etmeden önce, yaşam daha kolaydı onun için. Çünkü yalnız değildi. Mücadelede ona

omuz verecek bir dostu vardı Latife Ananın. Ana ve babasını kaybettikten sonra hayatı onunla paylaşmış, yaşam mücadelesini onunla vermişti. Latife Ana, yaşam mücadelesinde yalnız kalmak istemese de hastalığın pençesine düşen eşini çok geçmeden ölümün kollarına bırakacaktı. Yaşamın en zor anında kaybetmişti yaşam arkadaşını. Artık yaşam mücadelesinde yalnızca evlatları vardı.

Latife Ana altı çocuk sahibiydi. Bir oğul, beş kız çocuğu vardı. Eşini kötü bir zamanda kaybetmişti. Çocuklarının tümü henüz çok küçük ve okul çağına gelmişlerdi. Çocuklarını kendisi gibi cehalete kurban vermemeye yeminliydi. Eşiyle birlikte verdikleri hepsini okutma sözleri vardı. Şimdi görevi daha zordu Latife Ananın, artık bu sözü tek başına yerine getirmek zorundaydı.

Yaşam zor ve acımasızdı. Hele bir kadın olarak hiçbir maddi güvence olmadan yaşamak daha zordu. Öylesine ürkütücüydü ki yaşam koşulları, kim olsa, belki çoktan intihar yolunu seçecekti. Ama Latife Ana bunun için “Kaçmak olurdu sadece” diyordu. Evet kaçmak ve yaşamın acımasız pençesinde evlatlarını yalnız ve kimsesiz bırakmak anlamına geliyordu. Elbette evlatlarına tapan Latife Ana yaşamın zorluklarından kaçacak kadar küçük değil ve her şeye rağmen yaşam mücadelesinde karar kılacak kadar cesurdu. Çünkü o hem evlatlarına sevdalıydı, hem de yüreği umut doluydu.

Yıllarca dişini tırnağına taktı Latife Ana. Çocuklarını cahil bırakmamak, onlara “zavallı kimsesizler” dedirtmemek için korkunç bir mücadele verdi. Ama kimsenin eline, cebine bakmadan sadece kendi gücü ve emeğiyle çocuklarını büyütecek ve güzelleştirecekti.

İşte bunun içindir ki nam salmıştı Latife Ana Kamışlo’da. Yaşam mücadelesiyle ve evinde yarattığı güzel yaşamla tanınmıştı Latife Ana. Birde kendi emeği, kendi ahlakı, kendi güzelleğiyle büyüttüğü çocuklarıyla halk onu tanımıştı. Ve bunun için Latife Ana halk içinde büyük bir saygınlık

uyandırmış, sevilen, sayılan, değer verilen bir aile olarak yerini almıştı halkın gönlünde. Onun için Kamışlo'da Latife Ana'yı tanımayan yoktu. Herkes bilir onun yüceliğini, bilir evlatlarının onun gücüyle varolan güzelliğini.

Latife Ana'nın çocuklarını güzel ve farklı kılanda analarından aldıkları özdü. Evlatları sanki Latife Ana'nın kendisiydi. Yaşama olan bağlılıkları, güzelliği yaratma sevdaları, azimle, iddiayla yaşamın zorluklarına karşı mücadele etmeleri, çalışkanlıkları ve yüreklerinin umut dolu olması hep analarının bir parçası gibiydi. Oyunları neşeli, arkadaşları güzel ve yaşamları temizdi çocuklarının. Yaşam mücadelesinde analarını yalnız bırakmamak için müthiş bir çaba harcamışlardı. Ve analarının hakkını güzel ve çalışkan çocuklar olarak vermişlerdi. Yıllar sonra iki kızı ve tek oğlu evlenmiş, çoluk çocuk sahibi olmuş ve Latife Ana'nın yüzüne nur getirmişlerdi. En büyük hedefi ve amansızca çalışması bu günleri görmek içindi. Sütüne helal evlatlar yetiştirmiş ve torun sahibi olmuştu, yaşlı Latife Ana.

Yaşam mücadelesinde dimdik ayakta kalmayı ve güçlü olmayı başaran Latife Ana halkının bir anda yükselen isyan sesini duymuştu. İlk defa halkının isyanıyla tanışan ana özgürlüğü de ilk defa tanıyordu. Asırlardır zincire vurulmuş halk bir anda her taraftan isyan çılgınlıklarını yükseltmiş ve özgürlük şarkılarını söylemeye başlamıştı. Ve özgürlük savaşçıları akın akın dağlara koşuyor, silahlara sarılıyordu. Hergün evlatlarını bedel veren anaların feryatlarını, ağıtlarını duyuyordu. Gözyaşları bir bir akıyordu evlatlarının bedenlerine. Ve hergün katledilen yüzlerce insanın çılgınlığını duyuyordu. Acı çeken halkının sesini duyup da kutsal özgürlük için ağlayan anaları görüp de duymamazlık eder miydi Latife Ana? Yüreği böylesine taşlaşmış olabilir miydi? Özgürlüğe susayan yüreğine korku salıp onu zincirleyebilir miydi? Evlatlarını yitiren anaların gözyaşlarını görüp de benim çocuklarım, benim evlatlarım ölmesin deyip, onları eteğinin altında gizleyebilir

miydi? Bu denli küçük olabilir miydi, yılların kahrını çekmiş Latife Ana?

Özgürlük savaşının yükseldiği dönemlerde Latife Ana da evlatlarıyla, halkına hizmet etmenin mücadelesine başlamıştı. Yaşam mücadelesini artık sadece evinde evlatları için değil, halkı içinde verecekti. O artık altı çocuğun değil, milyonlarca çocuğun anası olmaya karar vermişti. Ruhuyla, duygularıyla, arzularıyla artık o halkının anası olacaktı. Ve evlatlarını da halkının mücadelesi için eğitecek, unutulmuş halk özünü verecek ve onları bedel olmaya hazırlayacaktı. Anaları gibi evlatlarda halkının isyan çılgılığına katılmaya karar vermişlerdi. Tabii Latife Ana'nın bir parçası olup da onun halk için çarpan yüreğinin sesine ortak olmamak mümkün müydü? Latife Ana'nın ardılları onu halk mücadelesinde yalnız bırakırlar mıydı?

Onlar artık ailece halk mücadelesine bağlıydılar ve beraber özgürlük türküsünü söylüyorlardı. Latife Ana'nın evi artık Kürt halkının evi olmuştu. Yaşadığı çevrede saygınlık gören Latife Ana, beraberinde yüzlerce aileyi sürükleyecekti özgürlük mücadelesine.

Önderliğin bulunduğu Suriye'de büyük bir halk örgütlemesi başlatılmıştı. Önce iki çocuk babası olan Ali halk örgütlemesine katılmıştı. Yıllarca hem ailesine baktı, hem de mücadele için halkını örgütledi. Dağlara özgürlük savaşçıları çıkardı, onlar için para topladı ve yine onlar için silah hazırladı. Ali'nin ardında özgürlük mücadelesine katılmayı tercih eden Nucan ve Nergis'te devrim çalışmalarına katıldı. Onlarda uzun bir süre Suriye'de Ali'nin yürüttüğü faaliyetlerde yer aldı. 1991'e geldiğinde düşman varolan gerilla gruplarını imha amaçlı kapsamlı bir harekat başlatmaya hazırlanıyordu. Tabii bu durum gerillanın nicel olarak büyüme zorunluluğunu da beraberinde getiriyordu. O dönem bu saldırılara yenilmemek için büyük bir gerilla akımına ihtiyaç vardı. Kürdistan'ın dört bir tarafından insanlar akın akın dağlara geliyordu. Silahlı mücadeleye katılma

kararı veren Nucan ve Nergis içinde artık dağlara adım atma zamanı gelmişti. İki kardeş aynı tutkuyla aynı yolu yürüyerek, aynı kavganın silahıyla 1991’de dağlara ve savaşa merhaba demişti. İki kız kardeş dağlara gelirken anasının yanında kalan küçük Nucan’da abisi gibi halk örgütlenme faaliyetlerine katılmıştı. Latife ana böylece dört evladını halk mücadelesine vermişti. Bunun için Latife ana “Onlar benim değil artık, halkımın çocuklarıdır” diyordu. Ama bu Latife ana için yeterli değildi. Artık yaşlanmıştı ama ona rağmen yüreğiyle, duygularıyla, insanları kazanma çabasıyla o da kendisini mücadeleye adanmıştı.

Acaba Latife ana için öylesine kolay mıydı? Dört evladını ölüm tehlikeleriyle dolu yollara koymak kolay mıydı? Aksine evlatlarına tapan ana için bu çok zor ve büyük bir acı veriyordu. Yüreğini kendi eliyle yaralamıştı bu kez. Ama bunu halkı için, insanlığın özgürlüğü için yapmıştı. Onun için yüreği acıyla dolsada vicdanı rahattı. Evlat sevgisi onun için halk sevgisi demekti. Her an onların ölüm haberini duyacağını bilse bile “Halkım için herşeyimi vermeye hazırım ve mutluyum” diyordu.

Latife ana da her Kürt anası gibi ölüm haberlerini aldığı anda ağlayacaktı ama halkımdan bana ne, evlatlarımı istiyorum demeyecekti. Çünkü o sadece dört evladının ölüm haberini beklemiyordu. Yüzlerce evladının ölüm haberini bekliyordu. Elbette bunun özgürlük bedelleri olduğunu biliyordu. Katledilen halkının acısı o denli büyüktü ki, o evlat sevgisiyle yanan yüreğini dinlemeyecek ve yenilmeyecek kadar cesurdu.

Ali Suriye’de faaliyet yürütürken küçük Nucan’da Önderlik sahasında kalıyordu. Nergis ve büyük Nucan ise silahlı mücadeleye birlikte katılmışlardı. Nergis Garzan’da, Nucan’da manga komutanı olarak Haftanın’de savaşıyordu. İki kardeş tek yürek gibi yıllarca dağlarda omuz omuza özgürlük için savaşıyorlardı. Ama çok geçmeden iki çocuk babası olan Ali’de silahlı mücadeleye katılma kararı verir ve iki kardeşinin

ardından Kürdistan'ın barut kokan dağlarına merhaba der. Nergis ve Nucan abilerinin dağlara geldiğinin haberini alınca büyük bir coşkuyla yılların özlemini gidermek için biran önce onu görmeyi arzularlar. Fakat Nergis dağların en uzak diyarında olduğu için bu imkanı yoktu. Ama Nucan büyük şans Haftanın'de yakalamıştı. Haftanın iki özlem dolu yüreği bir araya getirmiş ve yılların hasretini gidermişti. Dağların kavuşmadığı topraklarda yürek yüreğe kavuşmuştu. Ama bu beraberlik uzun sürmeyecekti. '95'te Haftanın'de yapılan kongreden sonra Nucan yeniden Önderlik sahasına yol alırken kardeşi Ali'den ayrılmıştı. Aynı dönemde Garzan'daki Nergis arkadaşa Önderlik sahasına çekilmişti. Ali onlardan uzak olsa bile büyük Nucan, Nergis ve küçük Nucan Önderlik sahasında biraraya gelmişti. Analarının üç göz nuru bir araya gelir de yıllarca evlat hasretiyle yanıp tutuşmuş Latife anada onların yüreğiyle bir araya gelmez miydi! Ana ve üç kız yıllar sonra Önderliğin evinde bir araya geleceklerdi. Öylesine özlem doluydu ki Latife ana, yılların hasretini bir anda gidermek istercesine sımsıkı sarılmıştı kızlarına. Nucanları ve Nergis'i doya doya öpmüştü.

Dört büyük yüreğin Önderliğin evinde bir araya gelmesi fazla olmamıştı. Bir gün ülkeden savaş sahasının tekmili veriliyordu cihazda. Büyük Nucan heyecanla dinliyordu. Her zamanki gibi savaş sahasında yaşananları merak ediyordu. Ve hangi yoldaşların şehit düştüğünü öğrenmek istiyordu. Ama bir gün ansızın abisi Ali'nin de şahadet haberini duyacağını hiç düşünmemişti. "Heval Haftanın'den bir şahadet haberi vereceğim" diyordu hüzünlü bir ses ve devam ediyordu:

"Xabur suyunu geçerken bir arkadaşı su akıntısına kapılarak boğuldu. Şehit düşen arkadaş, ülkeye yeni gelmiş Suriye'deki Latife ananın oğlu Ali arkadaşdır."

Abisi Ali'ye müthiş bağlı olan büyük Nucan bu haberin aktarımına tanık olmuştu. Bir an için doğru mu yoksa yanlış mı düşünceleriyle gel gitleri yaşadı. Ama Latife ananın oğlu Ali

ancak onun abisi olabilirdi. ‘Evet, o’ diye fsıldarken kendi kendine, ansızın hıçkırıklara boğulmuştu. İnanmak, kabul etmek zor ve güçlü. Yoldaşlarının şahadet haberine her zaman büyük acı duyan Nucan bir gün aynı acıyı kardeşi için de yaşayacağını bilmiyordu. Ama o kadar çok tanık olmuştu ki yoldaşlarının şahadetine! Bu yüzden hiç düşünmesede bir gün kardeşlerinden birinin şahadet haberini alacağını hissediyordu. Güçlü olması gerektiğini biliyordu Nucan. Çünkü o militanlaşmayı ve her acıya karşı güçlü olmayı öğrenmişti. Tıpkı anası gibi. İşte bunun için “Anasına en yakın kız” diyorlardı Nucan için. Ali’nin şahadetini kabul etmek ağır bir gerçeklikti. Ama başka çareside yoktu. Çünkü o, savaş devam ettikçe böyle acı haberleri duymaya alışması gerektiğini biliyordu. Tabii abla olan Nucan’ın bir de sorumluluğu vardı. Duygularına kapılmıştı bir an ama bunu unutmaması mümkün değildi. O bir militandı ve militan olmanın gereklerini yerine getirecekti. Önce güçlenmeyi öğrenecekti, sonra gerçeklerden kaçmamayı ve Latife anasına, kardeşlerine bu gerçeği anlatıp güç verecekti. Zor ve acıydı böyle bir görev. Ama annesine verdiği bir sözü vardı.

“Bir gün kardeşlerimden birinin şahadetini öğrenirsem senden gizlemeyeceğim. Kendim sana söyleyeceğim ana” demişti. Anasının feryatlarını dinlemek çok zordu. Ama yapması gereken en doğru şeyin de bu olduğunu biliyordu. Çünkü anasından, cesur olmayı ve acılardan kaçmak yerine acıların üzerine üzerine yürümeyi öğrenmişti.

Suriye’de ilk defa bir kardeş, bir kardeşin şahadetini ilan edecekti. Buna inanmak zordu. Cesaret, metanet, güç gerektiren bir şeydi. Bunu ise özgürlüğe kilitlenen büyük yürekler yapabiliyordu. Anası gibi halk tarafından büyük değer verilen, çocuklarına örnek gösterilen Nucan’ın yüreği büyüktü. Önce kardeş yoldaşları olan Nergis ve küçük Nucan’a, sonra anasına ve tüm halka kardeşi Ali’nin şahadetini ilan etmişti.

“Bir evladımızı daha yitirdik” derken halkının acı suskunluğu, Latife ananın parçalanan yüreğinin ağıtları ve “

baba, babamı istiyorum...” diye haykıran küçük yeğenleri karşısında güçlüydü. Duygularına yenilmeden Latife ananın ocağının ilk şehidini ilan etmişti.

Kardeşinin şahadetini ilan eden Nucan’dan halk oldukça etkilenmişti. Tıpkı küçüklüğündeki gibi büyüdüğünde de halkın yüreğine taht kurmuştu. Anasının öz güzelliğiyle büyüyen kız olarak tanınan Nucan’ı kim tanımıyor ve kim sevmiyordu ki! Çocuklar, yaşlılar, kadınlar ve erkekler, hepsi ona değer veriyor, saygı duyuyordu. Nucan daha küçükken anasından çocuklarla çocuk olmayı, yaşlılarla yaşlı olmayı öğrenmişti. Okulda, mahallede, evde, akraba çevresinde Nucan daha küçükken örnek duruşuyla çevresini etkilemeyi başarmıştı. Şimdi büyümüş, bu görkemli kavganın tutkulu bir militanı olmuştu. Örnek duruşunu yitirmediği gibi, halkın gözünde değeri daha da çoğalmıştı. Kardeşinin şahadetini ilan ederken halkta büyük saygı uyandırmıştı yine. Herkes günlerce Latife ananın ilk şehidinden ve kardeşinin şahadetini ilan eden cesur Nucan’dan söz etti. Çünkü aile bağlarına sınımsız bağlı olan halk için bu kutsal bir mertebeydi. Ve “Özgürlüğe inananlar ancak bu denli güçlü olabilir” diyordu halkın yalın sesi.

Nucan kardeşi Ali’yi bu kadar çabuk kaybetmekten oldukça etkilenmişti. Uzun bir süre Önderliğin güçlü eğitimini gördükten sonra yeniden dağlardaki mücadeleye dönmek ve bu kez yerde kalan kardeşinin silahını kaldırmak istiyordu. Her ülkeye giden, savaşa katılmak için yola koyulan yoldaşlarının ardından bu özlemi yaşıyordu. Ve hep ben de belki sizinle gelirim diyen bakışlarıyla savaşçı gruplarını uğurladı. Dağa yeniden dönme zamanının çoktan geldiğini düşünüyor ve ülkeye gönderileceği günü hayal ediyordu.

Nucan daha önce dağda kaldığı için savaş ve yaşam tecrübesi vardı. Bu onun için güçlü bir temeldi. Önderlik sahasında da güçlü bir eğitim aldıktan sonra dağlarda yeniden bir başlangıç yapmayı planlıyordu. Önderlik eğitimiyle daha da güçlendiğine inanıyordu. Ve ona göre dağlara yeni bir dönüş olacaksa daha

güçlü, daha muhteşem bir dönüş olmalıydı. Dağlarda en zor olanı başarmayı hedefliyordu. En zoru başarıp savaşta güçlü bir kadın olacaktı. Nucan uzun bir süre Önderliğ'e savaşa gitmek için öneri yapıyordu. Ama Önderlik Ali'nin şahadetinden sonra diğer kardeşlerinin savaşa gitmesini istemiyordu. Değerli ve saygın bir aileydi. Önderlik, savaşa gitme düşüncesi için Nucan'a şöyle diyordu: "Duygusal yaklaşmayın. Duygularınızla hareket ediyorsunuz ve kaybedeceksiniz. Gerçekliklere öylesine duygularınızla yaklaşıyorsunuz ki savaşta bir gün bile ayakta kalamazsınız. Biraz daha ciddi yaklaşın gerçekliklere. Savaş, öyle duygularla olmaz."

Nucan, Önderlik ile yaptığı diyaloglarda uzun bir süre kendini sorguladı. Gerçekliklere nasıl yaklaştığını anlamak istiyordu. Savaşa gitme yönündeki ısrarı hem savaşta başarılı bir kadın olma iddiasından hem de duygusal bir bakış açısından kaynaklanıyordu. Ali'nin şahadeti onu çok etkilemişti. "Ali böyle erken, benden önce şehit düşmemeliydi" diyordu. Kardeşinin silahı yerde kalmıştı. Ve o, bunu kabullenemezdi. Mutlaka Ali'nin silahının yerden kaldırılması ve Ali'nin arzuladığı, hedeflediği şeylerin başarılması gerekiyordu. İsrarla savaşa gitmesinin önemli bir nedeninde ailesinden etkilenip savaşa giden bir çok akraba çocukların ucuz yaşam için savaştan kaçması ve ihanet etmiş olmasıydı. Bu, Nucan'da büyük bir öfke yaratıyordu. İnsan böyle ucuz tercihlerle yaşamı tüketmemeliydi. Hem kendini hem de halkın mücadelesini böyle ucuza satmamalıydı. Nucan'ın bu düşünceleri onu daha çok savaşa sürüklüyordu. Bir çok akraba çevresi Ali'nin şahadetinden sonra çocuklarını artık savaşa göndermek istemiyor ve mücadeleden koparmaya çalışıyordu. Nucan'ın vicdanı bunu kabul etmiyordu. Özgürlüğün, halk mücadelesinin ucuz bir yaşamdan daha kutsal olacağını onlara göstermeliydi. Ve ezilenler için her şeyden önce özgürlüğün geldiğini başarılı olmakla, savaşmakla göstermek istiyordu. İşte bu büyük nedenler Nucan'daki savaş tutkusunu zaman geçtikçe dahada

büyütüyordu. Önderlik de bunu görmüştü. Nucan'daki kazanma hırsını görüp “Değer biçiyoruz” diyordu. Ama ondaki duygu yoğunluğunu da görüyor ve Ali gibi çabuk şehit düşmesinden korkuyordu. Ama Nucan'ın savaşa gitme arzusunu da kırmak istemiyordu.

Uzun bir süre gerçeklikler ve duygular üzerine yoğunlaşan Nucan nihayet Önderliğin onayını almayı başarmıştı. Önderlik “Tamam git, ama ucuz kaybetme” demişti ona. Ama Nucan kaybetmek için değil kazanmak için gitmesi gerektiğini biliyordu. Yetersiz ve eksik yönleri olsa bile güçlü bir duruş sergilemede iddialıydı. İşte kendisiyle yürüttüğü savaşım sonunda ulaştığı iddia ve kararlılıkla yeniden dönüyordu dağlara.

Nucan ısrarıyla savaşa yeniden gitmeyi başardığında ilk hedefine ulaşmıştı. Kardeşinin şahadetini ilan eden Nucan, ikinci kez savaşa dönerken hem halkını hem de ihanet eden akraba çevresini oldukça etkilemişti. Bir çok insan onun yeniden savaşa dönmesinden sonra savaşa katılma kararı alırken, ihanet eden akrabaları da halk tarafından dışlanmanın ezikliğine yaşamıştı. Nucan bu kararlılığıyla onlara darbe vurmaya başarmıştı. Çünkü o özgürlük tutkusuyla halkın gözünde yücelirken, ihanet eden akrabaları da sıfır noktasına düşmüş ve değerlerini yitirmişti. Buna en çok sevinenlerden biri de Latife anaydı. Ali gibi Nucan'ı da bir gün yitireceğini bilse bile, kızıyla gurur duyuyordu.

Önderlik tarafından büyük değer verilen Nucan'ın ikinci kez savaşa dönmesi böyle başlamıştı. Şimdi diğer iki hedefini başarmanın yolundaydı Nucan. Dağlara ulaşır ulaşmaz Ali'nin yerde kalan silahını almış, büyük bir gururla omuzlamıştı. Kardeşinin arzulayıp da yapamadığı büyük başarıları kazanmak, bununla birlikte tıpkı güçlü bir çocuk olduğu gibi güçlü bir kadın olmayı başarmak için hiçbir zorluktan kaçmamıştı. En zor yerde imkansız başarıma istemi 1996 yılında ülkeye yeniden döndüğünde onda bir tutku haline gelmişti. Zor olan

neresiydi ve zor olan neydi? İşte Nucan bunu yapmak ve bunu başarmak istiyordu. Tıpkı anası gibi en güç olandan başlayıp en büyük başarıyı yaratmak Nucan için ölüm kalım savaşı anlamına geliyordu. O zamanlar dağlarda yaşam zor, savaş acımasızdı. Nucan bunlara karşı güç olmayı başarmıştı tüm militan yoldaşları gibi. Ama her yerde yaşanan bu zorluklar dışında birde herkesin güç getiremediği zorluklar vardı. Nucan bunu başarmak ve bunun karşısında güç olmak istiyordu. “En acımasız savaş neredeyse, en zor olan neyse ben orada olacağım” diyordu. İşte Nucan’ı zorluklardan ürkemeyen, üzerine üzerine giden biri olarak tanıyan yoldaşları onun için “Zor alanların, zor görevlerin insanı” diyorlardı.

Nucan ülkeye geldikten kısa bir süre sonra savaşın en zor ve en acımasız alanını seçmiş, oraya gitmede karar kılmıştı. Kürdistan’da yaşamın en zor ve savaşın en acımasız olduğu yer Garzan’dı. Bu eyalet Nucan için her yönüyle farklı anlamlar taşıyordu. İlk dağlara geldiklerinde kardeşi Nergis’in gittiği ve yıllarca yaşam mücadelesi verdiği bir bölgeydi. Yine ihanet eden akrabaları bu bölgeden kaçmış ve zor olduğu için ihaneti tercih etmişlerdi. “Zorluklardan ürkülmez, aksine üzerine gidilir” diyen Nucan Garzan’a giderken, bu gerçekliği kanıtlamak istiyordu.

Garzan’a gitmek isteyen Nucan’ın önerisini arkadaşlar kabul etmek istemiyordu. Çünkü hem Önderlik sahasından yeni gelmişti hem de kardeşinin şahadetinden dolayı onu ön cepheye göndermek istemiyorlardı. Ama o her gün yüzlerce yoldaşı ön cephelerde şehit düşerken, kendisinin de arka cephede kalmasını kabullenemiyordu. Bu onun amaçlarına, hedeflerine ve tutkularına tersti. Bunu anlattı uzun bir süre yoldaşlarına. Zoru başarma tutkusu, hedefe olan bağlılık ve büyük umutlar için içine girince yoldaşları onu reddedebilir miydi? Önderlik sahasından büyük bir coşkuyla gelen bir yoldaşı hayal kırıklığına uğratmak, tutkularını incitmek onun özgürlüğe

sevdalı yüreğine haksızlık olmaz mıydı? Şahadetinden daha acı değil miydi, onu engellemek? Evet daha acı ve daha çok vicdan azabı veriyordu. İşte bunun için Nucan'ın Garzan'a gitme önerisini uzun bir süre sonra arkadaşları kabul etmişti. Geri dönemeyeceğinden korksalar bile “Git, ama duygularına yenilme” diyerek uğurlamışlardı Nucan'ı savaşın en acımasız cephesi olan Garzan'a.

Uzak diyarlara, ölümlü yaşamın kucaklaştığı topraklara giderken “Artık dönmez demeyin, belki yaşama coşkulu bakışlarım dönmez ama yaşama sevdalı yüreğimin sesi ve acımasızlığa kurşun sıkan ellerimin dokunuşu hep sizinle olacak. O sesi duyduğunuz an, o dokunuşu hissettiğiniz an bilin ki ben hala yaşıyorum.Yüreğimle, sevgimle ve tutkuyla..” demişti kendisini uğurlayan herşeye ve herkese.

Yaşam zordur Kürdistan'da. Özgürlüğe kanla, canla bedel ödenen topraklarda savaş da yaşam kadar zor ve acımasızdır. Bir değil yüzlerce düşmana meydan okumak öylesine kolay değildir. Önderliğin dediği gibi bu savaşın savaşı olduğunu kim anlıyor. Bilinen ve her yerde olan düşmanı herkes tanır. Peki ya bilinmeyen diğer düşmanları da herkes tanıyor mu? Bunu ancak yaşayanlar bilir. Yaşayanlar unutmaz acısını. Bu düşmanlardan biri açlıktır. Komik gelecek belki size “Açlık düşman olur mu” diyeceksiniz. Belki de güleceksiniz. Ama ben size, yaşamadınız ya anlamazsınız diyeceğim sadece. Bize karşı meydan okuyan açlığın düşmanlığını anlatsam belki anlayabilirsiniz. Bir de kışın donduran soğukluğu var. Günlerce kar altında, bedenini ısıtacak hiçbir şeyin olmadığında ancak anlarsınız. Bir de yakıcı, kavurucu güneşin sıcaklığı var. Bir damla su bulamazsın bazen. Başını sokacak bir gölgelik yoktur. Gözlerinin önünde derin kavrulur ama dayanmaktan başka birşey yapamazsın. Bir de dağların yorgunluğu vardır. Onu da günlere, aylara sığan yol yürüyüşlerinde ayakkabıların paramparça olduğunda, dizlerin

çalışmayacak kadar kırıldığında anlayabilirsin. Fakat en zoru “İkinci büyük düşman” dediğimiz ihanettir. Onu da ancak uğrunda kan döktüğün insanın ucuz yaşam için düşmanla el ele tutuşup sana kurşun sıktığını gördüğün an daha iyi anlayacaksın.

Garzan adını tarihe ihanetleriyle duyurmuştu. Büyüyen nice kahramanlar gibi nice ihanetçiler de nam saldı bu topraklarda. İdris-i Bitlis-i bunlardan biri. Ve ardından devam etti. O, tarihin derinliklerinde kaldı. Ama Garzan’da ektiği ihanetin tohumlarıyla kendinden sonraki nice ihanetçiyi büyüttü. Ardılları devam etti durmaksızın. İşte bunlardan biri de Adnan’dı. O da PKK’nin savaş mücadelesi dönemine yine korkunç ihanetiyle damgasını vurdu Garzan’a. Binlerce yiğit gerillayı ihanetin eliyle katletti, imha etti. İdris-i Bitlis-i’den sonra en büyük darbeyi Adnan vurdu Garzan’a. Garzan’ın yüreğini ayrılıklar değil, ihanetler yaraladı her zaman.

İşte bunun için acısı dinmez Garzan’ın. İhanetin tohumları öylesine çok ekilmiş ki toprağına, kurumak bilmiyor. Meyveleri tükenmiyor. Kendisiyle birlikte gerillayı da vuruyor ve yaralıyor. Kendi evlatlarının katili olmuş Garzan’ın toprağı. Binlerce yiğit evladını yüreğinde gizlediği gibi.

Bunların hepsi düşman kadar tehlikeli ve acımasız olur mu demeyin. Kimi zaman öyle olur ki en büyük düşmanı aratmaz olur. Kürdistan dağlarında bir değil onlarca düşmanla savaşıyoruz. Ve şunu bilin ki dört bir yandan tutsak edilmiş Kürdistan’da özgürlük savaşı öyle kolay değil. Herkesin “Burada özgürlük gelişmez” dediği yerde özgürlüğe tutkulu yürekler yenilmez umutlarla, kırılmaz iradelerle, cesaretle, fedakarlıkla zorluklara aman vermeyen mücadeleleriyle bunu başarıyor ve yaratıyor.

Diğer yandan Garzan Kürdistan’da bir coğrafya harikasıdır. Ülkenin hiçbir yerinde ovayla sarp dağların, suların,

gökyüzünün, maviyle yeşilin bu kadar uyum içinde bir birinin güzelliğini örtmeden bir arada bulunduğunu göremezsiniz.

Sipanê Xelatê'nin ne kadar yüksek başı kudretli gökyüzüne yakın olsa da Van gölüne yukardan bakmaz, Muş ovası ne kadar geniş olsa da sıkıştırılmaz dağları. Mutki ormanı ile kıskandırmaz Karez zozanlarını. Ve Kember, Kuris, Siser, Kalemis'ten sakınmaz.

Bu yüzden çekinir düşman Garzan'dan, dağının, ovasının, suyunun, ormanının bütünlüğünden korkar. Direnecek tek bir insan bile olsa coğrafyanın bu çelişkili birliğinden ürker.

Üstelik insanları da bu coğrafyanın aynısıdır. Sipan'ın, Van gölüne yansması gibidir, yani ne İdris-i Bitlis-i'den bu yana geçen dört yüz yıllık işbirlikçilik tarihi, ne de omuzlarında devlet adına taşıdıkları koruyuculuk silahları onları törelerini değiştirmeye yetmemiştir.

Devletin sunduğu tüm imkanlara rağmen onlar hala kağnılarla dolaşırlar şehirlerin içinde. Tek odalı evlerinde hala çocukları öküzleri ve köpekleriyle birlikte yaşarlar. Yıllarca karşısında savaştığı gerillalara istediği an kapılarını açar, günlerce evlerinde beslerler. Ve akıllarına estiği an namlularını çevirip mehmetçiği kaşlarının ortasından vururlar.

Hala neolitikte takılı kalan zihniyetleriyle onlar için devletinkinden öte geçerli olan tek yasa vardır, dağ yasaları....

Garzan, kuzeydeki iç eyaletleri birbirine bağlayan yolların geçtiği stratejik bir sahadır. Dersim gibi, Erzurum, Serhat, Mardin gibi Garzan'da da yıllarca silahlı mücadele verildi ve bedeller ödendi. Amed'i Botan'a bağlayan tek geçit hattı Garzan'dır. Botan'dan Amed'e, Erzurum'a, Dersim'e ve Mardin'e giden ve oradan Botan'a gelen tüm gruplar Garzan'dan geçer. Bu yüzden partimiz için stratejik önemi olan Garzan düşman için de önemliydi. Garzan'dan geçen grupların

geliş gidişlerini engellemek ve Baton'la diğer bölgelerin ilişkisini kesmek istiyordu düşman. Garzan'a ağır yönelmesi de bundandı. Ve bu bölgede tek bir gerilla yaşatmamaya kararlıydı. Bunun için de hem gerillaya hem de halka acımasızca saldıracaktı.

Düşman önce halkla gerillanın bağına kesmişti. Gerillanın yiyeceğini karşılayan bir çok köy yakılmış, halkı katledilmiş ve boşaltılmıştı. Yine ajanlaştırma, çeteleştirme politikasını burada büyük bir ustalık ve büyük bir başarıyla yürütecekti. Yıkılmaktan kurtulmuş birkaç köyde çeteleştirilmişti. Elleri silah verilmiş ve kendine hizmet için özel politikalarla ajanlaştırılmışlardı. Kısa bir süre sonra artık Garzan'da yurtsever halktan söz etmek mümkün değildi. Öldürülen öldürülmüş, köyünden atılan atılmış ve geri kalanlar da ajanlaştırılıp gerillaya düşman yapılmıştı. Elleri silah verilen çete köylerinin etrafına da büyük karakollar kurulduktan sonra gerillanın halkla olan tüm bağları koparılmıştı. Bu engeller gerillaya Garzan'ı yaşanılmaz kılmıştı. Düşman bu darbesiyle gerillayı Garzan'da tüketmeyi amaçlamıştı. Ama parti her şeye rağmen Garzan'ı boşaltmamakta kararlıydı. Gerçek düşmanı yenmek için açıklıkla savaşılacaktı. Bunun için bir yandan doğada varolan ürünlerden sonuna kadar yararlanılacak bir yandanda dört beş günlük uzak bölgelerden Garzan'a erzak çekilecekti. Zordu ama her şeye rağmen Garzan'da yaşam mücadelesi ve yeniden halkla ilişkilene çabaları devam edecekti. Tabii düşman tüm engellemelerine rağmen gerillanın Garzan'da yaşadığını görünce bu kez topyekün imha amacıyla gerillaya yönelecek ve bitmek bilmeyen imha hareketlerini başlatacaktı. Tekniğiyle, nicel olarak büyüklüğüyle, nitel olarak da özel yetiştirilmiş timleriyle Garzan'a yönelen düşman gerillaya ağır kayıplar verdirmişti. Tüm düşmanlarını yenerek Garzan'da iradesiyle yaşayan gerilla gruplarının çoğu katledilmiş ve imha edilmişti. Geri kalan küçük gruplara da nefes aldirtmayan düşman onları da imhayla karşı karşıya bırakmıştı. Ama geri

kalan gruplarla mücadele 1996'ya kadar devam etti. Ve en ağır kayıplar, en ağır bedeller Garzan'da verildi. Bunun için gerilla dilinde "sevdaalı yürekleri yutan" diye tanınıyordu Garzan. Çünkü giden geri dönmüyordu. Yüzlerce yoldaş orada katledilmişti ve orada yitirilmişti. En son eyalet yönetimindeki on sekiz arkadaş aynı anda katledilmişti. Gerillada büyük bir moral bozukluğuna neden olmuştu bu olay. Ama Garzan'da yaşam mücadelesi verilmesi kararlılığını asla yitirmemişti gerilla grupları. Çünkü düşmanın Garzan'a uyguladığı böl-parçala taktiği diğer bölgelere de yayacağını ve böylelikle dağdaki gerillayı imha edeceklerini biliyorlardı. Onlar için artık Garzan'da yaşamak daha anlamlı ve önemi daha büyüktü. Tabii bu iddia, düşmanın deşifre ettiği eski tarz ve taktiklerle yapılmayacaktı. Farklı tarz ve farklı taktiklerle Garzan'da yaşam mücadelesi verilecekti. Uzun bir süre bunun mücadelesi verildi. Büyük kaygılardan sonra Garzan'da kalan arkadaşlar bu iddialarını ve kararlılıklarını ortaya koymuşlardı. "Ne olursa olsun Garzan'da yaşayacağız" diyorlardı. Onların bu iddialı ve güçlü kararlılığını gören Önderlik onların yalnız kalmaması gerektiğini söylüyordu. Ve 1996'da yönetim düzeyinde nitelikli, güçlü bir grubun takviye amaçlı gönderilmesi söylenmişti. Bu gruba, zor yerde yaşama ısrarından vazgeçmeyen Nucan'da katılmışti. Grup oldukça iddialı, moralli ve istekliydi. 1996'da Garzan'a yol alan grup Garzan'daki gerilla arkadaşlar için büyük umut anlamındaydı. Tüm eyalet bu gruba oldukça değer veriyordu. Takviye amaçlı Önderlik tarafından gönderilmeleri onlara müthiş moral vermişti. Çünkü onlar tutkuyla ilerlemişti Garzan'a adım adım...

Nucan yoldaş Garzan'ın bu gerçekliğini bildiği ve orada yaşam mücadelesini vermekte kararlı olduğu için bu bölgeyi seçmişti. Ülkeye gelir gelmez bu küçük gruba katılmışti. Takımda manga komutanı olarak yerini alıyordu. Her yönüyle iddialı olan Nucan zoru başarmak ve zorluğun içinde kendini

geliştirip güçlenmede kararlıydı. Garzan'daki yaşam mücadelesi böyle başlamıştı.

Bir yudum özgür yaşam için yola koyulan grup 1996'da Garzan'a ulaşmıştı. Uzun bir süre sonra Garzan'a ayak basmak acıydı . Eski güzelliğini, kutsal yurtsever duygularını yitirmişti. Dört bir yandan düşman karakollarıyla tutsak edilmişti. Nefes bile aldirtmiyordu halka, adeta yurtsever halkı boğmuştu.. Ne bahar kokusu vardı ne de toprak kokusu. Garzan, ihanet kokuyordu. Kan gölüne dönmüş toprağında, uçsuz bucaksız zozanlarında artık ne süt sağan beriler vardı, ne de tezek toplayan çocuklar. Kimsesiz, yetimdi Garzan'ın baruta tutsak edilmiş toprağı. Yaşadığı acılara sessizce ağlıyordu.

Garzan'da yaşam zordu. Bir çok düşmanla aynı anda savaşmak öyle kolay değildi. Bağlılık gerekiyordu, güç ve sevgi gerekiyordu. Nefes olmak için Garzan'da tutkulu bir yüreğinin olması gerekiyordu. Hayvanların bile yaşamaktan korktuğu, cesaret edemediği Garzan'da yaşam mücadelesi nefes nefese yürütülüyordu.

Nucan manga komutanıydı. Sorumluluğu daha ağır, görevi daha zordu. Tüm zorluklar ve savaşın acımasızlığı karşısında kendinden önce düşünmesi gereken savaşçıları vardı. Bitmek bilmeyen uzun yürüyüşlerde yorgunluktan bitkin düşse bile o buna aldırmaksızın, zorlanan yoldaşlarının elinden tutuyor, silahlarını ya da raxtlarını alıyordu. Böylesi zorlu zamanlarda moralin ne kadar önemli olduğunu biliyordu. İşte bunun için gamzelerindeki gülümseyişe asla umutsuzluk vermiyordu. Herkesin yeter diyebileceği en zor yerde bile Nucan gülümseyen gözleriyle yaşama bakmaktan vazgeçmiyordu. Onu görkemli ve bambaşka kılan buydu. Bunun için tüm yoldaşlarının gönlünde taht kurmuştu. Saygın bir yeri vardı

Nucan'ın. Bunu da kendi emeği, cesareti ve yaşam coşkusuyula yaratmıştı.

Yaşamın zorluklarıyla, yaşamı bozan çirkinliklerle mücadele etmeyi seviyordu. Zorluklara karşı öylesine mücadele hırsıyla doluydu ki rkmeden üzerine gidiyordu. İradeye meydan okuyan düşmanlarla mücadele etmek zor olsada her şeyin inanç, bağlılık, sevgi ve iradeyle olabileceğini biliyordu. İşte Nucan'ı güçlü kılın da bu değerlere olan inancıydı,. Ona göre bu kutsal değerler olmadan değil açlığa karşı aylarca savaşmak, dağlarda bir gün bile yaşamak mümkün değildi. Doğanın bu düşmanlığına karşı elbette o da diğer yoldaşları gibi zorlanıyordu. Zorluklarla savaşmanın güçlü kişiliği yaratacağını önderlikten öğrenmiş ve inanmıştı. Bu yüzden zorlanmalarını hep başarının sancıları olarak ele alıyor ve kendi bedeninin acısını umursamıyordu.

Nucan'ın Garzan'da yaşadığı dönem onun için tam bir sınav anlamına geliyordu. Her yönüyle güçlenmek onun tek hedefiydi. nderliği doğru temsil etmenin güçlü, yenilmez bir kadın kişiliğiyle yaratılacağını biliyordu.

Düşmanın “Ben Garzan'da nefes aldirtmam” iddiasına rağmen Garzan'da yaşam mücadelesi verilmiş ve başarılmıştı. Çok zorlu ve bireyi eriten bir dönemdi. Ama ona rağmen Garzan'da yaşamak için nefes boruları açılmış, düşman boşa çıkarılmıştı. Onları asıl sevindiren, mutlu eden de buydu. Yenilgiyi asla kabul etmeyen grup, her şeye rağmen dimdik ayaktaydı. Ama onları yıldırmak için bir de i ihanet kokusu yavaş yavaş yayılmaya başlamıştı. Onlar için belki de en zor ve en ağır olanı buydu. Ama herkesten önce bunu sadece Nucan hissetmişti.

Düşman tarafından eğitilip yaşamı bozmak için gönderilen Sidar adında bir ajan vardı grubun içinde. Amacı kimseye hiçbir şey hissettirmeden, yaşamı en usta yöntemleriyle bozmaktı.

Önce kendini sevdirmek için yoğun bir çaba harcadı. Değerli bir yoldaş gibi hareket ediyor ve yaşamı seven biri olarak herşeye katılıyordu. Bu sahte oyunuyla kimseyi kuşkulandırmadan, yaşamı alttan alta bozmayı planlıyordu. Ve bunu bir döneme kadar da başarmıştı. Hiç kimsenin ajan olabileceğinden kuşkulanamayacak kadar yaşama aktif katılıyordu. Ama bu oyunuyla inandıramadığı tek bir kişi vardı. Oda daha baştan beri ona soğuk yaklaşan Nucan'dı. Onun sezgileri güçlüydü. Bunun için Sidar Nucan'ın gözünden kaçmamıştı.

Nucan, Sidar'la ilk karşılaştığında onun doğal ve diğer yoldaşları gibi dürüst olmadığını hissetmişti. Bunun için Sidar ona soğuk geliyor ve sevemiyordu. Sezgilerine güveniyordu. Ama kimseye de bir şey söylemeyi doğru bulmamıştı ilk önce. Çünkü grubun diğer üyeleri onun gibi Sidar'ın doğal olmayan yaklaşımlarını fark etmemişlerdi. Ve hiçbir delil olmadan “Sidar ajandır” diyemezdi. Bu çok yöntemsiz bir tavır olurdu. Ve fayda yerine zarar getireceğini biliyordu. Önderlik sahasında böyle bir olayla karşılaşmıştı. Yöntemsizliklerin hiçbir fayda getirmeyeceğini orada görmüştü. Nucan Sidar'la yaşarken Önderlik Sahasında yaşadığı olayı yine derin derin düşünüyor ve hatalarını sorguluyordu.

O zaman bir kişi değil, bir grup vardı Nucan'ın güçlü sezgilerini tedirgin eden. Partiye karşı örgütlenmiş, parti yaşamını bozmayı amaçlayan, kendi yaşam dışılıklarını hakim kılmak isteyen ve kaçmayı, kaçtırmayı planlayan bir gruptu. Nucan daha ilk başta onların parti dışı yaşam anlayışlarını, ölçsüzlüklerini görmüş ve göz yummamıştı. Amaçlananın ne olduğunu bilmese bile onların parti dışı yaşamlarını kabullenemiyordu. Her defasında eleştiriyor ve uyarıyordu onları. Tekmillerde, toplantılarda onların parti dışılıklarını ortaya koyuyordu. Nucan onların yapmak istediği bu gerilikleri reddetmişti ama, duyguları onu yine yöntemsizliğe itmişti.

Önderliğe söylemesi gerekirken, kendisi karşı çıkmış ve onlarla mücadele etmeyi kendisiyle sınırlı bırakmıştı. Bu kişilerin kaçışları olunca Nucan o zaman yaptığı yönlemsizliğin farkına varmıştı. O zaman Önderlik ona “Sezgilerin bizinkiden daha güçlü ama yönlemsizlikle kaybediyorsun” demişti. Uzun bir süre yönlemsizlik ve sezgilerini doğru yaşamsallaştırma üzerine yoğunlaşmıştı. Ve o zaman kendisi için şu kararı vermişti; “Sorunları görme ve üzerine gitme yeterli değil. Önemli olan soruna zarar vermeyen bir çözüm bulmaktır.”

Nucan bunu öğrenmişti Önderlik sahasındaki olaydan. Bu sefer sezgilerini doğru yaşamsallaştırmada kararlıydı. Partiye zarar vermeden Sıdar’ı deşifre etmek istiyordu. Bunun için de düşünerek, acele etmeden, doğru yöntemle çözümleyici olmak istiyordu.

Nucan, Sıdar’ın yaşama katılımındaki dürüstlüğüne inanmıyordu. Bir sahtelik olduğunu, sevgisizlik olduğunu fark ediyordu. Bunun için bir türlü alışamamıştı. “Beni kandıramazsın” dercesine soğuk yaklaşıyordu Sıdar’a. Arkadaşlar öncesinde Nucan’ın böylesine soğuk yaklaşımını anlayamamışlardı. Çünkü Nucan’ın sezgileri herkesinkinden önce harekete geçmişti. Çok geçmeden diğer arkadaşlar da Sıdar’ın hareketlerinden kuşulanmış ve deşifre etmişlerdi. Sıdar’ın ajan olduğu ortaya çıkınca herkes Nucan’ın sezgilerinin ne denli güçlü ve kişiliğiyle, parti doğrularıyla nasıl bütünleştiğine tanık olmuşlardı. Bu olaydan sonra Nucan yoldaşları tarafından “Sezgileri güçlü” diye tanımlanmaya başlamıştı.

Her şeye ve tüm engellemelere rağmen Garzan’da yaşam sürdürülmüştü. Ama bununla yetinmeyeceklerdi. Garzan’a bağlı diğer bölgelere artık yavaş yavaş kaymanın ve halkla ilişkiye geçmenin zamanı gelmişti. Garzan’ın içinde en zor ve en tehlikeli alan olan Şirvan bölgesine gidilecekti. Ama sadece on beş kişinin geçmesi uygun görülmüştü.

Şirvan'a geçecek arkadaşların içinde bir mangalılık bayan gücü de olacaktı ve bu, Nucan arkadaşın mangasıydı. Bu yine Nucan arkadaşın zorluk karşısındaki ısrarı ile olacaktı. Garzan'da kalan arkadaşlarla vedalaştıktan sonra on beş kişilik grup Şirvan'a doğru yol almaya başlamıştı.

Grup Şirvan'a ulaşalı daha bir iki gün olmuştu. Beraberlerinde getirdikleri erzak tükenmeye başlamıştı. Hiçbir yerden yiyecek bir şeyler bulmak mümkün değildi. Ne doğanın ne de toprağın bereketinden bir şeyler almak mümkün değildi. Gün geçtikçe dirençlerini yitirmeye başlamışlardı. Böyle zamanları hepsi defalarca yaşamış, herşeye rağmen ayakta kalma gücünü göstermişlerdi. Tek korkuları düşmanın operasyon başlatıp ağır yönelmesi ve bunun karşısında savaşıma gücünü yitirip ucuz kaybetmekti. Bu yüzden ayakta kalabilmek için erzak sorununu bir an önce çözmeleri gerekiyordu.

Sabahın ilk saatleriydi. Yakın köylerden üç çoban, sürüsünü otlatıyordu. İçlerinden biri uykulu gözlerini dinlendirmek için ağacın gölgesinde derin uykuya dalarken, diğer iki çoban da sıcak bir sohbeta girmişlerdi. Kendilerine doğru ağır ağır ilerleyen gerillalardan habersizlerdi. Bir eylem ciddiyetinde harekete geçmişlerdi. Bu sadece iki tarafın güvenliği içindi. Yoksa bir saldırı veya sızma eylemi değildi. Koyunlar güneşin yakıcılığından korunmak için birbirlerine iyice sokulmuşlardı. Uyanık olan sadece iki çobandı. Sürünün etrafını iyice kontrol eden arkadaşlar en atik hareketleriyle bir anda çobanların karşısına çıkmışlardı. Çobanlar, şok geçirmişçesine gözlerini arkadaşlara dikmiş onları izliyorlardı. Titrek bakışları ve terli yanaklarıyla korktukları her hallerinden belliydi. Gülümseyerek çobanları izleyen arkadaşlar onları sakinleştirmek için oldukça rahat bir üslupla söze başladı.

“Merhaba Heval”

Korkudan yutkunan çobanın ağzında “Me, me merhaba” kelimesi ancak çıkabilmişti.

“Korkmanıza gerek yok, biz sadece biraz sohbet edeceğiz” diyerek söze başlayan arkadaş onlarla uzun uzun tartıştıktan sonra çobanlardan birini erzak almaya gitmesi için ikna etmişti. Bu arada uyuyan çobanın yanında sessizce bekleyen arkadaşlar onu da uyandırmıştı. Çobanlardan birini evlerinden gizlice erzak almaya gönderen arkadaşlar, çobanın düşmana gidebileceği ihtimalini göz önüne getirerek diğer ikisini de yanlarına almışlardı. Saatler ilerledikçe çobanın geri dönmemesi arkadaşları kuşkulandırmıştı. Çok geçmeden cihazdan düşman hareketliliği olduğu farkedilince çobanın düşmana gittiği anlaşılmıştı. İşte bu olayla düşman Şirvan’a yeni gelmiş gerilla grubundan haberdar olmuş ve yoğun harekete başlamıştı.

On beş arkadaş uzun bir süre manevra yapmıştı, Şirvan’ın askerlerce kuşatılmış dar arazisinde. O ana kadar da düşmanla temasa geçilmemiş ve hiçbir kayıp verilmemişti. Ta ki bir şafak vakti askerlerin grubun izlerini bulmasına kadar.

Mevzilerinde sessiz bekleyen arkadaşlar ağır ağır ilerleyen askerlerle aralarında çatışma başlayınca ilk darbeyi etkili vurmuşlardı. Ve çatışma başlamıştı. Ne düşman yönelmekten vazgeçiyor ne de arkadaşlar çekilmeyi kabul ediyorlardı. Çatışmanın en sıcak anında iki arkadaş şehit olmuştu. Günlerce aç ve yorgun olan arkadaşlar oldukça bitkin düşmüştü. Birkaç saat süren çatışma onların gücünü oldukça zorluyordu. Grup komutanı açlık ve yorgunlukla çatışmayı daha fazla uzatmak yerine geri çekilmenin daha iyi olacağına karar vermişti. Zaten uzun çatışmalar gerillanın savaş kurallarına da aykırıydı. Düşman gittikçe çemberi daraltıyor ve onları dar bir yere hapsediyordu. Grup komutanının “Haydi heval! ateş etmeyi

kesin, geri çekileceğiz.” demesiyle düşmana sıkılan tüm silahlar susmuş ve hızla geri çekilme yapılmıştı. Ama geri çekilirken arkalarında kalan Nucan’dan habersizdiler. Nucan, geri çekilen arkadaşların sağlam yere ulaşmaları için savunmada kalmış ve yönelecek düşmanı engellemeye çalışıyordu. Yoldaşları ondan habersizce ilerliyordu. Çatışma yerinden epey uzaklaşınca Nucan’ın çatışma yerinden gelmediğini anlamışlardı. Ama artık çok geçti. Nucan’ın bu kutsal direnişine sadece düşmanın cihazlarındaki konuşmalardan ve kurşun sesleriyle tanık olmuşlardı. Çünkü cihazlar o an genç bir kadın militandan söz ediyordu.

Mevzisinden silahına sarılmış Nucan’ın düşmanı oyalaması uzun bir süre devam etti. Askerler çaresizce karakol komutanından yardım istiyordu.

“Komutanım bize karşı savaştan tek bir mevzi var. Diğer teröristler çekildi, onları savunan tek bir grup kalmış. Ama direniyorlar, yönelimlerimizi engelliyorlar. Bize takviye gönderin!”

Oldukça öfkelenen karakol komutanı bağırıp çağırıyordu cihazda.

“Ulan! nasıl tek mevzi bir orduya karşı savaşıyor? Kaç kişiler? Nasıl onları imha edemiyorsunuz?”

“Bilmiyorum komutanım, kaç kişi olduklarını bilmiyorum.”

“Size takviye göndereceğiz. Ama onları kaçırırsanız dönmeyin karakola. Onları yakalamadan karakola dönerseniz ben sizi öldürürüm. Anlıyor musunuz?”

“Tamam, oldu komutanım!”

Bu konuşmaları dinleyen yoldaşları çaresizce Nucan’ın direnişine tanık oluyorlardı. Arkadaşlarının kurtulmasında

büyük bir başarı sağlamıştı. Ama kendisini bedel vermişti. Komutanları tarafından öldürülecekleri korkusunu yaşayan askerler bu kez daha acımasızca saldırmışlardı mevziye, tek bir kişi ile savaştıklarını bilmeden. Nucan onları oyalamak için hiç çekinmeden tüm cephanesini harcamıştı. Kendisini öylesine kilitlemişti ki çatışmanın sıcaklığına, bedenini yarıp geçen kurşunları bile fark etmemişti. Ama kurşunlar öylesine yakıyordu ki canını. Bedeninden durmaksızın süzülen kan artık onun direncini yavaş yavaş kırıyordu. Son ana kadar da çatışan Nucan aşırı kan kaybından baygın düşmüştü. Üzerine gelen askerlerden habersizdi.

Askerlerin komutanı mevziden gelen silah seslerinin sustuğunu görünce kurnaz bir kahkahayla “Tamam, imha ettik onları” dedi.

Ve sonra askerlere talimat verdi; “Gidin, getirin onları buraya. Dikkat edin kandırmasınlar sizi. İntihar eylemi yapabilirler, kendileriyle birlikte sizi de parçalarlar”

İntihar eyleminden korkan askerler ürkek adımlarla mevziye doğru ilerledi. Her an ölüme yenilme korkusuyla kim bilir belki de o an analarını, babalarını ya da teskere günlerini bir daha göremeyeceklerini düşünüyorlardı. Ölmeden ölüm anını yaşamak çok zordu onlar için. Ama mevziye gitmeme gibi bir seçenekleri de yoktu. Çünkü emre itaatsizlik ettikleri an vatan haini suçundan öldürüleceklerini biliyorlardı. Çaresizlikten ağır ağır ilerlediler mevziye.

Askerler büyük bir korkuyla mevzinin yanına vardıklarında bir anda onları şok eden bir manzarayla karşılaştılar. Savaşanların bir grup olduğunu sandıkları aslında tek kişiydi . Hem de yirmi yaşlarında genç bir kızdı. Bu onları daha da öfkelenirip hırçınlaştırmıştı. Bir anda mevzide bağırıp çağırılmalar yükselmişti.

“Demek bizi bu kadar uğraştıran sendin”

“Ulan! biz seni lime lime etmez miyiz!”

“Senin yüzünden kaybettik onları”

Bir anda küfürlerle yükselen bu öfkeli seslere Nucan’ın kanlı bedenine vurulan tekme ve silah dipçiklerinin sesleri eklenmişti. Az önce baygın düşen Nucan bu tekmelerin acısıyla kendisine gelmişti. Bir kadının kendilerini bu kadar uğraştırmalarına duydukları öfkeyle durmadan bedenini tekmeliyorlardı. Tüm yaraları kanıyordu. Korkunç bir acı sarmıştı bedenini ama ne ağlıyor ne de bağıriyordu. Tek bir söz bile söylemek istemiyordu Nucan. Ve onları sevindirmemek için bir damla göz yaşı bile akıtmamıştı. O an ağlamayı ve acısını hissettirecek tek bir “ah” sözünü bile kendisine haram etmişti.

Askerler Nucan’ı sürükleyerek komutanlarının yanına götürdüklerinde komutanları onlardan daha çok şaşırıp öfkelenmişti.

“Nerede ulan diğerleri?”

“Başka kimse yoktu komutanım. ”

“Nasıl başka kimse yoktu, mevzidekilerin hepsi nerede?”

“Komutanım bunun dışında kimseyi bulamadık.”

“Bizi oyalayan bir tek buymuş.”

“Demek öyle ha!”

Ağır adımlarıyla Nucan’a yaklaşırken öfkeli gözlerini de ondan ayırmıyordu.

“Demek onların kaçmasına sen yardım ettin..... Sen benim bir ayağım kadarsın. Nasıl bizi bu kadar oyalamayı başardın ha!

Doping mi aldın, ilaç mı verdiler sana? Konuşsana ulan, konuş!”

Komutan çıldırmış gibiydi. Nucan’a sorduğu tüm sorular cevapsız kalıyordu. Bu onu daha da çıldırtıyordu. Askerlere “Verin ulan şunun dersini” deyince hepsi bir anda acımasızca Nucan’ın üzerine çullanmışlardı. Yine sert tekmeler, silah dipçikleri, bir bir iniyordu Nucan’ın kanlı bedenine. Öylesine yakıyorlardı ki canını, başkası olsa belki de dayanamayıp çığlık çığlığa kalacaktı. Oysa o tek bir ah dememeye ve gözlerinden tek bir damla yaş akıtmamaya kararlıydı. Her zamanki masum ve sevgi dolu bakışlarını onların asla anlayamayacakları zamanlara kilitlemişti. Kulaklarını çınlatan küfürlere aldırıyordu bile.

Komutan kaçan gerillaları yakalamanın derdine düşmüş ve yerlerini bulmak için Nucan’ı konuşurmak istiyordu.

“Tamam şimdilik yeter” dedi komutan. Askerler biraz geriye çekilince komutan yine yaklaştı Nucan’a.

“Adın ne senin? Konuşsana. Konuşmaktan başka çaren yok. Diğerleri nereye gitti? Nereye gizlendiler?”

Ard arda sorduğu sorulara yine yanıt alamayınca Nucan’ın kanla süslenmiş yüzünü tokatlamaya başladı. Öfkesini iyice kusunca omuzlarından tuttu ve “konuşacaksın” diye bağırıp çağırmaya başladı. Komutan Nucan’ın kanlı dudaklarını kimildattığını görünce bir şey söyleyeceğini anlayıp susmuştu. Nucan tek bir cümle söylemişti; “Kêr kure kerê.”Ve kanlı dudaklarıyla komutana tükürmüştü. Komutan onun söylediği sözden bir şey anlamamıştı ama yüzüne tükürmesiyle ona küftüğünü anlamıştı. Adeta çıldırmaşçasına vurmaya başladı. Aklına gelen her küfürü söylüyor, tekmelerle öfkesini ondan çıkarmaya çalışıyordu. İyice yorulunca askerlerine “Siz devam edin, konuşurun bunu” dedi. Telsiz ile karakol komutanına haber verdi.

“Komutanım genç bir kadın terörist yakaladık. Konuşturmak istedik, konuşmuyor. Yaralıdır, vereceğiniz talimat için hazırız”.

“Diğerleri ne oldu?. Tek bir kadın mı yakaladınız?”

“Diğerleri kaçtı komutanım, bir tanesini yalnızca yakaladık”

“Bana bak! Sana onları imha etmeden gelme demiştim. Konuştur onu ve diğerlerini de bulun”.

“Komutanım terörist kadın konuşmuyor, konuşturmak için çok uğraştık ama hiçbir şey söylemiyor. Küfrediyor sadece”.

“Nerelidir, adı nedir?”

“Adını bilmiyoruz komutanım. Ama cebinde Arapça yazılar bulmuş arkadaşlar. Herhalde Suriye uyruklu”.

“Tamam konuşturmaya çalışın onu. Diğerlerinin yerini sadece o biliyor. Konuşmamakta ısrar ederse, vurun!”

Telsiz konuşmasını bitirdikten sonra yine Nucan’a işkence yapan askerlerinin yanına gitti.

“Konuştu mu?”

“Hayır komutanım. Ne yaptysak öğrenemedik, diğerlerinin yerini.”

“Ulan! Bacak kadar çocuk yüzünden neredeyse kurşuna dizileceğiz. Verin şu silahımı da temizleyeyim.” Böyle der demez silahını alıp Nucan’ın yanına gitti. Yüzüne kin dolu bir bakış fırlattıktan sonra gözlerine baktı. Bunca işkenceden sonra hala tek bir göz yaşı dökmemesine hayret etmişti. Ama öylesine kudurmuştu ki Nucan’ın umut dolu bakışlarından, kan kusturmak için can atıyordu. Silahını Nucan’ın alnına hınçla dayayıp son bir kez “konuşacak mısın” diye bağırdı. Tek bir ses çıkarmadı Nucan. Öfkeden gözleri kıpkırmızı kesilmiş komutan parmağını tetiğe basıp tek nefeste, tek bir kurşunla Nucan’ın

sakin ve ışıklı yüzünü kanla örttü. Yerde sadece yüreğinin, ruhunun güzelliğini yitirmeyen genç bir kadının kanlı bedeni kalmıştı. Şirvan bir kez daha ihanetin acısıyla toprağını yaralamıştı.

Yoldaşları daha derin bir acıyla dinlemişti cihazdaki konuşmaları. Nucan'ın son nefesine neden olan kurşunun sesini de duymuşlardı. Kimseye duyuramadıkları sessiz çılgınlara gömmüşlerdi yüreklerini.

Nucan'ın son nefesine sadece yoldaşları mı tanık olmuşlardı? Hayır! Biri daha vardı Nucan'ın son nefesiyle yüreği yaralanan ve feryat eden. Ondan çok uzaklarda, düşmanın vahşetiyle katledildiğinden habersiz olsa bile hissetmişti, evladını yitiren Latife ana. Nucan'ın ak alınına sıkılan kurşunla ansızın yüreğini ateş sarmış ve hıçkırıklara boğulmuştu. "Onu da yitirdim Ali gibi, onu da yitirdim" diyordu.

Nucan 1996 yılında yaşama,savaşa ve gerillacılığa büyük umutlarla geldiği Garzan'da veda etmişti.Yoldaşlarının bilincinde bir direniş abidesi olarak yerini almıştı. Silahı yerde kalmayacaktı. Nergis Nucan'ın şahadetinden sonra onun silahını kaldırmaya yemin ederek savaşa yeniden merhaba demişti. O da Nucan gibi başarıma tutkusuyla dolu doluydu. Ama Nergis'te çok geçmeden savaşın acımasızlığına yenilmişti. Savaş önce yaşama tutkulu yüreklere düşmandı.

Latife ana üç evladını yitirmişti. Üç yiğidini özgürlüğe bedel vermişti. Her ana gibi yüreği acıyla kavrulmuş, bir yanını yitirdiğini hissetmişti. Ama soluk soluğa yaşadığı mücadelenin ruhu ona dayanma gücünü en çok böyle zamanlarda veriyordu.Asırlardır iç içe geçen direniş ve ihanet acıların ancak savaşmakla dinebileceğini öğretmişti.

Peri Sen Misin?

Şehit Dilan Bingöl Arkadaş anısına

Halklar kadınlara benzer derler. Düşürülüp çirkinleştirilmişse de öyledir. Onurlu ve soyluysa da öyledir. Bir halk, halk olmanın kadim yüceliğini korumuşsa kadınlarıda yücedir. Kadın, kadın olmanın güzelliğini yitirmemişse toprakta bereketli ve huzurludur. Halk kadındır, kadında toprak. Bu yüzden işte her kadının hikayesi bir halk ezgisidir. Her halkın en yalın gerçeği kadınların simalarından okunur. Toprakla yürek bağını koparmamış olan kadın bu gerçeği tüm sadeliğiyle yaşar ve yaşatır.

Dilan gibi.

Kavruk buğday başaklarının esmerliğindeki teni ikliminin havasının taşırdı. Çekik gözleri ruhundaki isyan kıvılcımını tutuşturmanın hazzında bakardı dünyaya. Bir nehrin nazlı akışını hissettirirdi omuzlarından dökülen siyah saçları. Peri gibi.

Tüm nehirler kadınla toprak arasında birer köprüdür. Kadınlar nehirlerden arınarak toprakla buluşur. Zamanın ruhlarımızdaki tüm kirlerini ancak nehirlerden arındırarak toprağa ulaşabiliriz. Toprak kirletilmiş olsada kirli ruhları almaz koynuna. Tüm çocuklarını hayatın kollarına bıraktığı doğumun saflığıyla geri almak ister. Derinliklerindeki binbir gözeden yeryüzüne fışkıran sular bunun içindir. Bilir ki zaman kendisi gibi değildir. İnsanı kirletir. Emanetini ilk günün arılığında tutamaz.

Zamanın ihanetidir ki her coğrafyada nehirlerin akışı kesintisizdir. Nehir kadını arındırır. Kadın tüm insanlığı. Ve toprak arınan insanı bağrına basar.

Bu coğrafyada nehirler neden çoktur dersiniz? Dicle, Fırat, Peri, Murat, Aras, Avaşın, Basya, Zap, Hezil, Habur ve daha niceleri... Çünkü toprak en çok burada yaralıdır. En çok burada ihanete uğramıştır. Bereketi, bolluğu en çok burada yağmalanmıştır. Kadri kıymeti bilinmemiştir. Çocukları umutlarıyla birlikte en çok burada katledilmiştir.

Bu yüzden işte her nehrin kıyısındaki köylerde anlatılan söylencelerde hep kadınlar vardır. Hepsi yaşanmıştır. Gerçektir. Kuşaktan kuşağa anlatılan bu söylenceler kadınla başlar nehirle biter ve toprağa karışır.

Su olmak, nehir olmak en çok kadına yakışır. Dedikya nehirler kadınla toprak arasındaki zamansız köprülerdir.

Dilanda bütün kadınlar gibi toprağına ve suyuna benzerdi. Periydi. Temiz, berrak ve sakin. Ve ab-ı hayatın bin parçaya bölündüğü toprakların kızıydı.

Derler ki çok eski bir zamanda bu dağlarda bir avcı yaşarmış. Bahar tazeliğinin doğayı ve insanı kucakladığı güneşli bir günde keklik avına çıkar. Nice derelerden, tepelerden geçtikten sonra üç keklik avlayıp geri döner. Dağların koynundaki köyüne yakın bir kaynak başında bir nefes almak için ara verir. Ve kekliklerini yıkamak ister. Rivayet odur ki üç kekliğin ölmüş üç genç kızın ruhu olduğuna inanılır. Avcı öldürdüğü ilk kekligi suya bırakır bırakmaz keklik canlanıp ellerinin arasında uçup gider. Ne olup bittiğini anlamayan avcı şaşkın bir halde ikinci kekligi yıkamak ister. Oda canlanır ve uçar. Gözüyle gördüğüne inanmayan avcı üçüncü kekligi yavaş ve dikkatli bir şekilde suya bırakıp yıkamaya çalışırken üçüncü kekliginde akibeti aynı olur.

Avcı koşu koşu köyün yolunu tutar. Yolda karşılaştığı ilk köylüye gözüyle görüpte inanmadığı kekliklerin hikayesini anlatır. Avcıyı nefes nefese kanter içinde bir şeyler anlatırken

gören herkes etrafına toplanır. Avcı her gelene olayı başından yeniden anlatır. Köylüler suda bir keramet olduğunu söyleyip olayı hayra yorarlar. “o su Hızır’ın içtiği ölümsüzlük suyudur. Kim içerse ölümsüzlüğe erer” diyerek suyu görmeye giderler.

Kaynak başına ulaştıklarında ne görsünler. Bir su değil, bin su akar yemyeşil çayırın ortasında. Kekliklerin canlandığı su bin barçaya bölünmüştür.

O gün bugündür bu diyarların adı Bingöl olmuştur. Bingölde hala bu rivayete inanan insanlar bin sudan hangisinin ab-ı hayat olduğunu bilerseniz ve sadece o sudan içerseniz ölümsüzlüğe erersiniz derler ve Koroğlunun atının bu sudan içtiğine inanırlar. Ölümsüzleşen atın Bingöl dağlarında hala dolaştığını söylerler. Karlıova atlarının gücünde buna yorarlar.

İşte dağların yamacına kurulmuş bu küçük şehrin efsanesi böyledir. Zazaca Çewlik derler. Şehrin en eski insanları Çopakçur, Çewlik, Bingölê derler. Van gölünün aşağısında kalan yerlere Kürtçe “gölün altı” anlamında Bingölê, üst tarafında kalan yerlere ise “gölün üstü” anlamında Sergolê derler. İsminin bir açıklamasıda böyledir bu şehrin.

Her isminin bir hikayesi vardır. Bingölün tek ismi, tek hikayesi olmadığı gibi insanları ve coğrafyasıda bir o kadar değişik ve zengindir.

Herşeyden önce tek bir şehir olarak kabul edilsede aslında sonradan sınırlarla birleştirilmiş iki ayrı parçadır. Ashıyla arasına çizilen sınırlara rağmen parçalar birbirleriyle birleşmemiştir. Tek isimli iki ayrı insan gibidir. Bir parçası Dersim’e aittir. 38 isyanında Dersimliler kadar savaşmış, katliamlardan geçmiştir. O günlerin anıları belleklerde canlılığını hiç bir zaman yitirmedi. Sülbüs ile Tari dağı Dersim ile aralarında bir kapı gibi durur. Peri ise durmadan akıp giden kendileridir.

Diğer parçası Amed’e aittir. Onlarda Şeh Sait isyanına bütün güçleriyle katılıp korkusuzca başkaldırmışlardır. Diğer parçanın insanları aslen Dersimli olduğundan Zaza ve alevidirler. Bu

parçadakilerin ise kökleri Amed'e dayandığında Kurmanç ve sünnidirler. Bu iki farklılık başlangıçta ait oldukları bütünü doğal bir özelliği olduğu halde sonraları iki parçanın kaynaşmasını engelleyen temel neden olmuştur. Buradaki insanların yüzleri hala Kürdi hakikatın zamana hükmettiği o kutsal kent Amed'e dönüktür. Aralarında bir kale duvarı gibi dikilen Mor dağlar uzanır. Akdağ ise buluşma yerleri olan geçittir. Ve her mevsim delice akan Murat suyu Akdağla Mor dağlar arasında isyan günlerindeki kendileridir.

Dilan'ın doğup büyüdüğü Karer ise bu iki gerçeklik arasında göze görünmeyen bir sınır telidir. Açılıp kapanmayan bir sınır kapısıdır. Dersim'in Bingöl'e doğru son uzantısıdır. Halkı Zaza ve alevidir. Ama ikiyarı gerçeklik arasında yer aldığı için bir yanıyla ikisinin etkilerini taşır. Bir yanıyla ise iki parçanın dışında, insanı ve yaşamıyla kendine özgüdür.

Karer, yamaçlara kurulan 9 köyün ortak adıdır. Bir alan ismi yani. Tarımcı kabilelerin Neolitik geleneklerine dayanan bir özelliktir. Aşiret adlandırmasından öteye toprak adlandırmasıdır. Bölgede aşiretçilik bağları uzun zamandır çözülmüştür. Bu köylerde hayat asırlarca asgari sınırlarda sessizce yaşanmıştır. Her aile bir kaç dönüm toprak ve bir kaç baş hayvanla geçimini sağlamaktadır.

Bununla yetinmeyenler yada yetinmeyi kabullenmeyenler göç yollarına düşmüştür. Metropollere, yabancı ülkelere göçün ön yoğun olduğu yerdir. 12 Eylül'den sonra ekonomuk sorunlara birde baskı eklenince göçler dahada artmıştır.

Kalanlar ise bu topraklarda gelecek nesillerin kendileri gibi yaşamayı sürdüremeyeceğini bildiğinden dolayı bir ekmek kapısı için çocuklarını okutup meslek sahibi etmeye çalışırlar. Bu gerçeklik sadece Karer'e özgü değildir. Benzerleri çoktur. Bir yandan tırnakla dişle ayakta kalmanın mücadelesi verilir, bir yandan darbeden sonra dahada yoğunlaşan asimilasyon politikalarıyla kendinden uzaklaşır yabancılaşılır. Bunun için kapitalizmin her icadı, her yeniliği üstten bir nimet gibi sunulur.

İnsanla sistem arasında adeta bu şekilde bir göbek bağı oluşturulur. Kendi temelleri üzerinde köklü gelişmeyen bu gerçeklik insan ilişkilerinde ve sosyal yaşamda yansımısını daha çarpıcı bulmaktadır. İnsanlar adeta asırlardır içselleştirdikleri eski yaşamlarıyla, sonradan dışarıdan dayatılan bu yaşam arasında mengeneyle alınmıştır. Kimisi savrulma korkusuyla eskiye dört elle sarılmıştır. İkisinden vazgeçmeyenler de vardır. Tıpkı ikisindedeki tatmin olmayan, özlemlerine cevap bulamayanlar gibi. Bu doyumsuzluk ise ufukları sisli bir çok yolun kapısını aralar. Hangi yolun Güneşe uzandığını bilmek yüreğin çılgınlığını doğru anlamakla mümkündür. Koca meşe ağaçları arasındaki bu dağ ve orman köylerinde yaşayan emekçi insanlar için yaşam kader değildir. Kendilerinin seçeceği bir yol ve yolculuktan ibarettir. Ve niceleri böylece umarsızca yolunu seçip çekip gitmişlerdir.

Dilan bu atmosferde insanı ve hayatı tanıdı. 1970 yılında Karer'in Şirnan köyünde doğmuştu. Yoksul ve alevi bir ailenin çocuğu olarak hayatla buluşmuştu. Cins, sınıf, ulus ve mezhep olarak yaşadığı katmerli ezilmişlik karşısında otoriter bir kişiliği olan annesi herşeye rağmen kendine güvenerek yaşamasını öğretmişti. Emek ve kitaplarla küçük yaşlarda tanışmıştı. Ailenin her üyesi gibi oda çalışmaya çocukken başlamıştı. İlk ve ortaöğrenimi köyde herkesin beğenisini kazanan çalışkan bir öğrenci olarak bitirmiş, lise döneminde metropole gitmişti. Yurtseverlikle lise yıllarında tanışmıştı. Arayışlarının sınır tanımadığı yıllardı bu yıllar. Ailede baskı görmemişti bir çok yaşlıları gibi. Ama kabul etmediği, doğru bulmadığı gerçekliklerle ailede karşılaşmıştı. Doymak bilmeyen öğrenme arzusuyla hayatı erken tanıdı. Bu yüzden duygusal ve insancıl yönleri ağır basan kişiliğini kendinden emin ve güvenilir duruşuyla bütünleştirip güçlendirmişti. Şehir yaşamını çekici bulduğu kadar iticide buluyordu. Çelişkileri her şeyi içinde barındıran bu şehirde dahada keskinleşmişti.

Ömrünün en uzun yolculuğu aklına düşmeden önce yürüdüğü yol onu dostunda düşmanında hayran kaldığı şehirler sultanı İstanbul'a götürmüştü. Bunun geçici bir durak olduğunu hissedebiliyordu. Kısa bir süre kaldığı bu derin ve yoğun kentte hayatın asıl simasını daha güçlü keşfetmişti. Bingöl'deyken sadece profilini gördüğünü yeni anlıyordu. Şimdi bütün benliğiyle içindeydi.

İstanbul farklılıkların biraradalığındaki güzelliğin seçkin örneğiydi. Her kavmin çocukları, her dinin müritleri, her ideolojinin militanları vardı orda. Her güzellik, her yaratılış kendine bir esin kaynağı bulunduğu gibi, her kötülük içinde bir kaynaktı. Sefalet safahatle kolkoladır. İyilik kötülükle eleledir. Herşey zıddıyla vardır. Ve herşey zıddıyla yaşamaya alışıktır bu kentte. Karşıtını ortadan kaldırırsa varlığının anlamsız kalacağını bilincindedir.

Bu şehrin gerçekliğini derinliğine göre çzemeyen ya hep yabancı kalır yada girdaplarında sürüklenip kaybolur.. Ama tanıyıp bu gerçekliğe hükmetme gücüne ulaşanlar herşeyi mümkün kılan nadir bir mekan olduğunu anlarlar. Dört bir yandan gelen insanları bir kasırğa gibi savurduğu kadar kendi bağrında derin ve yoğun atmosferinde nice büyük beyinler, büyük yüreklerde yetiştirmesi bununla ilgilidir.

Verili yaşama yenik düşmek kentlerde başlar. Yenik düşen sayısız insanların toplam gücüdür tek tek insanları düşüren.

Dilan geldiği dağlara geri dönmezse yenik düşeceğini hissediyordu. Bu kentteki milyonlarca yürek arasında kendi yürek atışını kaybetmekten korkuyordu. Kimliksizdi çünkü. Kendisine zorla yakıştırılan bir kimlikle buluşma değil, kaybolma, erime gerçekleştirdi ancak.

Bir kenti güzelleştiren her insanın doğal rengidir. Her insan özgürce kendinden bir şeyler kattıkça kent güzelleşir ve büyürdü. Bu yüzden işte daha fazla gecikmeden yollara düşmeliydi. Okul tatillerinde her zaman köyüne giderdi. Her seferinde biraz daha ufku genişleyen bilincinin hazinesini

çevresiyle paylaşırdı. Her zaman kabul görmezdi. İnsanlar farklılıkları her zaman zor kabullenirler. Bunu biliyordu. İnadına ısrarla anlatırdı. Dışlanıp tepki duyulduğu zamanlarda yaşamıştı ama vazgeçmemişti. Her gidiş geliş bir tecrübeydi. Ve artık yeni edinecek bir şey kalmadığını anladığında önünde yeni yollar açılacağını hissetmişti.

Kıyısından geçmişti bu sistemin. Tüm insani değerlerin cüceleştiği bu sistemle hiçbir zaman bütünleşmemişti. Tahribatlarını hiç yaşamamış değildi. Ama koruduğu yanları daha çok ve daha güçlüydü. Sanki biraz hırpalanmış bir kır çiçeğiydi. Yada taş atılsada bulandırılmayan bir su.

Kimliğiyle bu kenti kucaklamak için önce dağların havasını solumalıydı. Dağla yeniden doğarak, savaşla yeniden büyüyerek kimliğini özgürleşen bilinciyle yaratmalıydı önce. Ve bir gün dönüş olarsa böyle olmalıydı. Daha fazla beklemek yenilgiyi sessizce kabullenmek olacaktı. Bu yüzden hiçbir pişmanlık duymadan ayrılmıştı.

Dağların asaletinde serpiyen bedenini beyniyle, yüreğiyle ruhunun arayışlarıyla birleştirmek içindi herşey.

Kürdün arayışları neden her zaman dağla kesişmiştir? Şimdi hangimiz biliyoruz dağlara ilk çıkan asilerin hikayelerini! Ve ne zaman koptuk dağdan? Yada nasıl kaptuk? Dağ ve ova çelişkinin özü nedir? Topraktan kopan herşeyin öldüğü söylenir. Peki ya dağ?

Dağ uzay çağında Kürdün kendine dönüş hazırlığı yaptığı kutsal meskendir. Kürt binlerce yıllık geçmişiyle dağların en eski sahibidir. Bölünsede, yabancılaştada kopsada bu yazgı değişmedi. Ova ihaneti besledikçe dağ, direnişlere, baş kaldırırlara yuva oldu.

Ya bir kadının arayışları neden dağa dönüktür? Dağ bir kadının özlemlerine nasıl cevap olabilir? Kadın ki ovada en çok uysallaştırılındır. Kadıncı ruhundaki isyan ateşi en çok küllenendir. Kadıncı en derin yalnızlığa terkedilmekle ürkütülendir. Şimdi nasıl oluyorda yüzlerce, binlerce kadın akın

akın dağlara koşuyor? Belkide bu yüzdendir dağla halaya durmak en çok kadına yararır.

Dilan gibi.

Bu yüzden adı Dilandı. O da binlerce yıldır demlenen kadınlık özlemlerini ve Kurdi acılarını dağların asiliğine savurmak istiyordu. İlk değildi. Sonda olmayacaktı. Bu dağlar onlarca, yüzlerce Dilan'a kucak açmıştı. O da bunlardan biriydi.

Kadının dağla buluşmasının zirveleştiği yıllardı. Bu yüzden o yıllarda bir çok genç kız, birçok kadın gerillacılığa adımını atarken adını Dilan yapıyordu. Dağlarla, savaşla tabiatın tüm güzellikleri ve zorluklarıyla halaya duracaklardı. Kimisi çocuk, kimisi genç kız, kimisi anne... ve hepsi kadın. Ve yaşları, sınıfları, ulusları, konumları ne olursa olsun hepsi bu güne kadar sadece kadın olmanın kefaretinin ödeyerek büyümüştür. Her yeni bir yıla girişte özlemlerini, tutkularını törpüleyip köleleştirilmişlerdi. Ama gel görki dağ bunu bilsede çoğu zaman yalnızlıklarına ortak olamamıştır. Onları yüreklerinin ateşiyle daha büyük bir yangının ortasında bir başına bırakmıştır.

Dilan 1992 yılında bir grup arkadaşıyla Amed eyaletinde gerillaya katılır. İlk adımın coşkusunu, heyecanını derinden yaşamıştır. Ama ne varki en bariz yanı kadını gerilladan atmak olan Zeki tasfiyeciliğinin eyalette etkili olduğu zamana rastgelmişti. Sara, Şervin, Bese, Dıllzar, Sinem, Rozerin, Xelat ve daha niceleri gibi Dilan'da adeta bir kader gibi dayatılan bu gerçeklikle yüzyüze kalmıştı. Ve nice benzeri gibi o da dağda kalmakta, gerilla olmakta ısrarlıydı. Bunun üzerine Amed eyaletinde bir yıla yakın silahlı propaganda gücü içinde cephe faaliyetlerine katıldı. Kuru inatla karşı çıkmak ile sessizce boyun eğmenin özünde bir olduğuna, sonuç alıcı olmadığını biliyordu. O zamanlar bir çok yönüyle bilinmeyen bu tasfiyeci pratiğe karşı anlama ve yapma gücü oranında karşı koyup eleştirmişti. Tavrı olarakta Parti çalışmalarında ayırım yapılamayacağını, her görevin bir değeri olduğunu ortaya koymuştu. Çalışmalar

arasında önemli önemsiz ayrımı yapmak bir militan için asla kabul edilemezdi. Yer ve zamana göre ancak öncelikler sıralaması yapılabilirdi. Her çalışmaya titiz yaklaşım tüm gereklerini eksiksiz yerine getirmek her devrimcinin temel özelliklerindedir.

Dilan cephe faaliyetlerine gönderildiğinde görevine bu anlayışla yaklaşıyordu. Üzerine düşen sorumluluğu büyük bir itinayla, emekle, sabırla yerine getirmekten başka kaygısı yoktu. Görev anlayışı, yüksek sorumluluğu başarı olarak kendisine geri dönmüştü. Uzun süre Varto, Xınıs, Malazgirt alanında cephe faaliyetleri yürüttü. Görkemini, yüceliğini tüm benliğiyle hissettiği devrimi halka doğru yansıtmak için çok çalışmıştı.

Bir halk kızığıydı. Halk sevgisini, inancını hiç bir zaman yitirmemişti. Herkes gibi sistemin çarkında kişiliği zedelensede akıntısına kapılmamıştı. Hani kadınlar halklara benzerdi ya ... işte öyle. Kaynağa dönüş mücadelesinde bir halkı en çok kendi sesine, kendi rengine kavuşturacak olan ruhsal dönüşü derinden yaşayan kadındır. Bir fırtınadan kaçır gibi toprağını terkeden insanlarda ülke sevgisi geliştirmek en zor savaşlardandır. Terketmeyipte “ruhu çoraklaşan” insanlarda yaşamın temel değerlerine karşı bir ilgi, heyecan uyandırmak en büyük zaferdir. Bu başarıldığı oranda sıcak savaşta da başarı kazanılıyordu.

Önderliğin deyimiyle”köksüzleşmeye karşı kökleşme savaşı”yürütüyorlardı. Kendini bu kutsal yaratılışa adayın her insan bir “kökleşme işçisiydi”. Kökleşme işçileri dağlarda, köylerde, şehirlerde hatta sınırların ardındaki devletlere kadar yayılmıştı. Halkın savrulduğu tüm mekanlara onlarda dağılmıştı. Yoksa mümkün müydü geri dönüşü başarmak!

Dilan o zamanlar gerillaya dayalı kırsal alanda yürütülen cephe faaliyetlerinde cephe komutanıydı.

92 yılında Amed eyalet konferansı yapılmıştı. Alınan kararlardan biride karargaha bağlı bir kadın birliğinin

kurulmasıydı. Kadın ordulaşması için bir deneme olacaktı. Dilan aynı kış cephe faaliyetlerinden çekilerek kurulan birlikte takım komutanı olarak görevlendirilir. O kış eyalet karargahı Kulp alanında Kelê noktasında üstlenmişti.

Kelê Badıka ovasının ortasında bir kale duvarı gibi yükselen kayalıklar içinde eski bir köydür. Ne zamandan kaldığı bilinmezdi. Ama çok eski çağlara ait olduğu bellidir. Evlerin kalıntıları iyice bilirsizleşmiştir. Ama bahçe ve mağaralar bir zamanlar buralarda insanların yaşadığının tanığıdır. Köyü çevreleyen kayalıklardaki mağaralar dahada oyularak bölmelere ayrıştırılmıştır. Yine su için oyulmuş kayalar hala yerindedir. Badem, üzüm, armut gibi meyve ağaçların yanısıra arazi meşe ağaçlarıyla kaplıdır.

Noktayı çevreleyen bir kayalığın içine oyularak işlenen “kaya taht” hala varlığını korumaktadır. Rivayete göre binlerce yıl önce yaşayan bir kral bu tahtı çok sevdiği kızı için yaptırmış. Sevgisinin ölümsüzlüğüne kendisi ölümlü olsada bir işaret bulma isteminden olsa gerek.

92-93 kışını eyalet karargahı Kelê noktasında geçirdi. Şehit Zekiye-Rewşen birliğide ilk kadın birliği olarak kışı burada geçirdiler. Noktanın tam ortasına yaptıkları voleybol sahasında hergün akşama doğru Dilan’ın en sevdiği spor olan voleybol oynarlardı.

Amed eyaletinin bu ünlü yeri o zaman düşman tarafında keşfedilmemişti. Bir yıl sonra deşifre olduğunda ise düşman hemen karakol kurmuştu. Kelê öyle bir yerdi ki giren çıkamaz, çıkan ise bir daha giremezdi. Noktanın çevresindeki arazi yarı engebelli yarı düzlüktür. Birbirine çok yakın olan köylerinin hepsi ovaya adını veren Badıka aşiretindedir. Bu köylerin kimi yurtsever olsada bir çoğu o yıllarda ilk koruyuculaşanlardandır.

Şehit Zekiye Rewşen birliği bir denemeydi. Konferans kararı gereği kurulmuştu. Ciddi bir hazırlık yapılmamıştı. Düzenlemelerden, görevlendirmelere, alt yapı ve yaşama kadar bir çok zorlanmayı yaşamışlardı o kış. Bu haliyle fazla umut

vaatetmiyordu. Bu yüzden kış biter bitmez yeni düzenlemeyle dağıtılmışlardı.

Birlikleri dağıtılınca Dilan'da yeniden cephe faaliyetleri için Solhan'a gönderilmişti. Başarısız bir girişim olsada içinde yer alan herkes için önemli bir deneyimdi yine. Kadın olarak birbirlerini biraz daha yakından tanımışlar, kendilerini ve yaşamlarını gerçekçi çözümlenmeyi biraz da olsa öğrenmişlerdi. İç içe bir kışı geçirmek az değildi.

Dilan'ın kendine güvenen, olgun duruşu herkeste saygı uyandırdığı kadar doğallığı, emekçiliği sevilmesinide sağlamıştı. O günleri birlikte yaşayan Jiyan Çiya arkadaş Dilan'ı anlatırken "elleri toprakla konuşur gibiydi. Her işi zevkle yapardı. Toprağı işlerken sevgiyle dokunduğunu hissederdiniz" diyor.

Tekrar cephe faaliyetlerine döndüğünde daha güçlüydü. Hem cephe, hem askeri faaliyetleri iç içe yürütmek geliştiriciydi ama herkes bunu başaramazdı. Aslında işin zorluğundan ziyade mantıktaki aşılmanın yanılgılar bireylerde zorlanmayı yaratıyordu. Bir çalışmada yer alan diğerini bilinçli yadsımasada kendisini fazla sorumlu görmezdi. Dilan'ın güçlülüğü iki çalışmayı birlikte yürütmeyi başarımından da geliyordu. Bu yüzden halk içinde sevildiği kadar gerilla içinde de güven verip, kabul görmüştü. Eyaletteki kadın için ilk deneyim olan birlikte takım komutanı görevi verilmeside bunun göstergesiydi. Kısa bir süre kalsada askeri çalışmalarda da öncü ola bileceğini göstermişti.

Zeki'nin, varlığından en çok rahatsız olduğu arkadaşlardandı. Pratik hakimiyeti ve eleştirisel yaklaşımları onu huzursuz ederdi. Bu kadının, ruhunu okuduğunu hissedirdi. Zeki o zamana kadar çevresindekilere hep iki seçenek sunmuştu. Ya kendisini olduğu gibi kabul edip ona uyacaklardı, ya da susmayı, bir köşede kalmayı öğreneceklerdi. Adeta "herkes haddini bilsin" diyordu. Güçlü kişiliklerin ise daha fazla ön

plana çıkmaması için kendisiyle, ortamla, koşullarla pozisyonunu dengelerdi. Dilan'a yaklaşımının özünde buydu.

93'te başlayan Süpürme Operasyonunda Muş güneyi pilot bölge seçilmişti. Operasyon sırasında Dilanın'da yer aldığı cephe birimi karargahtan kopmuştu. Kış boyunca Amed gücüyle bağlantı kuramamışlardı. Çok zorlu tek başına geçirdikleri aylardan sonra Erzurum eyaletine bağlı bir guruba ulaşmışlardı. O zamana kadar herkes bu cephe birimini şehit biliyordu. 94'ün sonuna kadar Erzurum eyaletinde kalır. Hem takım komutanı olarak pratikte görev yapar, hemde eyalet yürütmesinde yer alır. Eyaletteki başarılı pratiğinden dolayı eyaletin önerisi üzerine Önderlik sahasına gitmesi kararlaştırılır.

94 sonunda hem 5. kongreye katılmak, hemde Önderlik sahasına gitmek için Güneye geçer. Erzurum'dan çıktıktan sonra Amed'de yeni arkadaşlar katılır gruplarına. Akdağ'da pusuya düşmüşlerdi. Erzurum eyalet komutanı Fikret arkadaş tek kurşunla bu pusuda şehit düşmüştü. İki şansa aynı zamanda sahip olan grubun sevinci bu zamansız şehadetle gölgelenmişti.

Kuzey yolculuklarında grupların pusuya düşmesi sık sık yaşanan bir durumdur. Düşman Güney'e giden grupları her zaman engellemek isterdi. Güney'e gidenler daha çok eğitim için giderdi. Önderliğin yanına eğitime gidenlerin bir süre sonra daha güçlü döneceğini bilirdi. Geçiş hatlarında sürekli pusular atar, gidiş gelişlerin yoğun olduğu sonbahar ve ilk baharda ise pusularını çoğaltırdı. Çoğu zaman bu pusularda koruyuculaşan Kürtleri kullanırlardı. Dağa çıkmalarını engelleyemedikleri çocuklarının en azında bu aşamada engellemeliydiler.

O çocuklar ki bir kez başkaldırmışlardı. Ama ruhları tümünden zincirlerinden kurtulamamıştı. Çabuk öfkeleniyor, çabuk inanıp çabuk vazgeçiyorlardı. Bu yüzden çok hatalar yapıyorlardı. Acemiliklerden, yanlışların tekrarından kurtulamıyorlardı. Oysaki gözünü kırpmadan ölüme gidiyorlardı zılgıtlar eşliğinde. Çok savaşıyorlardı, ama güçlü komutanlaşamıyorlardı.

İçlerindeki karanlık, ışığa baskın geliyordu. Bu yüzden Başkomutan'ın yanlarına gidiş gelişleri tarihi bir fırsattı. Orada kendilerini, uğruna savaştıkları gerçekliği daha iyi tanıyıp bilinçlerini aydınlayacaklardı. Ve daha güçlü, daha iddialı dönüş yapacaklardı. İşte keklik soyu gerçekliğini inadına yaşayan ve yaşatanlar böyle bir dönüşle daha çok zarar görebilirlerdi. Hatta belkide yok olurlardı. Bu yüzden mümkün olduğu kadar gruplar engellenmeliydi. Tüm grup engellenemese bile bu tür kayıplarla coşkuları, heyecanları kırılmalı, sevinçleri kederle bulandırılmalıydı.

Fikret arkadaşın şehadeti grubu etkilemişti. Şimdi güvenliğe daha çok dikkat etmeliydiler. Ape Musa'da bir süre Amed gücünün yanında kaldıktan sonra yollarına devam etmişlerdi. Orada kaldıkları günlerde heyecanları sevinçleri herkesin dikkatini çekmişti. Şehit Şergeş'te o zamanlar bu grup ile Güney'e geçiyordu. İkiside bunun kendileri için bulunmaz bir şans olduğunu her fırsatta dile getirmişlerdi.

Gerilla kongresi olarak da tanımlanan 4. Kongre kararları 90-93 yılları arasında önemli düzeyde partikleştirilmişti. Bu yıllar mücadelemizin bütün sahalarında önemli gelişmeleri ortaya çıkarmıştır. Ancak çeteci tasfiye eğilimlerin tümünden aşılması, taktikte yaşanan tıkanıklık, yönetim ve komuta sorunları giderek durağanlığa ve kendini tekrara yol açmıştı.

Aynı dönemde kaybetmenin eşliğinde nasıl döndüğünü kendisi de pek anlayamayan düşman, yaşadığımız sorunlardan da faydalanarak topyekün imha konseptine başlamıştı.

95'e gelindiğinde bir çok sahada toplu kayıplar yaşanmış, faili belli cinayetlerle her gün yurtsever-ilerici insanlar katledilmiş, binlerce köy boşaltılmıştı. Her sahada savaş dahada yoğunlaştığı gibi giderilmeyen hatalar sonucu bir kördüğümde yaşanılıyordu.

Haftanın'de 95 kışında 5. Kongre böyle bir sürecin ardında yapıldı. Savaş sahasından gelen delegeler ağırlıktaydı.

Mücadelenin diğ er alanlarında ise temsilciler düzeyinde delegeler katılmış tı.

Kuzeyden gelen delege arkadaşlar yaşadıkları ağır operasyonların ardından Güney’de kazanılan muazzam düzey karş ısında oldukça etkilenmiş lerd i. Savaş sahasında kongre için yapılan hazırlıklar az değ ildi. Alt yapı, üslenme hazırlıklarından kongre arazisinin seçimi gibi teknik ve maddi hazırlıklardan tutalım her alanda delegelerin hazır olması, tartışma ve yoğunlaş ma düzeyi gibi esas olan noktalara kadar kapsamlı bir hazırlık çalış masından sonra kongre baş latılmış tı.

Güney’de yapılan ikinci kongreydi. Kongre gibi merkez toplantıları ve eğitim çalış malarında bu sahada daha yoğ undur. Güney yapısı da buna alış ıktır. Ama kuzeyden gelen arkadaşlar için herş ey çok farklı görünüyordu. Bir çok delege gibi Dilan arkadaş da bu atmosferde derin duygulanmalar yaşamış ve sevinçten ağ lamış tı. Bin bir fedakarlıkla dış e dış yürütö len savaş ın bir kazanımıydı ulaşı lan düzey. Hiç bir ş eyin boş a gitmediğ inin, gitmeyeceğ inin iş areti olarak algılamayı en doğ ru yaklaş ım olarak benimsemiş t i. Umut çiçeğ ine bağ ıslanan bir nisan yağ muru misali. Mücadele yükseldikçe inancın kök saldı ğ ı gün gibi ortadaydı.

Eyaletler de savaş pratiğ inde yaşanan sorunlara rağ men özgürlük çizgisinin gücü kongrede aç ığ a çıkmış , delegeler bütün yoldaş ları adına bu çizgi etrafında kenetlenmiş lerd i. Ulaş ılan netlik ve kararlılık en karamsar kiş ide dahi büyük güven yaratmış tı. İç ve dış saldırılarla yaratılmak istenen iç karanlığ a karşı güçlü bir ış ık görevi görmüş tü kongre. Ş imdi sıra aydınlandı ğ ı aranda aydınlatmaktaydı. Bunu bekleyen binlerce militan vardı.

Dilan arkadaş ta kongre atmosferinden ve ulaşı lan sonuçlardan büyük güç almış ve ‘bu güç bana yıllarca yeter, Kürdistan bu günleride gördü’ demiş t i.

PKK yaratılış destanında tarihi bir adım daha atılmış tı.Kongre bitiminde tüm delegeler görev alanlarına

dağılırken Kuzey'den gelen delegeler içinde bir grup arkadaş Önderlik sahası için yüzünü, yaralı toprakların en küçük parçasına dönmüşlerdi.

“Yeniden kökleşme” hareketinin en dinamik sahası kuşkusuz tüm köklere yaşam suyu veren büyük insanın mekanıydı. Bizzat Önderliğin denetimindeki PMO'da yılda dört devre tamamlanır. Eğitilen militanlar mücadele sahasına daha iddialı bir dönüş yaparlardı.

Bir halkın uyanışındaki güzelliği hissetmeyenler bu kökleşme oloyunıda kavrayamaz. Özüne yabancılaşan benliklerinin sınırlarına hapsettikleri doğrular bu muazzam gerçeklik karşısında güçsüzdür.

Hangi ustanın bilgeliği idi? “Dünyayı güzellik kurtaracak ve bir insanı sevmekle başlayacak herşey” diyen mısralar... Hakikatin sınırına eren yürekler bu dizelerdeki umudu, inancı ve herşeyden önce derin insan özlemini hissedebilir.

Halklar uyandığı oranda güzellik yaratılır. Güzellik, yaşama rengini özgürce katan halkların doğal tabiatıdır. Mezopotamya çocukları bunu anlayabilir. Eğer binlerce yıllık gafletin ağrını yırtarlarsa. Neden Mezopotamyalı demeyin! Halkaların doğuşuna beşiklik eden bu mukaddes coğrafya binlerce yıl sonra tüm insanlığı kucaklayan güzelliğide yaratacaktır. Kürdü uyanış bu güzelliğin filizlenmesidir. İradesi felçleştirilen diğer halklara çağrıdır. Bir halk öncüdür, ama diğer halklar zincirin halkaları gibi kenetlenmezse öncünün mücadelesi kendini feda etmekten öteye anlam taşımaz.

Binlerce asırlık bir köksüzleşmenin kurbanıdır bu kavim. Binlerce asırlık bir köksüzleşmenin tanığıdır bu topraklar. Halklar doğuş kaynağında mülteciliğe mahkum edildi. İnsanın ve hayatın anaları, ataları sahipsiz bırakıldı, viran edildi. Bir güzelliği özlemek, aydınlığı düşlemek dahi çok görüldü bu toprağın insanlarına.

Nuh'un tufanı bir öngörüydü. Bir kehanet değil. Çağlar boyunca ve çağlar sonra yaşanan trajedi ise aslında tufanın gerçekleşmesidir.

“Yeniden kökleşme” ise inadına “ben varım ve yaşayacağım” çığığının örgütlendirilmesidir. Bu yüzden Önderlik “benim varlığım büyük bir ulusal haykırıdır, her gün ülkeye çağrıdır” diyordu. Çünkü kökleşme işçileri oradan besleniyordu. Yürekleri yaratılan güzelliği en çok orada duyumsuyordu. Beyinleri zafer inancına en çok orada ulaşıyordu. Perdesiz bir bakış, kilitli bir dil, prangasız ayaklar, kelepçesiz eller, kafese kısırılmayan bir beyin, tutsak alınamayna o tutkulu yürek onlara gerçekliğin gücünü öğretiyordu, en yalın haliyle.

Tarikatlarda, dergahlarda, mabetlerde nice çilelerden sonra tek tek basamaklar aşıldıktan sonra kula açıklanan hakikat burada hiçbir ayırım yapılmadan herkese büyük bir cömertlikle sunuluyordu. Yürek ve beyin aydınlığı içindi herşey. Bu olmadan özgürlük hep bir ütopya olacaktı. Bu yüzden damla damla da olsa ışığın akışı asla durdurulmuyordu. Toprağının bereketinden mahrum edilen köklerini böyle güçlendiriyorlardı. Yoksa Kürdün dağlarına vadilerine, yaylalarına eskisinden daha güçlü kök salmak mümkün olmazdı.

Verilen eğitim zamana sıkıştırılmış gibi görünsede öyle değildi. Halk savaşının özü veriliyordu. Diriliş destanının kıvılcımı tutuşturuluyordu, kendini bir halkın doğuşuna sınırsızca adayın özge canlar için. Bu anlaşıldığı zaman renk, dil, din, ırk farkının bir zenginlik olduğu daha iyi kavranılır ve verilen mücadele daha sürükleyici olur.

Önderlik Şam'daki gül bahçesinde bir ustaydı. Sadece ardılları iddiasındaki militanlara değil, dönem dönem gelen aydınlara, dostlara da bu gerçeği öğretme çabasındaydı. Sıcak savaştan daha riskli, daha zorlu, daha karmaşık savaş yöntemleriyle mücadele yürütülüyordu. Burada bir an bile “düşünce esaretine ve örgütsüzlüğe” fırsat vermeden soluk soluğa bir yaşam sistemi kurulmuştu. Destansı çalışmalara layık

bir tarz ve tempoyla yaklaşıyordu. Yoksa Ortadoğu'nun kaypak zemininde temiz umutlar, iyi niyetler her an savrulmaktan korunamazdı.

Dilan Şubat-Ekim ayları arasında 95 yılında bu atmosferde iki devre eğitim gördü. Gelir gelmez kişiliğindeki olgunluk, disiplin, örgüt ciddiyeti dikkat çekmişti. Eğitim devrelerinin kurulunda yer aldı.

“15 Ağustos atılım devresi” ile içine girdiği yoğunlaşmayı dahada derinleştirmişti. Bir kez dünyaya gelmek gibi bir kez sahip olunacak bir şans olarak görüyordu Önderliğin eğitimini. Ahlaki olarak ilk yapılması gerekenin verilen emeğe saygılı olmak, boşa çıkarmamak olduğuna inanıyordu.

Emeğin yüceliğini derinden hisseden bir halk kadını olarak temel ilkeyidi bu yaklaşım. Böyle yaklaşmakla bazen çok duygusal tavırlar içine girerdi. Küçük ama uğraştıran sorunları Önderliğe yansıtmak istemezdi. Bazen sorun daha büyük olsa dahi bunun verilen eğitimi boşa çıkarmak olduğunu düşünerek örgüt gündemine koymak istemez ve Önderliğe yansıtılmasını doğru bulmazdı. Bu yaklaşımı süreklileştirmenin örgüt anlayışla çeliştiğini aslında böyle yapmakla birazda liberal kaldığını o zamanlar çok fazla kavrayamıyordu. Ama yinede dönem dönem bu yaklaşımlarından dolayı yaşadığı zorlanmalara rağmen örgütsel duruşu her zaman ağır basardı. Dilan demek birazda örgüt kadını demektir. Kimseyle uzlaşmamak demektir. Disiplin ve kural demektir. Bu yüzden bazen dogmatizm eleştirilerine maruz kalırdı.

Kürd'ün ve kadının ilk kaybedişten bugüne dek yaşadığı ağır örgütsüzlük onda örgüt bilincini erken ve güçlü geliştirmişti. Uzun teorik çözümlere gerek kalmadan yaşamın kendisinden bunu öğrenmişti. Ezilenlerin en büyük güç kaynağının sağlam örgütlülükten geçtiğini Önderlikten aldığı eğitimden sonra daha çok bilince çıkarmıştı. Bunun için yöntem sorunları yaşasada örgütten taviz vermek asla kabul edilemezdi.

Örgüt anlayışında ilkeliydi. Doğruluğuna, gerekliliğine inanıyordu ve var gücüyle bunu uygulama çabasındaydı.

Kadın için örgütlenmenin her şeyden önce duygularını, düşüncelerini örgütlemek olduğunu burada daha çok bilince çıkarmıştı. Örgütlü kişilik başarının teminatıdır. Var olan örgüt içinde başarısız olmak, sorunların altında ezilmek, gelenekseliği aşamamak birazda bundan kaynaklanıyordu.

Yeni insanı yaratma savaşı duyguda, düşüncede, eylemde kişilikte var olan güzellikleri örgütlemekle başlar. Önderliğinin 15 Ağustos Atılım Devresi'nde yaptığı “ yücelen değerler karşısında cüceleşen kişilikler” çözümlemesi onun için bir yaşam manifestosuydu. Bir çok sornun cevabını orda bulmuştu. Ve bir kökleşme iççisi olarak ülkeye dönüş vakti geldiğinde kendisini oldukça donanımlı hissediyordu.

Doğadaki dönüşümün hızlı olduğu bahar mevsiminde Zap'a ulaşmışlardı. Grupları kalabalıktı. İçlerinde bazı yeni arkadaşlar olsada çoğu savaş komutanıydı. Kendilerini bekleyen görevlere bir an önce sahip çıkmanın sabırsızlığıyla Şam'ı geride bırakmışlardı. Bir süre Merkez Karargahı'nda kaldıktan sonar Zağros'a bölük komutanı olarak görevlendirilmişti.

Ve Zağroslar...

İstisnasız her gerillanın Zağroslar karşısında hissettiği ilk ve en güçlü duygu asiliğin görkemliliğidir. Dilan ilk kez görüyordu Zağrosları. Yüksek tepelerinin her biri bir kartal yuvası kadar sarp ve görkemlidir. Belki de bu yüzden Kürd'ün kadim meskeniydiler. Doruklarında zaman iki mevsimlidir sadece. Uzun ve zorlu kışlar bir de haziran sonunda başlayan rengarenk çiçekli kısa baharlar. Zağroslarda ise bir günde dört mevsimi yaşamak mümkündür. Böyle yerlerde eriyen karların oluşturduğu küçük dereler çoktur. Her derenin kenarı rengarenk kırçiçekleriyle süslüdür.

Derin vadilerinde insan elinin ilk ürünlerine rastlamak mümkündür. Hayatın ilk izleri tüm talanlara, yağmalamalara rağmen silinmemiştir. Şimdi sadece gerillanın meskeni olan bu

coğrafyanın her karış toprağında çağlar öncesinde buralarda toprağı ilk defa ekip biçerek uygarlığa hazırlayan güzel insanların ruhunu hissetmek zor değildir. Çarçella'dan Gowende'ye, Cilo'ya kadar bütün zirvelerden vadilere doğru esen keskin rüzgarlar o güzel insanların solukları gibidir. Pırıl pırıl kaynak suları o erdemli insanların yüreklerinden akıp gelen yarım özlemlerdir. Köklerimizi bu topraklarda sökülmez kılan analarımızın, atalarımızın nasırlı ellerinin dokunuşu durur hala bu suskun diyarlarda. Bu yüzden binlerce yıl sonra asıl çocuklarının kim olduklarını bilerek gerillaya sahip çıkar.

Dilan hiç tanımadığı bu toprakların kutsallığını hissediyordu. Bir elin sessizce ruhuna çağrı yaptığını düşünüyordu. Bir ürperti sarmıştı benliğini. Ömründe hiç yaşamadığı bir huzurla karışık tarifsiz bir ürpertiydi. Kadının bu topraklardaki yüceliğini kitaplardan okumuştı. Ama Önderliğin çözümlerinden sonra anlama gücüne ulaşmıştı. Şimdi aynı topraklar üzerinde aynı değerler için bir kadın olarak savaşmak onda yepyeni duygular filizlendirmişti. Önderlik eğitimden sonra Zağros'ta doğru pratikleşen her militanın büyük değerler yaratacağına inanıyordu.

96 yaz başlangıcında Merkez Karargah'ta Askeri konsey toplantısı yapılmış, savaş sorunları yeniden ele alınmış, yeni düzenlemelere gidilmişti.

Dilan'da bu toplantıya katılmıştı. Toplantı sonucunda bir çok eyalete komuta düzeyinde takviye yapılması kararlaştırılmıştı.

Dilan, Sara ve Jinda arkadaşlar Erzurum eyaleti YAJK yürütmesi olarak görevlendirilmişti. Birinci derecede Dilan arkadaş sorumluydu.

Zağroslarda ayrılık vakti geldiğinde kısa bir süre kaldığı bu coğrafyaya ne kadar bağlandığını daha iyi hissetmişti. 'Bir daha görme fırsatım olacak mı?' diye düşünsede cevabın 'hayır' olacağını sezerek, kadın olmanın bütün duyarlılığıyla Zağroslara bakmıştı.

Bir yılını bile tamamlamamıştı. Ama kendini şanslı hissediyordu. Kadın Devrimine inanan, bunun için savaşan her kadının mutlaka Zağros'u görmesini isterdi. Kök saldıığımız toprakların ölümsüz ruhunu hissettiğimiz kadar 'yeniden kökleşme' için işçilik görevini yerine getirebileceğimize inanıyordu. Bu yüzden Zağroslardan, az çok tanıma şansına ulaşmanın mutluluğuyla ayrılmıştı. Zirvelerinin halay tuttuğu Gowende'yi görememişti. Dağla halaya duran kadınlardan biriydi. Adının dağlarda bambaşka bir anlam taşıdığını düşünürdü. Ve adı gibi dilana duran Gowende'yi görmemek bir özlem olarak kalmıştı içinde.

Bir kuzey yolculuğu daha başlamıştı. Sınır tellerine takılmadan, pusulara düşmeden, termalli, lazerli savaş tekniğinin vahşetine yenilmeden başarılmısı gereken bir yolculuk. Pusulanın her durakta dahada kuzeyi işaret ettiği bir yolculuk....

Hedeflenen yere sapa sağlam ulaşmak bir çok eylemden daha büyük bir zaferdi. Yürüyüşün kendisi dahi en büyük eylemlerdendi.

Güneyin sıcak, politik atmosferinden yine sıcak bir yaz günü yola düşmüşlerdi. Her mekanda emeğin harmanlanmaya hazırlık yaptığı günler yaşanıyordu. Temmuz sıcaklığında ovalarda harman şenlikleriyle insanlar güne başlar. Kavru lan olgun buğday başaklarının bereketiyle sevinçler taşkın nehirlerle döner. Alınterinin karşılığını alma sevincidir bu.

Dağlar için ise bir ekin mevsiminin en verimli süreçleridir bu zamanlar. Her şey başarılı bir pratik içindir. Hakkı verilen bir prattik herşeydir. Böyle zamanlarda yolcu olmaktan ziyade iş başında olmak her gerillanın tercihidir. Onlarda bu yüzden bir an önce ulaşmak istiyorlardı. Ne boşa geçilecek bir vakitti, ne de doyasya mevsimin tadına varmanın zamanındaydılar.

Doğduğu topraklara daha güçlü dönüyordu. Öz güvenle beslenen sevinci her zamankinden daha fazla mutlu ediyordu onu. Kendinden emin duruşu, doğruların gücünden başka güç tanımayan ilkeli yaklaşımlarıyla odak merkeziydi. Eyalette birlikte çalışacağı arkadaşlarla başlamıştı yolculuğuna. Grubun çoğu eyaletin yeni yönetimiydi. Küçük Zeki'de bunlardan biriydi. Yürüyüş sırasında sonra dahada derinleşecek olan çatışmaları göze çarpmaya başlamıştı.

Dilan'ın tek istediği inandığı doğruları uygulama gücünü göstermekti. Bağımlılık karakterine aykırıydı. Duyguda, düşüncede, eylemde özgür iradenin temsilini yapmak temel ilkesiydi. Özgürleşme yolundaki kadının güç kaynağını bağımsız duruşudur. Dilan'da bunu istiyordu. Savaş, yaşam, örgüt konusunda kazandığı tecrübeler üzerinde amacına yaraşır tarzda hareket etmek istiyordu.

Bu temel ilke , kendinden başka güç tanımayan kişilikler için en büyük sorundur. Kadını, başı sıkıştığında öne süren, ihtiyaç duyduğunda harekete geçiren, bunun dışında yanında yedek güç olarak tutmak isteyen Küçük Zeki için eyalette birliktelikte çalışacağı kişide bu ölçülere göre olmalıydı. Buna gelmeyenler denetimde tutulmalıydı. Yol çatışmalarının özü buydu.

Bu nokta üzeninde başlayan ve daha da gelişen çatışmaları Dilan'ın şehadetine kadar da sürmüştü. K Zeki bu konuda amacına ulaşamayınca geleneksel yöntemlere başvurmayı tercih etmişti. Güvensiz, dışlayıcı, küçümseyici yaklaşımlarla yapı içinde saygınlığını aşındırmak kadar ruhsal olarakta yıpratarak sonuç almak istiyordu.

Karargah sürecinde Küçük Zeki'nin zorlayıcı yaklaşımları daha barizdi. Bir halk kadını olan, emekle büyüyen, emeğin kutsallığına bir mürit kadar inanan Dilan'ı teşhir etmek için emeksiz olduğunu iddia etmişti. En güçlü olduğu noktada çok güçsüz göstermek, en güvendiği noktada saldırıya geçmek erkeğin kadın karşısında en çok kullandığı savunma mekanizmalarından biridir.

Jinda arkadaş 96 sonunda şehit düşmüş, Sara ise Bingöl çatışmasında yaralandığı için çok fazla destek sunamamıştı. En çok ihtiyaç duyduğu bir zamanda yalnız kalmıştı. Bin bir sorunla tek başına savaşıma gücünü göstermek zorundaydı.

Karagah olarak kış üslenmesini Cigerim noktasında yapmışlardı. Gerillanın daha çok “Lamec” dediği Peri vadisinde yani. Peri suyundan dolayı kimisi Peri vadisi desede halk çoğunlukla Kelxaş demektedir. Gerilla ise vadiyi ilk keşfeden arkadaşın isminin tersten okunuşu olan Lamec demektedir. Her zaman terslikleriyle tanındığı için vadiye de isminin tersi verilmişti.

İki tepe arasında uzanan vadi, maviyle yeşilin kucaklaşmasının en güzel örneklerindedir. Vadi içinde geçen Erzincan –Kiğı yolu üzerinde kamplarını kurmuşlardı. Bu yol 93 ten beri savaştan dolayı sivil ulaşımına kapatılmıştı.

Kamp çalışmalarını tümünden bitirdiklerinde hepsi kışı kendileri çin çekici kılmanın hazırlığına başlamıştı. Sara Dilan arkadaşın yardımcısıydı. Ama karargahın basın çalışmalarında da yer alıyordu. Dağda ne basını deyip geçmeyin. Hele savaşın en kızgın döneminde basın mı olur! Gerillanın basın çalışmaları bugüne kıyasla o yıllarda çok yetersiz olsada her eyaletin basın birimi vardı. Tüm sorunlara, zorluklara rağmen birşeyler yapabilmek herkese yetiyordu. “Peri” isimli bir dergi çıkarıyorlardı o kış Dergide bitmek bilmeyen yazım ve düzen hataları en temel espiri konularıydı. Birde o kış ilk defa karargahta bir takım kadın gücü örgütlendirilmişti. Buda bir anlamda Dilan’ın başarısıydı.

Kadın özgürleşmesinin en sağlam basamağı cins bilincidir. Bin yılların hükmeden ve hükmedilen ilişkiler ağında parçalanan, iradesizleşen, kendine yabancılaşan kadın kişiliğini bu katmerli geriliklerden kurtarmanın başarılı yolu budur. Bu ise zamanın ve mekanın hiçbir engeline takılmadan kapsamlı, derin ve süreklileşen eğitimlerle mümkündür.

Dilan'ın eyalette yaptığı bu açıdan bir ilkti. Kendini ve karşı cinsi objektif çözümlene ve tanıma gücünden yoksun olan geleneksel kadın kişiliğini herşeyden önce kendi cins gerçekliğinde derinleştirmek önemlidir. Kuzeyin sıcak savaş günlerinde bir takım kadın gücünü karargahta özgün eğitime almak az bir şey değildi.

Bunu kabul ettirmek karargah yönetimi içinde karşılıklı yoğun tartışma ve çatışmalardan sonra gelişmişti. Dilan cins savaşımının bir kaç kişiyle yürütülemeyeceğini biliyordu. Bireylerle sınırlı kalan bir cins savaşımı erkeğin sistemli gerilikleri karşısında yenilgiye mahkumdur. Kaldığı kadın özgürlük sorunu en derin toplumsal sorundu. Öyleyse her alanda koşulları zorlayarakta olsa kadın yapısının eğitimi yürütülmeliydi. Kimi zaman kadının kendisi erkekten daha fazla zorlayıcı olsada.

İnaç ve emek sabrın mayasıdır. Sabır ki binyılların kastlaşan geriliklerine karşı yürütülen savaşta inancı olgunlaştırmanın aracıdır. Uygarlığın sadece görünen yüzü değil, ruhu çirkin ve suçluydu. Önce insanı köleleştirmişti, sonra emeğini ve el ürününü. Şimdi hepsi görülmeyen pazarlarda köleydiler. Sömürü ve baskı birbirini besleyerek kurumlaştırılmıştı. Asırlara yayılan yenilgi gibi nihai kurtuluştta asırları kapsayacaktır. Bir değil, bin değil, milyon değil, milyarları bulan insanların ruhuna işleyen bu kölelik bir kaç yıla sığdırılacak bir savaşla aşılamazdı. Tüm güzelliklere sahip çıkmanın adı olan bu kutsal savaşın emekleme aşamasında olduğunu biliyordu. Önderliğin sık sık “sabırlı olun ama mücadeleden vazgeçmeyin” demesi bunun içindi.

Cins savaşımında bir diyaletliği vardı. Tüm savaşlarda olduğu gibi. Hatta evrenin temel yasaları bu savaşta aynı tarzda işliyor. Bunun için teorik araştırmalar yapmanın ne zamanı vardı, nede koşulları. Dilan'da birçok benzeri gibi yaşam deneyiminiden çıkardığı sonuçlarla bu gerçeği kavramıştı.

Kadının bilgeliği kendi yaşamının manasını çözmesidir. Tek bir bireyde de olsa bir ömre sığdırılan gerçeklik tüm hayatın kendisidir. Her insanın kendi yaşamında tanık olduğu gerçeklik varoluşun tüm hikayesinin özlü bir tekrarıdır. Bu yüzden insan karmaşık olduğu kadar yalındır. Bundan dolayı insanı çözmek zor olduğu kadar başarılıldığında en büyük güçtür. Önderlik gerçeği bu anlamda tüm zamanlara yayılan bir deneyimdir. “Herkes içinde gömülü insanı bende bulur. Bende bir parçayı sen temsil ediyorsun der. Onun fiziğe vuran görünüşte yaşayan kişiliği başkadır. Yüreğimin bir köşesinde kalmış yaşayamadığı bir insan var, o da benim. Bu çok yakındır ama gömülüdür. Yüreklerinin küçük bir yerindedir. Onların bir toplamı olarak beni düşünün bilirsiniz.” Önderliğin anlamı derin olan bu sözleri bu deneyimin en yalın bir ifadesidir.

Bir kişide bir halkın, bir cinste tüm insanlığın yoğunlaşması idealizm değildir. Bu yüzden tek tek te olsa hiç bir insanı küçümsemeden hepsini mücadelenin temel taşı kabul ederek geliştirme iddisını taşımak onun için ilkeseldir.

Dilan arkadaş Önderlik sahası ve Kongre yoğunlaşmalarının ardında bu gerçekliği daha derinliğine anlama gücüne ulaşmıştı. İnsana ve yaşama dair anlam gücü derinleştikçe kendisinde güçleniyordu. Güçlenmek iddiayı büyüttür.

Eyalete gelir gelmez tüm alanları dolaşmıştı. Tek tek bütün takımlarla bölüklerle toplantılar yapmıştı. Bir komutan için ilk görev sorumlusu olduğu yapının ihtiyaçlarını ve sorunlarını tanımaktı. Toplantılar bu işlevi görüyordu. Diğer yandan her toplantı Önderlikten aldığı ışığı paylaşmanın en etkili yoluydu.

Büyüme büyüttür. Gelişme geliştirmek, paylaşmak çoğaltmaktır. Komutan ardılarını geliştiren, büyüten, çoğaltan erdemli insandır.

Kış boyunca karargah gücüyle paylaşımlarını sürdürmüştü. Görevinin eksiksiz yerine getirme çabasından asla vazgeçmemişti.

Dilan'ın bağımsız duruşundaki ısrarı ve aktif katılımı başta Küçük Zeki olmak üzere erkeğin kadını iradesizleştirmeyi hedefleyen yönelimlerini etkisiz bırakıyordu. Ama oldukça politize olan Zeki fırsat buldukça saldırmaktan vazgeçmiyordu.

Kış sürecinde daha çok yaptığı Dilan'ı sıradanlaştırmaktı. Sıradanlaşan yada sıradaşlaştırılan bir öncü ölüdür. Enerjisini işletmemek yada tüm çabalarına rağmen emeğini kalıcı ürünlere dönüştürememek bir komutan için kabul edilemezdi.

Karargahta karşılıklı çatışmalarla oluşan atmosfer bahara doğru iyice boğuculaşmıştı. Bir süre içinde olsa oradan uzaklaşmak istiyordu. Temiz bir havaya, rahat bir nefese ihtiyaç duyuyordu.

Karargah yönetiminin Yayladere alanındaki sorunlardan dolayı oradaki güçle toplantı yapma kararı tam zamanında yetişmişti. Dilan büyük bir istekle oradaki güce toplantı yapmayı kabul etmişti. O zamanlar Yayladere'de bir bölük gerilla gücü vardı. Bölüğe bağlı olarak bir bayan takımında alanda yerini alıyordu. Kış sürecinde çeşitli sorunlar yaşamışlar, bölük yönetimi çözüm gücü olamamıştı. Hatta zamanla yönetim sorunlarının yoğunlaşması tüm güç için tıkatıcı olmaya başlamıştı.

Yayladere gücü karargah komutanı olarak Dilan arkadaşın gelişine sevinmişti. Bölükle yapılan toplantı ve eğitimler olumlu geçmişti. Ama her şey planladığı gibi geçmemişti. Kadının yaşadığı gerilikler burada da bir set gibi karşısına çıkmıştı. Erkeğin egemen karakterinden kaynaklı her türlü zorlayıcı yaklaşımına anlam veriyordu. Ne kadar üst üste gelsede bu onu şaşırtmıyor ve yıldırılmıyordu. Bir egemen güçten özgürlükçü bir yaklaşım beklenemeyeceğini bilirdi. Ama kadının kadını zorlaması çok daha farklı bir olaydı. Ham çok karışık hem çok boyutlu. Hale bile bile bir kadının bu savaşımın önüne bir duvar gibi dikilmesi kabul edilemezdi. Ve bundan kaynaklanan zorlanmalar bambaşkaydı.

Dilan arkadaş Yayladere'deki bayan takım komutanı Medya Sipan'ın kişiliğinde bunu çok açık görmüştü. Kadın hareketinin tarihinde bir dönem yoğun çözümlenen işbirlikçi kadın kişiliğinin temsilcisiydi. Ama bu işbirlikçilik bir çok arkadaşın cins bilincinin zayıflığından dolayı yaşadığı objektif bir işbirlikçilik değildi. Dilan'a karşı bilinçli bir savaşım içine girmişti. Gücünü erkekten alıyordu. Yaşamın ve mücadelenin temel doğrularını, ilkelerini en iyi bilenlerdendi. Nefes nefese yürütülen savaş içindeki savaşın ne anlama geldiğininde bilirdi. Ama binlerce kadın ve erkeğin tutkuyla sarıldığı yeni yaşam, yeni insan ve özgürlük değerlerine bağlamamıştı ruhunu. Beyni ve yüreği bu değerler karşısında geriliklerini korumanın silahıydı. Dört yıl sonra içinden kopup geldiği sisteme yeniden dört elle sarılarak ihaneti tercih etmesi bu gerçekliğinin bir sonucuydu.

Medya için kadın yada kadınlık üzerinde ticaret yapılacak bir maldı. Kim en yüksek değeri biçerse ona sunulmalıydı. Kadın olmaktan anladığı sistemin iliklerine kadar işlediği ikinci sınıf insan imajıydı. Tüm insanı değerlerin birleşkesi olan kadın özü hiçbirşeydi. Bir ürperti, bir heyecan, bir sevinç titreşimi yaratmıyordu ruhunda. Bunun için Dilan aşılması gereken bir engeldi, takip edilmesi gereken bir öncü değil. Güç dayanakları bu engeli aşmada gerektiği kadar güven ve destek veriyordu.

Dolaylı baskı ve töhmet altında bırakma, tekleştirme, sıradanlaştırma, tahrik etme v.b bir çok saldırı yöntemini iç içe kullanmış, sonunda direk suçlamalar düzeyine vadırmıştı yönelimlerini.

“Kampa gelirken iz çıkarıp, kampımızı deşifre etmişler”diyerek sonunda en ağır suçlamanın altında bırakmıştı. Kuzeydeki gerilla kampları için karda iz bırakmak kim olursa olsun bir suçtur. Gerçeğin iddia ettiği gibi olmaması suçlamalarını asılsız bırakmıştı.

Dilan'ın biraz rahat nefes alma umudu Yayladere'de gerçekleşmemişti. Bir kişide olsa bilinçli zorlayıcılığı bir çok

güzelliği perdeleyebiliyordu. Ama bir kişiyede yenilecek değildi. Başlangınçta gündemine almak istememişti. Ama Medya yönelimlerini sürdürdüğçe Dilan'da gerilikleriyle savaşını yoğunlaştırmıştı. Birey olarak Medya çok sorun değildi. Ama özgürlük ilkelerine bağlılığı yaşamı tüketen geriliklerle savaşmayı zorunlu kılıyordu.

Çelişkilerin en kızıştığı dönemde çıkan operasyon öncelikleri değiştirmişti. Yeni başlıyormuş gibi görünen operasyon sonbahardan beri devam eden operasyonlar zincirinin yeni bir halkasıydı. Düşmanın temel taktiği alan tutmaydı. Bunun içinde kimi zaman ani saldırılarla yıpratma ve yoketme yöntemlerini de kullanırdı. Partinin 97'yi final yılı ilan etmesi karşısında baharla birlikte başlattıkları karşı hamlenin bir parçasıydı, bu operasyonlar.

Operasyon sürecinde eyalet karargahı Yayladere alanına çekilerek buradaki güçle birleşmişti. Fakat sayıları kalabalık olduğu için birlikte hareket etmek riskliydi. Yeni bir düzenlemeyle güçleri karıştırarak tekrar iki gruba ayrılmışlardı. Sara ve İsmail arkadaş bir bölük olarak birlikte hareket ederler. Dilan aradaş ise Mustafa arkadaş ile öncü bölük olarak Bingöl alanına doğru harekete geçerler.

Beyaz sessizlikler hep ölümü çağrıştırır. Kara sessizlikler ise fırtına öncesi dinginliktir. Toprağın uyanışı ağır ve derindir Bingöl dağlarında. Martın bahar başlangıcı olduğu sadece bir takvim bilgisidir burada. Bu aylarda vadiler dahi diz boyu karla kaplıdır. Kara toprak olsa olsa ovalarda bulunur. Zamanın devinen yüzü farklıdır burada. Bunu bir gerilla bilir, birde bu toprağın insanları.

Bu operasyonla birlikte yıllardır gerilla karşısında savaşan ordu muazzam güç dengesizliğine birde mevsim avantajını eklemişti. Yüz binleri bulan askerleriyle ajanlaştırdığı yerel güçleriyle, özel eğitilmiş komandolarıyla ve zamanın en gelişmiş savaş tekniğiyle yürüttüğu savaşta hala uçurumun

kıyısında olmak çıldırtan bir yenilgi kadar korkunçtu. ilk kurşunun sıkıldığı günde, onüç yıl sonrada hala “bir avuç çapulcudur. 72 saatte bitiririz” diyorlardı. Gel gör ki savaşta hayatın tüm gerçeklikleri gibi dört dörtlük hesaplara uymuyordu. Geline aşama iki tarafında hesaplamadığı bir tekrara sürüklenişin izlerini taşıyordu. Şimdi oluşan denge tüm bedellere rağmen bir taraftan yana bozulmuyordu. Tüm kuzey eyaletlerinde eş güdümlü başlatılan bu operasyonlarda sonucu değiştirmeyecekti.

Dilan 38 yoldaşın komutanı olarak fırtınada yol alıyordu. Karda açılan izler düşmana yerlerini işaret ettiği için hiç bir yerde uzun süre kalamıyorlardı. Düşman onları vadilerde yamaçlarda arıyordu. Onlar ise ilk günleri İsmail tepesinde metrelerce karın içinde geçirmişlerdi. Kar kimi zaman kaypak bir dost, kimi zaman vicdanlı bir düşman gibiydi. Tüm den sırtını dayamaya gelmezdi. Şafak uçak ve kobra sesleriyle yırtılan bir tül gibiydi her gün doğumunda. Leşini arayan karga sürüleri gibi uçuyorlardı gök yüzünde.

İki gün süren manevredan sonra yeni bir yere doğru harekete geçmişlerdi. Çember içinde çember atılmıştı tüm tepelere. Bir çok arkadaşın ayakları karda yanmıştı. Ayak tabanları, parmakları kıpkırmızı olmuş, derileri hassaslaşmıştı. Her an kangrene çevire bilirdi. İki günlük manevra Dilan arkadaşında ayaklarını zedelemişti. Geceleri durmadan yürüyerek karşılıyorlardı şafak vaktini. Tan yeri ağarır ağarmaz ise görüntü vermemek için kuytuluklarda hareketsiz bekleyişe geçiyorlardı. Gündüz mekanları kimi zaman çam ağaçlarının dalları, kimi zaman bir kayalığın altı, kimi zaman yamaçlarda deşifre olmamış kuytuluklardı. Uçurumlu yamaçlardaki kayalıklar genellikle daha çok tercih edilirdi. Adı, tadı olmayan bekleyişlerdi bunlar. Hiç bir gerillanın içine sindiremediği. Ama bu hava koşullarında başka türlü hareket etmeleri mümkün değildi. Geceleri eylemde yapılırsa gündüzler yine aynıydı.

İsmail tepesindeki manevralardan sonra Lamec vadisine gitmek üzere yeniden harekete geçmişlerdi. Boğazda düşman pusu atmıştı. Grup zorda olsa tepeyi en yüksek yerinden geçecekti. Yanık ayaklar yürüyüşün temposunu oldukça yavaşlatmıştı. Açlık, soğuk, yorgunluk ise cabası. Bunlara karşı irade savaşı devredeydi. Ama metreleri bulan kar inadına yağmaya devam ediyordu.

Üç saat yürümüşlerdi. Herkese üç gün üç gece kadar uzun gelen. Düşman pususunun ilk kurşunları hepsini bitmek bilmeyen yol düşüncesinde sıyırıp çıkarmıştı. Açlık, yorgunluk, yanık ayaklar, soğuk hepsi birden unutulmuştu. Hemen geldikleri yere doğru karsuyuna vurmuşlardı kendilerini. Ayak izlerini ancak böyle kapatabilirlerdi. Pusuyu çatışmaya dönüştürmek riskliydi. Dilan arkadaş “başka yolumuz yok en uygunu suya vurmak’ diyerek en önde suya girmişti. İlerledikçe ayaklarının kendisini daha fazla zorladığını hissediyordu. Romatizmadan dolayı bacakları şişmişti.

Bütün gece suda yürümüşlerdi. Su mu akmıştı, onlar mı bilinmez. Su olmuşlardı, birer birer otuz sekiz çelik irade suyun yumuşak akıntısında bilindikçe bilenmişti. Sabır ve inat adımlarına adımlar ekliyordu. Yoksa yanık ayaklarını taşıyacak güçleri yoktu. Hepsi doğaya karşı sınıanmış gerillalardı. Bu yüzden talimat beklemeden nerede nasıl hareket edeceklerini iyi biliyorlardı. Kimse sesli uyarı yapmaya ihtiyaç duymuyordu. Sessiz kuralların hakim olduğu bir hareketleydiler.

Öncünün dayanıklılığı güç kaynağıydı. Moral merkeziydi. Herkes bilirdi, böyle zamanlarda yorgun ve yaralı bedenleri yürütmenin gıdası moral ve inançtır. İrade birazda inanç demektir. Yapma ve dayanma gücü enerjisini inançtan alır.

Gündüz uygun bir yerde durduktan sonra gece tekrar harekete geçmişlerdi. Bir kaç saat uzaklarındaki Lamec vadisine günler sonra ulaşmışlardı. Yaralı ve kayıp vermişlerdi. Beklenmedik çatışmalara umulmadık cevaplar vermişlerdi. Her

çatışma bir eylem gibi geçmiş, silah kaldırmışlar, düşmana da yoğun kayıp vermişlerdi.

Bölük komutanı Mustafa arkadaş bu çatışmalarda gözünü kaybetmişti. İlk tedavisini Dilan arkadaş yapmıştı. Yanlarındaki çok az miktarda kalan un ve mercimeği yaralılara dağıtmıştı. Kan kaybeden yaralıların enerjiye ihtiyaçları vardı.

Gün güneşlikti. Baharın “geliyorum”dediği ılık bir hava çökmüştü toprağa. Ama ne fayda. Güneşin tadını alsada toprak, hala metrelerce karın altındaydı. Herkes karın üzerinde az da olsa dinlenmiş ve sonra yeniden harekete geçmişlerdi. Bu sefer tepelere vurmuşlardı. Kobraların aralıksız atışları başlar başlamaz mevzilenmişlerdi. Sayıları otuzdu artık. Sekiz özge can zamansız gidişlerin yolcuları olmuşlardı. Kalanlara adlarına edilen bağlılık yeminleri bırakarak ayrılmışlardı. Mustafa arakadaşda kervanın ölümsezleşenlerindendi.

Mevsim adı gibi değildi. Vermeden alıyordu, çiçeklendirmeden solduruyordu, güldürmeden ağlatıyordu. İki mevsim arasına sıkışmış gibiydi zaman. Toprağa ,suya, havaya düşen cemreye rağmen zemheri kış direniyordu. Taşkın sular ancak bir yaşam çığılığı olabilirdi bu havada. Bu yüzden kırıp geçen ayazlara ve durmadan yağan kara rağmen en rahat yürüyüşü suda geçirmişlerdi. Suya ikinci kez vurmak zorunda kaldıklarında yine rahattılar. Düşman güçleri karşı yamaçta karargah kurmuştu. Onlar ise bir parça naylon altında iyice birbirine sokularak ısınmaya çalışıyorlardı. Bütün geceyi uyanık geçirmişlerdi. Ama yinede kimsenin gözünde tek damla uyku yoktu. Nöbetçiler sık sık dürbünle keşif yapıp haber veriyorlardı.

Naylon altındaki bekleyiş, en içten kahkallardan en yakıcı sorunlara, en komik fıkralara kadar değişik sohbetlere tanık olmuştu. Çok şey konuşmuşlardı. Anılar ise en huzurlu paylaşımlarıydı. Dilan en çok Önderliği anlatmıştı. Herkes sessizce dinlemişti. İncanın ve umudun ışıldadığı gözlerine bakmaktan güç alıyorlardı.

Dilan Önderliği en iyi şimdi anlattığını düşününce hüzünlenmiş, ışıltılı gözleri buğulanmıştı. Kendi kendine neden şimdi diye sorsada cevaplamak istememişti. Çok derinden ve içten ihtiyaç duyuyordu. “Herşeyimiz” dediği Önderliğin varlığını, gücünü, şimdi tüm benliğiyle hissediyordu. Kilometrelerce uzakta olsa da ondan gelen gücü titreşimler halinde hissettiğini düşünüyordu. Metafizik bir yaklaşım değildi. Ses dalgası, ışık dalgası gibi buda günbe gün emekle yeniden güzelleştirilen öz'ün gücüydü. Hissettikleri bu gücün dalga dalga yayılmasıydı. Belkide bu yüzden bugün daha güzel anlatıyordu.

Karanlık basınca yeniden harekete geçmişlerdi. Yaralı olan dört arkadaşı geride bırakmak hiç geçmeyecek bir acı vermişti herkese. Ama başka alternatifleri yoktu. Bu kararı vermeden önce hepsi çok düşünmüştü. Başka bir yol, başka bir yöntem olamaz mı demeyen yoktu. Ama başka yol da yoktu. Ne yaralıların grupla yürüyecek halleri vardı, nede grubun onları taşıyacak güçleri. Herkes durumunu iyi bildiği için sessizce onaylamışlardı kararı. Ama bu acıyı değiştirmiyordu.

Yürüyüş devam ediyordu. Belirsiz adımlarla, sessiz bakışlarda ki öfke ve acıyla. Böyle olmamalıydı dedirten ne çok şey vardı. Aynı şekilde “başka türlü mü mümkün müydü” soruları peşi sıra herkesin düşüncesine çarpıp gidiyordu. Bu sonuçlardan ne kadar sorumluydular hiç biri bilmiyordu. Direnme kararlılığı keskindi, herşeye rağmen gösterilen irade güven veriyordu. Birtek yeni arkadaşlar bu konuda daha fazla zorlanıyorlardı. Onlar için herşey olağanüstünde ötesindeydi. Günler süren manevralar, geceler boyu bitmeyen yürüyüşler, ekmeğin tadını unutturan aç günler, karı en büyük düşman belleyecek kadar soğuk olan hava ve fırtına. Aslında az çok hepsine tanık olmuşlardı. Ama hepsinin birarada sınırsızlığı, ölçsüzlüğü artık katlanılır gibi değildi. Çok bastırmaya çalışılarda en önde Dilan arkadaşına kadar duyulan hıçkırık sesi

yeni arkadaşların ne kadar zorlandığını herkese daha derinden hissettirmişti.

Dilan sessizdi. Konuşsa belki oda hıçkırma hıçkırma ağlardı. Yoksa ağlamayı unutmuş muydu? Hayır. Ömrünün en zorlu süreçleri tek tek gözünün önünde geçiyordu. Hiçbirinin diğerinden geri kalır yanı yoktu. Çok şey yaşamıştı. Bir damlayla da olsa duyduğu acıyı hissettirse diğer arkadaşların acısının dahada derinleşeceğini biliyordu. Sırf bu yüzden tüm gücüyle yansıtmamaya çalışıyordu. Herşeyiyle aleyhlerine olan bu sınavda duygularını güce dönüştürmesi gerekiyordu. Bir öncü olarak herkesten daha fazla bu sorumluluğu taşıyordu. Daha zayıf, daha güçsüz, hayatın acı gerçeklerinde onun kadar sınanmamış deneyimsiz yoldaşları için şimdi en büyük güç kaynağıydı.

Yürüyüş sırasında sürekli bir ileri bir geri giderek tüm arkadaşları kontrol ediyor, bazen ellerinden tutuyor bazen çantalarını, silahlarını alıp yüklerini hafifletmeye çalışıyordu. Çevre güçlerle telsiz bağlantılarında kesilmişti. Ama “tek kişide kalsak Partiye ulaşacağız” diyordu. Bunu sadece moral vermek için söylemiyordu. Bunca yıllık gerillacılığında mucize denilebilecek hiç umulmadık birçok olay görmüştü. İnanç ve cesaretin mutlaka başarıyı getireceğini iyi biliyordu. Bu yüzden içten inanarak söylüyordu, ‘tek kişide kalsak Partiye ulaşacağız’ diye.

Erzakları tükeneli günler olmuştu. Hala şu tepe senin, bu yamaç benim diyerek harekete devam ediyorlardı. Dilan arkadaş araziye hakimdi. Şimdiye kadar erazi konusunda zorlanmamışlardı. Ama erzaksız daha fazla hareket etmenin imkanı yoktu. Soğuğa, bitmek bilmeyen yürüyüşlere alışmışlardı. Bir kaç günlük erzak bulsalar dahada dayanacaklarına inanıyorlardı. Yakınlarda köyler çoktu. Operasyon zamanı köye inmek tehlikeli olsada en yakın köyde erzak almaya karar vermişlerdi.

Yönlerini ilk kez tepeye değil aşağıya, köye doğru vermişlerdi. Ağır ağır elerliyordular. Birden patlayan mermi sesleri yönlerini bir kez daha tepeye vermelerine neden olmuştu. Denetimlerindeki arazide atılan pusuyu fark etmemişlerdi. Kayıp vermeden geri çekilmişlerdi. Yollarını değiştirerek köye gitmeye karar vermişlerdi.

Köyde yemek yedikten sonra her arkadaş taşıyabileceği kadar erzak kaldırıp çıkmışlardı. Yarım saat kadar yürüyüp ara vermişlerdi. Bir aya ulaşmıştı neredeyse. Havalarda biraz daha ısınmaya başlamıştı. Eriyen karlar Peri'yi coşturmuştu. O nazlı akan nehirden eser yoktu artık. Maviliği kar sularıyla bulanıklaşmıştı. Nehir kenarında ki ağaçlar tomurcuk açmıştı. Tepeler hala bembeyaz olsada havanın soğukluğu kırılmıştı. Bir kaç gün daha geçse soğuk tehlikesini atlatabilirlerdi.

Şafak söktüğünde hepsi düşman belledikleri kara aldırmandan kendilerini yere bırakmışlardı. Herşey bir tarafa bir saatte olsa ayaklarını dinlendirmek istiyorlardı.

Dilan çantasında dürbünü çıkarıp araziye keşfetmeye başlamıştı. Operasyon sürüyordu. Çember atılmayan arazi bırakılmamıştı. Çevresine göz gezdirdikten sonra kuş bakışı gözlerinin sınırlarındaki tüm araziye dikkatle baktı. Sonra iki eliyle dürbünü alıp dizlerini kollarına destek yapıp yavaş yavaş asıl keşfini yapmaya başladı. Gözünün yetersiz kaldığı ayrıntıları, kuytulukları dürbünle yavaş yavaş izledi. Operasyonun geri çekilme yapmadığını biliyordu. Ama bu saatte hiçbir hareketleri yoktu.

Sağa sola uzanan arkadaşlarına “bir şey yok, hiçbir hareketleri görünmüyor” diyerek etraftaki ağaçlardan kuru dallar toplamaya başladı. “Ateş yakabiliriz” deyince bir kaç arkadaş daha ayağa kalkıp ona katılmışlardı. Yerdeki odunlardan ateş yakmak mümkün değildi. Ama kuru dallar zemheride olsa birebirdi ateş yakmak için. İnce parçaları çapraz yerleştirip tutuşturduktan sonra gerilla usulü tek tek kalan odunları kare şeklinde üst üste yerleştirmişti. Dumansız gerilla

ateşinin sırrı odunların böyle dizilmesindedir. Kara çaydanlarını çıkarıp karla doldurup ateşe koymuşlardı. Çaydanı yerleştirdikleri çubuğun her uçundan bir arkadaş tutuyordu.

Sıcak şekerli çay içlerini ısıtmıştı. Kimsenin konuşmaya niyeti yoktu. Cevapsız sorularla meşguldü her birinin kafası. En çok düşündükleri, geride bıraktıkları yaralı arkadaşların durumuydu. Operasyonun ilk günü kendilerinden ayrılan diğer grup nerdeydi? Onlarda bu kadar zorlanmışlar mıydı? Kayıpları var mıydı? Bir daha görüşe bilicekler miydi? Gözünü kaybettikten sonra şehit düşen komutanları Mustafa arkadaşını düşünüyorlardı. Ve kendilerini bekleyen bilinmezlikleri. Düşman şu an bekledikleri arazinin hangi noktalarını tutmuştu? Nerede pusu atmış olabirlerdi? Ve herkes bir kez daha başarılı eylemlerini ve önceki yıllarda geride bıraktıkları operasyonları düşünüyordu. Kaç kez ölümün soğuk nefesini tenlerinden hissetmiş ama kurtulmuşlardı. Kaç kez yaralanıp, kaç kez iyileşmişlerdi. Herkesin güç aldığı, güven tazelediği başarılı anıları vardı. Yoksa bu güne kadar nasıl ayakta kalabilirlerdi.

Dilan arkadaşta şu anda onlardan farklı değildi. Beyninde sorular cevap bulmadan yer değiştiriyordu. Geçmiş başarılarla avunmayı, komutanlık gururu kabul etmezdi. Önemli olan şimdi ve gelecekti. Yarım kalan hayalleri vardı. Gerçekleştiremediği eylemleri acaba bir daha yapma imkanı olacak mı diye içinde geçirsede cevap verme ihtiyacı duymadı. Sara'yı düşündü. Kışın yaraları yeni kapanmıştı. Bir aya yaklaşan bu operasyonda ne yaptı acaba, oda benim kadar zorlandımı dedi belir belirsiz bir sesle.

Kafasını meşgul eden bir çok şey vardı. Ama hiçbirine ayıracak zamanı yoktu. Hepsini bir tarafa bırakıp gece planı üzerine düşünmeye çalıştı. Gece yine hareket edeceklerdi. Operasyon bitene kadar ısınan havalardanda yararlanıp bir yandan kendilerini korumaya devam edecekler, bir yandanda İsmail ve Sara arkadaşın denetimi altındaki diğer grubu arayacaklardı. Bu sayıyla daha fazla ayrı hareket etmenin

anlamı yoktu. Bedeninin yorgunluğuna aldırılmıyordu. Birazda olsa yüreğini hafifletmek istiyordu. Son bir ay içinde çok yıpranmıştı. Bunları düşünürken bir yandanda doğayı izliyordu. Tabiatı ne kadar çok seviyordu. Her gün yıllardır savaştığı, dağlara, vadilere doymadan bakardı. Birde müzik olsa diye geçirdi içinde. Gökyüzünün dingin maviliğine yatırıp gözlerini, yüreğinin sesini en iyi dillendiren türkülerle bakmanın tadına varmak istiyordu. Böyle zamanlarda birde yazmayı severdi. Çekik gözlerinde bakışları zamansızdı. Bu en acılı günlerde dahi yaşam sevgisi aynı tutkudaydı. Alçak sesle bir türkü mırıldanmaya başladı.

Ez gûlîm gûlîm gûla Bingol'ê
Heşîn bûme li ser zinaran
Xazyaya bin bîdam lî her derê.

Mırıldanarak söylediğini sandığı türküyü herkes dinlemiş, içten bir kakhaha atıp eşlik etmeye başlamıştı. Bir çocuk türküsü sayılırdı bu. Ciddi, disiplinli, otoriter komutanlarına bu türküyü yakıştıramamışlardı. Bir devrim marşı söyleseydi şöyle yerleri titreten, daha çok yakıştıracaklardı. Ama yinede uygulanmışlardı. Dilan onların şen kakhahalarından cesaret alarak yüksek sesle söylemeye devam etti.

Türkü bitince herkes yeniden uyumak için sağa sola çekilmişti. Dilan oturduğu yerden kalkmamıştı.

Yanında oturan arkadaşa “acayip bir duygu sarmış beni, uykum gelmiyor” dedi. Sanki biraz sonra başlayacak tufanın ayak seslerini duymuştu. Tedirgindi. Oysa keşifte bir şey yoktu. Her hangi bir yerde farklı bir haberde almamıştı.

Herkes uykuya yeni dalmıştı. Nöbetçi bir kaç metre aşağılarında geçen askerleri farkedince, noktanın sağını solunu, üst tarafını kontrol etmeye başlamıştı. Çembere alındıklarını anlar anlamaz tüm arkadaşları uyandırmıştı.

Dilan arkadaş avcı kolunda çevrelerini saran düşmanı hissetmişti. Sezgileri tedirginliğine neden olmuştu. Dün gece gittikleri köy onları ihbar etmişti. Sabah saatlerindeki

hareketsizlik onları yanıltmıştı. Tüm arkadaşlar nöbetçinin sesiyle uyanır uyanmaz ilk taramayla çatışma başlamıştı. Herkes neye uğradığını şaşırılmıştı.

Dilan arkadaş bir yandan tepeyi tutmaları için iki bayan arkadaşı gönderirken diğer yandan kalanlara nasıl hareket etmeleri gerektiğini söylüyordu. Kimse erzağını bırakmasını talimatıda bunun içindeydi. Kendisinde Gülistan ve Sait arkadaş ile bulunduğu yerde mevzilenerek diğer arkadaşların savunmaları için çatışmaya başlamıştı. Kurşunların geldiği yöne doğru üçü aynı anda silahlarını çalıştırmıştı. Kalan sekiz arkadaş birlikte hızla uzaklaşıp tepeyi tutmuşlardı.

Düşman Dilan'ı tanıyordu. Ailesi yurtseverdi. Katıldıktan sonrada hakkında sürekli istihbarat toplamıştı. Köydeki son ihbar tüm grubu kapsayan geniş bilgiler almalarını sağlamıştı. Aynı şekilde Dilan'la ilgili ayrıntılarında öğrenmişlerdi. Eyalet YAJK koordinesi ve karargah komutanı Dilan arkadaşın bu küçük grupta olduklarını öğrenmişlerdi. Kendilerine ilk karşılık verilen mevzide Dilan arkadaşın olduğunu keşf etmişlerdi. Saçı, kılık kıyafeti en kötü koşullarda dahi temiz ve düzenliydi. Kendine ve yaşama olan saygısının, sevgisinin bir ölçüsü olarak buna her zaman dikkat ederdi. Düşman görür görmez tanımıştı. Ustaca çalıştırdığı M-16 silahı hakkında aldıkları bilgileri tamamlıyordu. Bütün namluları üç kişilik mevziye çevirmişlerdi. Ölümü hiçe sayarak çatışan üç kişilik mevzi onlar için bu çatışmanın en önemli yanıydı. Mevzi, mevzi içindedi Dilan öncelikli hedefleriydi. Düşman tüm dikkatin bu mevziye verdiği için tepede mevzilenenler kendilerini sağlama almışlardı.

Çatışma çember daraltılarak sürüyordu. Herkes zamanın yavaş yavaş tükenen cephaneye sınırlı olduğunu biliyordu. Bu yüzden son mermisine kadar savaşacaklardı.

Takvimlerin zamanı 17 Nisan gösterdiği bir gündü. 17 Nisan 1997. İsmail ve Sara arkadaşın komutasındaki grup yirmi üçler

şikeftinde kalmışlardı. Onlarda ilk günler kayıp vermişti. Ama daha azdı. Şikefte yerleştikten sonra daha rahat geçirmişlerdi operasyonu. Onlardanda yaralı ve ayağı yanan arkadaşlar vardı. Köye giderken düşman pususu diye çatışıp geri çekildikleri grup onlara bağlı olan arkadaşlardı.

Dilan ve Mustafa arkadaşın grubundan kurtulan sekiz arkadaş Mayıs ayının ortalarında bu gruba ulaşmışlardı. Çatışmalar bitmemişti ama düşman araziyi tümünden bırakmamıştı. Yıllardır bıraktığı bir çok yere karakol kurma hazırlığındaydı.

YAJK öze yolculukta bir komutanını daha yitirmişti. Bir Dilan'ını daha şehitler dilanına uğurlamıştı.

Bingöl dağları bir destana daha tanık olmuştu. Koyunda büyüttüğü, kokusunu verdiği, özlemlerini paylaştığı bir kadının, bir kadın gerillanın tutkulu yürüyüşünü izlemişti. Bir annenin çocuğunun ilk adımlarını şefkatle izlemesi gibi gün gün, yıl yıl Dilan'ın büyümesine tanık olmuştu. İlk adımlarının yumuşaklığını toprağında hissetmişti. İlk aşklarını tebessümle karşılaşmış, ilk öfkelerini, ilk acılarını sabırla dinlemişti. Kendinden bir parçaydı. Ve en taze tomurcuğu gibi gelişimine özen göstermişti. Dilan büyüdükçe Bingöl dağları huzura kavuşmuştu. Çünkü Dilan onun direnişlerle dolu geçmişine sahip çıkmıştı. İhanetler boynunu büktükçe Dilan ve Dilan gibi kızları ve oğulları özüne sahip çıkarak onu onurlandırmıştı. Zamanın Kürdi aşkların özgürleşmesini işaret ettiği vakitlerdi. Toprak var gücüyle besliyordu bu aşkları. Ve Dilan bir aşk yaratıcısıydı.

Acılardan süzülerek sinanan duygularla aşkın yaratılışına katılmıştı. Serin bir meltem gibi esmişti, elleriyle temelini attığı yeni hayatın üzerinden. Ve bir aşk mevsiminde toprağa dönmüştü. Bingöl dağlarının kolları arasında.

Bingöl dağları bağrından doğan bir nehrin suları gibi karşılaşmıştı dönüşünü. Peri gibi, Peri bilerek...

Anka Tutkusu

Şehit Sara Varto Arkadaş anısına

'Ateş Zerdüşt'tür 'dedi. Kendi kendini onaylayan yumuşak, sakın bir sesle. Bir fısıltı gibi çıkmıştı iki dudağının arasında. Yeni bir güne daha başlamanın telaşıyla sağa sola koşturan savaşçılarında habersizdi. Ateşten ayırmadığı gözlerinde hayatı bir anne şefkatiyle kucaklayan kadın sevgisinin ışıltısı ve bin yıllık özlemlerin taşıyıcısı gerilla olmanın ciddiyeti ölümsüz bir ikili gibi okunurdu.

Her sabah tutkuyla yakardı gerilla ateşini. Sanki bütün gece o an'ı beklemişti. Bağdaş kurarak oturduğu yerden karşısında bir kartpostal güzelliğinde uzanıp giden manzaraya baktı, derin bir nefes alarak. Ateşten izin almanın rahatlığıyla uzun uzun bakmaya devam etti Kelxş vadisine. Aşkla seviyordu bu coğrafyayı. Bu sabahta ceylanlar su içmeye inmişti yine. Peri suyu onlar içinde ab-ı hayattı. Her saban karşı yamaçtaki asi kayalıkların arasında usulca süzülüp vadiye inerlerdi. Biraz ürkek biraz da narin, kendilerine has bir edayla sağa sola bakıp sabah keşiflerini yaptıktan sonra bir tehlikenin olmadığına kanaat getirmenin rahatlığıyla su içerlerdi. Sonra Peri'den bir parça almanın huzuruyla yine sessizce geldikleri yerlere giderlerdi.

Her sabah tekrarlanan kutsal bir ayin gibi gelirdi Sara'ya. O da bu kutsallığın bilincinde her seferinde aynı

manzarayı derin bir huşuyla izlerdi. Bir an tüm ömrünün böyle bir andan ibaret olmasını diledi. O kadar çok ihtiyaç duyuyordu ki fırtına sonrası dinginliğe. Kendisi de anlam veremiyordu bu isteğine. Sık sık yüreğinin zulasındaki sırdaşlarıyla konuşurdu. Şimdide fısıltıyla kendi kendine konuşması onlarla yaptığı diyalogtan başka bir şey değildi. Son günlerini yaşayan sonbaharın bütün hüznü bir ağ gibi ruhunu sarmıştı. Bilincinin tarifsiz kaldığı bu duyguları sırdaşlarıyla paylaşmak ihtiyacındaydı.

'Karanlıkta titrek bir mum alevi gibiyim değil mi?' dedi. İkircikliğini hissettiren bir sesle. Sonra yaptığı hatayı düzeltmenin mahcupluğuyla cevap beklemeden tekrar konuştu.

'Zerdüş'ün istediği ışık böyle olmamalı. Ahura Mazda'nın ışığı öyle değildir. Ben de öyle değilim. Yüreğime düşen ilk kıvılcımla çoktan tutuşturdum ruhumu. Korlaşan bir ateşin demindeyim şimdi. Korlaşan bir ateşin.... Korlaşan...'.

Tekrar düşüncelere daldı, iç dünyasına çekildi. Dağdan vadiye doğru esen rüzgar daha da soğumaya başlamıştı. Üşüdüğünü hissetti. Omuzlarındaki kefiyenin dizlerine sarkan iki ucunu sıkıca avuçlayıp kollarını kenetledi. Sıkı sıkı sarılsa kefiyesine daha çok ısınacağını düşünüyordu.

Etrafa dağılan közleri taştan yaptıkları çemberin içine topladı. Birkaç odun parçası daha üzerine koydu. Belli ki düşüncelerini ateşten koparmak istemiyordu. Çocukluğundan beri inanırdı ateşin kutsallığına. Sezgisel inancı yıllar geçtikçe bilinçli bir inanca evrilmişti. Yaşanmış zamanların bilge sohbetçileri "nur yüzlü" dedelerden öğrenmişti bunu. Yanan ateşe su

dökülmeyeceği, geceleri evden eve ateş vermenin uğursuzluğu küçükken ona öğretilmişti.

Alevi kültürü ve değer yargılarıyla büyümüştü. İnançlarının köklerinin Sebelan dağından Mezopotamya topraklarına yayılan Zerdüşt öğretisinde olduğunu yıllar sona öğrenmişti. Bu yüzden 'Ateş Zerdüşt'tür' diyorlardı.

Gerillacılığında yaralanmadan geride bıraktığı bu yılı düşündü. İlk kez bir yılı yaralanmadan geçirmişti. Bir şeylere işaret miydi? Bir kehanette bulunma isteğini bir an duysa da sonra bunun saçmalığına karar verip vazgeçti. Saatine baktı. Saat 06:30'du. Yoldaşları onu kahvaltıya çağırıyordu. Yerinden yavaşça kalkıp onlara doğru yürümeye başladı.

Ayaklarının altındaki meşe yaprakları bir gün önce yağın yağmurdan yumuşacık olmuşlardı. Basarken her zamanki hışırtılı ses çıkmıyordu. Kahvaltıda torax ve tuzik vardı. Torax Bingöl yaylalarının meşhur çökeleğidir. Tuziki ise her gün su kenarına indiklerinde toplarlardı. Bütün yıl doyuracak kadar çok tuzik yetişirdi bu vadide.

Birlikte kahvaltı yaptıktan sonra günün planlamasını savaşçılara açıkladı. Çalışacağı manga yerlerine doğru yöneldi. Kış kampının çalışması bugünde sürdürülecekti.

Eyalet karargahına yeni gelmişti. Bahar operasyonundan sonra karma bir takımın başında görevli olarak Bingöl Dallitepe alanına gönderilmişti. Dallitepe Bingöl merkezine bağlı bir köydür. Halk arasında Cafran olarak bilinir. Halkı çoğunlukla yurtseverdir. Düşmanın sürekli baskı yapıp yöneldiği bir yerdir. Birazda kendi merkezlerine yakın olduğu için tehlikeli buluyordu. Alanı denetiminde tutmak için sık sık operasyonlara çıkardı.

Sara Dallitepe'de olduğu pratik boyunca sık sık Servin'in ailesini ziyarete gitmişti. Servin'in yaşlı anası Sara'yı kendi kızı gibi bağına basar, kara gözlerinden, kara saçlarından öperdi. Bu sıcak kucaklaşmayla ikisi de Şervin'e olan özlemlerini biraz da olsa gidermeye çalışır, nemlenen gözlerini birbirlerinden gizleyerek Servin'i anarlardı.

'Sende Servin'in kokusu var' derdi Daye her görüşünde. Kendi kızının kokusunu bu asi kızda hissetmek onu da kızı kadar sevmesini beraberinde getirmişti. Her gece karanlık çökünce kapı eşiğine oturur dağların yüreğinden gelecek Sara'yı beklerdi. Sara karargaha gelmeden bir hafta önce yine Cafran'a gitmişti. Alandan ayrılmadan önce devretmesi gereken bazı ilişkileri tanıtması gerekiyordu kalan arkadaşlarına. Uzun bir süre gelemeyeceğini bildiği için işini bitirir bitirmez Daye'nin evine doğru yönelmişti. Son bir kez hasret giderip hatırını almak istiyordu. Daye'nin onda kızının kokusunu alması gibi Sara'da o topraklarda Servin'in kokusunu alırdı. Bitimsiz bir özlemle bağlıydı Servin'in doğduğu coğrafyaya.

Gerilladaki acemiliklerini paylaştığı Servin'in erken şahadeti düşmana olan kinini daha da büyütmişti. O şimdi yüreğinin zulasındaki iki sırdaşından biriydi. Bu sonsuz ayrılık ikisini kopmamacasına birbirine bağlamıştı. Sık sık onunla konuşur, onsuz yaşadığı her şeyi paylaşmak isterdi. Hiç kabullenemediği bu yokluk güçlü savaş gerekçelerinden biriydi. Bağlılığı başarmanın yeminiydi.

Bugün iyi çalışmışlardı. Tüm arkadaşların yüzlerinde çalışmalarını biraz daha ilerletmenin sevinci ışıldıyordu.

Soğukta olsa yağmur yağmadığı için zorlanmadan çalışmışlardı. Kış üslenmesi için yeraltında yapılan mangalar bitmek üzereydi. Çalışmanın arasında bir yandan kış sürecinin nasıl geçeceğini tartışıyor bir yandan da umdukları gibi yaşamak için öneriler geliştirip planlar yapıyorlardı. Mangaların birbirine olan uzaklığı, mutfağın yeri, okulun büyüklüğü kamp bitmek üzere olduğu halde hala tartışma konusuydu. Kimisi tam düşündüğü gibi olduğunu belirtirken sevincini hissettiriyor, kimisi ise kendi planına göre yapılmadığı için iyi olmadığından yakınıyordu. Her konuşmada kendine görelilikler açık ifade edilmese de anlaşılıyordu. Herkesin gönlüne göre olmasa da az çok herkesin “tam istediğim gibi olmuş” dediği bir yanı da mutlaka vardı.

Bir gün daha bitmişti. Köz başında ısınırken batan güneşin Peri’ye vuran kızılığını izleyip yorgunluklarını gideriyorlardı. Su ve vadi kızıldı şimdi. Kimseyi rahatsız etmeden usulca batan güneşi uğurluyorlardı.

Peri bu günlerde daha berraktı. Ayaz geceler sanki üzerinde bir sis tabakasını alıp götürmüş gibi maviliği daha mavi, yeşilliği daha yeşildi. Ayaz gecelerdeki gökyüzünün saydam maviliği gibi suda saydamlaşmıştı.

Nehrin yatağı iki dağ arasındaki derin vadide uzanmıştı. Uçurumlarla dolu asi kayalıklı yamaçta doğal barınaklar çoktur. Yarıya kadar sarp kayalıklar devam eder. Onların arasında her biri özel dikilmiş gibi duran meşe ağaçları vardır. Oranları bilerek eşit ayarlanmış gibidir. Gerillanın kendini güvende hissettiği bir arazidir. Yükseklerle doğru çıktıkça orman gittikçe azalır, meşe ağaçları yerini daha seyrek olan ardıç ağaçlarına bırakır. Tepenin en üstü çırılçıplak, zozanlıktır. Karşıdaki yamaç

ise biraz daha yumuşak ve daha ormanlıktır. Vadinin Yedisu'yu doğru uzanan hatta sırayla Golza, Gol, Cigerim ve Dinik köyleri vardır. Cigerim, aslen Dinik'e bağlı bir mezradır.

Köy boşaltmaların "Denizi kurut, balığı yakalarsın" mantığıyla bir özel savaş taktiği olarak kullanıldığı '93-94 yılında düşman tarafında boşaltılmıştı. Boşaltılmadan önce gerillanın sık sık gittiği bir yerdi. Mezranın en yaşlı Daye'si giden her arkadaşa "Cigera mın" derdi. Sonraları arkadaşlarda Cigeramın adını kullanır oldular. Kimse gerçek adını hatırlamazdı. Peri'nin Kiği'ye doğru kavis yapan hattında ise Pirexanika, Haküstün ve Kaşmış köyleri vardır. Pirexanika aynı zamanda oradaki eski bir ziyaretin adıdır. Ne zamandan beri ziyaret olarak kullanıldığını kimse bilmezdi. Ağaçları rengarenk kumaş parçaları ve iplerle süslenmişti. Her bez parçası gerçekleşmesi umulan bir dileğin işareti olduğu için kimse koparmazdı. Pirexanika ile Haküstün arasında bir de ada vardır. Denizi Peri olan, dünyanın belki en küçük adası. Peri'nin orta yerinde kutsal bir mabet gibi durur. Suların ortasında yükselen büyük bir kayalıktır. Kelşas vadisinin minyatürüne benzer. Peri'nin suları kıyısına selamlaşır gibi sevgiyle vurur. İki dostun hasret gideren kucaklaşmasıyla memnuniyetini çevrelerine hissettirirler. Yamaçtaki kayalıkların üzerine çıkıp kuşbakışı izlemenin ayrı bir tadı vardır. İlk fark edişte bir doğa yanılması gibi görünür. Gören herkes hayranlıkla izlediği halde kimse bir isim vermemiştir. Neden acaba? Sara izlemenin tadını zamana sıkıştırılmadan bakmayı severdi.

Büyük emeklerden sonra nihayet kampları bitmiş herkes kendi mangasına yerleşmişti. Bu mevsimde ıslak toprakta çalışmak zordu. Sıra şimdi kış eğitimin planlamasındaydı. Sık sık yaşanan operasyonlardan dolayı her kış kamp değiştirmek zorunda kalırlardı. Ama yine de hiç bölünmeyecekmiş gibi tüm kışı kapsayan eğitim programları çıkarılır, hazırlıkları yapılırdı.

Sara eğitimlerin en aktif katılımcılarından. Tüm arkadaşlarında ondan beklentileri çoktu. Bir yıl önce Önderlik sahasından gelmişti. Karargaha çekildiğinde Dersim arkadaş ile uzun uzun tartışmışlardı. Genel planlamanın dışında her arkadaş bireysel yoğunlaşmalarını daha iyi nasıl yürütebilir, bunu genel eğitime nasıl aktarabilir, eğitimde en verimli sonuç nasıl alınır vb. bir çok noktada kapsamlı görüş alış verişinde bulunmuşlardı. Savaş kadar eğitimde de Sara çok çabacı ve istekliydi. Bu konuda kendini borçlu hissediyordu.

Eyalet YAJK koordinesi Dilan arkadaş ile birlikte aynı amaçla geçen kışı Karargahta geçirmişti. Ama yaralı olduğu için eğitimlere sistemli katılamamış, Önderlikten aldığı gücü istediği gibi verememişti. Yarım kabul ediyordu geçen kışı. Şimdi bunu gidermek istiyordu. Omuzlarına çöken borcun ağırlığını derinden hissediyordu. Burukluk içinde anımsadı geçen yıl bu zamanları. Tutkulu iki kadının özgürlük çabaları ürkütmüştü kirli savaşın rantçılarını. Her iki kadın koca bir kışı canla başla hiçbir zorluğu gerekçe yapmadan öğretip, öğrenerek geçirmişlerdi. İnançlarını tazelemiş, hayallerini biraz daha büyütmişlerdi. Baharı dört gözle bekliyorlardı. Peri'nin kabaran sularına karışıp toprağını

sulamak için. Çocuklar kadar şendiler, ipe çekiyorlardı 8 Mart'ı ve 21 Mart'ı, bahara merhaba demek için. O nasırlaşan vicdanlar bunu anlayamazdı. Umuttan, inançtan korkarlardı onlar. Pervasız bir saldırıda Dilan'ı kaybetmişlerdi.

Bir yanını yitirmiş gibi eksik hissetmişti uzun bir zaman kendisini. Daha sonra Dilan'ın yerine Dersim arkadaş görevlendirilmişti. Dersim'e her baktığında Dilan'ı anımsardı. Bakışları buğulanır, hüzünlenirdi. Karargaha geldiğinden beri kendisini bu atmosferden kurtaramamıştı. Şimdi vereceği eğitim için geçmişin muhasebesini yapıyordu. Pratiğini sorgulayarak kişiliğini daha iyi tanımaya çalışıyordu. Kendisinden başlamasa etkili ve sonuç alıcı olamayacağını biliyordu. Yüreği özgürlük tutkusuyla çarpan her kadının kölelik zincirlerini önce kendinde kırması en onurlu olandı.

Onur... Erdem... ve Özgürlük... Amansız bir mücadeleden ibaret olan tüm yaşamı ve beş yıllık gerillacılığı bir çok şey gibi bunu da iyi öğretmişti. Ömrünü adamıştı bu kavramlarla tanımladığı gerçek uğruna. Sınanmış bir ömrün olgunluğuyla sarılıyordu yaşama. Her şey o ince çizgi üzerinde sınanmıştı. Direniş ve ihanet bir doğrunun iki ucu gibi tüm zamanlara damgasını vuruyordu. Ve bunun adı hakikatti. İnsan yaralıyordu ikisini de ama yine de ikisinin üstünde bir güçtü insan. Bu yüzdendir varolma serüveni zamansızdır. Tüm hayatın toplamıydı ya da tek olan hayatın kendisi buydu. En büyük gücünü sorgulamalarından alırdı. Öyle görmüş, öyle büyümüşü. Sorgusuz kabullenip geçtiği bir şey hatırlamazdı.

Yaşam yolculuğunun en son dağlara doğru gelişmesi de bu sorgulanmaların sonucuydu. Yöntemi başlangıçta kendince, bildiği doğrular kadardı. Doğrusunu bilge insandan öğrenmişti. Bu yüzden son iki yılı farklı değerlendiriyor, '95'i tüm hayatında yepyeni bir başlangıç olarak ele alıyordu. Onun gücünü tanıyıp onun ışığından bir parçada olsa nasibini aldıktan sonra hatalarını eskisi gibi ele alması mümkün değildi. Günahkarlığa boyun eğmekti bu. Bir günahkar olmamaya yeminliydi.

Tüm yaşamı bir film gibi geçiyordu gözlerinin önünde. Her sahnesini dikkatle inceliyordu. Uzun ve kapsamlı bir monolog sürecine girmişti. Yalnız yürütülen bir yoğunlaşma gibi görünse de öyle değildi. Kendisiyle başbaşa kaldığında yüreğinin kapılarını sevinçle açar, kendisini orada bekleyen iki sırdaşına konuk olur, zamanı durdurarak tartışırlardı. Tartışmaları bitince Peri'deki küçük adaya koşarlardı. Kutsal buluşmaların mabediydi orası. Onlarda bilge insanla orada buluşurdu. Onunla geçirdikleri her an, konuştukları her kelime inanç ve umut bahşediyordu onlara. Yorgun bedenini sessiz gecelerin koynuna her bırakışında aynı düşün gerçekleşmesini ümit ederdi.

Öyle gecelerden birini daha yaşıyordu şimdi. Kalbinin kapılarını heyecanla açtı. Üç özge can yine birlikteydi. Üç masum yürek sevinçten kıpır kıpırdı. Sara, Servin ve Bese..... Üçü de bir solukta tüketmek istiyordu tüm kelimelerini.

Sara dizginleyemediği bir arzuyla doluydu yine. Her buluşmada ilk kez görüyormuş gibi sımsıcak kucakları onları. Sonra tek tek gözlerine bakar, onlar konuşmadan önce iyi olup olmadıklarını bakışlarında hissetmeye

çalıyordu. En keskin dil gözlerdir. Sevgiyi öğrendikçe, sevgisini büyüttükçe öğrenmişti gözlerden okumayı. Saniyeleri bulan küçük bir zaman diliminde Servin ve Bese de aynı hareketi tekrarlardı.

Buluşma noktalarını her seferinde değiştirirlerdi. Belli ki tabiatı küstürmek istemiyorlardı. Güzelliklerini doğanın güzellikleriyle birleştirip paylaşmak hem onları, hem doğayı mutlu kılardı. Peri'nin nazlı akışıyla biçimlenen kıyıları, o adsız ada, ceylanların su içmeye indiği yalçın kayalıklar, Sirkut tepesi, Kox, Pirexanika ziyareti en yakın olan buluşma noktalarıydı. Bazen daha uzaklara uzanırlardı. Hiçbir düşman pususuna takılmadan, tek bir karakola yakalanmadan, tek bir ihanetçinin ağına düşmeden, uğruna can verdikleri toprağın her karışına özgürce uzanmanın tarifsiz sevinciyle kavuşmalarını yüceltirlerdi.

Bu gece Amed'deydiler. Geçmişin muhasebesini yaparken gerillacılığın ilk göz ağrısı bu mekana gitmek fikrini Sara ortaya atmıştı. Amed, üçünün de savaşın kızgın ateşinde piştiği o destansı coğrafyaydı. Savaşacak güce erişmenin hazzını tattıkları topraklardı. Kadının da asker ve komutan olabileceğini savaşçılıklarıyla dosta da, düşmana da ispatladıkları diyardı. Bağlılıkları özel bir anlam taşıyordu. Kendilerinden geriye hiç unutamadıkları izler kalmıştı Amed'de. Amed bunun bilincinde şefkatle karşılaşmıştı onları bu gece.

Yıl '92'ydi. Uyanışını dirilişle kutsamak isteyen halk bütün şehirlerde el ele, çığlık çığlığa meydanlardaydı. Her şehir serhıldanın ayak sesleriyle yankılanıyordu.

Ruhlarını şahlandırmışlardı. Hangi demir bilek ezebilirdi onları. Defalarca bir balyoz gibi tepelerine inse de mümkün değildi, milyonları bir karınca gibi ezmek. Onlar sadece taşan bir nehir gibi aktıkları meydanlarda değillerdi. Dağın yüreğinden besleniyorlardı. Kaynakları dağlardaydı. Her gün bu kaynağı beslemek için kendi canlarında bir parçayı elleriyle sunuyorlardı. Umutlarını yarınlara taşıyan taşkın nehir yataklarını kaynağı besleyerek genişletmek gerekiyordu. Onlar bunu hesapsız ve çıkarısız yapıyorlardı.

Sara o fırtınalı günlerin içinden geliyordu. Sayısız benzeri gibi kaynağabir göze olsun diye annesi elinden tutarak getirmişti. Bu tutkuya layık olmak savaşmak demektir. Katliamlar, faili belli cinayetler, pervasız baskılar intikam duygularını gün geçtikçe daha da körüklüyordu. “Yarın yüreğinden gayri her şeyin paylaşılacağı” bir gelecek özlemiyle tüm acılar sineye çekilmişti. Ama bu unutmak değildi. Babasını ve ablasını bu mücadelenin bir bedeli olarak kaybetmişti. Aktıkları nehirler bir değildi. Kaynakları da farklıydı. Ama tüm varlıklarıyla kenetlendikleri ütopyaları, geleceğe dair hayalleri birdi. Bir çocuk, bir kardeş olarak yokluklarının acısını kapanmaz bir yara olarak sürekli hissedirdi. Annesine yapılan işkencelere tanık olmak bardağı taşıran son damla olmuştu

. Daha güçlü “artık yeter” demenin zamanı gelmişti. İçinde biriken kin, nefret ve intikam duygularını kusmanın vaktiydi. Yoksa düşlerinin, özlemlerinin katili olacaktı. Sevgiyi kurutacaktı yoksa. Her devinimini tutkuyla anlamaya çalıştığı yaşamı her şeye rağmen seviyordu. Ve bu sevgiyi büyütme istiyordu. Ama önce

bu öldüren duygulardan kurtulmalıydı. Benliğini bu bitiren duygulardan kurtaramazsa hiçbir güzelliği yaratamazdı. Bunun içindi her şeye rağmen savaşmak, savaşmak, savaşmak...

Hiçbir gücün bu hakkı elinden almasına izin vermeyecekti. Savaşmak bir haktı. Omuzlaması gereken bir görevdi. Annesinin elinden tutarak gerillaya getirdiği o yıllarda bu tutku bir kıvılcım gibi düşmüştü yüreğine. İçindeki ateş durmadan büyüyordu. Bir benzerinin bunu anlamaması anlaşılır değildi. Aynı kavganın inançlı militanlarıydılar. Ama zulmün atmosferinde celladının aşığı olarak şekillenen benliklerin gafletin ağını yırtmadan bunu anlaması imkansızdı. Bu yüzden kaynağın bir gözesi olma tutkusuyla yüzünü dağa çeviren bu kadını anlamıyorlardı.

“Kadın sırtlarındaki kamburdu.” Kabul edilse taşınması gerekecekti. Bu fedakarlığı yapamazlardı. Çirkin bir mülkiyet anlayışıyla bakıyorlardı. Çürük bir mala para ödenmeye değmezdi. Onu alıp beslemek, eline silah vermek sonu kesin zarar olan bir işti. Herkes böyle düşünmese de eyalet komutanı olarak geçinenler aykırı sesleri yetkiyle susturacak güçteydiler. Kadın özgürlüğünü bir ülkenin bağımsızlığından daha değerli gören gerçek komutan kilometrelerce uzaktaydı. Nasıl olsa haberdar olamayacaktı! Akın akın gelen genç kızlar bu anlayışla geri gönderiliyordu. Açıkça evlerine gönderemeyeceklerini bildikleri için şehir faaliyetleri adı altında düşmanın ağzına bir lokma olarak sunuyorlardı. Bu çirkin politikaya kurban olmamak büyük güç isterdi. Bütün bunlara karşı çıkma cesaretini ve iradesini gösterenler ise kırsala dayalı cephe faaliyetlerine

gönderiliyordu. Eline silah vermek ve savaşmak layık görülüyordu.

Sara ve Servin'de gerillaya ulaştıklarında Amed'de aynı tasfiyeci yaklaşıma maruz kalmışlardı. Adeta "yanlış yerdesiniz" deniliyordu. Ama onlar doğru yerde, doğru zamanda olduklarından emindiler. Ne olursa olsun onlarda gerilla olacak ve savaşın dilini, en iyi kullanacak şekilde öğreneceklerdi.

Tasfiye pratiğine noktayı yıllar sonra ihanetle koyacak olan Zeki, çetin cevize çattığının farkına varmıştı. Küçümseme, korkutma, teşhir etme gibi birçok yöntem denese de onları vazgeçirememişti. Evet demişti ama kendisine meydan okuma cüretini gösteren, kendini bilmez bu iki acemiye etkisizleştirmenin başka yollarını deneyecekti. Savaşçı olarak askeri birliklere göndermiş ama bir savaşçının her şeyi olan silahını vermemişti.

Sara kendi silahını kendisi kazanacaktı. Tavrın anlamı açıktı. Bunu anlamakta gecikmemişti. "Madem ki o kadar kalmak istiyorsun öyleyse ispatla bakalım kendini." Mesaj bu kadar açıktı.

Heyecan, şaşkınlık ve kaygı içiçe yaşadığı duyguların en etkili olanlarıydı. Hazırlıkları süren eylemi dört gözle bekliyordu. Biliyordu, yeni olduğunu ileri sürüp onu götürmek istemeyeceklerdi. Ama Kürd'ün inadından bir damarda o taşıyordu. Kolay kolay vazgeçmeye niyeti yoktu. Öyle de yaptı. Her gerekçede yapabileceğini ve yapmak istediğini tekrarlayıp diretmiş, eylem grubunda yer almayı başarmıştı. Silahı olmadığı için eylemede silahsız gidiyordu. Eylem başladığında mevzilere yapılan ilk taramalardan sonra el bombalarıyla mevziye yürüyen arkadaşların arasında kendisini düşman mevzisine

atmıştı. Ölü bir askerin üzerinde kaldırdığı G-3 silahıyla yaralanmadan geri çekilmiş, kendisini kurtarmıştı. Bu ilk ve en zorlu sınavıydı. Alnının akıyla, emek ve cesaretle çıkmıştı bu sınavdan. Başarmanın baş döndüren hazzıyla büyülenmişti adeta. Bu büyük bir başarıydı. Bir silahı da olduğuna göre şimdi çok daha rahat tüm eylemlere katılabilecekti. “Gerisi kolay” diyordu gücünü keşfetmenin ve sınamanın rahatlığıyla. Hırsı, kararlılığı, cesareti onu silahsız gönderenleri utandırmıştı. Bir asker hatta bir savaş komutanı olabileceğini ilk denemesiyle ispatlamıştı.

O fırtınalı günleri şimdi özlemle anarken katettiği yolu ve yol arkadaşlarını düşündü. Sayamayacak kadar çok, tarif edemeyeceği kadar renkli insanlar tanımıştı. Ölümsüzleşen tüm özge yoldaşlarını derin bir bağlılık ve hasretle andı. Değişen ne çok şey vardı. Zaman, coğrafya, toprak, su.... Ama herhalde en çok değişen insan olmalıydı. “İnsan bir nehirde iki defa yıkanamaz” diyen filozofu anımsadı. Çağlar öncesindeki filozof diyalektiğin sırrı olan değişimin sürekliliğini böyle dile getiriyordu. Değişim sonsuz devinimin sonucuydu sadece.

Duygu yüklüydü bu gece. Servin ve Bese'nin de bakışlarında aynı duygular yoğunlaşmıştı. Üçüde sessizliğin bilgeliğine uymayı tercih etti. Hangi mevsimde olduklarını unutmışlardı. Bilmenin bir önemi de yoktu. Dört mevsimin güzelliğiyle seviyorlardı bu toprakları. Dört mevsim kadar güzeldi bu coğrafya. Bu gece gözünün değmediği, el sürmediği yerlerin hepsini dolaşmak istiyordu.

‘Var mısınız?’ dedi. Önce Servin’e, sonra Bese’ye dönerek. Öyle içten, öyle masum söylemişti ki hayır demek mümkün değildi.

Gece sessiz ve huzurluydu. Her şey yeni günü dinç karşılamak için dinlenmeye çekilmişti. Yıldızlar yorgunluğunu gideren yeryüzüne, yeryüzü üzerindeki her şeye aşk ve savaş masalları anlatıyordu. Hiç eskimeyen söylencelerle geçiyordu geceler. Dolunayın aydınlattığı patikalardan bir an öte zamanlara birer söylence olma ihtimalini düşünerek geçtiler. Andok’tan Zovaser zozanlarındaki koçer çocuklara bir selam gönderdiler. Gün yanığı esmer tenli koçer çocukları, boyunlarında nazarlık, ellerinde ağaçtan, taştan ve kemikten yapılmış oyuncaklarıyla güneşi karşıladıklarında bu üç kızın sıcak selamını da alacaklardı. Şen yaylalarındaki çayırarda bir kısraak hızıyla geçip Berbihiv’den Dorşin’e uzandılar. Düşmanın yıllar sonra keşfettiği o derin vadide Avadayika’da bir avuç suyla susuzluklarını giderdiler. Ne zaman söndüğünü kimsenin bilmediği volkanik bir dağdı Dorşin. O volkanik dağdan Kaf dağının ardında Anka kuşunu arayan kuşlar gibi uçtular Ape Musa’ya doğru.

Anka tanrısı ararken kendini bulan insanın hikayesidir. Her dilde ayrı kelimelerle anlatılsa da özü aynı hakikattir. Asırlar önce bir tasavvuf bilgini “Simurg” hikayesinde şöyle der: “Kuşlar kendilerine bir kral seçmek isterler. Kuşlar krallığına Kaf dağının ardında oturan Simurg’u (Anka) uygun bulurlar. Hep birden Simurg’a gidip önünde yere kapanmak için yola koyulurlar. Kaf dağının ardına ulaşmak öyle kolay

değildir. Yolda kuşların yarısı ölür. Amaçlarına varabilmek için daha yedi alan geçmeleri gerekmektedir. Bu yedi alanı geçinceye kadar bir o kadar kuş daha ölür. Sonunda milyonlarca kuştan otuz kuş kalmıştır. Onlarda bitkinlikten can çekişmektedir. Kafdağı'na varınca buldukları Simurg kendilerinden başka bir şey değildir.”

Simurg Farsçada otuz kuş demektir. Kaf dağına ulaştıklarında bu yolculukta geriye kalan otuz kuştan yani kendilerinden başka bir şey bulamazlar. O zaman anlarlar. Anka aradıkları kendileridir. Kendini arayan insandır Anka.

Apê Musa alanı '93 kışında Sara ve Bese için Anka hikayesinin gerçekleştiği Kaf dağıydı. O zamanlar Servin yoktu. Sessiz ve huzurlu geçen gecede Dorşin'den Ape Musa'ya ulaştıklarında şafak çoktan sökmüştü. Ape Musa'da geçirdikleri o muhteşem kışı Servin'e anlatırken kendileri de yeniden yaşıyormuş gibi mutlu ve heyecanlıydılar.

Orduda kalmak için mücadele ettikleri bir zamandan kısa bir süre sonra Kadın Ordulaşmasına geçiş hayal bile edemedikleri bir şeydi. Her bölükte, her alanda azınlıktaydılar o zamana kadar. Zorlanmışlar, zorlamışlardı. Düşmana karşı savaşmaktan daha zordu, kadın olarak gerillada ayakta kalmak. Bunun bütün sancılarını çekmişlerdi. Bütün bunlardan sonra bu büyük yeniliği ve değişimi coşkuyla karşılamışlardı. Kadın ordulaşması talimatı kurtarıcı müjdeydi. Gerekerini yerine getirmek ise ibadetti. Bu gelişme aynı zamanda orduda kalma istemlerinin ve bu istem için verdikleri mücadelenin doğrulanması ve onaylanması demektir. Daha ilk günden doğru yerde olduklarına inansalar da

atılan adım inançlarını daha da pekiştirmişti. Son tereddüt kırıntıları da gerekçesiz kalmıştı. Başlarına ayrı bir kral aramayacaklardı artık. Kendi kendilerini yönetip birlikte yaşayacaklardı. Tecrübelerini zevkle paylaşıp birbirlerinden savaşı öğrenecek, yeni yaşamı birlikte yaratacaklardı. Görevleri büyüyordu. Beklentiler her şeyden önce onların gelişimi içindi.

Atılan adımın ideolojik, politik önemini kavramaktan henüz çok uzaktılar. Hiçbiri bunu fazla tartışmıyordu. O bilinç aydınlığına daha ulaşmamışlardı. Ama ne önemi vardı ki bunun. Arkası geldikçe bunu zamanla öğreneceklerdi zaten. Önemli olan kendi konumlarına göre herkesin üzerine düşeni yapma istemi ve çabasıydı. Bu daha gerçekçi bir yaklaşımdı aynı zamanda. Çoktan savaşma kararı vermiş zaten gerillacılık yapan kadının ordulaşması tek kelimeyle harikaydı. Kusursuz bir güzellik, tereddütsüz bir inançtı. Gücünün sırrını keşfetmeyenler güvensiz yaklaşırsa da onlara rağmen onlar içinde yapılıyordu bu iş. Karar alınırken her şey ince ve derin tartışılmıştı. Daha fazla beklemenin anlamı yoktu. Her şey hazır olsun, öyle yapalım demek oportünist bir yaklaşımdır. Kendine güvensizliktir. Devrimcilik buna karşı olmanın adıdır. Başardıkça onları da inandırmak zor olmayacaktı. İlk kez ayrı bölük olarak örgütlenmişlerdi. Bölükleri eyaletteki ordulaşmanın çekirdek hücreliydi. Tüm ülke genelinde atılan bu adımın Amed'deki ilk oluşumu Ape Musa'daki Sara ve Bese'ninde içinde yer aldığı bölüktü.

Özgün, özgür ve eşi benzeri görülmemiş bir yapının temel taşlarındandı. Sağlam bir temel üzerinde yükselmek umuduyla bütün güçleriyle katılıyorlardı

yaşama. Kamplarının her şeyini kendi emekleriyle yapmışlardı. Bir kış yetecek kadar erzağı kendi elleriyle depolamışlardı. Pratik hazırlıkların yanısıra örgütsel işleyişte oturtulmuştu. Bölük, takım ve manga olarak kendilerini örgütlemiş, komuta kademesini belirlemişlerde. Sara o zamanlar manga komutanıydı. Bese takım komutanıydı. Siyasi ve askeri eğitimler içiçe yürütülüyordu. Kış boyunca yaptıkları tüm eğitim baharla birlikte bağımsız yapılacak ilk eylemin hazırlığıydı.

“Bese en güçlü savaş komutanımızdı. Hepimiz ona özenir, onun gibi olmak isterdik.” Sara bunu sol yanında oturan Servin’e söylerken sesinde yoldaşlığın o tarifsiz güveni vardı.

“Sen de öyleydin” diye cevap verdi Bese. En sevdiği yoldaşından övgüler almak komutanlık gururunu okşamıştı. Ama yine de sesinde utangaçlık hissediliyordu. Övgüyle anılacak günlerdi dedi kendi kendine. Diğerleri bunu duymamıştı.

Bese o zamanlar kadın yapısının en başarılı savaş komutanlarından. Sadece savaş değil, örgüt bilinci ve yaşamdaki olgun, eğitici, toparlayıcı yaklaşımlarıyla da herkesin saygısını ve sevgisini kazanmıştı. Gözükara savaşçılığıyla tanınan Sara’yı kadın ordusunun temellerini atan güçlü bir komutan olarak yetiştirmek istiyordu. Sık sık tartışırlardı. Arkadaşlıkları herkesin dikkatini çekerdi. Gıptayla bakanlar az değildi. Kimin savaşçı, kimin komutan olduğu belirsizdi, ilişkilerinde bu gerçek sürekli yer değiştirirdi. Bazen ikisi de komutan, ikisi de savaşçı olurlardı. Bese Sara’ya karşı hep eleştirisel ve radikaldi. Onun gelişimi için bu gerekliydi.

Eksikliklerini hiçbir zaman görmezlikten gelmezdi. Sara bazen onun eleştirilerine anlam veremezdi. Ağır geldiği zamanlar ağlardı. Ama tartışmalarının sonunda her zaman biraz daha netleşir, ikna olurdu. Bu yüzden her geçen gün Bese'ye daha da bağlanmıştı.

Servin'den sonra o zamanlar en çok sevdiği kişi Bese'ydi. Bese hayallerindeki kadın komutandı. Sözüyle, eylemiyle, davranışlarıyla onu ideal buluyordu. Sevgisini besleyen gerçek buydu. Bese doğduğu toprakların sürgünlerinden olan bu isyancı kızın gözü kara cesaretini, bitmek bilmeyen enerjisini doğru işletmesini istiyordu. Gücünü örgütlemeye ona yardımcı olarak başarının mayası yapmak istiyordu.

Sara ömrünün en toy zamanlarını yaşıyordu. Öğrenmek, anlamak istediği çok şey vardı. Bazen ezildiğini hisseder, güçsüzlüğünü derinden duyumsardı. Aslında bu his yetersizliklerinin farkına varmasıydı. Sezgisel olarak bunu kavradığı için asla pes etmezdi. Zamanı zaferin basamakları yapmaya kararlıydı. Bunun tek yolu güçlü olmaktı. Kendisiyle yaptığı diyaloglarda sonunda her zaman "güçlü olmalıyız, güçlü olmalıyım, güçlü..." diyerek kaldığı yerden devam ederdi mücadeleye. Çocuk hatalarıydı yaşadıkları. Bu yüzden daha olgun bir yürek doğruyu işaret ettiğinde tereddütsüz uygular, yüzünü işaret edilen doğruya çevirirdi. Bunun için çabuk geliyordu.

Dağ tüm başkaldıranların, ezilenlerin yegane meskeniyse kadınında isyan ve kurtuluş beşiği olacaktır. Kadında dağ mesken tutacak, devrilmeyen dağların sonsuz gücüyle kendini yaratacağı. Bu kış Akdağ'da dağ ve kadın yalnızdı. En özgür birliktenliğin güzelliğini

tatmışlardı. İkiside mutluydu. Vicdanları rahattı. Tedirgin bilinçleri ise aydınlanmanın çırpınısındaydı. Gerçekleri sahteliklerin kisvesinden kurtardıkça ufukları açılıyordu.

Ape Musa'yla Akdağ arası gerilla yürüyüşüne göre bir gecelik yoldur. Operasyondan sonra kamp değiştirip intikam tepesinin altında bir noktaya yerleşmişlerdi. Bu tepeyi bir çatışmada kadın gücü savunduğu için daha sonra bu ad verilmişti.

Akdağ'ı bahar kokusu sarmıştı. İskender'in asırlar önce çadırını kurduğu tepe hala karla kaplı olsa da vadilerde toprak uyanıyordu. Kar suları tüm suları coşturmuştu. Çağlayan sular bir nehir gibi akmaya hazırlanan bu kadınlara "haydi akın, bizim gibi çağlayın..." diyerek çağrı yapıyorlardı.

Bölük olarak bağımsız eylem yapma kararı birçok tartışmaya yol açsa da, hazırlık düzeyleri ve kararlılıkları onay alacak kadar güven vericiydi.

'94 baharı Amed'de eylemleriyle başlıyordu. Diyarbakır-Lice yol kesme eylemi için hazırlanan gruplar düzenli, örgütlü bir şekilde yerine ulaşip mevzilenmişlerdi. Koordine Bese vardı. Aynı zamanda Sara'yla birlikte en öndeki grupta yerini alıyordu. Teker teker yoldan geçen tüm arabalar durdurulup yolcular indiriliyor, bir yandan da kimlik kontrolü yapıyorlardı. Korku ve şaşkınlık içinde arabalarında inen yolcular karşılarında sadece silahlı kadınları görünce iyice afallamışlardı. Dikkatli ve sessizce etrafı gözlüyorlardı.' 'Erkekler acaba etrafı mı sarmıştı? Bu işte bir şey var' diyen yolcular az değildi. Merakını yenemeyen birkaç yolcu 'hepiniz kadın mısınız' diye açık açık sormuştu.

Kadın gerillalar sakin ve olgun bir sesle soruları yanıtlıyordu.

‘Doğru, hepimiz kadınız, aramızda erkek yok’.

Kimlik kontrolüyle birlikte üst aramasının kadınların yapmasından rahatsızlık duyan erkek yolcular çoktu. Ama kimsenin bir kadın gerillaya karşı çıkma cesareti yoktu. Bir tek oldukça sofu görünen yaşlı bir amca abdesti bozulur kaygısıyla üstünün aranmasını ret etmişti. Sara amcayı ikna edemeyince Bese’yi çağırdı. Bese mütevazı bir üslupla gerekli açıklamayı yaparken yaşlı adamın tüm sorularına da sabırla cevap vererek ikna etmişti.

Üst araması ve kimlik kontrolünden sonra Bese halka yönelik bir konuşma yapmıştı. Sesinde devrim inancı çağlayıp akıyordu. Etkileyici ve sürükleyiciydi. Kadınların ve çocukların bakışlarındaki korku yerini meraka bırakmıştı. Yüz ifadelerinde anlama istemi daha belirgindi. Erkeklerin şaşkınlığı daha geç geçmişti. Bu kadar silahlı kadını ilk defa bir arada görüyorlardı. Üstelik tek bir erkek bile yoktu. Cesaretlerine hayran kalmışlardı ama bunu belli ettirmemeyi erkeklik gururları için daha uygun görüyorlardı herhalde. Birazda utanmışlardı. Savaşmak erkeğin işiydi ne de olsa. Birçoğu yurtsever olsa da ilk defa tanık oluyorlardı, sadece kadın gerillaların yaptığı bir eyleme. Halkının yiğit kızlarıyla övünç duyanlarda az değildi. Özellikle gün görmüş yaşlılar karmaşık duygular yaşamış, konuşma bittikten sonra cüzdanına göre çıkarıp uzattıkları parayla özgür vatanın inşaaı için küçükte olsa katkıda bulunma istemini göstermişlerdi. Yerli, yurtsever halkın dışında bölgede memurluk yapan uzak şehirlerden gleenlerde vardı. Onlar daha tedirgindi. Çok duydukları halde ilk

defa karşılaşmışlardı silahlı, dağlı insanlarla. “Saçları solları belli olmaz böyle insanların, her an ellerindeki namludan çıkacak kör bir kurşuna gidebiliriz” diye kendi içlerinde düşünüyörlardı. Kadında olsa “terörist”ten korkulmalı, sözüne güvenilmemeliydi.

Verilen paranın toplandığı sıralarda Bermal kucağında bir bebekle Bese’nin yanına geldi.

“Bir arabada bulduk. Koltuk altına bırakmışlardı. Etrafı kontrol ederken ağlamasını duyduk, sese doğru gidince bulduk” diyerek, Sara’nın kucağına bıraktı bebeği.

“Annesi kimse öne çıksın” dedi, Bese.

Kalabalığın arasında genç bir kadın ağlayarak öne fırladı.

“Çocuğuma kıymayın, yalvarırım ona bir şey yapmayın” Durmadan ağlayıp dövünüyordu. İçgüdüsel olarak bebeğine bir şey yapılacağı korkusuyla bir yandan konuşuyor, bir yandan ağlıyordu. Hep terörist diye tanıdığı bu dağlı insanların ona bir şey yapacağından korkuyordu. Arabadan inerken kesin öleceğini düşünmüş olmalıydı. Ben ölsem de çocuğum yaşasın diye düşünerek onu koltukların arasına bırakmıştı.

Sara öfkelenmişti. Annenin korkusunu anlasa da, davranışını mantıksız bulmuştu. Sert ve gür sesiyle konuştu.

“Asıl kötülüğü sen yapıyorsun bebeğine”. Bir an duraksadıktan sonra devam etti.

“Ya bir şey olsaydı ve sen arabaya ulaşmasaydın ne olacaktı? Ağlamaktan boğulacaktı eğer arkadaşlarımız bulmasaydı. Biz arabadan indirdiğimiz sivil insanları öldürmedik şimdiye kadar, öldürmeyiz de. Bu kadar

korkmanıza gerek yok” dedikten sonra bebeği annesine teslim etti.

Bu arada savunma grubu dūřman panzerlerinin yaklařtığını telsizle haber vermiřti.

“Herkes arabasına binip çabuk uzaklaşsın” dedi Bese. Durdurulan arabalar harekete geçerken eylem grubu da kademeli geri çekilme yapıyordu. Başarmanın coşkusuyla hızla uzaklaşmışlardı eylem yerinden. Tek bir eylemcinin burnu bile kanamamış, halkta hiç zarar görmemişti.

Eylem grubu yerine ulaştıktan sonra kendi arasında değerlendirme toplantısı yapmıştı. Eyalet karargahı da eylem koordinesini çağırarak bu “ilk” eylemin tekmilini almak istiyordu. Bese ve Sara birlikte gitmişti. Karargah yönetimi örgüt adına eylemlerini kutlayıp başarılar dilemişti. Toplanan paranın eyalet maliyesine verilmesi gerektiği belirtildiğinde sert tartışmalar başlamıştı aralarında. Bese, “bu para kadın ordulaşmasının ilk sermayesidir” diyerek bu tartışmayı noktalamış, parayı vermeyi ret etmişti.

Bir film şeridinde bir sahne daha bitmişti. Her sahnenin bitimindeki derin sessizlik yine başlamıştı.  kadının geçmişe dair en anlamlı anısıydı bu sahne. Sessizliği bozan bu kez Bese oldu.

“İşte yle, el ele büyüyor ve bytyorduk. Temelleri sağlam atmaktan başka bir isteğimiz yoktu. Öyle değil mi Sara?”

Sara eski günlerdeki gibi komutanı karşısında bir askere en yaraşır şekilde cevap verdi. Bir hakikati onaylamaktan başka vereceği bir cevap olamazdı.

“Evet, yleydi” dedi.

Ape Musa'da bahar böyle karşılanmıştı işte. Dağ, kadına güvenip tabiatın tüm felaketlerinde korumuştur kış boyunca. Kadın ise bu güvene layık olmayı bilmiş, başarıyla karşılık vermişti. Sara bahar gibiydi o vakitler. Uyanan toprak gibi öğrendikçe bilinci uyanıyordu. Isınan hava gibi güzelliği yarattıkça yüreği sevgiyle dolup ruhunu ısıtıyordu. Ve filizlenen tomurcuk, yaprak açan ağaç gibiydi. Büyüyor, olgunlaşıyor ve komutanlaşıyordu. Zaman gelişiminin tanığıydı. Ama her şeye rağmen o Bese'nin savaşçısıydı. Bunu çok içten, mutlulukla, gururla söylüyordu.

"Ben, Bese'nin askeriyim."

Bese bahar sonunda Dersim eyaletine geçmişti. Doğduğu topraklarda savaşabilmenin tutkusuyla gitmişti.

Otuz sekiz isyanını katliamla bastırılanların toprağa gömemediği bir yürekti. O, isyancıları kanda boğdurtulan "kılıç artığı" kuşağındandı. Düşmanını en iyi tanıyanlardandı. Öfkesi köklü ve derindi. Sara'yla bir benzerliği de buydu.

Kini büyük olanın mücadelesi de büyüktür. Bu yüzden tüm zorluklara rağmen çabuk geliyordu. Ama bazen yolunu şaşırıp bir mermi en acemi, yeni savaşçıyı değil en başarılı komutanı bulurdu. Kurşun gelişim, gözü karalık, hırs tanımazdı. Ya da bunu kışkırttığı için özel onu seçerdi. Tutkuları hep bir hayal olmaya mahkum ederdi böylece. Ama unuttu herhalde. Engellenen tutkuları yeni savaşçıların devralacağını bilmiyor muydu yoksa?

Bese '94 yaz aylarında Dersim'de şehit düştü. Tutkularını, özlemlerini askerleri çoktan devralmıştı.

Sara, içinde çok derinlerde bir yerde bir aynanın kırıldığını hissetmişti. Bir şey parçalanmıştı ve bir daha birleştirilemezdi. Beynini soru fırtınasına tutmuştu. Yüreği buruktu. Dersim yarım kalan özlemlerin meskeniydi. Özlemleri ucuz hayaller olmaktan çıkarıp mutluluğa dönüştürmek bir görevdi.

Dersim onunda ait olduğu topraklardı. Kökleri Dersim toprağındaydı. Ailesi Dersim katliamlarından sonra Varto'ya göç etmişti. Ömrü kadar bir arayıştı Dersim. O da Dersim'e gitmek istiyordu. '94'te "ya bitireceğiz, ya bitireceğiz" propagandasıyla kapsamlı geliştirilen Malkoç operasyonunda yaralandığı için gidememişti. Yalnız kalan yaralı bir yoldaşını kurtarmaya çalışırken kendisi de yaralanmıştı iyileştiğinde önerisini yeniden yapıp yıl sonunda Dersim'e gitmişti.

İsyancılığını ve özlemini her gün kazanımları olan bir savaşıma dönüştürme iddiasıyla ulaşmıştı Dersim'e. Tükenişi ağır ağır ama derinden yaşayan Zeki'de Dersim'deydi. Amed'den sonra Dersim'de de onunla karşılaşmaktan çok rahatsız olmuştu. Karşılaşacağı bir çok engelin kaynağı oydu. Savaşmayı ona ve cinsine layık görmeyen Zeki biraz daha inceltilmiş bir politikayla yine Sara'yı etkisizleştirmeye, denetimine almaya çalışmıştı. Bunu başaramayınca örgüt dışı ilan edip yapı içinde teşhir etmek en sık başvurduğu yöntemdi. Sara'ya olan tepkisi onu elde edememesiydi. Gözükara savaşçılığıyla, bükülmeyen iradesiyle, kusursuz güzelliğiyle bu asi kadını kendi malı yapmaktı tek amacı. Onunla olan tüm kavgası bunun içindi. Yaşam felsefesi mülkleştirme üzerine kuruluydu. Kendisine mal edemediğini başkasına da mal etmek istemezdi. Çoğu

Zeki'den kaynaklı olmak üzere yaşadığı tüm zorluklara rağmen bir daha Dersim'e gitmeyi çok isterdi. Dersim günlerini giderilmemiş bir hasret sayardı.

Bu seferki buluşma yerleri Dokuz kaya vadisiydi. Sara Dersim'deyken en çok orada kalmıştı. Vadinin en sarp yamacında seyretmeye dayanamadığı Dersim'i izliyorlardı hep birlikte. Bir parça cennetti Dersim. Bu bitimsiz güzelliği tüm ayrıntılarıyla Servin'e anlatma çabasına girmişti ikisi de. Servin çocukluğunun en güzel masalı gibi dinliyordu onları.

Zamanın deviniminde mekanda mutlak değildi. Dersim günleriyle vedalaşma vaktiydi. Yaşamında yeni bir sayfa açmanın heyecanı doluydu. Güneş'e yolculuktaki bu kez. Işığın merkezine. Önderliği yakından görüp eğitiminden geçmek her militanın en büyük dileğidir. En büyük gelişim şansıdır. Bunu iyi değerlendirmeliydi. Her yerde karşısına bir kabus gibi çıkan Zeki'de sahaya gidecekti. Aynı grupta yer alma onu öfkelenmişti ama Önderlikle buluşmanın hayali bu kabusu katlanır kılabilirdi. Öyle de oldu. Çatışmaları yol sürecinde de devam etmişti. Fırsat buldukça teşhir etmekten geri kalmamıştı Zeki. Ama yeri geldiğinde Sara'nın gözükara savaşıllığını da kullanıyordu. Mülkiyetçi anlayışın pragmatik yaklaşımları iliklerine işlemişti.

Şam "anlam damlalarını" emekle yaratan soylu insanın mekanıydı. Soylu insan "anlam yücelişini" yeni hayatın havarilerine sabırla anlatıyordu. Sara bu havari topluluğunun yeni üyesiydi. Her an'ı anlama çabası içinde geçiriyordu.

Bir devre eğitim göz açıp kapayıncaya kadar geçivermişti. Geri dönüş vakti gelmişti. Bu şansa diğer yoldaşlarının da kavuşmasını istiyordu. Biraz daha kalmaya vicdanı razı olamazdı. Gitmeli ve gördüğünü, anladığını anlatmalı, yenileri gelmeliydi. Bildiği doğrularda daha netleşmiş, yeni doğrular eklemişti bunlara. Kadını ve erkeği biraz daha çözümleme gücüne ulaşmıştı. Cins bilinci onu daha da güzelleştirmişti. Kendine ve cinsine olan güveni daha da artmış sevgisi daha da arınmıştı.

Erzurum eyaleti YAJK yürütmesi olarak Dilan arkadaşı ile birlikte görevlendirmişti. Erzurum'a sağlam ulaşmışlardı. Büyük umutları gerçekleştirme mücadelesinde iyi bir militan olma iddiaları en büyük güçleriydi. Eyalet karargahında bir süre birlikte kaldıktan sonra Sara Bingöl alanına geçmişti. O sonbahar çıkan bir çatışmada ayağından yaralanmıştı. Bulunduğu yerde tedavi imkanı yoktu. Hem tedavi olmak için, hem de kış eğitimlerine destek olmak için karargaha çekilmişti.

Dilan arkadaş daha öncede Erzurum'da kalmıştı. Coğrafyasını, düşman hedeflerini, gerilla yapısını çok iyi tanırdı. Neyi nasıl yapacağını iyi biliyordu. Görevinde başarılıydı. Bu başarısında ona en çok destek veren ise yardımcısı Sara'ydı. Birlikte geçirdikleri ilk ve son kışı. Bahar operasyonunda çok kayıp vermişlerdi. Dilan'da o şahadetler zincirinin ilk halkasıydı. Acılar çoğaldıkça intikam duyguları büyüyordu. Her başarıyı gölgelemek isteyen zamansız kayıpların dayanılmaz acısı daha güçlü savaş gerekçeleriydi aynı zamanda. Şehide bağlılık görevleri hesapsız ve çıkarsızca yüklenip cevap olmalı. Yarım kalanı tamamlamaktı. 23'ler mağarasında geçirdiği

zorlu günler iradesini daha da çelikleştirmişti. Dallitepe'ye bu acılarla gitmişti. Acısını akıtması gerekiyordu. Yoksa acının akıntısında sürüklenip gidebilirdi. Duygulu yüreği acılardan patlamaya hazır bir volkan gibiydi. Yapılan intikam eylemlerinde en önde yerini alarak sıkığı her kurşunla acısını da boşaltmıştı. Ne çok nefret ediyordu bu duygudan. Benliğini saran kinle her şeyi yok etme istemi... Aykırıydı doğasına bütün bunlar. Hiçbir insanada layık görmüyordu aslında. Ama gel gör ki bu duygular durmadan körükleniyordu, kıskırtılıyordu. Savaşmaya mecbur bırakılmıştı. Kendisini buna mecbur bırakanlardan hesap sormak hakkıydı. Onun yaptığı buydu. Hesap sorma ve hakkını alma savaşımının binlerce militanından biriydi.

Bir geceye bir tarih kesitini sığdırmışlardı. Bir düş beş yılın tüm mirasını kucaklamıştı. Üç kadının, elleriyle yarattıkları tarihe yolculuğu, içinde bulunulan zamanın kapısında noktalanmıştı. Bir daha buluşmanın yerini ve zamanını birbirinin kulağına fısıldayarak ayrıldılar.

Sara yüreğinin kapısını sessizce kapatıp bilincinin yaşadığı an'a geri döndü. Servin ve Bese bir pıhtı kandılar yüreğinin orta yerinde. Ve Sara'nın her yürek atışına eşlik ediyorlardı. Uzun yolculuk Sara'yı yormuştu. Bütün geceyi uykusuz geçirmiş gibi gözkapakları şişmişti. Oyunun son perdesini birer seyirci gibi sessizce izlemişlerdi. Kimse tek kelime konuşmamıştı. Ruhları aynı duygularla dalgalanıyordu. Üçünün arasındaki sessiz dil aynı kelimelerden oluşuyordu. Bu yüzden konuşmaya ihtiyaçta duymamışlardı.

"Roj baş heval" sesiyle uyandıığında bir an neredede olduğunu unuttu. Hepsi bir rüya mıydı? Yoksa dün sabah

ateş başında derin derin düşündüğü anlar mıydı? Geceyi ateş başında düşünerek yalnız geçirdiğini sandı bir an. Uykunun etkisinden sıyrıldıkça yanıldığını anladı. Ömrünün en uzun, en güzel rüyasıyla geçirmişti bütün geceyi.

Dün, bugün ve yarın diyalektiğini anlamak ve bu gerçeğe hükmetmek zaferi yakınlaştıran eylemlerin sırrıdır. Yoksa ömür zamanın kıyısında sürüklenen bir artık olur. Yaşam anlamını yitirir, amacından kopar.

Sara bu gerçeğin gücünü bilirdi ve saygılıydı bu gerçeğe. Anılara bağlılık geçmişi doğru sorgulamanın en güçlü nedeniydi. Bunu yaparken kendisini bekleyen görevleri yerine getirme çabasıyla dolu dolu geçiriyordu günleri. An'dan kopmama, yarınları yaratma iddiasını gerçekçi kılma birbirine bağlıdır.

Yoğunluk, hareketlilik kışı nasıl geçirdiklerini unutturacak düzeydeydi. Bir kamp sürecinin daha sonuna gelinmişti. Zemheri günlerin kuru soğuğu geride kalsada hala her yerde kar vardı. Erzurum'da kışlar uzundur. Baharı daha sabırlı beklemeyi öğretir iklim. Bu ayda birçok yerde toprağa cemre düşsede Erzurum'da mevsim hala kıştır. Ama gerilla bu vakitler bahar hazırlığına başlamak zorundadır. İklim bazen aldatıcıdır. Erkenden hazır olmak her zaman iyidir.

Kış kampı aynı zamanda eyalet karargahıydı. Tüm eyaletin bir yıllık geçmiş sürecini değerlendirerek pratik sürecin planlamasını netleştirmek için geniş bir toplantı düzenlenmişti. Her alandan arkadaşlar temsilci düzeyinde çağırılmıştı. Martın ilk günleriydi. Kamp kar altındaydı hala. Sirkut yamacında yer altı sistemine göre

yapılan kampı içine girmeyinceye kadar farketmek çok zordu. Güvenlik için iyi bir avantajdı. Bu yüzden yirmi şubattan beri arazide olan düşman kampın yerini keşfetmemişti. Ama buna güvenmek tek başına yeterli olmazdı. Sara yirmi şubatta keşifteyken düşman güçlerinin araziyi tuttuklarını farketmişti. Bunun üzerine yoğun tartışmalar yaşanmıştı. Sara kampın bırakılmasından yanaydı.

“Belki düşmanın farklı bir taktiği vardır. Kampı gerçekten keşfedip edemediklerini bilemeyiz. Hem öyle olsa bile keşfetmesini neden bekleyelim ki?”

“Farketseydi bu karda beklemez hemen yönelirdi. Bence farketmemiştir. Kamuflaja daha fazla dikkat etsek yeterlidir” diye cevap verdi Küçük Zeki.

“Ama bu ölüme yatmaktır” diye karşı çıktı Sara. Arazideki düşmana yönelik eylem yapılmasından yanaydı. Tedbir için kamp bırakılmalı ve eylem yapılmalıydı.

Herkes bir şey söylüyordu. Tartışmalar uzun sürmüştü. Sonunda Küçük Zeki'nin görüşü baskın gelmişti. Kamp bırakılmayacaktı. Duman çıkmaması için ateş yakılmayacak, kamuflaja yönelik bazı tedbirler daha alınacaktı. Bu karda kampı terk etselerde iz bırakacakları için kendi kendilerini deşifre edeceklerdi. Kalmayı uygun görenlerin tek gerekçesi buydu. Ama eğer düşman aniden, tesadüfen de olsa bir kez kampa girerse nasıl hareket edilecekti bu düşünülmüyordu. Sara ısrarla karşı çıksa da etkili olamamıştı. Bir erkek komutanın görüşleri çoğunluğa daha güvenilir gelmişti. Kalmak avlanmayı beklemektir, ölüme yatmaktır. Ama kabul edilmemişti işte. Karda iz çıkarma kaygısı önünü almıştı. Daha sonra adı

tarihimizin ihanet sayfasına yazılan komutanın askeri mantığı bu kadardı. Kendi soyunun avcısı olmayı tercih ederken yaşamını borçlu olduğu Sara'yı susturmak o zaman bir başarıydı onun için.

Toplantı sürüyordu. Bir yandan da 8 Mart için bayan takımı moral hazırlıkları yapıyordu. Uzun süredir arazide üslenen düşman güçleri hiçbir ize rastlamayınca umutlarını kesmişlerdi. Araziyi bırakmaya hazırlanırken keklik avına çıkan bir grupları tesadüfen kampa girince çatışma başlamıştı. Keklik avı gerçek bir avlanmaya dönüşmüştü. Askerler gökte aradıklarını yerde bulmanın sevinciyle ilk başta ne yapacaklarını şaşırılmışlardı. Çatışmalar akşama kadar sürmüştü. En gafil şekilde yakalansalarda kendilerini toparlayıp mevzilenmişlerdi. Gündüz kayıp vermeden çatışmışlardı ama karanlık basar basmaz kampı terketmeleri artık zorunluydu. Yoksa çemberi yaramazlardı. Ama nasıl yapacaklarını bilemiyorlardı. Bir çıkmaza girmişlerdi. Sirkut'a vurmak imkansızdı. Yamaç karlıydı. İz çıkarmak soluğu enselerinde olan avcılara davetiye demekti. Peri eriyen karlarla geçilemeyecek kadar taşmıştı. Mavi, yeşil akıyordu artık. Suyu kahverengiydi şimdi. Bir yandan Sirkut, bir yandan Peri kale duvarı gibi dikilmişti karşılarına. Çember daralmadan yarılmalıydı.

Çemberin en zayıf yerinden vurup kalanlara yol açmak için öncü bir grup çıkarılmıştı. Geri dönmeme pahasına olsa da bu gerekliydi. Tüm gücün aynı anda çemberi kırması katliam olurdu. Bir tim hazırlanıp yola çıkmıştı. Herkesle tek tek vedalaştıktan sonra kişisel albüm, defter, radyo gibi eşyalarını en sevdiği arkadaşlara bırakarak

ayrılmışlardı. Hepsi tecrübeli komuta düzeyindeki arkadaşlardı.

Öncü tim çemberi kayıp vermeden yarsa da grup arkalarından gelmediği için geri dönmek zorunda kalmışlardı. Planlamaya göre öncü timden sonra mesafeli olarak tüm karargah gücünde aynı hatta harekete geçecekti. Küçük Zeki grubu göndermemişti. Belli ki gidenlere güvenmemişti. Aslında bu kendisine olan güvensizlikti de.

Cesaretsizlik savaşta her zaman daha büyük kayıplara kapı aralamıştır. Küçük Zeki'nin kalmayı tercih etmesi bundan başka bir şey değildi. Ölüm korkusu bir kez düşerse yüreğe ikirciklik ve bireysel kaygı cesareti öldürür. O bunu yaşamıştı ama farklı gerekçelerle kamufle etmekte ustaydı. Saray'la Küçük Zeki yine çatışmıştı. Sara gitmekten yanaydı. Geçen zamanın çemberin daralması demek olduğunu biliyordu. Kendine ve karargah gücüne inanıyordu. Çoğu eski, tecrübeli arkadaşlardı. Örgütlü, soğukkanlı ve cesaretli hareket edilse çemberi öncü timin ardında yaracaklarına inanıyordu.

7 Mart'ta yoğun çatışmalarla geçmişti. Kampın etrafına yerleştirilen kameralar gece hareket etmelerini imkansız kılmıştı. Bu sefer çemberi yarmak için iki grup çıkarılmıştı. Hangisi başarılı olursa kalanlar onların açtığı hattan gideceklerdi. Çember yine yarılmış ama Küçük Zeki'nin aynı psikolojisi bu seferde geç hareket etmeye neden olmuştu.

Gece yarısı yola koyulmuşlardı. Ama tempoları her zamankinden çok daha ağırdı. Yirmi şubattan beri hiçbirisi sıcak bir yemek yememişti. Yarı aç, yarı tok geçirmişlerdi

bu süreci. İki gün üst üste süren çatışma kalan enerjilerini de tüketmişti. Üstelik hava çok soğuktu. Yapılan yanlışlığın ceremesini çektiriyordu üst üste gelen tüm olumsuzluklar. Yürürken zorlanıyorlardı. Bazen ayakkabıları kara takılıp kalıyordu. Soğuktan uyuşan ayakları ayakkabısız yürüdüğünü farketmiyordu bile. Ta ki grubun, duyarlılığını yitirmemiş bir üyesi bulup uyarı yapıncaya kadar. Dikkatli ayağına bakmasalar yine farketmiyorlardı. Kuru soğuk keskin bir bıçak gibi yüzlerine vuruyordu.

Şafak sökeceği vakitlerde en tehlikeli alandan daha geçmemişlerdi. Sirkut ile Cigerim arasındaki geniş düzlük geçiş hatlarının en tehlikeli kısmıydı. Herhangi bir operasyonda sürekli pusu atılırdı.

Soğuk ve açlıkla mücadele ede ede yürürken beklenmedikleri bir anda pusuya düşmüşlerdi. Geri çekilmek imkansızdı. Düşmanla içi içe geçtikleri için pusu çatışmaya dönmüştü. Çatışma başlar başlamaz parçalanmışlardı. Gruplar halinde kendilerini kurtarmaya çalışıyorlardı. Buldukları yerin adı Gom'du.

Sara bir grubun başında kendini boğaza vurmuştu. Çemberi yaran öncü grubun orda olduğunu sanıyordu. Çatışarak ilerlemeye çalışırken düşman gözü kara üstüne gelenin bir kadın olduğunu fark etmiş, bütün namlularını o yöne çevirmişti. Bir kadınla başa çıkmanın daha kolay olacağını sanıyordu. Yada bir kadın gerillaya yenilmeyi erkeklik gururları kaldıramayacağından önce onu yok etmeleri gerekirdi. Sara düşmanını iyi tanıyordu. Yılların birikimi hangi durumlarda nasıl savaşılabileceğini öğretmişti ona. Kararlı ve cesaretle atıldığı hiçbir girişimde başarısız olmamıştı. Ona kalsaydı bütün bunları yaşamalarına da

gerek kalmayacaktı. Sözüyle etkili olmamıştı ama şimdi eylemiyle en etkili, en başarılı olan oydu. Boğaza ulaşmayı başarinca kurtulmuştu. Denetimindeki grubu da çemberden çıkarmıştı. Şimdi sıra daha güvenli bir yerlere ulaşmadaydı.

Tehlikeyi tümünden atlatamamışlardı. Gece hareket sırasında aralarına düşen top atışları bunu göstermişti. Yine parçalanmışlardı. Birleşmeye çalıştıkça parçalanmak kader miydi? Kudurganlığını elindeki teknikle kusan düşman parçaladığını yutmak istiyordu.

Savaş bir turnusal kağıdına benzer. Güzeli, çirkini, doğruyu, yanlışını perdelemek isteyenlere fırsat tanımadan ayırıştırır. Ve çaresizliği kabul etmezdi. Ya amansız direnecek ya da ölüme, ihanete teslim olunacaktı. Çember yarılmıştı ama kim sevinebilirdi ki? Bedenlerinin, ruhlarının parçaları yoldaşlarının çoğu şimdi yoktu. Uyanan toprağa nefes olmuşlardı.

Bütün kışı omuz omuza tüm zorlukları, sorumlulukları birlikte üslenerek geçirdiği Dersim arkadaş Gom'un orta yerinde düştükleri pusuda şehit düşmüştü. Bir yıl sonra yine aynı acıları yaşıyordu. Dilan arkadaştan sonra Dersim arkadaşında şehadetine tanık olmak onu sarsmıştı.

Bir kez daha 8 Mart hazırlıkları yarım kalmıştı. "Peri'nin coşkusuyla, Bingöl dağlarının rüzgarıyla, baharın heyecanıyla" seslenerek Önderliğe yazdıkları mesaj savaşın yakıcılığına takılmıştı. Çatışma başlayınca mesajı gönderememişlerdi. İkinci kezdi aynı topraklarda 8 Mart ölüm çılgınlıkları altında kutlanmadan geçiyordu. Özgürlüğe adım adım yaklaşan kadından bu günü bayram coşkusuyla kutlama hakkı esirgeniyordu.

“Haklının başarısını” zaman herkese gösterecekti. Ölüm yenilgi değildi. Bir bedeldi sadece binlerce yıllık sistemi temellerinden sarsmak için. Asıl yenilgi durmaktı. Hayatın mücadeleden ibaret olduğunu yadsıyordu. Savaşmaktan vazgeçmekti. Onlar öldüler ama ne yenildiler ne de teslim oldular. Bu yüzden acıları kalanlar için güç kaynağıydı. Kalanlar bu güçle kaldıkları yerden devam ediyorlardı.

Uzak diyarlarda ise 8 Mart ayrı kutlanılıyordu. Örgüt ve ordu daha güçlü bir temele kavuşturuluyordu. 8 Mart '98 Kadın Kurtuluş İdeolojisi'nin dünyaya açıklandığı gündü. Işık merkezinde nefes nefese devam ediyordu her şey.

Çözumsuzlük tiksindiriyordu Sara'yı. Yoldaşa olsa siması güçsüzlük duygusuyla gölgelenen bir insana öfkelenmeden bakamıyordu. Bir insanın tümünden çözumsuzlük kısılcacında güçsüz olabileceğine inanmıyordu. Eğer yaşam o noktaya dayanmışsa ölmek daha onurluydu. Kaderine boyun eğme gibi sessizce bunu kabullenip bir yerlerden medet ummak insana yakışmazdı.

Yirmi dört yıllık yaşamı bir fırtına gibi geçen bu tutkulu yürek tek gerçek olarak mücadeleyi öğrenmişti. Sorun varsa mücadele edilmeliydi. Hiçbir şey mücadelesizliğe gerekçe olamazdı. Grupları operasyondan sağ kurtulan tek karargah gücüydü. Ama bir an önce tedbir almazlarsa onlarda soğuktan ölebilirlerdi. Günlerdir süren fırtına bugün daha da artmıştı. Karakış yeni başlıyordu sanki. Durmadan kar yağıyor. Dağa bir kıyım olan bu kayıplarla bahara girmek istemiyordu sanki. Erzurum'da bahar çok

geç başlardı. Mart tümden kışın üzerine hesaplanır. Nisan'da yavaş yavaş toprak uyanırdı. Ama bu seferki tipi başkaydı. İklimin sertliğinden değildi. ıglığını duyuramayan Peri'nin haykırışıydı bu fırtına.

Sara barınacak bir yer bulamazlarsa tüm arkadaşların soğuktan donacağından korkuyordu. Açlıkta iyice tehdit etmeye başlamıştı. Yeniden bir tehlikeyle karşı karşıya gelseler hiçbirinin yürüyecek takadi kalmamıştı.

Eyalet komutanı Küçük Zeki'de bu grupta kurtulmuştu. Aslında yaşamını Sara'ya borçluydu. Boğazı geçerken çatışarak savunmasını yapan Sara'ydı. Küçük Zeki komutanlığın gereğini operasyon boyunca yapmamıştı. Şimdi de aynı umarsızlıkla bekliyordu. Neyi bekliyorsa da! Umarsızlıktan öteye gırtlığına kadar bireysel kaygılara gömüldüğü için kimse için kolunu kıpırdatmıyordu. Kendisi yaşıyordu, bu ona yeterdi. O zamanlar duruşu bazı yönleriyle birçok kişiye rahatsız etsede kimsenin kişliğini çözecek gücü yoktu. Herkes parça parça bir Şeyler anlıyordu ama bu bir Şey ifade etmiyordu. Herhangi bir yaptırıma ya da tavrada dnşemiyordu. Cesareti ve örgüt kaygısı olanlar anladıkları kadar tavır sahibi oluyorlardı ama o kadardı. Bunun ötesine geçmiyordu. Sara'da bunlardandı. Onunla çatışmaktan korkmuyordu. Ama o da kişliliğini tümden çözümlene gücüne sahip değildi. Eyalet komutanı ise yetkisiyle bir çok Şeyi gizlemeyi, farklı yansıtmayı becerebiliyordu. Onun aldatmaları karşıdakilerin yanılılarıyla birleşince kendisini kurtarıyordu. Şimdi karşı karşıya buldukları tehlikenin farkındaydı ama komutan olduğu halde tek bir fikri, çözüm nerisi yoktu.

Sara gruptan yürüyebilecek 3 arkadaş yanına alarak en yakın yerleşim yerine gitmek için yola çıkmıştı. Kazma, kürek, naylon ve biraz erzak getirebilirse bu tehlikeyi atlatabilirlerdi. Arnesin mezrasına doğru yola çıkarken Peri'nin sarp yamacında Dinik hattını kullanmışlardı. Geçmişteki bir çatışmadan dolayı ayağının üç parmağı yoktu. Yürürken zorlanıyordu. Kardan da ayakları bir kez daha yandığı için derisi iyice hassaslaşmıştı. Hücrelerinin donduğunu hissediyordu. Ayakları duyarlılığını yitirmişti. Kardan uyuşmuş ayaklarla Arnesin'e ulaştığında artık yürüyemeyecek haldeydi. Geriye dönmeyi çok istese de ayakları onu geldiği yere taşıyacak durumda değildi. Zor gelse de bunu kabullenmek zorundaydı.

Geceyi mezrada geçirirler. Sabaha kadar tetikte beklemişlerdi. Herhangi bir şeyde gafil avlanmamak için uyanık kalmıştı. Gece bir şey olmamıştı. Ama aynı mezradan bir ajanın ihbarı üzerine düşman güçleri çevrelerini sarar. Sabah olmasını beklerler. Gündüz gerilla için dezavantajdır. Düşman operasyondan kurtulmayı başaran gruptan olduklarını tahmin etmişti. Günler süren çatışmalarda yıpranan birkaç kişi hazır bir lokmaydı onlar için. Belki cephaneleri bile yoktur. Hatta bu kadar şeyden sonra belki çatışmazlarda. Kendi içinde bunun gibi birkaç olasılığı değerlendikten sonra teslim ol çağrısı yapmışlardı.

Teslimiyete çağırdığı insanların kim olduklarını unutmuş olmalıydı. Zorlukların direnci daha da arttırdığını nereden bilirdi. Kendisi öyle değildi çünkü. Defalarca ölümle burun buruna gelipte ölüme gülümsemeyi başaran bir yürek teslim olabilir miydi?

Bombanın pimini çekerek direnişini onurlandırmak yakışırđı onlara. Onlar bu geleneği çoktan devralmışlardı. Yapacak tek bir şey kalmamışsa dışmanın kurşunu yerine kendi bombasının pimiyle ölüme merhaba demek daha onurluydu. Gerilla için erdemdi. Teslimiyet kendine ihanettir. En derin yenilgidir. Şimdiye kadar bunun için yaşamamışlardı. lenlerde bunun için ölmemişti. Tüm acılar kendini özgürce yaratmanın bedeliydi. Yaşayanların bile tümden anlayamadığı bu nefes nefese savaşım ihanetle kirletilemeyecek kadar güzeldi. Başı dik yaşamıştı. lm de öyle olacaktı. İhanet ihanetle bytlmeyecekti. Arnesin ihanetine bombanın pimini tereddütsüzce çekme yrekliliğiyle cevap verdiler. Bütün gün süren çatışma patlayan bombayla son bulmuştu.

Altı Mart sabahı başlayan şiddetli çatışmaların sonuncusu da bitmişti. Elli bir kişiyle başlayan amansız fırtınadan dokuz kişi geride kalmıştı. Altı kişi sırtımızda eksik olmayan ihanet hançerini tercih etmişti. Gz yumulan zayıflıklar, giderilmeyen eksiklikler dönülmez yanılđılara ulaşmış, inancı eritip bitirmişti. Ve doruklardan beslenen taşkın nehir ihanet kıyısına bir yaşam artığı olarak sürükleyip bırakmıştı. Nehir arındırıcı gct, ayrıcıtı. Bir kıyısı ihanet, bir kıyısı direniş içindi. Sağ kalan mücadeleciler nehirle denize ulaşma midindeydi.

Sara şimdi bir daha ayrılmayacaktı Servin ve Bes'e'den. Aynı kıyıda buluşmuşlardı. lmsz dler artık, yani zamansız. Buluşma yerleri Kox'tu bu kez. Diğer adıyla Bingöl dağları. Kox'un zirvesinde oturup her şafak söktüğünde gerilla rojbaşıyla uyandırırıldardı Varto'yu.

Varto üç genç kızın duru sesiyle güne başladılar. Üç genç kız Kox'ta yedi renkli doğan güneşi izleyerek başlarlardı güne. Bir doğa harikasının kendini gerçekleştiren insanla buluşmasının erdemine tanık olurdu zaman. Hava, su ve topraktan sonra insan yüreğine düşmüştü cemre. Işığın ve ateşin gücüyle zemheri zamanların dehlizinde uyanan, dirilen sadece hava, su ve toprak değildi. Uyanan ve dirilen kadın yüreği idi. Kürdün "ben de varım" savaşımıydı kadını yüreklendiren. Kurtuluşun gerçek müjdesi budur işte. Kadının yüreğine düşen cemredir evrensel mutluluğun teminatı. Sara, Servin ve Bese bu yolda ölümsüzleşmenin kıvancıyla Kox'u mesken tutmuşlardı.

Şimdi yüreğimi burkan tek şey gerçekleştiremediği bir arzuydu sadece. Bir gün Varto'ya gidip içinde büyüdüğü halkın arasında mücadelesini yürütmeyi düşlediği zamanları anımsadı. Hüzünlü bir tebessüm yayıldı simasına. Sonra giderilmemiş hasretini bir ezgiyle yüreğinin zulasına gömdü.

Serê Kox'e nav Bingöl'ê mij dumane
Hevalê me te da mende
Heval heval hevale min...

Yüreği söylediği türkünün ritmindeydi. Ağzından son kelimeler döküldüğünde iri siyah gözleriyle tüm hayata bakar gibi bir bakış fırlattı çevresine. Dünya ayaklarının altındaydı. Bese ve Servin en sevdiği bir türküyü ona cevap verdi.

Venge yeno venge yeno
Ko serdo venge yeno

Kadın ezgisinin birleştirici gücünde türkü güzelliğinde bağlanmışlardı yaşama ait tüm güzelliklere ve insana. Böyle güzelleşmişlerdi böyle özgürleşmişlerdi. Şimdi aydınlanan benlikleri dillerindeki ezgilerle dalga dalga yayılıyordu uğruna öldükleri tüm coğrafyaya...

Meşe Gibi

Şehit Baran Arkadaş anısına

Özgürlüğe hasret kalan yürekler güzel umutlarıyla başkaldırmıştı. Kimisi türküleriyle , kimisi kalemiyle. Kimisi bedenini bedel vermişti ve toprağa akıttığı kanıyla baş kaldırmıştı. Kimiside dansıyla, sanatıyla haykırıyordu. Belki çok kahramanlar duymuştuk. Hepside dolu dizgin koşmuşlardı özgürlüğe. Adları bilincimize, yüreğimize aşkla yazılmıştır. Ve her biri ulaşılmaz bir efsanedir bizim için. Yer yüzü, kır çiçekleri gibi toprağına dağılan kahramanların varlığıyla güzelleşmiştir. Yanı başımızdan en uzak diyarlara kadar sımsıkı kucaklamışlardır dünyayı. Bunlardan biride Baran'dır. Onun yaşam aşkını şimdi en iyi bilenler dağlardır. Çünkü buna en çok dağlar tanık oldu. Onun özgürlük dansının son çığlığını dağlar zulasına gömdü. Birde onun gibi yaşam aşkıyla yüzünü güneşe dönenler bilir bu efsaneyi. O ismi gibi yani yağmur gibi özgürlük için dans etmiş , güzellik için oynamış ve son gülüşünü özgürlük için gülmüştü.

Birkaç sözcükle de olsa Baran'ı tanır mısınız? Yada çığlığını duydunuz mu? Bir damlası solan yüreğinize nisan yağmuru gibi yağdı mı? Bilemiyorum ama isterseniz gelin Baran'ı yağmurun tazeliğiyle, yağmurun duruluğıyla oynadığı oyunlarıyla, oyunlarındaki özgürlük dansıyla birlikte tanıyalım. Çünkü Baran'ı ve Baran'ın hasret olduğu özgürlüğün çığlıklarını en iyi oyunlarında ve dansında tanımak mümkün

olabilir. Baran'ı, özgürlüğü yaratma fırtınasında yağmur yapan aşkla oynadığı dansıydı.

Bakin şöyle başlıyordu Baran'ın özgürlük dansı ve şunu anlatıyordu:

Oyun aydınlıktan mahrum kalmış karanlık bir sahnede karanlığa esir düşmüş dünyayı anlatıyordu .Sahnede sadece karanlık vardı . O karanlık ki cevapsız kalan çığlıkların toplamıydı. Dünya karanlığa gömüldüğü için papatyalar, nergisler yeşermiyordu toprağında. .Özgürlüğün türküleri söylenmiyordu. Sevginin meyveleri yetişmiyordu. Ama sonra toprağında ,yüreğinin en sıcak ,özgürlüğe en hasret yerinde bir fidan yeşerecekti. Bu umudun fidanıydı. Gün be gün boy verip büyüyecek ve köklerini en kurak toprağa salacaktı umut fidanı. Büyüdükçe güçlenecek, güçlendikçe kurak toprağına yeniden hayat verecekti. İsyan umut fidanını büyüttükçe, karanlığın zincirlerini koparacaktı. Karanlığın perdesi halkın özgürlük çığlığıyla yırtılacaktı.

Baran böyle gelecekti sahneye. Omuzlarından ayaklarına kadar boydan boya olan yeşil elbisesini aydınlatan güneş telli saçları, bal gözlü bakışları ve sevdalı gülüşüyle sahnede yerini alacaktı.Bu ilk özgürlük dansıydı. Bu onun özgürlüğe susayan bedeninin ilk oyunuydu. Baran kendini oynuyordu. Ait olduğu toprakların insanlarını oynuyordu. Kendisiyle ve insanıyla ilk defa yürek yüreğe olduğunu hissediyordu Bu yüzden ömrünün en içten dansını yapıyordu.Baran ilk dansı ve ilk oyunuyla halkının, toprağının dili olmuştu. Birde çirkinliğe baş kaldıran nazlı yüreğinin dili olmuştu. Karanlığa tutsak edilen halkı için ilk isyan dansı onunda özgürlüğe susamış yüreğinin ilk isyan dansıydı.

Kölelikten tiksinen, özgürlüğü arzuluyan her yürek başka dillerde, başka seslerle varlığını duyurmak istiyordu. Kimisi silahla, kimisi isyan bayraklarıyla, kimisi direnişle, kimisi de

kalemiyle ve yüreğiyle özgürlüğün güzelliğini anlatmaya çalışıyordu.

Baran ise yüreğinin sesini dansı ve oyununla duyurmak istiyordu. Sevgisini, tutkusunu, özlemlerini, aşkını ve isyanını sadece dansıyla anlatıyordu. Onun dünyası dansıydı.

Durmadı Baran'ın özgürlük dansı. Yorulmak dinlenmek bilmedi. Uzun yıllar başka sahnelerde, başka rollerde ve başka seslerde aradığı özgürlüğü anlattı. Dilden dile dolaştı Baran'ın özgürlük dansı. Onun dansına tanık olanlar onunla coştı, onunla sevdi, onunla ağladı. Tıpkı ismi gibi, yağmur damlaların güzelliğiyle, sevgisiz kalan yüreklere yeniden hayat suyunu vermeyi başarmıştı Baran.

Peki özgürlük aşkıyla yanıp tutuşan Baran için sahnedeki dansı yeterli miydi?. Hele birde yüreğine özgürlük tohumlarını eken Başkan'ın ona fısıldadığı kutsal sözlerden sonra. "Sanatın en güzeli Kürdistan'ın tutkulu toprağında yapılır. En güzel oyun, en güzel özgürlük dansı, özgürlüğü en çok haykıran dağların asiliğinde olur"

Baran için kutsal bir anlam taşıyan bu sözler, dağların sahnesinde köklerinin ekili olduğu topraklar üzerinde savaşla dans etmek demektir. Yine özgürlük için dans edecekti, yine halkının sesiyle, kendi yüreğinin güzelliğiyle dans edecekti. Ve yine güzelliği yaratmak için özge canlarını adayan yüreklerin ölümsüzleşen tutkularıyla dans edecekti. Güzeli yaşamak ve güzelliği yaşatmak için yüreğinin son atışına kadar hep bu sahnede oynadı. Günlerce bedeninin acılarına inat aynı güzelliğiyle, aynı ışıklı bakışları ve aynı ay gülüşleriyle ölüme meydan okurcasına dans etti.

Yaşama olan sevdasını dansı ve sahnedeki oyunuyla anlatan Baran'ın dağlardaki son nefesine kadarda devam eden özgürlük dansını elbette bizden daha iyi Baran'ın kendisi anlatabilir. Baran'ın dilinden dinlemek bizi Baran'ın dünyasına yakınlaştıracak en iyi dil olsa gerek. Kendi güzelliğini, tutkularını en iyi ve en sade biçimiyle anlatan oyuncunun

kendisidir. Kendi dansının fgrlerini, kıvraklığını seçen dansçı, kendi yaşam figrlerinide en iyi anlatandır.

Haziran sıcaklığını yaşıyordu Metina.Saat sabahın drdyd. Güzel bir şafak vakti ve yine her zamanki gibi sabah keşfi için uyandım. Bu her sabah yaptığım en zevkli işti. Tabi bunu kendim için aldığım karardan dolayı da yapıyordum. Savaşta yeniyim. Tecrübe sorunlarım olmasına rağmen savaş sahasında komutanım. Benim için zor ama yapmam gereken önemli bir görev. Tecrübe sorunlarımdan dolayı kendimi geri çekmek yerine içine girip başarmayı tercih ettim. Yaşama gcl bir savaş komutanı olarak katılmak en büyük hedefim. İşte bunun için büyük bir çabayla kendimi savaş sahasında yetiştirmeye çalışıyorum. Araziye hakim olmak, düşman taktiğini zmek ve daha bir çok şey. Her sabah şafağın soğuğuna aldırmaksızın keşif yapma kararını da bunun için aldım. İşte o şafak vakti yine benim subaylık sıram olmasına rağmen büyük bir heyecanla drbnm kaptığım gibi nöbet yerine keşif için gitmiştim.

Yanımdaki manga komutanıyla düşmanın ilk geliş hattını kontrol etmeye çalışıyorduk. Alana yoğun saldırı olacağına ilişkin haberler almıştık. Bunun için oldukça duyarlı, dikkatli olmak gerekiyordu. Düşman bu yıl yeni yeni taktiklerle karşımıza çıkıyordu. Küçük gruplar halinde arazide gizleniyor ve şafakla noktalarımıza baskın yapıyordu. Birçok yerde denediği bu taktiğinden dolayı sabah keşiflerine oldukça önem veriyorduk. Tabii sürekli nokta değişimlerini de ihmal etmiyorduk.

Saat dört buçuk sularında karanlık yerini kızılaşan şafağa bırakıyordu. Keşfimizi daha iyi yapmak için bu zaman oldukça iyiydi. Bende, yanımdaki arkadaşla birlikte dürbünle bir bir her sırtı, vadiyi ve geçit hatlarını kontrol etmeye çalışıyorduk. Görünürde hiçbir şey yoktu. Ama yine de duyarlı olmak gerekiyordu. Tabii ormanın en gizli yerinde saklanan ve pusuda bekleyen kana susamışlardan habersizce.

Sabahın serinliği tenimi okşuyor. Vücutum da bir ürperti hissediyorum. Ürpertim soğuktan değildi. Bilemiyorum ama duygularım bir şeyler anlatmak istiyordu. Duygularımı dinlerken yavaş yavaş durgunlaştığımı hissediyorum. Az sonra gelen tehlikeden habersizce dalmıştım kendi çocukluk hayallerime. Özgürlük için oynadığım ilk dansımı anımsıyorum. Ve dansımı bir savaşı olarak oynama kararına ulaştığım iddialarımı düşünüyordum. Benim öylesine güzeldi ki hayallerim; hiç uyanmak istemezcesine dalıyor ve yeniden yaşıyor gibi düşünüyordum. Üst üste patlayan silah sesleriyle bir anda irkildim. Hayallerime bir anda silah sesleri ve barut kokusu karışmıştı. Silahımın emniyetini açıp, tam mevzilenirken dört bir taraftan gelen kurşun yağmuruyla bir anda bedenim kanlar içinde kalmıştı. Kan tüm bedenime yayılmış ve üstümde uçuşan mermilerin barut kokusuyla birleşimi adeta midemi bulandırıyor. Kendimi halsiz, yorgun hissediyordum. Gözlerim kararıyor, başım dönüyor ve canım yanıyor. Kendimi kaybetmemek için müthiş bir çaba harcıyordum. Karnımı delip geçen kurşun yarasını düşünecek zamanım yoktu. Çembere alınmış yoldaşlarımı kurtarmak için düşmanı oyalamamız gerekiyordu. Yanımda mevzilenip çatışan arkadaşı görüyor ve onu yalnız bırakmamam gerektiğini düşünüyorum. Ağrılardan kaskatı kesilmiş bedenime aldırmaksızın silahıma sarıldım ve birkaç el ateş ettim.

Artık özgürlük dansımı oynayamayacağımı hissediyor ve son oyunumu da kanlı bedenimle oynamak istiyorum. Attığım her bir kurşun sadece özgürlük diye haykırıyordu. Acımasızlığa öylece öfkeli kurşun sıkıyorum ki bedenimi zehirleyen kurşunun ağrısından habersizce kendimi kaybetmiş ve kurşun yağmuru altında baygın düşmüştüm.

Beyaz elbisemi süsleyen kan lekeleriyle durmaksızın dans ediyorum. Ben yalnızdım, bir silahım, bir de oyunum benimleydi sadece. Yavaş yavaş özgürlük dansından uzaklaştığımı hissediyorum. Eskisi gibi güzel dans edemiyor ve

“özgürlük” diye haykıramıyorum. “Hayır” diyordum kendi kendime

“Hayır, hayır! Özgürlük dansımdan almayın beni, özgürlük dansından mahrum bırakmayın beni.Dansetmek, dansetmek istiyorum”

Ama kimse sesimi duymuyor, bedenimi esir alan ölümcül ağrı beni dinlemiyor. Ve haykırıyorum bir anda, isyan edercesine“Hayır...Hayır...”

Bir anda uyanıp başucumda arkadaşları görünce korkunç bir kabus gördüğümü anlamış ve azda olsa sevinmişim. Kanlar içinde yatıyordum. Ama hala özgürlük dansım bitmemişti. Bedenim kurşun acısına tutsak olsa bile özgürlüğe sevdalı yüreğim hala dans ediyordu. En görkemli tutkularıyla, en güzel aşkıyla, umut ve hayallerle dans ediyordu. Yorgundum ama arkadaşların durumunu merak ettiğim için konuşmak istiyorum. Fısıldayan yorgun sesimle “Arkadaşların durumu nasıl” diye sorduğumu hatırlıyorum. Ve beni mutlu eden “Çatışma bitti, yoldaşların durumu iyi” haberini alıyorum. Bundan daha güzel bir haber olamazdı.

Bir grup arkadaşın benim için darbist yaptıklarını farkettilim. Şimdi yolculuğumuz darbistle başlayacaktı. Bedenime sımsıkı sarılan arkadaşlar beni darbistte yerleştirenken canımı yakmamak için ne kadar büyük bir çaba harcasalar da bedenimde ki yara öylesine ağır ki hiç hareket etmeden de her yerim ağrıyordu. Beni darbistte bağlayan erkek arkadaş düşmemem için beni sımsıkı bağlarken espri yapmadan edemiyordum.

“Heval ben hestir değılim ki, neden beni öyle sıkı bağlıyorsun”

Öyle bir halde espri yaptığıma şaşırın arkadaşlar kakkahayla gülmeye başladı.Yaram ağırdı, bunu biliyordum. Fakat kendimi zor ve acımasız koşullara teslim etmek istemiyorum. Yaşamın zorluklarına teslim olmak, benim için yaşama saygısızlık anlamına geliyordu. Benim için herşeye rağmen yaşamı sevmek önemliydi. Çünkü yaşamı sevdikçe güzelleşeceğime inancım

sonsuzdu. Yaşam dansımı kan gölgelemiş olsa bile yaşamı çok, ama çok seviyorum. Yüreğimdaki umudu kırmayan güç de, yine bu tutkularımdı.

Darbestle daha güvenli bir yere gitmek için yola koyulmuştuk. Beni taşıyan arkadaşların yanaklarından süzülen sıcak terleri görünce korkunç bir vicdan azabı duyuyordum. Benim için böylesine zorlu, zahmetli bir yola katlanmaları ve ona rağmen yüzlerinden eksilmeyen gülümsemeler beni oldukça etkiliyor. Yorgunluklarını hissettirmeksizin darbeste yüklendiklerini görünce, yoldaşlığın değerini şimdi daha iyi anlıyorum, ve onları seviyorum.

Haziranın sıcak, yakıcı güneşinden korunmak için serin bir ağaç gölgesine sığınmıştık. Kolumdaki serumla uzanırken bir dakika bile baş ucumdan ayrılmayan yoldaşlarımı görüyorum. Meraklı, heyecanlı ve de sevgi dolu bakışlarıyla beni izliyorlardı. Gülümseyişleri, heyecanlı bakışları bana güç ve moral veriyordu. Ama gözden kaçmıyor, bir şey daha vardı. Gülümseyen gözlerinin ardında bir korku gizleniyordu. “Neden” diye sormak için gözlerimi bakışlarından alamıyorum. Bu korkunun anlamı ne olabilirdi? Tabi neden olabilirdi ki! Karnımı delen yaranın ağırlığı onları epey korkutmuştu. Bu yarayla kimsenin bir saatten fazla yaşama şansı yoktu. Ve yoldaşlarım hala bu acıya nasıl dayandığının hayreti içindeydiler. Bir çok yaralı yoldaşa bende, onlarda tanık olmuştuk. Ama böylesi bir yarayı ne onlar nede ben görmüştüm. Fazla yaşam umudu vermeyen bir yaram olduğunu bende biliyordum. Yoldaşlarımın gülümseyen bakışlarının ardındaki korkunun da bundan olduğunu biliyorum. Ama her şeye rağmen umudumu yitirmek istemiyorum. Çünkü bu benim ölüme meydan okuyan en güçlü dansım olacaktı.. Son nefesime kadarda bu görkemli dansımla ölüme meydan okuyacağım. Yemin ettim çocukluk hayallerime, sonumun ölüme yenilgi olacağını bilsem bile direnişimden vazgeçmek istemiyorum. Özgürlük dansımın son oyununu bütün gücümle, bütün

güzelliğimle oynamak istiyorum. Bu benim için kazanmak anlamını taşıyordu.Yaşam tutkumu ve sönmeyen umudumu yoldaşlarımda görsün, onlarda tanık olsun istiyordum. Ve her şeyimle, ama her şeyimle bunu anlatmak istedim onlara. Yaşamı seviyorum. Son nefesime kadarda umutluyum.

Doktor ve tedavi imkanları yoktu. Uzak bir yerden doktor çağrılana kadar bende, baş ucumda bekleyen yoldaşlarımda perişan perişan bekliyorduk. Yaram her gün biraz daha kötüleşiyor ve ağrılar artık çekilmez oluyordu. Canım öylesine yanıyordu ki bağırarak, çocuklar gibi hüngür hüngür ağlamak istiyordum. Ama baş ucumda bekleyen yoldaşlarımda çaresizliğine daha büyük bir acı katmak ve onları daha da perişan etmek istemiyordum. Bir damla göz yaşına bile izin vermeksizin yoldaşlarıma güler yüzlü, mutlu bakışlarıyla görünmeye çalışıyorum.

Doktor Ferzende Metina'ya gelinceye kadar üç gün geçmişti. Tedavisiz acıyla kıvrandığım üç gün bile beni ölüme yenik düşürmemişti. Ama yaram eskisinden daha da kötüleşmişti. İlk müdahale ameliyatla yapılmıştı. Ameliyatta bedenim uyuşturucunun etkisinde olsa bile her şeyi görüyor ve anlıyordum. Belki de hislerimdi bana her şeyi gösterip anlatan. Doktor elinin uzandığı yaramı hissediyordum. Kurşun bağırsaklarımda bir bölümünü parçalamış ve midemi delmişti. Doktorun “Kurtulacak, kurtulacak”sesini duysam bile umutsuz bakışlarını hissediyordum. Yaram ağır ve dağ koşullarındaki imkanlarla tedavi edilmesi mümkün değildi. Doktorların seslerini işitiyorum.

“Onu acilen bir hastaneye sevk etmek gerekiyor. Burada tedavi etmek mümkün değil.” Bunun imkansızlığını düşünüyorum kendi kendime. Yaşadığımız zor koşullar, güvenlik, malzeme ve yönetim sorunlarımız had safhada bu dönemde. Beni gizliden Güney'deki bir hastaneye ulaştırmaları mümkün değil. Yetiştirmeyi başarsalar bile savaşta olduğumuzu unutmak mümkün değil. Ya KDP'nin eline esir

düŖecek, yada katledilecektim. İŖte tüm bu engellerin korkusu yavaş yavaş hastane fikrini ortadan kaldırıyor. Tek bir çözüm kalmıŖtı. Elimizdeki imkanlarla tedavi yapılacaktı. Doktorların tükenmeyen çareleri ve benimde yaraya yenilmeyen direncim gerekiyordu. Doktorlarla benim yaŖama dönüşüm böyle baŖlayacaktı.

Ölüm ve yaŖam. Bu duyguların karmaŖıklığında yaŖama dönük umutlarımı bırakmak istemiyorum. Kimi zaman ölüm duygusuna da kapılıyordum. Bu ölümlle mücadele etmekten yorulan yüreğimin sesini duyduğum anlar oluyordu. Ama sımsıkı tutduğum yaŖam tutkularım beni ölüm duygusuna yenik düşürmüyordu. Savaş gerçekliğini düşünüyordum, kimi zaman. Bedenime yediğim ilk kurŖun bana savaŖı en çıplak gerçekliğiyle bir kez daha göstermiŖti. Savaş acımasız ve zordu. Ama özgürlük tutkularını kıracak kadar da cesur değildi. Savaşın acımasız gerçekliğinde kendini yaratmak önemliydi.

“ Ya gerçeğin kanunlarında yaratırsın kendini, ya da hapsedilmiş sınırlarında yaŖarsın ihaneti.”

Ve gerçek diyorum yeniden. Nedir gerçek? Gereklilik mi? Görmek istediklerim mi, yoksa gördüklerim mi? Yoksa yaŖadıklarım mı gerçek?

Düşüncelerimin sınırlarını zorlayarak, istemlerim ve yaŖadıklarım arasındaki bağı doğru kavrayarak gerçeğe ulaŖacaęımı düşünüyorum. Ve peŖine takılıp anlamak istediğim bu gerçeklikle ansızın hayallerime dalıyorum. Bedenimdeki korkunç acıyı hissetmeksizin.

Çocukluğumu anımsıyorum nedense. YaŖam gerçekliğini ilk olarak anlamak istediğim o günler aklıma geliyor bir bir. Ve o an yeniden yaŖadığımı sandığım anılarımı hatırlıyorum bir kez daha. YaŖamı Kars'ta tanımiŖtim. Zozanlık arazide koŖuşturduğum günleri, yudumlarken bedenimi donduran soğuk suları, kardeŖimle kavgalarımı, annemin tandır ekmeğini ve kardan çay demleyiŖini hala dünmüş gibi hatırlıyorum. Çocukluğumu terk edip, genç kızlık çağına geldiğimde, köyden

çıkıp uzak diyarlara gittiğimizde, kopmak istemediğim tüm güzellikleri ardımda bırakmıştım. Doğduğum Kürdistan toprağını, yorulmaksızın koştuğum zozanları, küçük su dereciklerini, coşkuyla oynadığım kuzuları ve çocukluk arkadaşlarımı bırakırken tıpkı genç kızlık çağıyla çocukluk oyunlarımın veda eden sessiz ağlayışım gibi ağlamıştım. Çocukluk oyunlarım gibi, yaşadığım tüm güzelliklerde yaşanmamış gibi arkamda kalmıştı. Fakat çocukluğumu ve köyümü bir anda terk ederken, sadece bir şeyi terk etmeyecektim. Kars'taki oyunlarım ve hayallerime asla ihanet etmeyecektim. Yüreğimin bir köşesine sınımsız gizleyecektim. Tüm çirkinliklerden, tüm sahteliklerden uzak tutacaktım. Çünkü anlamı ve değeri büyüktü oyunlarımın ve çocukluğumun hayalleriyle büyüyecektim. Yaşamı yine o hayallerle sevecek ve tutkularım onlarla büyüyecekti. Ve oyunlarım... Evet, büyüsem bile çocukluk oyunlarımı yine oynayacaktım. Çocukluk hayallerimin güzelliğiyle daha da büyüyecektim oyunlarımı. Ve artık zozanlardaki evcilik oyunlarımın yerine özgürlüğün oyununa başlamıştım. Evet, oyunlarım da benim gibi büyümüş ve yücelmişti.

Köyümden kaçtığım ve soğuk kış gecelerinden kaçarcasına sığındığım İstanbul yıllarımı hatırlamamak mümkün müydü? Üniversite yıllarım bile bu memleketin ürünüydü. Her zaman 'Bu şehir yutacak, boğacak beni' desem bile yıllarca yaşadım ve yaşamak zorunda kaldım. Aslında güzeldi İstanbul. Sevdiğim, beni çeken yanları da vardı. Denizi, doğası, tarihi güzellikleri bana her zaman gizemli bir dünya gibi geliyordu. İşte İstanbul'u böyle seviyorum. Beni böyle çekiyor İstanbul. Ama yüreğimdeki korkuyu da bir türlü kıramıyordu bu güzellikler şehri. Toprağına ilk adımımı attığım anda korkunç bir korku kaplamıştı yüreğimi. Uzun yıllarımı hep bu korkuyla geçirmiştim. İnsanları bataklığa sürükler gibi kirlüten İstanbul'un beni de, özgürlüğe susamış yüreğimi de kirliteceğinden korkuyordum. Her zaman kirlendi insanlar

İstanbul'da. Anne, baba, kardeş, dost sevgisini bile unuttu kimisi. Bazıları da güzel yaşam yerine sıkıca ucuz, sahte yaşama taptı, kendini, benliğini de, güzelliklerini de yitirdi. Güzel duygularını bile yaşamayı unuttu insanlar. İşte benim de korkumun nedeni burada saklıydı, ucuz yaşamın beni kirletmesinden, yutmasından korkuyordum. Ben, güzelliklerimi yitirmek istemiyor ve çirkinlikten kaçmak istiyordum sadece.

Bir kadın olarak yoğun çelişkilerim ve arayışlarım oldu İstanbul'da. Yaşam gerçekliğini, güzelliğini her zaman anlamak istedim. Sevgi nedir? Aşk nedir? Tutku nedir? Bunları bilmek, öğrenmek istedim sürekli. Hatta sevgiyi, aşkı aradım bu şehirde. Yaşamı tanımlamaya çalışırken, ararken gerçek sevgiyi, çözümsüzlüklerim derinleşti ve güzellik diye çirkinliğin yanlış dallarına tutundum kimi zaman; güzellikleri tanımayan diğer insanlar gibi. Gerçek sevgi diye sarıldım ucuz yaşama, basit duygulara. İnsanların tüm güzelliklerini yitirdiklerini, duygularının çirkinleştiğini biliyordum. Ama sevginin çirkinleşebileceğine tanık olmadım. Sonra onu da gördüm: ucuz duygular. Basit tutkularla sevginin de kirletildiğini gördüm bu şehirde. Sevgi bile basit çıkarlara alet olmaktan kendini kurtaramamıştı. O zaman anladım ki sevgi de, aşk da aranmamalı bu şehirde. Kirletilmiş yaşamda sevgi mi aranırdı. İşte, bu basitliklere tanık oldum İstanbul'da.

Beni yutmak isteyen gerçeklikle, yüreğimdaki çocukluk hayallerim bu şehirde kavga etmeyi öğrendi. Beni yutmak, diğer insanlar gibi beni de tutsak etmek isteyen yaşama yüreğimdaki çocuk sesi her zaman "Yaşam güzel olmalı, oyunların, hayallerin gibi sen de güzel olmalısın" diye haykırdı. Ürküyordu basit yaşam bana dokunmaktan. İçimdeki çocuk çığlığını duyunca ürküyordu, korkuyordu benden. Ucuz yaşam, beni yıllarca yutmayı başaramadı. Basit yaşamı arzulayan duygularıma, yüreğimdaki çocuk sesi meydan okuyordu. O ses ki; bana ışığa ulaşmak için, iki yüzlülüklerden, aldatan gerçekliklerden, özgürlüğü engelleyen geriliklerden ve basit,

sıradan olmaktan nefret etmeyi, hatta tiksinmeyi öğretti. Çünkü güzelliği, sevgiyi, tutkuları hep kirletilmemiş o ses anlattı bana. Güzel olmayı, sevgi için güzel oynamayı ve paylaşmayı... Evet, paylaşmayı bile ondan öğrendim.

Yaşamın güzelliğini ararken, içimdeki güzellikleri anlatacak güzel oyunları da aradım. Yaşama olan tutkularımı anlatabileceğim en güzel yolun sanatla, yani kirletilmeyen duyguların oyunları ile olabileceğine karar verdim. İşte bundandır ki, sanat benim için başka bir anlam taşıyordu. Gerçeği, güzellikleri tiyatrodaki oyunlarım ile, dansımın figürleriyle aradım. Sevgiyi böyle anlamlandırdım, anlattım. Oyunlarımı ancak sevgiyi bilenler, güzellikleri arayanlar anlayacaktı. Çünkü ben, özgürlüğümü artık dansımla, oyunlarım ile anlatıyordum. Özgürce dans ederken sahnede, sesimi insanlara duyurdukça, hep yüreğimi müthiş bir coşku, heyecan, mutluluk kaplıyordu. Artık, özgürlük mücadelesine katılacak kadar güçlendiğimi hissediyordum. Artık dans ettiğim tiyatro sahnesi bana dar geliyordu. Gittikçe kendimi boğulacak gibi hissediyordum. Sahne duvarları kelepçe gibi beni tutsak etmişti. Oysa özgürlük tutkum büyüdükçe, özgürlük oyunlarımda büyüyordu. Bir sahneye sığar mıydı özgürlüğün dansı? Özgürlük dansı daha büyük, daha güzel yerlerde olmalıydı. Özgürlük dansını en iyi oynayacağım yer çocukluk oyunlarıma kucak açmış benim diyarlarımda olabilirdi. Kürdistan'da, o ,çocukluğumun yaşandığı topraklarda özgürlüğün dansı daha görkemli olacaktı. Artık oyunlarımı hapsettiğim dar tiyatro sahnesinden kurtulmanın, daha güzel ve özgürlüğe daha çok susamış diyarlara gitmenin zamanı gelmişti. Evet, bu kez büyümüş ve özgürlüğün dansıyla kendi toprağıma, Kürdistan'a dönecektim.

Yıllar sonra kendi toprağına dönerken, daha önce uzaktan duyduğum isyan çığığını daha iyi duymuş ve ilk defa kendimi yakınında hissetmiştim. Ama benim memleketim, çocukluğumda bıraktığım gibi değildi. Kan

kokuyordu, barut kokuyordu. Her taraf karanlıktı. Evet, karanlığa tutsak edilmişti benim toprağım. Tıpkı çocukluğumdaki gibi tüylerimi diken diken ediyordu karanlık.

Ama bir ışık vardı, tüm güzelliğiyle karanlığa meyden okurcasına parlıyordu. Işığın gücüne inanırım. Çünkü, karanlığa meydan okuyan ışığın kutsal olduğunu bilirim. Bu ışığın beni yeniden var edeceğini, özgürlüğün kucağına sürükleyeceğini biliyor ve ardı sıra kutsal ışığa uzanıyordum. Evet, hasret olduğum yaşamı ilk kez bu ışığın gücüyle öğreniyor ve varmak için durmadan koşuyorum. Halkımı yeniden var eden bu ışık, Önderlikti. Ve tıpkı halkım gibi beni de var edecekti. Onunla tanışmam kendimle ve yitirdiğim güzelliklerle yeniden tanışmam anlamına geliyordu. Çıkarısız yaşamı, kirletilmemiş sevgiyi, hesapsız dostluğu ve yaşamın bilmediğim daha başka güzelliklerini onun ışık gücüyle yeni yeni öğrenmiştim. Ona yakınlaştıkça güzelleştiğimi, onun güzel yaşam ilkelerine sarıldıkça özgürleştiğimi hissediyordum. Ve artık kutsal ışığın bir parçası olmaya ve buna layık güzellikleri kendim de yaratmaya karar verdim. Çünkü özgürlüğü haykıran ışığın, bir parçası olmak için her şeyden önce güzel olmayı bilmek ve özgürlük için savaşmaya hazır olmak gerekiyordu. Özgürlüğe olan tutkularım buna çoktan hazırды.

Oyun arkadaşım Sarya'yla birlikte Önderlik'le yaptığımız diyaloglarımızı anımsıyorum. “En güzel oyunlar ülkede oynanılır. En görkemli danslar özgürlüğe susamış dağlarda yapılır.”

Önderliğin sanat üzerine olan bu görüşleri benim can dostum Sarya içinde yeni bir dönüm noktası olmuştu. Ve diyalogtan hemen sonra Sarya'yla verdiğimiz sözü hiç unutmuyum. “Evet en güzel sanat Kürdistanda, özgürlüğe susayan dağlarda yapılır. Özgürlüğe koşan iki can yürek artık özgürlüğün en görkemli dansını dağlarda oynayacağız, silahımızla omuz omuza savaşarak hatta kan damlalarıyla toprağı süsleyerek,

bedel vererek oynayacağız oyunlarımızı. Sen ve ben, özgürlüğe tutkulu Sarya ve Baran.”

Oyun arkadaşım ve can yoldaşım Sarya’yla böyle söz verdik bir birimize. Ve Önderlikle son konuştuğumda ulaştığım kararlılık düzeyinin anlamlı sözünü vermiştim. “Bir sanat yapacaksam, önce keskin ve acımasız yaşamı tanıyacağım ve bu yaşam karşısında güç olmayı öğreneceğim. İşte sanatı böyle yapacağım dağlarda.” Susamışlığında yandığım ülkemde, bahar kokan toprağıma böyle bir iddiayla adım atmıştım.

‘96’da ülkeye geldiğim günleri hatırlıyorum. Yabancılıklarım, amatörüklerim ne kadar fazlaydı. Yaşam gerçekliğimizden, kültürümüzden, halk özünden ne kadarda uzakmışız. Uzak diyarlar nasılda koparmıştı bizi özümüzden. Her şeye yeniden, sıfır noktasından başlamaya karar vermiştim. Her şeyi ama her şeyi dağlarda öğrenecektim. Yoldaşlarıma da böyle söz vermiştim. “Ülkede yaşamayı, dağlarda yürümeyi, savaşmayı ve sanatı gerçeğin dili ile öğrenip zorun içinde başaracağım.”

Dağlarda yaşam zor ve başarıda büyük bir çaba gerektiriyordu. Savaş öylesine acımasızdı ki kanunlarına uymadığım, güçlenmediğim an, seni ezip geçerde. Ya güçlü olup savaşın acımasızlığında sınırsız başarıyı yaratacaksın yada zayıflığa teslim olup yenilgiye boyun eğeceksin. Seçenekler bireyindi. Kolay olan yol, yenilgi ve basitliğin yoluydu. Başarının yolu ise zor ve korkunç bir sevgi gücünü, aşk gücünü, tutkuyu gerektiriyordu. Sevgi ve aşk gücümün yüceliğine hep inandım ve basit yenilgi yolunu seçecek kadar küçük ve korkak değildim. Sevgime inandığım gibi cesaret gücüme de inanıyor ve bunu yaratacak iddiama çabama da güveniyordum.

Dağlardaki oyunuma bu iddiayla başladım.

Başarmaya kilitlenmeyen, sıfır noktasında başarıları yaratma gücüne inanmayan insanlarda gördüm dağlarda. Kimisi “Kadın ne anlar savaştan” diyordu. Kimisi de “Yeni olanlar savaştan anlamaz, ana kuzularıdır. Dağ tecrübesi, savaş tecrübesi için

yıllar gerekiyor. Yıllarca dağda kalmayan komutan olamaz, başarıyı yaratamaz” diyordu. Evet bunlar aynı zamanda yaşama sevdalı yüreğin savaş tecrübesi olmasa, dağlarda yıllarca kalmasa, en büyük başarıları yaratamayacağına ve komutanlık görevini yapamayacağına inanan insanlardı.

Ülkeye gelir gelmez komutan olmuştum. İddiamı, yüreğimdiki tutkuyu bilmeyenlerin hep “Tecrübesi yok nasıl komutan oluyor, başaramaz, kaybedecek” önyargılarıyla karşılaştım. Tabii bunların Önderlik çizgisini, tutkuyu, aşkı bilmeyenlerin basit kuruntuları olduğunu biliyor ve başarı iddiamdan taviz vermiyordum. Karşıma çıkan bu ilk ön yargılar beni ürkütmek, geri çekmek yerine aksine başarıma hırsımı, iddiamı daha da geliştirdi.

Ben yapamam, benim tecrübem yok. En iyisi yenilgiye teslim olayım gibi basitliği asla kendime layık görmedim. Çünkü bunun Önderliğin bana verdiği güvene hakaret, saygısızlık olacağını biliyordum. Ve böylesi geriliklerle karşılaştığım her an Önderliğin sözlerini anımsıyor ve yenilmez gücü kendimde yaratıyordum.

“Bizim içimizde de kurtlar ver. Beni anlamamış, başarı gerçekliğini çözemeyen, ucuz kaprisler ve boş lafazanlıklarla yaşayan kurtlardır. Tabii benim başarı yolumu seçen, azimle mücadele edenlere karşı da dişlerini gıcırdatırlar. Böylesi kurtlar karşınıza çok çıkacak. Korkmak yerine onlarla mücadele edeceksiniz. Bunun için de başarı yoluna ihanet etmeyecek kadar sevgi gücünü kendinizde yaratacaksınız.”

Yenilmedim onlara. Aksine başarı gücümle meydan okudum onların basit geriliklerine. Partinin beni layık gördüğü göreve bunun için dört elle sarıldım. Savaş tecrübem yoksa yıllarca dağda kalmak yerine büyük bir çabayla en kısa sürede bunu kendimde yaratma sözünü verdim. Pratik tecrübe ve komutanlıkta yetkinleşmem zayıfsa yaşamın zorlukları içine girerek, anı anına uygulayarak bunu yaratacağım diyordum kendi kendime. Basit ön yargılara karşı güçlü bir savaş

komutanı, güçlü bir yoldaş ve başarıyı yaratan bir insan olmak için amansızca mücadele ettim. Çünkü hedefim, başarmaktı. Ve dağlardaki en görkemli oyunumu da güçlü bir savaş komutanı olarak oynamaya kararlıyım. Çünkü ben Önderliğin özgürlük çizgisinden sapmayan bir yoldaş olmaya söz vermişim.

Şu an Önderlikten çok uzaktayım. Özlemini öylesine çok yaşıyorum ki, anlatmak bile bana zor geliyor. Dört duvara kapatılmış ve zincirlere vurulmuş olsa bile onu bir gün göreceğim umudunu asla kendimde kırmak istemiyorum. Ben dağlarda kanlı bedenimle yatıyorum. Ve Önderlik benden çok uzaklarda birkaç metre karelik betona tutsak. Tanrım! nasıl da acı veriyor bu bana. Canımı nasıl yakıyor bu özlem. Kurşun yarasını bile hissetmiyorum, özlemin işkence gibi olan acısından. Sesimi işitmese bile, haykırışlarımı duymasa bile yaralı yüreğimle sessizce fısıldıyorum, hasret olduğum İmralı'daki yüreğe.

Seni seviyorum Başkanım, seviyor ve özlüyorum.

Bir hafta sonra 29 Haziran'da Önderliğin mahkemesi olacak. Acaba karar ne olacak? İdam olsa, evet idam olsa ben ne yaparım. Tanrım! bunları hayal bile etmek istemiyorum. Yüreğime sessizce hayır hayır bu olmamalı, bu olmamalı diye fısıldarken, ansızın artan ağrılarımınla hayal dünyamdan uyanıp kendime geliyorum. Yine başucumdan ayrılmayan yoldaşlarım, gülümseyen, korku ve umut karışımı bakışlarıyla beni izliyorlar. Dr. Rubar, Dr. Orhan, Berfin, Tolhıldan, Reha her birisi de ne kadar perişan ve benden daha yorgun, bitkin görünüyorlar. Gülümsüyorum sadece onlara. Az önce bana güç veren hayallerimden habersiz olsalar bile onlara güçlü bakışlarımla gülümsemeye çalışıyorum. Doktorların yeni bir tartışmasına tanık oluyorum. Ve kendim için değil onlar için üzülüyorum. "Baran'ın durumu iyi gitmiyor. Başka bir çözüm bulmalıyız. Kahretsin heval, bir hastaneye yetiştirebilsek kurtulacak. Ama çaresizliğe tutsak olmuşuz. İlk ameliyatını üç gün önce yaptık ama hiçbir faydası olmadı. Onu kaderin eline bırakamayız. Tüm

olanaklarımızla başka yöntemler denemeliyiz. En iyisi ikinci bir ameliyata almak. Başka da çaremiz yok zaten.”

Beni kurtarmak için nasılda ter döküyorlar. Çaresizlik nasılda perişan etmiş onları. Onları düşünmeden edemiyorum.

İkinci ameliyatım için hazırlıklar yapıldı. Kan ihtiyacım vardı. Kan grubuma uyan bir arkadaşın kan vermesi gerekiyordu. Berfin arkadaşla kan gruplarımız aynı. Yani A Rh pozitif. Israrla “Baran arkadaşına ben kan vereceğim” diyordu. Gülmeden edemiyordum. Öylesine zayıf, öylesine sıska ki bedeni, bana kan verecek hali mi var? Berfin’e espri yaparken gülümsüyorum. “Heval Berfin, bana kan vermeye kalkışırsan belki ben iyileşirim ama bu kez sen benim yerime ölüm döşeğinde yatarsın.”

Ama o hala “Bak! ben güçlüyüm sana kan verebilirim” diyen bakışlarıyla beni izliyor. Sonra doktor arkadaşla kanlarımız uyuyor. Doktor “Ben Berfin gibi zayıf değilim, sıhhatim de yerinde” diyor ve kan vermek için iğneyi bedenine takıyordu. Hayret nasıl da beni etkiliyor, böylesi fedakar yaklaşımlar. Vicdan azabı duyuyorum, kimi zaman üzülüyorum. Değer verdiğim bir yaklaşım ama üzülmeden de edemiyorum.

İkinci ameliyatım da bitmişti. Ama durumum iyiye değil, kötüye gidiyordu. Midem sürekli öz su salgılıyor ve dikişlerin kapanmasını engelliyordu. Ameliyat yan etkilerini göstermeye başlamıştı. Benden çok doktorlar hayretler içinde kalmıştı. Makinasız, malzemesiz yapıldığı için bedenimdeki ters etkileri de anlayamıyorlardı. Ve onların çırpınışlarını görünce öylesine kahroluyordum ki, kendimden çok onlar için önemsemeye başlıyorum biran önce iyileşmeyi. Doktorlar için bir hastayı kurtaramamanın ne anlama geldiğini iyi biliyordum.

Sürekli su ihtiyacı duyuyordum. Öylesine susuyordum ki bazen Metina çeşmelerinde kana kana su içmeyi hayal ediyordum. Ama yaramdan dolayı arkadaşlar suyu bana yasaklamıştı. Bu yasaklamanın benim için önemini bildiğim için arkadaşları fazla zorlamıyordum. Her defasında ağzımı

çalkalayıp yeniden dökmekle yetiniyordum. Ağzımı çalkalamak için bana su veren doktor her defasında uyarı yapmayı ihmal etmiyordu.

“Bak Baran sakın suyu yutma, olur mu?”

“Yok doktor arkadaş hiç yutar mıyım!” diye her seferinde gülümseyerek cevap veriyordum.

Bir defasında yine ağzımı çalkalamak için su verdiklerinde sadece bir damla suyu yutmuştum ve çocuksu bir espriyle bunu arkadaşlara itiraf ettim. “Biliyor musunuz, sizden habersiz bir damla su içtim”

Hepsi kakhahayla gülmüşlerdi. Tabii kendimde gülmeden edemedim. Bu espriden sonra onlara söylediğim umut dolu sözlerimi hala hatırlıyorum.

“İyileşince buradaki grupla Kani Reş çeşmesine gideceğiz. Orda size güzel bir çay yapacağım. Sizlerle bu günlerin susuzluğuna bedel kana kana içeceğim Kani Reş’in suyunu.” Kani Reş’i hatırlıyorum şimdi. Metina’nın en güzel, en coşkulu ve gürül, gürül akan pınarıydı. Her yolum düştüğünde bir avuç suyundan içmeden geçmiyordum. O suyu yudumlarırken yeniden doğmuş gibi oluyordum. Berrak suyu bana çocukluğumda gördüğüm zozan sularını hatırlatıyordu. Belki de Kani Reş’i bu denli sevmemin de nedeni buydu. Seviyordum suyu. Toprak gibi, yaşam gibi ona da tapıyordum.

Yaralanmamın üzerinden birkaç gün geçmişti. İkinci ameliyatımı da olmuştu. Ve ilk defa o zaman şehadet üzerine düşünmek istiyordum. Hep yaşam ve ölüm arasındaki gerçekliği anlamaya çalışıyordum. “Şahadet nasıl bir duygu acaba?” sorardım kendi kendime. Acaba o an mı yaklaşıyordu? Ondan mı böylesi şahadet düşünceleri kafamı kurcalıyor? Bilemiyorum ama yaşamadığım o duyguyu, o anı yaşamadan önce anlamak istiyordum. İlk defa o zaman şehitlik üzerine arkadaşlarla tartışma gereği görüyorum. “Şahadet nasıl bir şey acaba?” diye soruyorum.

Yanımda ki arkadaş sessiz.Sesimi duymamış mıydı? Yoksa beni etkilemekten mi korkuyordu? Gözlerini benden kaçırdığını fark ediyorum. O zaman gerçekten ona mı yaklaşıyorum diye sordum kendime. Yaklaşıyor, evet o an yaklaşıyor. Ama ürkütmüyor beni ölüm, ürkütmüyor Çünkü boş yere ölmediğimi biliyorum. Büyük amacım için büyük ölüyorum ve şehitliğin kutsal mertebesine ulaşmayı hangi militan istemezdi ki! Ve sonra arkadaşların sesimi duymalarını istercesine titrek sesimle konuştum.

“Şahadet güzel şey. Fakat yanlış bir zamanda şehit düşeceğim galiba.”

Herkes yine sessiz ve anlıyorum. Evet anlıyorum ölüm anı yaklaşıyor, hissediyorum bunu gölgesine sığındığım ve büyük dallarını yanlara sarkıtmış meşe ağacına bakıyorum. Ne kadar güzel! Ne kadar muhteşem bir ağaç! Evet çok güçlü meşe ağacı. Yılları çürütmüş ve yaşlanmış. Kim bilir insanoğlu gibi neler yaşadı, yaşamın hangi acımasız oyununa tanık olmuş, hangi zorluklarla göğüs göğüse mücadele etmiş. Ama hala dimdik ayakta. Hiçbir zorluğa boyun eğmeden özgürce sarkmış dallarını ve kökleriyle sımsıkı tutunmuş toprağa. “Ne kadar güçlü, ne kadar güzel” diyorum kendi kendime. Keşke bende onun kadar güçlü ola bilsem. Tüm zorluklara yenilmeyecek kadar güçlü köklerim olsa! Dört bir yana özgürce savuracak uzun, büyük dallarım olsa! Ve boydan boya uzansam gök yüzüne, haykırsam göğün sonsuz maviliğine “ey özgürlük” diye. Dokunmak istedim nedense, dokunmak ve hissetmek. Uzandım ansızın meşenin kocaman gövdesine. Canımı yakan acıyı dinlemeden, yanımdaki Tolhıldan arkadaş şaşkın şaşkın bakıyor.Ne yapmak istediğimi bilmeden bakıyor. Sonra benim için endişelenmiş olmalı ki “Heval Baran ne yapacaksın” diye soruyor.

“Bana yardım edebilir misin heval Tolhıldan?”

“Tabi, tabi yardım ederim ama ama..”

“Bir şey olmaz bana heval. Fazla hareket etmeyeceğim ama şu meşe ağacına tutunmak istiyorum.”

Kalkmam için yardım eden Tolhıldan endişeli gözlerle bir bana bir meşe ağacına bakıyordu. Ayaklarım titriyor başım dönüyordu. Tolhıldan arkadaş ayakta duramadığımı görünce “Heval Baran istersen oturalım biraz daha iyileş. Sonra meşe ağacına dokunursun.” Ama artık kendimi düşünmek istemiyordum. Zaten her şeyin sonu gelecekti. O an meşeye dokunmak benim en büyük arzum olmuştu. Ölümüne giderken bu masum arzuyu yerine getirmek çok mu zordu? “Ben iyiyim heval. Beni sadece ağacın gövdesine ulaştır yeter.”

Titrek ayaklarla meşeye vardığımda önce kocaman gövdesine baktım. Sonra göğe uzanan boyuna gözlerimi çevirdim. Ama zirvesini görmek mümkün değildi. O kocaman ve ben küçüktüm. O çok güçlü, dimdik toprağı sarmış, bense zar zor ayakta duruyorum. Dokundum parmaklarımla, gücünden güç almak istercesine. “Belki gücünü benimle paylaşır, eriyen bedenime merhametli yüreğiyle güç verir” diye düşündüm kendimce. Ve dolaştırdım ellerimi desenli, büyük kabuklu gövdesinde. Sonra ana kucağına sığınır gibi sarıldım sımsıkı, meşenin gövdesine.

Sarya’yla oynadığım danslarımı hatırladım. O an tıpkı onunla dans edercesine dans etmek istedim, uzun boylu meşeyle. Sarya’ya sarılır gibi sarıldım ona, sımsıkı, tutkulu yüreğimle, özlem dolu kanlı bedenimle. Gerçek oyunculuğumun tüm doğallığıyla sarılıyordum. Omuzlarımdan sarkan sarı saçlarımı rüzgarın esintisine bırakmış ve başımı göğe yükseltmişim. Gökyüzünün kudretinden, yaşlı meşenin tecrübesinden güç almayı arzularcasına bakıyor, hissediyor ve seviyordum. Ve sesleniyorum önce meşeye, sonra yoldaşlarıma.

“Yakışıyor mu bu duruş bana? Kökleri ne kadar toprağın derinliklerindedir? Boyu ne kadar yüksek! göğe uzanmış. Aslında böyle ölmek isterim. Son oyunumu öyle oynamak isterim”

Ve uzun uzun dolandım meşenin etrafında. Son oyunumu böyle oynadım, zamandan habersizce. Islak gözleriyle beni izleyen Tolhıldan'a dönüp "Daha çok yaşayacağım, bu meşe ağacı gibi" dedim.

Ve o ıslak gözlerini gizlemek istercesine yüzünü çevirip uzak diyarları izledi uzun uzun. "Ben daha çok yaşayacağım" diyorum yeniden ıslak gözlerini gizleyen Tolhıldan yoldaşa.

Çiçekler solar mı? Evet solar. Dalından koparılmış çiçeğin boynunu büküp büzüştüğüne ve bir anda canlılığını yitirip solduğuna ve kuruyup toz halinde rüzgarda uçtuğuna tanık oldum. Çocukluğumda koşturduğum zozanlardan bilirim bunu. Bunun için çiçeği dalından koparma oyunlarına öfkelenmişim. Oyunlar güzel olmalı, oyunlar güzelliği yıkmamalı, aksine sevmeli. İşte bunun için "Çiçekleri koparmayın, dalında kopardığınız çiçeklerle oyun oynamayın" diyordum çocuklara. Peki dalından koparılmayan çiçekler de solar mı? Evet solar, bunu da gördüm, bunu da anlatayım size. Kürdistan'da tanık oldum dalından koparılmayan çiçeğin solduğuna. Köklerini toprağa salmış çiçek bir anda boynunu büküyor, canlılığını, güzelliğini yitiriyor ve solup gidiyor sığındığı toprağın kucığına. Evet hiçbir el uzanmadan, hiçbir ayak ezmeden soluyordu çiçek. Çünkü silahlar konuşuyordu Kürdistan'da. Kurşunlar yağıyordu bahar kokulu çiçeklerin üstüne. Ansızın barut kokusu, kan kokusu sarıyordu dört bir tarafı. Ve soldurmak da kelime mi, yıkıp geçiyordu, ezip parçalıyordu, kana buluyordu tüm güzellikleri. İşte dalından koparılmayan çiçek böyle soluyordu ve hiç yokmuş, hiç olmamış gibi kayboluyordu toprağa sıçrayan kanla beraber."

Peki sadece çiçekler mi solardı, barut ve kan kokan kurşunlarla tutsak edilmiş Kürdistan'da? Evet solar, tıpkı çiçek gibi insan da solar. Özgür toprağına bağlıdır, sımsıkı kilitlenmiş toprağına, yüreğı sevdalı insan. Belki onu koparıp solduracak hiçbir güç yoktur, savaşın acımasız pençesine düşmedikçe. Çünkü savaş öylesine acımasızdı ki sevgi, aşk, özgürlük

dinlemeden parçalayıp geçiyordu yürekleri. Kurşunlar solduruyordu, ezip geçiyordu insanları. Tıpkı çiçekler gibi bedene işleyen kurşunla yürekten damla damla akan kan solduruyordu insanı. Solduruyordu anı anına, zehirini işliyordu yüreğinin derinliğine. Tıpkı benim gibi.

Yaralarımın üzerinden uzun bir zaman geçmişti. Hala hiçbir iyileşme belirtisi yok. Aksine her geçen gün durumum biraz daha kötüye gidiyor. Yavaş yavaş canlılığımı yitiriyorum. Evet artık solduğumu hissediyorum. Ve biliyorum her solan çiçek ölür, her solan çiçek erir ve yok olur. Canlılığımı, güzelliğimi, coşkusunu yitiren bedenim soluyordu. Evet bir kurşun sadece bir kurşun beni ölüm döşeğine düşürmeyi başarmıştı. Kendimi kötü hissediyordum. Ve solmaya mahkum olmuş bedenim için artık ölüm anı yaklaşıyor.

Her an eridiğime, ölüme doğru sürüklendiğime tanık olan doktor arkadaşlar perişan ve çaresiz. “Bir şeyler yapmalıyız, onu böyle ölüme terk edemeyiz” diyen sesleri işitiyorum. “Allahım, Allahım benim yüzümden böylesine perişan olmuş yoldaşlar. Kendimle birlikte onları da perişan ettim” diyorum. Ve ansızın ölümü arzuluyorum. Kendimi ölümün kucağına tam bırakacağım an Önderliğin sözünü anımsıyorum. “Ucuz ölüme kendinizi yatırmayın. Köleliğe meydan okuduğunuz gibi ölüme de meydan okuyun. Büyük bir direnişle ölmek, hiç mücadelesizce ölümün kucağına kendini bırakmaktan daha değerlidir. Yaşamı sevenler ölüme direnmeyi de bilmeliler.”

Benim için büyük bir dönüm noktası olmuştu bu sözler. Ve kendim için verdiğim sözleri hatırlıyorum yeniden. Son nefesime kadar oyunum güzel olmalı. Oyunum umut dolu, yaşam dolu olmalı. Hayallerime ihanet etmemeliyim. Yaşam iddiam gibi ölüme direnişim de büyük olmalı. Ve yeniden doktorların sesi ile yaşadığım anın gerçekliğine geri dönüyorum. “Heval başka, başka çözümler bulmamız lazım.

“Başka bir ameliyat mı yapsak?”

“Hayır, bu çok riskli, bunu göze alamayız.”

“Ama başka çözüm mü var? Elimizde tek bir şans var, o da üçüncü bir ameliyat!”

“Bunu nasıl yapacağız heval? Elimizde şehit düşer. Bir haftada üç ameliyat nerede görülmüş. Bünyesi bu denli güçlü olmasaydı onu şimdi çoktan kaybetmiştik.”

“Biliyorum ama başka çerimiz var mı? Her an erimesine, ölüme sürüklenmesine çaresizce tanık olacağımıza elimizdeki imkanlarla yeni yöntemler deneyelim. Evet bünyesi, iradesi güçlü. İşte buna güvendiğim için son bir kez daha şansımızı deneyelim diyorum. Gözümüzün önünde ölmesini seyretmekten daha iyi değil mi? ”

“Kendimi çok kötü hissediyorum. Yapmak ve yapmamak arasında karar kılmış değilim. Acil ihtiyaç olmasa böyle riskli birşeyi düşünmeye cesaret bile edemezdim.”

“Peki nasıl yapalım?”

“Bilmiyorum önce düşünmek istiyorum. Bu riskli işi yapmadan önce vicdanen rahatlamam gerekiyor. Her an olacak ölüm için kendimi hazırlamam gerekiyor.”

Yaşamı seviyorum ve yaşam için umudun yok olmaması gerektiğini de biliyorum. Ölüm anına teslim olmak yerine büyük umutlarla direnmek daha kutsaldır. İşte bunun için çaresizliğin içinde benden daha acı çeken doktor yoldaşlarıma yaşamı seven umutlu bakışlarımla uzun uzun baktım. Ve artık konuşmaya bile gücüm olmamasına rağmen onlara umutlu yüreğimin son sözlerini söylüyorum. “Son bir şans daha. Bu son şansınızı da deneyin. Artık kaybedecek bir şeyim yok.” Yaşam dolu bakışlarım ve son bir şansa teşvik eden umutlu sözlerimle üçüncü ameliyat yapıldı. Yoldaşlarım benden daha büyük umutlar bağladılar bu şansa. Ama daha ameliyatın başında bu son şansa umut yerine daha büyük bir umutsuzluk vermişti. Artık ne vücudum kan alabiliyor, ne de midemin salgıladığı sudan dolayı dikişler tutuyordu. An be an kendimi daha kötü hissetmeye başlamıştım. Ve umudun son ışığında yavaş yavaş karanlığa sürükleniyordum. Doktor yoldaşlar büyük bir hayal

kırıklığına uğramış artık her şeyi irademin gücüne bırakmışlardı. Onların elinden artık bir şey gelmiyordu. Şimdi ölümlle mücadelenin son perdesine gelmiştik. Sadece bir ben bir de irademin gücü vardı ölüme meydan okuyan. Sahnede yine sadece ben vardım.

Her şeyi son bir defa yaşadığımı hissediyordum. Bunun için bir daha tadamayacağım güzellikleri son bir kez daha yaşıyor ve anlamlandırıyordum. Çünkü özleyeceğimi biliyordum. Ve her şeyin bir yudumunun bende kalmasını istiyordum. Çiçekleri, ağaçları, daldan dala koşuşturan sincapları son bir kez daha doya doya izlerken ve gözlerim doğanın güzelliklerinde yoğururken kendisini, bir anda radyoda çalan müzik tüm dikkatimi kendine çekiyor.

“Seher yeli sana bir çift sözüm var
Bekle kapımda sabaha kadar
Seher yeli... Seher yeli
Es deli deli....”

Bu benim en çok sevdiğim türküydü. Türküyü dinlerken gittim yine çocukluğuma ve İstanbul yıllarıma. Ve Sarya’yı anımsıyorum yeniden. Anamlıdır bu şarkı benim için. Sarya’yla beraber dinlerdik eskiden. Ama şimdi yalnız dinliyorum. Sarya benden çok uzak ama artık ona yakınlaştığımı hissediyordum. Onu anımsıyorum yine tüm güzelliğiyle. Uzun yıllar boyu beraber yaşamış, beraber ağlamış ve her şeyi beraber paylaşmıştık. Tiyatro sahnesinde tanışmıştık onunla. Özgürlüğü arayan tek dostumdu o zamanlar. Bizi birbirimize kilitleyen, iki kardeşten de yakın kılan özgürlüğe olan sevdamızdı. Karşımda benimle özgürlüğün ritimleriyle oynayacak gücü olan birtek o vardı. Öylesine muhteşem, öylesine görkemlice oynuyorduk ki sahnede, seyredenlerin bizimle aynı duyguları yaşamamaları mümkün değildi. İşte bunun için “iki yürek, iki dansçı, iki yoldaş” diyorlardı bize. Ama şimdi o benden çok uzaklarda. Benden önce ölümlle tanışmıştı. Yaşama kendi oyunuyla elveda derken ölüme de

kendi oyunuyla “Merhaba yüreğimi yenemeyen düşman” demişti. Ve şimdi Sarya’nın oyunuyla, Sarya’nın hasret kaldığım yüreğiyle yaşama veda ediyor, ölüme de “Merhaba benim yüreğimi yenemeyecek düşman” diyorum. Ağır ağır yakınlaşıyorum dostuma. Yarım kalan dansımızı da orada, ölümün kucağında oynayacağız. Bizi bir yudum yaşamdan mahrum bırakan acımasızlıklara meydan okurcasına, kan kusarcasına dans edeceğiz. Sarya’yı yeniden göreceğimin umuduyla artık ölümden ürkmüyorum. Son günümde artık “gelecekse bir ölüm hoş gelsin, sefa gelsin” diyorum.

Evet bugün 29 Haziran günü, Önderliğin idam kararı açıklanacak. Ve ben bu anı duymaktansa ölümün soğuk kucağını yeğliyorum. Çünkü ölüm o an güzeldi. Umutları yıkan acıyı duymak yerine ölümün soğuk kucağı en güzel olanıydı. Çünkü duyacağım o haberi ne yüreğim kabul edebilirdi ne de yaşam dolu dünyam.

Yaşamayı çok sevmek kadar, ölümü de, bir gerçek olarak kendisini dayattığında kabullenmenin gücünü de Başkanımın öğrenmiştim. İşte beni ölüme karşı böyle cesur yapan da buydu. İşte bunun için hoş geldin, sefa geldin ölüm. Yenilmemek için, son dansımı yarım bırakmamak için çok mücadele ettim. Ölümün tutsaklığına amansızca meydan okudum. Yaşam dair tüm tutkularımı son günlerimde bakışlarımla, gülüşlerimle hep anlatmak istedim. İlk dansım gibi son dansımın da muhteşem olmasını istedim. Kendini oynayan dansçı yorulmaz değil mi? Özgürlük dansında yenilip yıkılmaz, alnındaki teri silmeyi bile unuttur çoğu zaman. Ama ben artık yorulduğumu hissediyorum. Bedenimdeki acıya aldırmaksızın günlerce ölüme meydan okudum özgürlük dansımla. Ama yoruldum ilk defa.

Bu gece farklı bir gece. Eriyen bedenimin artık tükenmek üzere olduğunu hissediyorum. Nefes alış verişlerim bile çok farklı. Yüreğimi kurutuyor her nefes. Ve ben son nefeslerim olduğunu biliyorum. Özleyeceğim yaşamı son kez koklamak istercesine uzun uzun alıyorum nefeslerimi.

Şehitler son nefeslerine kadar da gülüşleriyle, bakışlarıyla, coşkuları ve yaşam sevgileriyle hep kendi kendilerini anlatırlar. Onlar kendi dünyalarını kendi yürekleriyle anlatırken bir de onların son yürek atışlarına tanık olmuş yoldaşları kendinden bir parça gibi anlatır. Baran'ı da bir nehir gibi akan dilinden dinledik. Şimdi bir de onu son nefesine kadar da baş ucundan kopmayan yoldaşlarından dinleyelim.

Tüm ameliyatlarında yer alan Dr. Rubar, Baran için şöyle diyordu: “Yıllarca dağlarda yüzlerce yaralı tedavi ettim. Onlarla acılarını paylaştım. Ve tedavi edip de kurtaramadığım bir çok yoldaşın şahadetine tanık oldum. Ama Baran'ın benim için yeri ve anlamı farklı. Tanık olduğum en ağır yaralı Baran arkadaştı. Karnından giren mermi bir çok organını delip geçmişti. Hiçbir doktor dokunmaya cesaret edemiyordu. Çünkü yaşayacağına dair bir umut yoktu. Her an şehit düşeceğine ilişkin kesin teşhis konuluyordu bir çok arkadaş tarafından. Ama Baran'ın yaşama olan tutkusu öylesine belirgindi ki yaralıyken bile bakışlarında, gülüşünde coşku, moral ve yaşam sevgisi okunuyordu. İmkanlar ve olanaklar olmasa da her şeye rağmen birkaç yöntem denenebileceğini düşündüm. Bir yaralının yeniden hayata dönmesi için ilk defa bu denli korkunç bir çaba harcadığımı hatırlıyorum. İrademi, tecrübelerimi, son dereceye kadar zorlayıp onu kurtarmak istiyordum. Kendi gücümü ve yetersiz imkanlarımızı fazlasıyla zorlamaya başlamıştım. Her şeyimle ona hizmet etmek bana yetmiyordu. Ama beni bu denli ilgili kılan Baran yoldaşın yaşama olan bağlılığıydı.

Hiçbir yerini kıınılatamayacak kadar ağırdı durumu. Ama bir gün olsun yüzündeki tebessüm, bakışlarındaki ışıltı eksilmedi. Hatta bazen acısını yoksayıp bizimle espriler bile yapıyordu.

Baran durumunun ağır olduğunu ve bizim de çözümsüz olduğumuzu biliyordu. Öleceğini yavaş yavaş hissetmeye başlamıştı. Öleceğini hissedip de paniğe giren, dengesini

kaybeden çok kişi gördüm. Ama Baran böyle değildi. Oldukça sakin ve olgundu. Umudunu en son ana kadar da yitirmedi. O koşullarda ve öylesi ağır bir yarayla şehit düşeceğinden yüzde yüz emindik. Ama onun yüreğinde sönmeyen yaşam umudu bizi de umutlu kılıyordu. Başka biri aynı yarayı alsaydı belki en fazla bir gün dayanabilirdi. Ama Baran on gün hiç yılmadan direndi. Onu bu denli güçlü ve iradeli kılan yaşama olan sevgisi ve umuduydu. En son ana kadar da bu silahı ile kurşunun zehirleyen acısına karşı savaştı. Baran'ı ismi gibi güzel yapan buydu. Çok ağır üç ameliyat ve onca kan kaybına kim dayanabilirdi ki! Bunun için olağanüstü bir güç gerekiyordu. Baran denildi mi aklıma önce yaşam aşkı gelir. Çünkü buna tanık oldum.

Baran'ın yaşam tutkusuyla o denli bütünleşmişim ki, onu kurtarmak için müthiş bir çaba harcadım. Ama sonunda onun son nefesine tanık olmak yok muydu? Bana en ağır gelen de buydu. Bir gerilla doktor için en büyük ve en ağır işkence nedir bilir misiniz? Can yoldaşını kurtaracak gücünün, imkanlarının olmaması ve göz göre göre yoldaşının ölümüne tanık olmasıdır. Bu acıyı bir işkence gibi en çok Baran için yaşadım. Hala da korkunç bir vicdan azabı duyuyorum. Neden onu kurtaramadım, neden onu hayata kazandıramadım sorularını günlerce kendi kendime sordum. Çünkü Baran kaybedilecek, ölüme teslim edilecek biri değildi.”

Elbette yaşamı bir gerillayla en çok paylaşanlardan biride komutanıdır. İsterseniz gelin Baran'ı birde ilk komutanından, Helin arkadaştan dinleyelim.

“Bilirim anlatmak zordur Baran'ı, anlatmak gerektiğini bilsem de. Ama anlarsınız beni.Bir romana sığacak güzelliği size bir iki cümleyle anlatamam.Bunu biliyorum ama yinede bir iki cümleyle de olsa anlatacağım Baran'ı.Yaşamın doğallığında katılmak.Paylaşımların derinliğinde sevgiyi yaratmak.Gözlerinin anlam gücünde güzelliği anlamlandırmak.Yaşamı bir gülüş tadında, güzelliği doya doya

sevmenin kendisidir Baran.Dün, bugün ve geleceğe uzanan aşkın gücüdür Baran.Bir tutkudur aslında. Bir umuttur. Sevgidir benim için.

Yüreğimin güzelliğini anlatan bir özlemdir.Adı gibi berraktır Baran.

Adının kendisidir aslında.Yani, Yağmur.

Anlatmak zordur Baran'ı ve anlamakta. Kimse anlamaz demiyorum, anlayanlar var elbette.Ama herkes değil.Yüreği güzel olanlar ancak anlar.Yaşamı sevenler, büyük umutları, büyük hayalleri olanlar.Özgürlüğün anlamını bilenler ve sevenler.İşte budur Baran'ı anlatmak.”

Gelin Baran'ı son olarak da, son nefesine tanık olmuş ve özge bedenini toprağın koynuna bırakan Berfin arkadaştan dinleyelim.

“ Üçüncü ameliyatından sonra da durumu düzelmemişti. Aksine her gün biraz daha direncini yitiriyordu. Onun için sürekli iki arkadaş onun yanında nöbette kalıyorduk. Doktor onu yalnız bırakmamamızı ve durumunda bir değişiklik olursa kendisine haber vermemizi söylemişti. Hiçbirimiz birbirimize itiraf etmesek de Baran'ın şehit düşeceğini hissediyorduk. Bütün çareler tükenmiş ve artık yaşamına dair son umutlar Baran'ın gücüne bırakılmıştı. Biz artık çaresizce beklemekten başka bir şey yapamıyorduk. Böylesi anlarda en zor ve en acı olanda yoldaşımızın gözlerimizin önünde eridiğine tanık olmaktı. Baran her gün biraz daha eriyor ve biz buna tanık oluyorduk.

Bir gece yine ben ve Dıllar arkadaş nöbetçiydik. Benim için farklı bir geceydi. Hüzünlü ve duygusal bir atmosfer esir almıştı geceyi. Bir şeyleri hissediyor ama hislerimi itiraf etmekten de ürküyordum. Saat biri yirmibeş geçiyordu. Derin ama boğucu bir sessizlik bir anda gecenin üstüne çökmüştü. Ve boğucu sessizliğin ardından yankılanan ses bir anda duygularımızı, bakışlarımızı farklılaştırmıştı. Manganın karanlık köşesinde uzanan Baran önce derin bir nefes aldı. Farklı bir nefes olduğu

için her ikimiz de şaşkın ama ürkek bakışlarla ona bakıyorduk. Yaklaşıp korkmaktan bile ürkmüştük o an. Ve yine derin bir nefes alıp verdi. Aldığı her bir nefes gecenin sessizliğinde yankılanıyordu. Onu tutsak almak isteyen ölümün karanlığına meydan okurcasına haykırıyordu nefesleri. Ve üçüncü bir nefes daha aldı Baran. Ama diğer her iki nefesten daha farklıydı aldığı nefesi, yeniden verecek diye beklerken uzun nefesin ardındaki son verişin sesi gelmemişti. Uzun nefesin ardından sadece derin bir sessizlik çökmüştü. Ben ve Dıllzar arkadaş kaskatı kesilmiş sadece birbirimize bakıp anladığımız şeyin itirafı için bir iz arıyorduk. Ardı gelmeyen nefesin Baran'ın son nefesi olduğuna ne ben ne Dıllzar yoldaşa itiraf ettim, ne de o bunu bana söyleyebildi. Her ikimiz de anlamıştık. Ama kabul etmek istemediğimiz bu gerçekliği itiraf etmek zordu. Uzun bir süre, son nefesin ardındaki gecenin sessizliğinde öylece bekledik. Ve sonra ıslanan gözlerimin acımsı tadıyla ilk itiraf eden ve artık Baran'ın olmadığını ilk kabul eden ben oldum.

Bu onun son nefesiydi. Baran şehit düşmüştü. Cansız bedeni gözlerimizin önündeydi. Ama hala kabul etmiyorduk. Çünkü yüzü öylesine güzel, öylesine hayat dolu ve coşkuluydu ki öldüğüne inanmak zordu. Bir ölü yüzü değil, yeni doğan bir bebeğin yüzü gibi taze ve sevgi doluydu. Onun son yuvasını hazırlarken bile hala onunla yeniden bir yaşam paylaşacağımızın umudunu taşıyorduk. Ama yine de çaresizliğin küreklerini bir bir savurduk. Baran'ın yeni yuvası için ıslak gözlerin acısıyla bedenini toprağın bağına yerleştirirken tüm gözler Baran'ın ardında bıraktığı yaşam dolu gülüşlerinde takılı kalmıştı.”

Baran'ın özgürlükle kutsanan nazlı bedeninin mirası olan mezarını görmek isterseniz, size Metina'yı görün diyeceğim. Ağır ağır ilerlerken Metina'nın patikalarında Baran'ın sıcaklığını hissedeceksiniz. Ve bir patikanın hepsinden farklı olduğunu siz kendiniz göreceksiniz. Çünkü patikanın hemen üstünde Baran'ın kızıl toprakla örtülmüş mezarı vardır.Özgür

ve mutlu yarınların güzelliğini aşkla yaşayan, onun heyecanını kutsal bir ürperti gibi ruhunda hisseden komutan Baran'ın ölümsüzleşen varlığı şimdi bir yaratılış abidesidir. Şehit Sinan Amed, ve Şehit Rojbin Serhat yoldaşın mezarlarının yanında Şehit Baran Sarya yazılan mezar taşını göreceksiniz. Her üçü de Metina'da ölümün soğuk rüzgarına karşı teredütsüz direnişleriyle bayraklaşmışlardı.

“Öz'ün sırrına eren bilge...”

Şehit Newroz Kıvrıkcık Arkadaş anısına

Sêdarê...

Çırav'ın yüreğinden çevresine açılan üç tepeyle sarılı derin bir vadi. Her tepe üçgenin bir kanarı gibidir. Ve iki kenarın birleştiği yer giriş kapısıdır. Yani üç kapılı yer demektir.

Şehit Polat tepesi doğu tarafında yer alan en asi tepesidir. Sert, büyük kayalıklar arasında meşe, palamut, kevod, alıç ağaçlarıyla kaplıdır. Baharda boyları yarım ve bir metreyi bulan envai türden gür otlarıyla bir botanik bahçesi gibidir. Böyle yeşil olmasına karşılık Polat susuzdur. Ne yamaçlarında ne de zirvesinde tek bir su kaynağı yoktur. Orada mevzilenildiği ya da herhangi bir görev için gidildiğinde bir buçuk saat aşağıdaki Sêdarê vadisinin buz gibi suları matarayla taşınır.

Garê sıra dağından sonra bölgenin en yüksek tepesidir aynı zamanda. Yamaçlarında Behdinan köylülerinde kalma sığınak büyüklüğünde, kayaların oyulmasıyla yapılan şikeftler bulunur.

Barut tepesi vadinin kuzeybatısında yer alan ikinci yüksek tepedir. Vadiye bakan doğu yamacı Polat tepesi kadar asi olsa da kuzeye ve güneye bakan geniş yamaçları daha yumuşaktır. Kayalıklar daha az ve ormanlıktır. Sumak ile Polat arasında ortanca kardeş gibi sakin ve

sessizdir duruşu. Tepesine çıkanlar futbol sahası kadar büyük ve geniş bir düzlük olduğunu, operasyonlarda düşman helikopterlerinin rahat indirme yaptığını söyler.

Sumak tepesi ise vadinin güneybatı yakasındaki yüksekliği en az ve en yumuşak tepesidir. Arazisi daha kolaydır. Yamaçları asi değildir. Sumak ve Barut'ta Polat gibi susuzdur. Üç tepenin zirveleri ise birer mayın tarlasıdır.

Sêdarê...

Üç ağaç anlamına da gelir. Vadinin en ıssız, kurak yeri olan kuzeydeki girişinde bulunan şehitlikteki 'üç dağdağan ağacı' anlamındadır.

Rivayete göre Irak yönetimiyle Güneyli Kürt güçleri arasında savaşın yaşandığı dönemde Irak askerleri tarafında idam edilen üç genç kızın cenazeleri bu ağaçların altında gömülmüştür. 1995'ten sonra bölge gerillanın denetimine girip en temel savaş sahası haline geldiğinde ağaçları içine alacak şekilde bir şehitlik yapıldı. Bir buçuk metre yüksekliğinde örülen taş duvar betonla sıvanıp ulusal renklere boyandı. Ancak her mevsim yaşanan operasyonlarda düşman tarafında duvarları yıktırılıp tahrip edildi. Şimdi bu haliyledir. İçinde Çırav'da şehit düşen dört arkadaşın mezarı bulunmaktadır. Dışında ise yanyana yapılmış, iki gerillanın daha mezarı vardır. Dağların ortasında yeni hayatın havarilerine beşiklik eden kutsal bir mabettir şimdi. Hemen yanbaşındaki patikada geçen herkesin durup bakamadan edemediği mistik bir havası vardır.

Şehitlikten on-onbeş dakika aşağıya doğru inildiğinde ıssızlık ve kuraklığın aksine yemyeşil bir vadi ve su görünür. Sêdarê aynı zamanda savaş sürecinde boşaltılan

bu vadideki köyün adıdır. Köy görünümünü çoktan kaybetmiş bir harabe gibi görünse de yıkık-dökük evler, traktör, pulluk gibi araçların sağa sola yayılmış demir parçaları bir zamanlar burada bir köy olduğunu kanıtlar tarzda vadiye ilk girişte bakışları üzerine toplar.

Vadide bereketini hiç yitirmeyen asırlık ceviz ağaçları ve incirler bakımsızlığa rağmen her yıl ürün verir. Elma, erik, şeftali, dut gibi diğer meyve ağaçları hem bakımsızlıktan hem de operasyonlarda yakıldığı için artık meyve veremez kısırkıttadır. Sêdarê suyu ise her yıl biraz daha azalsa da soğukluğundan ve berraklığından bir şey yitirmemiştir. Suyun içinde hiç bitmeyen tuzik ve mendik dört mevsim yenilmeye hazır, doğanın çocuklarına bir hediyesidir adeta. Bölgenin karasal iklimi derelerin, çayların aktığı derin vadilerde daha yumuşak yaşanır.

Vadiyi kenetleyen bu üç tepeden herhangi birisinin başına çıkıldığında Batı Garé'de denilen Çırav alanı bütün coğrafyasıyla ayaklarınızın altındadır.

Sêdarê toprağının zenginliğinden faydalanan, suyundan bir avuç içen, bir nefeslik havasını soluyan her gerillanın istisnasız "bir gün şehit düşersem beni buraya gömün" dediği bir yerdir. Üzerinde yaşadığımız, uğrunda tereddütsüz ölümlere gittiğimiz coğrafyanın anatomisinde her organ, her parça bizim için tartışmasız bir değere sahiptir. Hatta her hücresi kendi bedenimizin birer hücresi gibidir. Ama buna rağmen sonsuz yolculuk anında son durağımızın, kalıcı mekanımızın yürek olması hepimizin temennisidir. Adeta damar damar, hücre hücre dolaştıktan sonra görevini yerine getirmenin mutluluğuyla tüm varlığı besleyen o sıcak yuvada huzura ermek isteriz. Çünkü yürektir tüm serüvenlerin sebebi. Ve

yürektir bütün yolculukların sonunda umut edilen biricik yer. Sêdarê' de Çırav'ın yüreğidir. Bu yüzdendir Newroz arkadaşında burada toprağın koynunda yatma istemi. O da bir çoğu gibi "bir gün şehit düşersem beni Sêdarê'ye gömün" demişti. Yoldaşları tek vasiyeti olarak bu isteğini yerine getirdiler. O şimdi Sêdarê'nin kalbinde bir pıhtı kan gibi yaşayanlara can veriyor. Şehitliğin kenarındaki iki mezardan biri onun, diğeri de birlikte şehit düştüğü Behdınanlı toy yürek Xebat'ındır.

Newroz, adı gibi yeni günün müjdecilerinden bir Botan kızı.

Özgür geleceği yaratma mücadelesinde gözükara bir savaş komutanı.

Newroz, analarının, atalarının kutsal emekleriyle ilk güzellikleri yarattıkları Botan yaylalarında, Zağros dağlarında savaşın acımasızlığı içinde kadınlığını tanıyan, onunla buluşma arayışında bir kız çocuğu.

Newroz, arayışlarının cevabını denklemin sırrını çözerek bulan bilge bir kadın. Hayatın deneyiminden soyluca yeniden doğuş yapan bir çocuk. Ardında bütün yoldaşlarının tereddütsüz birleştiği "kendini emekle yaratan yeni insanın gerçekleşmesidir" Newroz.

Peki Newroz bunu nasıl başardı? Yaşadığı değişimin gücü ve sırrı neydi? Ne demektir yeniden doğuş?

İstikam takımından Kurê jahro'daki tabura düzenlemesi yeni yapılmıştı. Ha başladı başlayacak denilen bir savaşın arifesinde her yönüyle savaşa hazır bir gücün başında komutanlık yapmak onu sevindirmişti. Dağda, yaptığı işe bakılmaksızın herkes gerilla sayılır ve, görev ve sorumluluklar herkes için aynı önemde olsa da

yine de ön cephede olmak ayrı bir duyguydu. Daha fazla, daha aktif savaşmak demekti bu.

En son alınan istihbaratlar ay ortasında kapsamlı bir savaşın gelişeceğini doğrulamıştı. Devlet yetkililerinin televizyonlara yansıyan açıklamaları da bu yönlüydü. İki tarafta bütün kozlarını ortaya koymanın hazırlığındaydı.

Havanın ağır sıcaklığı yaklaşan savaşın ağırlığıydı. Baharın yeşil örtüsü ağaçlar dışında yerini bir bozkır sarılığına bırakmıştı. En kısa bir yürüyüşte dahi insanın nefes nefese kalıp soğuk bir su ve bir parça serin gölge aradığı sıcaklar yazın yakınlığını gösteriyordu.

Doğa mevsim değişimindeydi. Savaşta aynı şekilde kazanacak tarafın karakterine göre mevsim değiştirmenin hareketliliğini yaşıyordu. Topyekün imha konseptinin ağır ve kapsamlı operasyonlarına karşı gerilla yok edilemeyeceğini göstermiş, direnişini yeni yılı “final yılı” ilan ederek taçlandırma iddiasındaydı. Karşı tarafta özü ayrı olsa da söylemde aynı iddiayı taşıyordu. Yıllardır yürüttüğü kirli savaşı son bir hamleyle bitirmek istiyordu. Bunun için hiç çekinmeden ordusunun dörtte birini Güney’e sevk etmiş, Güney’li işbirlikçi güçlerle ittifak yapmıştı. Meydana süreceği piyonlar hazır olursa, eldeki teknikle gerisini getireceğini hesaplıyordu. Kamuoyunda zaman zaman dile gelen rahatsızlıkları bastırmak için sık sık “Bitireceğiz, 29. isyanıda betona gömeceğiz” şeklinde tehditvari açıklamalarda bulunuyorlardı. Kirli savaşın kirli yüzleri, yeni cilalanmış son maskelerini takarak yalandan kızaran suretlerini böylece saklayarak demeçler veriyorlardı.

Varlığına ve gerçekliğine sahip çıkmak, buna çağdaş bir kimlik kazandırma istemi haklı olmanın temelidir. Bedeli

ağırda olsa tüm kapıların kapatıldığı bir zamanda savaşmak doğrudur. Gerillanın gücü bu iki ilkeye dayanıyordu. Zafer ümidi bu gerçeklikle beslendiği için hep diri idi.

Yarım kalan bazı hazırlıklarda ay başında tamamlanmıştı. Gerekli yerlere cephane ve erzak depolama, varolanları kontrol etme, gerilla birliklerinin mevzilenmesi ve bileşimini gözden geçirip ihtiyaç olan yerlere güç takviyesi yapmak bu hazırlıkların bir parçasıydı. Anakarargah Başkomutan ile yaptığı telefon konuşmasında yaşama ve savaşa dair son perspektiflerini de almıştı. Tüm alanların komuta kademesine aktarım yapılmıştı.

Geriye sayım 14 Mayıs'ta bitti. 14 Mayıs aynı zamanda devletin Ortadoğu'daki stratejik ittifakı İsrail'inde kuruluş yıldönümüydü. Bu tarihte start vermek tesadüf değildi. Desteğini aldığı güçlerin niteliğini de gösteriyordu. Ordu geleneğinin bütün birikimini seferber etmişti. Asıl hedef Zap'taki Anakarargahtı. Ama Metina ve Zağros'ta savaş çemberi dahilindeydi.

Kurê jahro Zap vadisinin güneyinde sarp bir sıradağdır. Anakarargahın savunmasını yapan ön cephedir. Bu yüzden en şiddetli çatışmalar ve en büyük kayıplar bu alanda yaşanmıştı. En başarılı eylemlerde Kure Jahro'da yapılmıştı. Newroz bu zor savaş sahasının en önde gelen komutanlarındandı. Fiziği tanımayanları yanıltırdı. Kısa ve zayıftı. Ama atikliğine, cesaretine ve kıvrak zekasının savaş mantığına tanık olanlar fiziğine bakıp aldanmamayı bilirdi. Bitimsiz enerjisiyle bir yaşamı yoğunlaştırdığı asi bakışları doğal otoritesini en çok hissettiren yanıydı. Kısık, kahverengi gözbebeklerindeki

derin mana etkileyiciydi. Botan günleri çelikleştirmişti onu. Ne bükülmeyi ne de kırılmayı kabul etmezdi. Mutlak inandığı güneşli günler içindi tüm savaşımı. Mücadele etmek dini bütün bir insanın ibadet etmesi gibi gerekçesiz, süreklilik isteyen bir şeydi Newroz için. Savaş bu ibadetin en temel şartıydı. Bedeli ağırda olsa, zor gelse de tek bir gerekçeye başvurmada uygulanınca sonuç veriyordu. Bunun için zayıfsan güçleneceksin, güçlenmezsen yok olursun. Şikayetçilik kendini rahatlatma kurnazlığıydı, kabul edilemezdi.

Başkomutan savaş öncesi YAJK karargahı ile yaptığı telefon konuşmasında bunu açık dile getirmişti. “...sürükleyici olmak, işlevsel olmak, yaşamsal olmak kadın birlikleri içinde fazlasıyla geçerlidir.” Fırtınalı geçen günler bunun önemini göstermişti.

Newroz tecrübelerini savaşçılarıyla paylaşmaya değer verirdi. Gücünü paylaşmak onu daha da büyütüyordu. Kollektif büyüyen gücün en sağlam mevzi olduğunu yaşam ve savaş ona öğretmişti. Bu son operasyon ise bir kez daha bu sade gerçekliği kanıtlamıştı.

Düşman her cephede hiç ummadığı eylemlerle darbe yemiş, güvenle girdiği yerlerde büyük bir direnişle karşılaşmıştı. Komuta kademesinin içinde yer aldığı helikopterin düşürülüşü en büyük darbe olmuştu. Beyinsiz kalan bir gövde gibi ne yapacağını bilemez olmuşlardı. Savaşın son günleriydi. Kure Jahro’daki taburun füzecisi kobrayı düşürmüştü. Zap geri alındığında vadiye ilk girenler de onlardı.

Kan ve barutla çizilen savaş manzaraları zaferle mühürlenmişti. Zafer, başarıya kan ve alınteri akıtan gerillaların gözbebeklerinde masum bir tebessümdü.

Düşman Güney'i zaptetme çalımlarıyla bayrak diktiği tepelerden generallerini ağlatan bir yenilgiyle geri çekiliyordu. Türk generalleri tarihinde belki de ilk kez tüm egemenlik, erkeklik gururunu bir tarafa bırakıp ağlamışlardı. Ölüm ve yenilgi acı acı ağlattırıyordu. Generalleri ağlatan bu savaşta Botan'ın hırçın kızı gerillanın en başarılı komutanlarından. Emrindeki güçte en başarılı, moralli, sonuç alıcı tarzda tüm varlığıyla katılmıştı savaşa. Her şey başarıyı emretmişti. Onlar emrin gereğini kadın ve gerilla olmanın soylu onuruyla yerine getirmişti.

Savaş bitmişti. Ama mücadele zamansız ve mekansızdı. Devrimin sürekliliği gibi o da daimiydi. Ve savaşta kazanılan zafer özgür yarınlar için yeterli değildi. Dıştaki düşman kadar içteki düşmanı da mevzisiz, silahsız bırakıp yenmek gerekiyordu. Nihai zaferin garantisi de bu sahada yürütülen savaşla belirleniyordu. Hırçın kız bu hakikati en çok bu savaşta anlamıştı. Gövdeyi ayakta tutan iki sağlam ayak gibi düşünüyordu bunu. Sınıf savaşımı bir ayak, cins savaşımı diğer ayaktı. Sekiz yıllık örgüt tecrübesiyle ilkinin önemini iyi kavramıştı. İlkeye bağlılıkta tavizsizdi. İkna olduğu doğruları tek başına da kalsa bütün gücüyle savunurdu. Ama ikincisine çok bayancıydı.

Kendisini hiç tanımadığı bir savaş meydanında çırılçıplak, savunmasız hissediyordu. Boş bir meydanda tüm silüetler sislere gömülmüş gibi geliyordu ona. En tanıdık sesler bile garipleşmişti sanki. Geçmişe gidip tutunacağı bir şey arardı sık sık. Geleneksel kadın rolünü dayatanlarla geçmişte de karşılaşmıştı. Hiçbirine boyun eğmemişti. Erkeğin kadının kendisi gibi savaşmayacağını

açık açık dillendirdiği yıllarda bu ön yargıyı kırmak için çok çaba sarfetmişti. Büyük çabasıyla savaşmayı erkenden öğrenmiş, eylemlerde kadınlara ancak geri hatlarda yer verildiği zamanlarda en ön gruplarda yerini alan parmakla sayılacak kadar az olan arkadaşlardan biriydi. Kendini çabuk kanıtlamıştı hırçın kız. Daha büyüme çağındayken Taşdelen eylemine katılan iki bayan gerilladan birisiydi.

Hiçbir zaman boyun eğen, güçsüz kadın olmayı kabullenmemişti. Güçlü kadın olma istemi annesine olan tepkisinden kaynaklanıyordu biraz da. Annesinin güçlüye karşı boyun eğmeci, zayıfa karşı bastırmacı yaklaşımlarına hep öfke duymuştu. Aile içinde de öyle olmasına anlam veremiyordu. Ailesinden bahsetmeyi sevmese de sohbet aralarında bazen annesini anlatırdı. Kadının öyle olmaması gerektiğini o çocuk yaşta sezgisel olarak kavramıştı.

Adını bilmediği bir savaşın kıyısında kurallarını tanımadan çok dolaşmıştı. Şimdi adını, kurallarını, tarihçesini, karakterini öğrenmek istiyordu. Ama biraz ürküyordu da. '97'de bu savaşım en kaba haliyle yürütülüyordu. En somut yöntemi ise kopuştu. Erkekten kopmak! Ama neden, nasıl, niçin ve nereye kadar? Bu sorulara bir türlü cevap bulamıyordu. Yaratılan değerlere bağlı olanlar ve değer yaratan temiz insanlarla yoldaş olmak yeterli değil miydi?

Doğuş sancıları çeken Kadın Hareketi, ordusunun tüm savaşçıları kucaklayıp eğitmek gücüne ulaşmamıştı henüz. Doğruları anlayan herkes az çok bir şey yapma çabasıındaydı. Acemilikler, toyluklar, yanılığlar ve dogmatik yaklaşımlar yoğun yaşanıyordu. Bu acı

veriyordu, yaralıyordu. Herhangi bir şeyde erkekten yana olmak, ona daha yakın olmak işbirlikçilik damgasıyla tanımlanıyordu. Erkek cephesinde ise bunun karşıtı örgüt dışılık anlamına geliyordu. Hem işbirlikçi olmadan, hem de örgüt dışılığına düşmeden o zamanlar cins savaşı zemininde sağlam kalmayı başarmak başlı başına bir savaş yeteneğiydi.

Kadında da erkekte de bilmediği çok şey vardı. Tanıdığı kadar yabancıydı da bu gerçeğe. Feodal erkeğin dayattığı “olgun, terbiyeli aile kızı olmayı reddetmekle” iş bitmiyordu. Bir depresyonun ön sarsıntılarını tutulmuştu benliği. Bazen YAJK karargahına giderdi. Her gittiğinde bağlı olduğu yönetimle tartıştırdı. Öğrenmeye açıktı ama bir türlü labirentin girişini göremiyordu. Göstermek isteyenlerde bir türlü bunu başaramamıştı. İkna olduğunda daha da tartışmak isterdi. Ama bazen tüm tartışma ona çok yanlış gelir, anlam veremezdi. Konuşmalar düğümlenirdi. Bunu hissettiğinde onlardan uzaklaşırdı. Yabancılaşma hissedirdi. Soğuk rüzgarlar eserdi aralarında. Bir dönemde olduğunu çok fazla anlamamıştı henüz.

Günler yoğun ve doluydu. Akıp giden zaman, ay ya da gün sorulduğunda ancak farkediliyordu. Operasyondan sonra Behdinan’daki işbirlikçi hedeflere yönelik yoğun saldırılar düzenlenmişti. İhanet cezalandırılmıyordu. Bu bereketli topraklar ihanet yerine artık yurtseverliği beslemeliydi. Şela-dize, Dereluk, Amediye, Bamerne kasabaları eylem yapılan, kuşatmaya alınan yerlerdendi. Düşman ise yeni bir operasyon hazırlığındaydı. Güneyde kazanmayı bir kez daha deneyecekti. Bu operasyon ümit edilen bu kazanmanın şafağı olacaktı. Bu yüzden adı da

'şafak operasyonu'ydu. Bu sefer hedef noktası Metina'ydı. Gerilla içinde ön cephe Metina olacaktı.

Bahardaki operasyondan sonra toplantılarla durum değerlendirilmesi yapılmış, yeni planlama ve düzenlemelere gidilmişti. YAJK Anakarargahı da merkez toplantısıyla gücünün durumunu ele almış, bazı değişiklikler yapmıştı. Başkomutan bu dönemde bir kez daha telefon görüşmesiyle durumu değerlendirip perspektif sunmuştu.

"Bir tarih yaratılıyor; özgür insan ve en önemlisi de kadın gerçekliğinde yaratılıyor ki bunlar, yüksek başarı halinde devrimimizin niteliğini en anlamlı kılacak özelliklere sahiptir.... Düşmanı boşa çıkarmanın en son denendiği ve en çokta başarısızlığa uğrayacağı bir yerde konumlanmış bir üçgenin kalbindesiniz. Yaşam savaşının sonuna kadar yolunu açmak, onu kurmak gibi büyük bir tarihi sorumlulukla karşı karşıyasınız. Hiçbir izahınız başarısızlık için olmamalı. Kazanma yolu ağır basan bir sürecin içindeyiz."

Üçgenin kalbinde binlerce kadın ve erkek 20. yy.'ın en büyük güç dengesizliği içinde umudunu inancına katık yapıp savaşıyordu.

Girdaplarla dolu bir gerçekliğin kısılcacında insan kendi ruhunun girdaplarını yok etmeyi başarırsa gerisi kolaydır. En büyük tuzaklar içte örülüdür. O tuzaklardır düşmana davetiye çıkararak. Ruhu yüreğin toyluğuna, beynin çocukluğuna teslim etmeyeceksin asla. İnsan bir kez zaaflarına teslim olmayı kabullenirse ağır ağır büyüyerek bir tümörün ölümcül etkisine tutulur.

Bir özgürlük hareketinde Marx'ın dediği gibi "bilmiyorlar ama yapıyorlar" konumundaki savaşçılar

eğer aydınlatılmazsa, bilinçleri uyandırılmazsa zamanla “yapma” enerjisini yitirir, kötürüm olurlar. Öncünün kutsallığı buradan geliyor. Öncü bir adım ilerideyse bunu öğretmelidir. Başarısızlığın izahını kendisini takip edenlerin zayıflığıyla açıklayan komutanın asıl gücünde onlar kadardır. Başkomutan bunu şöyle ifade ediyordu; “Emrinizdeki bütün insanları en üstün moralle olduğu kadar, verimlilikle ve herkesin çalışmayı zevkle yapabilme gücünü ortaya çıkarmadıkça sosyalist bir yönetimden bahsedilemez.”

Bu perspektif en üstten en altta kadar, yetkisinin büyüklüğüne bakılmaksızın öncü konumundaki herkes için verilmişti. Yukarıdan aşağıya doğru özümsemişi oranda uygulanacaktı.

Newroz, ideolojinin teorisini bilmeden yıllarca savaşmıştı. Ama özünü en sade haliyle kavramıştı. Bu yüzden doğru yolda yürümeyi yıllarca başarmıştı. Çoğu zaman yetersiz kaldığını hissetse de asla çözümsüz kalmazdı. Çaba, sabır, umut ile yürüyordu. Bilmediği ne varsa böyle öğrenmişti. İddialı ve mütevazı yaklaşarak. Her şeye rağmen bir zerre kadar bile zedelenmesine müsaade etmediği kararlılığı, düşüncedeki aralık dilinin sadeliğini sağlamıştı. En yeni olduğu mekanda yabancı olduğu insanlar tarafında bile çabuk kabul görmesi, ciddiye alınmasının bir sebebi de budur. Şimdi bu son perspektifle aydınlanan bir ufukla Metina’ya, yeni görev alanına gidiyordu.

Ön cephe olmasından dolayı, en tecrübeli ve yetkin arkadaşlar son düzenlemeyle Metina’ya kaydırılmıştı.

Savaşta kadının da, erkeğinde en tereddütsüz güvendiği komutanların başında geliyordu. Newroz bu

güveni hiçbir zaman boşa çıkarmamıştı. Ama her güven iyi niyetli değildi. Egemenliğe özgürlükten daha çok sevdalı olan geri erkek kadının da asker ve komutan olacağına kendisini ikna etmediği halde savaşkan kadını başarısına basamak yapmak için öne sürmekten çekinmezdi. Faydacı yaklaşımını çoğu zaman ön açma, savaşı öğretme, kadına da yer verme kamuflelarıyla gizlerdi. Egemenliği bir sistem olarak çözmeden bunu tahlil etmek zordur. O kadar maskeli yürütülür ki birine aldanılmazsa diğerine aldanılır.

Korsan Suat bu politikayı en sinsi yürütenlerdendi. Newroz'un enerjisini, cesaretini çok kurnazca sömürüyordu. Derin bir yanılığın yaşiyordu. Anlamak uzun zamanını almıştı. YAJK yönetimi Korsan ve onun gibilerinin politikalarını anladıkça Newroz ile daha sık tartışır olmuşlardı. Kendi yetersizliklerini de telafi etmek istiyorlardı böylece. Newroz'u bunca zaman kazanamamak ilgi ve tartışmalarına rağmen bir parça da olsa ona karşı duydukları önyargıydandı. Onlarda bu gerçeği geç anlamışlardı. Newroz'un cins savaşımı karşısındaki duruşu zamanla onlarda önyargı yaratmıştı. Bu yüzden etkisiz kalmışlardı. Zaman iki tarafı da sonunda ortak noktada buluşturmuştu. Metina süreci sorunu olgunlaştırdığı kadar onları da olgunlaştırmıştı.

Savaş rüzgarları eylüle barut kokusunu miras bırakmıştı. Metina'da eylül, sonbaharı güzelleştiren ayva, nar ve üzüm kokmuyordu. Güz yaprakları yerine insan bedenleri dökülmüştü yumuşak toprağa. Yağmur yerine kanla sulanmıştı yazın sıcaklığında çatlayan toprak. Ve toprak, uzak diyarlarda bereketli bir hasat mevsiminden

sonra çocuklarıyla alınterinin huzurunu tadacağı dinlenmeye çekilirken buralarda ürkütülmüştü.

Botan'ın hırçın kızı her savaşta biraz daha beşeri zaaflarını eritiyordu. Onlardan arındıkça prangalarından kurtulmuş gibi hür hissediyordu kendini. Bunu başarmak bir erdemdi. Çünkü iyi kullanılmadığında savaş zaafları, güdüleri şahlandırırdı çoğu zaman. Sessizce hükmettiği savaşta arındıkça güzelleşiyordu.

Onunla yaşamı paylaşmak yoldaşları için en büyük zevkti. Doğanın ve savaşın dilinden anlayan bu bilge kadın yaşamı bir serüven kadar sürükleyici kılıyordu birlikte olduğu herkes için. Şafak operasyonunda da hanesine başarı puanları eklemişti. En başarılı eylemlerde adı geçiyordu. Bir doçka ve 20 silahın kaldırıldığı Metina'daki eylemde en aktif olandı. Kendini çırıl çıplak, savunmasız hissettiği yeni savaş meydanında yavaş yavaş mananın gücüyle tanışıyor. Benliğine ışık zerreciklerinin süzüldüğünü duyumsuyordu. Etrafındaki her kadın gerillayla tartışıyor, herkesten bir şeyler almaya ve vermeye çalışıyor ama bu yeterli değildi. Kendisine yardım edecek daha güçlü bir el uzanmalı, ona bir ışık demeti sunmalıydı. Sabırsızdı. Doğruları öğrendikçe hiçbir gerekçenin aldatıcı yüzüne sığınmadan yanılıklarına savaş açıyordu.

İyi bir asker olarak layık olmaya çalıştığı Başkomutan'ın yanında eğitim görme kararı kendisine açıklandığında sessizce uzun uzun ağlamıştı. Emeğiyle hak etmediği hiçbir imkanı vicdanı rahat kabul edemezdi. Emeğin kutsallığına içten inanırdı. "Hak ettim mi?" demişti sadece.

Evet, ölçü emek ve kirletilmemiş “öz”dü. Öyleyse o bunu çoktan haketmişti. Yatağını arayan coşkun bir bahar seli gibiydi. Bir parça ışık hasretiyle geçmişti Şam’a giden yollardan.

Başkomutan’ın karargahı, her mevsim yüzlerce gerilla ve gerilla adayının, bütün zamanların kirlerinden arınıp yeniden doğmak için geldikler Şam’daydı.

Şam Doğu’nun mistik şehirlerdendir. Tarihi uzun, kökleri derindir. Herkesin kendini bir parça yabancı hissettiği, kimseye ait olmayan bir kenttir. Ama aynı zamanda herkese sahiplik eden herkesin olan bir kenttir. Arab’ı, Kürd’ü, Türkmen’i, Acem’i, Asuri’si, Yahudi, Müslamanı ve Hıristiyan’ıyla dinlerin ve ırkların iç içe yaşadığı bir yerdir. Sınırlarına rağmen sınırsız bir dünya gibidir.

Eski bir inanca göre İrem denilen yeryüzü cenneti bugünkü Şam’ın bulunduğu yerde kurulan bir mutluluk ülkesiymiş. Üzüm bağları ve şaraplarıyla tanınmış. Asırlar sonra çok şey değişse de bu gerçeklik bizim için hala bir anlam taşıyordu. Belki bir mutluluk ülkesi değil ama “mana”yı derinleştirdiğimiz mekanımız o topraklardaydı. Bir mabet değil ama atmosfer her şeyden daha çok mistik-dinsel bir hava taşırdı. Parti Merkez Okulu’nun Kürtçe şubesi o zamanlar Şam’ın biraz dışında bulunuyordu. Merkezden çevreye doğru şehre ait yapıların gittikçe azaldığı boş tarlalar üzerinde tek tük evlerin olduğu bir yerdeydi. Derslik, kamelya, mutfak, voleybol sahası yanyana tek bahçenin içinde yer alıyordu.

Başkan’ın okula geldiği zaman kaldığı sade, küçük evde aynı bahçedeydi. Arap şehir yapılanmasının tipik

bir örneğidir okul binası. Bahçesi, insan boyunu aşan yüksek duvarlarla çevrili ve demir kapılıydı. Binalar ise beton damlıydı.. Kavurucu yaz gecelerinde yatmak için kullanıldığından hiçbir evin çatısı kiremitli değildir.

Newroz kapısından her şeyden çok merakla içeri girdiği bu yerin savaş kadar belki de daha fazla ciddiyet istediğini kendi gelişinden biliyordu. Mevsim sonbaharın bitimiydi ama Ortadoğu ikliminde hala güneşli günler yaşanıyordu.

Okulun bahçe kapısı çevredeki birçok çiftliğinki gibi çift kanatlı ve demirdendi. Ama içindekilerin ruhu ona farklı bir anlam kazandırmıştı. Madde sadece birleşmiş atom zerrecikleri değildir. Öyle olsaydı adlandırmaların, sınıflandırmaların bir değeri kalmazdı. İnsanın maddeye yüklediği anlam çoğu zaman biçiminden daha önemlidir. Arzularını, özlemlerini, acılarını yansıtır bu isimlerle. Bu yüzden işte çevresindeki birçok bahçe kapısından daha farklı bir anlam taşıyordu okulun kapısı.

Yüreğiyle, beyniyle ilişki kurmasını sağlayacak olan bir kapıdan geçiyordu. Ruhunun bütün hücreleriyle ilişki kurup varlığına özünün hak ettiği anlamı kazandıracak bir kapıdan içeri girmişti. Tasavvuf dilinde böyle kapılara "bab" denir. İnsanın kendisiyle ilişkiye geçmesini sağlayan bir araçtır bab. İlk adım inanç, ikincisi bilgidir. Anlam gücü ikisi üzerinde gelişir. Kürd'ün ve kadının ruhlarının derinliklerindeki Neolitik gende gizli olan öz'ü uyandırma savaşımı verilirdi bu mekanda. İkiside binlere yıldır bu gerçeğe yabancılaşmışlardı. Mitolojilerin dinlerin geleneklerin ve kanunların kabuğu altında binlerce yıldır bu öz karanlıkta tutuluyor. Başkomutan'ın en soylu çabası bu kabukları kırmak

içindir. Öz'ü gün ışığıyla buluşturma savaşıdır. Bu yüzden bu mekanda bütün günler ilkçağ felsefe okullarından daha ateşli tartışmalarla geçirdi. Aklın kıvılcımına, yani vicdana sahip yürekler çok şey öğrenirdi. Böyleleri öz'ü uyandırma tutkusunu derinden yaşarlardı.

PMO'da iki devre eğitimde kaldı. Savaş pratiğini kadın boyutunda çözümlenmek için tek amacı. '97'de Güney'de cins savaşımında yaşadığı zorlanmalar ona bunu bir görev olarak dayatıyordu. Başarılı savaşçılığının, komutanlığının kazanımlarını miras yapıp kendini bunun üzerinde yaşatacak kişiliklerden değildi. Tecrübelerinin güveni, başarılarının gururu durmayı değil, ilerlemeyi emrediyordu ona. Botan yaylalarında, Zağros dağlarında savaşarak kendi elleriyle yoğurduğu kişiliğine güçlü bir kimlik kazandırması gerekiyordu. Kadını ve erkeği hem gerçek özüyle hem de uygarlığın kırıyla tanımalıydı. Boşa harçayarak tek bir anı, fazlalık olacak tek bir sözü yoktu. Öğrenmek istiyordu. Bunun için gereklerini de mütevazice yerine getiriyordu. Bilmemek bir zayıflıktı Newroz'a göre. Gururlu kişiliği zayıflığını açık yansıtmayı sevmez ve istemezdi. Ama zayıflıklarla yaşamakta kabul edilemezdi. Öyleyse yapılacak tek şey cesaretle içine girmek olacaktı.

Bazen boğulacak dereceye geldiğini hissedirdi. Her şeyi bırakıp kamelyada en ıssız köşeye çekilir, yaşamı izlerdi. Her gün özenle bakılan çiçekler, sarmaşıklar, asmalar, nar ağaçları için tarifsiz bir sevinçle doldururdu. Yoldaş güzelliğini doğanın güzelliğiyle içiçe yaşamak büyük bir mutluluktan onun için. Bu izleme seanslarıyla derin nefes alır ferahlardı. Ferahladığını duyumsadığında

elinde eksik etmediği kitabını heceleyerek okumaya başlardı.

Okul yüzü görmemişti. Var olan okuma yazmayı da son yıllarda öğrenmişti. Ama ihtiyacını hiçbir zaman derinden hissetmediği için geliştirmemişti. Savaş dağlarında kitap silah kadar gerekli görülüyordu. Bir yanılgıydı yaşadığı. Birbiriyle kıyaslama gerektirmeyen iki ayrı şeydi silah ve kitap. Partileşen bir gerillacılığın ancak başarı getireceğini fark ettiğinden beri kitaplarla dost olmuştu. Bu işte de kendi çapında kavramayı tercih ediyordu. Ağır okuyordu ama sabırlı ve iddialıydı.

Kendisine “oku” diyen Başkomutan’ın gerçekliği Cebel-i nur’da “ıqra “ vahiyini alan Muhammed’i anımsatmıştı. Yeni bir düşüncenin ufukları okumakla açılırdı ancak. Böylece bir yandan okuma yazmasını geliştirirken bir yandan da asrın en haklı ve en ilerici hareketinin tam beyninde verilen mücadelenin sorunlarını kişiliğinde çözme savaşını yürütüyordu.

Derinleştikçe bakışları keskinleşir , öte zamanlara giderdi. Kimse rahat bakamazdı o zaman. Gözlerinin büyüünde bakışlarının keskinliğinde yeni bir hayatın mücadelesini yürütürdü. Ruhtaki savaşımının odaklaştığı merkezdi gözleri.

Her dersi her eğitim saatini büyük bir coşkuyla karşılardı. Bir komutan disipliniyle oturduğu sandalyesinde saatlerce bakışlarını Başkan’ın çakmak bakışlarından ayırmadan pür dikkat dinler, her kelimeyi hafızasına kaydedirdi. Önderlik yıllardır cesaretle savaşan bu Botan kadınından güçlü, militan bir kişilik çıkabileceğini duruşundan hissetmişti. Yanışlara yerinde ve zamanında müdahale eden, tavırlarında net,

ilişkilerinde açık olan bu olgun kadının çabası ve hırsı gelecek vaat ediyordu. Yapılacak tek şey bilincini biraz daha aydınlatmaktı. Biraz daha ışığa ihtiyacı vardı. Bu yüzden iki devre eğitimden sonra parti evindeki yoğunlaşma grubuna onu da almıştı. Güçlü kişiliğini ideolojiyle çelikleştirmek, kadın özünü tanıtmak böylece ruhunu büyütme anlamlı bir yürüyüşün önünü açabilirdi.

Ruh, kendi özünü buldukça büyür, gerçeklerle beslendikçe yücelir. Büyüyen, yücelen ruhun sevgileri ölümsüz, bağlılıkları kopmamacasıdır. Zaman bunu kanıtlayacaktı daha sonra.

Partinin dünya barış gününde yeni bir ateşkese hazırlandığı bir zamanda eğitim devreleri bitmişti. Önderlik bütün arkadaşların tek tek sözünü aldıktan sonra kişiliklerini temel noktalarda değerlendirir umutla, inançla, vedalaşır. Ülkeye dönüş böyle başlardı.

1 Eylül Ateşkesi yeni ilan edilmişti. Önderlik ateşkesin gerekçelerini derin bir çözümlemeyle Med TV’de düzenlenen tele konferansta ortaya koymuştu. Ardında yeni biten devrenin mezun olan öğrencileriyle grup grup sözleşmelerini yerine getirmişti. Her gün bir eyalete gidecek grubun sözleri alınırdı. Ülkeye ve dış sahaya gönderilecek grupların sözleşmeleri bittikten sonra yoğunlaşmaya gönderilecek arkadaşlar ile diyaloglar geliştirmişti.

Bu diyaloglardan sonra Newroz arkadaş Halep’teki yoğunlaşma evine gönderilmişti. Yoğunlaşma evleri de Başkomutan’ın bu sahadaki karargahının bir parçasıydı. ‘90’dan sonra özellikle geliştirilmişti. Özgürlük tutkusu ve bilinci verilen militanların özgürlük öğretisine göre

gerçekliklerini çözümleyip kendini yeniden yaratma gücüne ulaştıkları yerlerdi. Her yerde sekiz-on kişilik gruplar vardı. Önderlik buraya aldığı arkadaşların eğitimleriyle yakından ilgilenirdi. Herkesin ihtiyacına göre bir yoğunlaşma programı çıkarmasını ister, sonra tek tek bu programları kontrol edip değerlendirirdi. Böylece doğru yoğunlaşma için bir rota kazandırırđı. Yaşamdaki en küçük ayrıntıdan en temel ideolojik olgulara kadar komple gelişim esas alınırđı. Buralarda eğitilen her militan ayrıca kadın özgürlük hareketinin öncüleri olarak ele alınırđı. Bu kutsal emeklere ve temiz umutlara layık olmak özün tanınması ile olurdu. Öz'ü çok kirletilmiş kişiliklerin buna anlam biçmeleri çok yoğun mücadelelerle gelişıyordu.

Okulda yaşadığı yoğunlaşma sürecinden verimli sonuçlar alması için kendisine eşsiz bir fırsat sunulduğunun bilincindeydi. Sorgulamaları, arayışları daha da derinleşmişti. Geç saatlere kadar bıkmadan yorulmadan okur, ülke için hazırladığı defterine notlar alırdı. Kendisiyle kıran kırana savaş halindeydi. Bazen kendinden çıkıp gerçekliğini parçalara ayırarak çözmeye çalışırdı. Bazen komple yönelirdi. Sorguladığı sadece kendisi değildi. Özgür kadının ölçülerini anlamak ve kişiliğinde geliştirmek istiyordu. Bunun için kadın tarihini öğrenmeye çalışıyordu. Köklerine inmek onu heyecanlandırır, büyük bir mutluluk verirdi. Dört elle sarıldığı bu yoğunlaşma döneminde olgun duruşu, mütevazı yaklaşımlarıyla en sevilen arkadaştı. Mücadele azmi, gelişme istemi ve çabası çevresinde saygı uyandırıyordu. Ülke topraklarına kadın rengiyle dönüş yapmak en büyük hayalidi.

Tanrısal bir mabedin kutsallığıyla yaklaştığı bu eğitim ortamında bir ay kalmıştı. Uluslararası komplonun start verdiği vakitlerdi. Önderlik, miadını dolduran bu mücadele sahasından çıkmıştı. Sorunun çözümü için Avrupa tercih edilmişti. 1 Eylül ateşkesine sorunun muhatapları savaş tehditleriyle cevap vermişti. Bu yüzden dostunda düşmanında gözü dağlardaydı. Herkes yüzünü gerillaya çevirmişti. Gerilla bu komploya nasıl bir cevap verecekti? Mevzilenmesi güçlü müydü? Bu saldırılara dayanabilecek miydi? Bilinmezliğini koruyan bir soru zinciriyle herkesin harıl harıl güncel gelişmeleri tartıştığı zamanlardı.

Newroz'unda içinde yer aldığı yoğunlaşma grubu içinde gündem buydu. Birçoğu ülkede uzun yıllar gerillacılık yapmıştı. Şimdi Önderliği tanıma, eğitiminden geçme fırsatına da ulaştıktan sonra bir daha savaş sahasına yönelmekle bu sürece cevap olacaklarına inanıyorlardı. Tüm tartışmalar bu sonuçla bağlanıyordu.

Yarım kalsa da buralardan gitmek gerekiyordu. Bir an önce ülke topraklarına yönelip oradaki görevleri yüklenmek her şeyden daha gerekli ve acildi.

Yaşam çarkının uğultuları arasında her şeyin kendi kendine mahkum olduğu o koca kent geride kalmıştı. Halep canlılığını, hiçbir zaman yitirmeyecek bir anyıdı artık. Ayrılık ve buluşma zincirinde unutulmayacak bir halkaydı Halep.

Maxmur, ülkenin savaş topraklarıyla buluşmada bir geçit hattıydı. Irak denetimindeki sınırlar içinde kurulmuş bu mülteci kampı aynı ismi taşıyan Arap yerleşim yerine arabayla 5 dakika uzaklıktadır. Orta çapta

bir ilçe büyüklüğündedir. Sırayla yanyana yapılmış toprak evler çölün tek renkliliği içinde kahverengi bir yama gibidir. Dışarıdan her şey çöl ikliminin rengini taşısada içine girildiğinde Botan dağlarının, yaylalarının esintileri hakimdir. Botan'ın direnişçi, isyankar, gözü pek, mert insanların yürek atışlarıyla döner yaşam çarkı. Biraz da olsa çölün bunaltıcı havasını kendi topraklarının kokusuyla serinletiyorlar. Yan yana sırayla dizilmiş evler kutu gibidir. Ama gerillanın kış kamplarını görenler bunların daha çok gerilla kamplarına benzediğini ilk görüşte farkederek. Hepsisi iki odalı toprak evlerin tavanları hasır, branda ve naylonla örtülmüştür.

Sonbaharın son günlerinde zorluklar ve imkansızlıklar içinde yaptıkları evlerin üstünü kapatmaya ne zamanları vardı, ne de imkanları. Kışa öyle girmişlerdi. Bu kısır topraklarda evleri, kampları yoksuldu. Giderilmeyi bekleyen o kadar çok ihtiyaçları vardı ki ,ne Irak'ın, ne BM'in bunu giderme gücü yoktu. Günlük yaşam asgari ölçülerin altındaydı. Ama umutları büyük, inançları tazeydi. Özgür yaşam mücadelesinde yaşamlarının bir bedel olduğunu kabullenmişlerdi. Kaderleri savaşa endeksliydi. Bu yüzden en dışına itilmeye çalışılsalar da siyaseti en yakından takip edenlerdendi. Her şey bir tarafa mülteciliğin kendisi başlı başına siyaseti takip etmeyi zorunlu kılıyordu. 15 Şubat bunu göstermişti.

Maxmur'da 15 Şubat karabasan gibi çökmüştü halkımızın üstüne. Yediden yetmişe kimsenin gözyaşlarını tutamadığı bir felaketti. Yıllardır yaşadıkları zorluklardan sonra Güneş'in karartılmaya çalışılması tarifi imkansız acılara boğmuştu onları. Kıyametin arifesindeki bir zaman dilimiydi 16 Şubat. Bir gün arayla

haberdar olmuşlardı. Newroz'da kamptaydı o vakitler. Behdinan'a geçiş için bekleyen arkadaşların arasındaydı. Halkın içinde onlarda aynı atmosferi yaşıyordu. İlk birkaç günden sonra acı çılgınlık ve gözyaşları yerini kısa ve öz ifade edilen intikam duygularına bırakmıştı. Herkes patlamaya hazır bir bomba gibi pimini kendi elleriyle çekeceği an'ın beklentisiyle yaşıyordu.

İlk örgütlü tepki dönüşümlü başlatılan açlık grevleri ve ölüm oruçlarıydı. Her gün yenileri ekleniyordu bu gruplara. Öfke, yatağını genişleterek akan taşkın bir nehirdi. Eylemciler kampın arkasındaki geniş meydanın yakınındaki evlerde toplanmışlardı. Her akşam gün batımında meydan eylemcilerin coşkulu halaylarına tanık olurdu. Kampın tüm semtlerinden akın başlardı bu saatlerde. Çocuklar, kadınlar, yaşlılar grup grup gelirlerdi. Eylemcilerin halayları gelenlerle yavaş yavaş büyür tüm meydanı kaplar, karanlık çökene kadar sürerdi. Yaşlıların otantik sesleri Botan türkülerini haykırırdı. Böylece hem birbirlerine moral verir, hem de dayanışmalarını gösterirlerdi.

O coşkulu anlarda tek istekleri Botan dağlarında savaşmaktı. Ruhları Cudi'de, Gabar'da, Besta'da, Batufa'da, Sümbül dağındaydı. Çöle mahkum edilen bedenleriydi yalnızca. Acının gücünü kendi yaşamlarında sınımışlardı. İyi bilirlerdi kazandıkları her şey, ulaştıkları tüm güzellikler örgütleyip eyleme geçirdikleri acı duygularının eseri idi. Newroz arkadaş halkının yüzyüze kaldığı trajediyi doğup büyüdüğü toprağının insanları arasında çırılçıplak görüp yaşamıştı. Her gün o yüzlerce insanın ellerinin kenetlendiği halaylara katıldığında bunu daha derinden hissediyordu. Yaşayanların dahi ifade

etmede yetersiz kaldıkları bir gerçeklikti. Üzerinde yıllar geçse de en keskin kalem bile 16 Şubat sabahını ve sonraki günlerin atmosferini dile getiremez.

O atmosferin havasını bende solumuştum. Aynı mekanda aynı yolculuk için bekliyorduk. Şahlanan duygularımız birdi. Ama bir fark vardı yine de. Aynı amaç için savaşırsak ta her şeyiyle yabancı olduğum bir gerçekliğin içine girmiştim. Dilinden türkülerine, halaylarına kadar her şey yabancıydı bana. Birleşmeyi bekleyen aynı bütünü bir parçası olduğumu derinden hissediyordum. Bütünlüğüne yabancılaştırılmış bir parçaydım. Ayrı düşmüştüm. Birleşmek için gelmiştim. Oysa Newroz her şeyiyle o kadar bütünleşmiş görünüyordu ki onu hiç tanımasam bile bunu anlıyordum. PMO'da söz verdiği gün karşılaşmıştım ilk kez. Okulda ilk günlerimdi. Sert duruşu dikkatimi çekmişti ama tanıma zamanım olmamıştı. O akşam Halep'e gitmişlerdi. Maxmur'da karşılaştığımda ilk dikkatimi çeken yine sert duruşu, okunmayı bekleyen derin bakışlarıydı. Ayrı evlerde kalıyorduk ama halk gibi bizlerde her akşam halay meydanına inerdik. Acılarımızı, öfkemizi, umudumuzu halaylarla, türkülerle paylaşırdık.

İlk günlerden sonra gazi arkadaşlarla birlikte geçici bekleyen arkadaşlardan katılımlar olmuştu bu eylemlere. Newroz arkadaşa bunların arasındaydı. Her an gitme ihtimali olduğu halde kaldığı sürece en aktif şekilde katılmak istiyordu. Bu yüzden başlagınca uygun görülmesine de kararlılığıyla ölüm orucuna katılmayı kabul ettirmişti. Onu özüyle tanıştırtarak yaşamla yeniden buluşmasını sağlayan Yaratıcı'sının esareti başlı başına gerekçesiydi. Beklemek yerine kendini buna yatırmıştı.

Ama ucuz bir ölüm kabul edilemezdi. Direnerek, savaşarak ölmek gerekiyordu. Bu kavganın sonunda ille de ölüm olacaksa dövüşerek olmalıydı. Yiğitçe, onurluca... hem kim bilebilirdi ki o kara günlerde ölümün nereden ve nasıl geleceğini. Öyleyse bir savaş komutanına yaraşan dağlarda, mevzide savaşmak olmalıydı.

Bir kez daha dağ... gerilla... ve savaş... Yolculuk zamanı gelmişti.

Şubatın son günleriydi. Sıcaklık mevsim normallerinin üstündeydi. Çöl ikliminin hakim olduğu bu çıplak coğrafyada ayaz gecelerin dışında kış soğukluğu hissedilmiyordu. Bu yüzden kışta olsa dağ yollarına düşmek imkansız değildi. İçinde yeni savaşçıların çoğunlukta olduğu karma bir grupla yola koyulmuşlardı. İki günlük yoldan sonra ilk durak Garê dağlarıydı. Dağlarla tanıdık yoldaşlarla buluşma sevinci güçlü intikam duygularıyla birleşmişti.

Bir buçuk yıl ayrı kalmıştı. Her günü dolu dolu geçmişti bu zamanın. Yürek gözü aydınlanmış, dünyası büyümüştü. Gerçek rengini tanımıştı. Şimdi kadın kimliğiyle her şeye daha güçlü başlamanın zamanıydı. Hiçbir şey eskisi gibi olmamalıydı. Yürekten yaşadığı değişimine güveniyordu. Gelir gelmez yaşadığı değişim farkedilmişti. Eski tanıdık yoldaşlar onun yaşadığı dönüşüm karşısında donakalmıştı. Eski komutan Newroz '99 Newroz'unu kendisi için bir dönüm noktası yaparak yeniden başlıyordu her şeye.

Bahar düzenlemesiyle Bergarê alanına takım komutanı olarak gönderilmişti. Bergarê Garê'nin geri cephesiydi.

Düşman hedefleri uzaktı. Bu yüzden direk yöneline açık değildi. Daha çok alt yapı çalışmaları yürütülürdü. Yapının bileşimi de alanın özgüllüğünden dolayı farklılıklar taşırdı. Yeni savaşçılar çoğunlukta ydı. Geçmiş süreçlerden dolayı devam eden ön yargılı yaklaşımlarla gelir gelmez karşılaşmıştı. Onun geldiğini öğrenen kimileri takımından çıkma önerisi yapacak kadar derin önyargılar yaşıyordu. Bir kez işbirlikçi olarak tanınmıştı ya, bu her şeye yeterdi. Bu damga cinsini sevmemek, güvenmemek demektir. Erkeğe bağımlılık demektir. Kolay kolay değışecek bir yargı değildi. Güçlü arayışlar, derin sorgulamalar ve kesintisiz çabalarından sonra çok şey öğrenmişti. Bunu göstermenin zemini dağlar ve gerillaydı. Ama karşılaştığı bu yaklaşımlar onu incitiyordu. Tüm yetersizliklerine rağmen bu kadar önyargılı bir yaklaşımı hak etmemişti. Güçlüydü. Kararlılığı, çabası bunu gösteriyordu. Bu yüzden derinden incindiğini hissetse de sabırlıydı. “Benim değıştiğime inanmıyorsanız Parti Önderliğinin değıştirme gücüne inanın” diyerek olgunluğunu, bilgeliğini göstermişti.

Her arkadaşıyla yakından ilgilenir, tartışırdı. Her insan okunması gereken bir kitaptı Newroz’a göre. Bu yüzden kutsal bir kitabın büyüklüğüyle yaklaşırdı yoldaşlarına. PKK’de en anlamlı güzelliğın yoldaşlık sevgisi olduğunu içten yaşıyordu. Geriliklerini herkesten önce kendisine itiraf etme yüceliğini göstermişti. Kendisiyle olan savaşımı keskindi. Ruhunu kendi yetersizliklerine teslim etmemeye kararlıydı. İnsanın kendisine karşı yaşayacağı teslimiyetin er geç yenilgiyle sonuçlanacağını bilirdi.

Zaman kendisine olan inancı onayladığı gibi yoldaşlarına da gerçeği göstermişti. Yaklaşık dört ay kaldığı Bergaré'den ayrılırken tüm arkadaşlar sarsılmaz bir inanç ve güvenle hak ettiği saygı ve sevgiyi göstermişlerdi. Kazanılmış en büyük zaferdi bu. "Atomu parçalamaktan daha zor olan ön yargıları" yaşadığı yenilenmenin gücüyle, sabırla, emekle gün gün eriterek yenmişti. Uygulama sahasında ilk sınavını başarıyla vermenin mutluluğuyla ayrılmıştı Bergaré'den. Yokluğuyla giderilmeyen bir iz bırakmıştı orada.

Yeni görev sahası Çırav'dı. Çırav'daki takım komutanı Nesrin arkadaş bir görev dönüşü pusuda şehit düşmüştü. Onun şahadetiyle doğan boşluğu doldurmak için düzenlemesi Çırav alanına yapılmıştı. Şehit Nesrin gerilladaki eski arkadaşlarındandı. Birbirlerine karşı sevgileri duru bir su gibiydi. Onun yerine bu şekilde gelmek yüreğini burkmuştu. Bağlılığına layık olmanın gereklerini yerine getirmek için daha büyük bir coşku ve çabayla katılıyordu. Önderliğe bağlılık şehitlere bağlılık aynı zamanda. Gerçek militanlık biraz da hayalleri yarım kalan şehitlerin anılarına cevap olmak demektir.

Kadını savaşta yük olarak gören ve yedek güç olarak yaklaşan egemenlikli anlayışlarla bu alanda daha örgütlü bir mücadele içine girmişti. Anlayışlar aynıydı ama o değişmişti. Üslubu, tarzı, yöntemi, anlam gücü bu sefer başarılı olmasını sağlıyordu. Neyi niçin yaptığının bilincinde savaşımını yürütüyordu. Özlü mücadelesi savaşçılarının desteğini kazanmasını da sağlamıştı. Geri erkeğin saldırıları karşısında en köklü çözümün kadını tüm çalışmalara aktif katarak güçlendirmek olduğunu

biliyordu. Bu yüzden tüm çalışmalara en önde katılmış ve katmıştı.

Eylemlerde yeri her zaman saldırı gruplarıydı. Her eyleme bir düğün havasıyla giderdi. Eylem coşkusu amaca bağlılığıydı. Çünkü her eylem amaca ulaşmada bir sınavdı. Bunun heyecanını yaşamamak mümkün değildi. Bu yüzden başarılı her eylem ve görev dönüşünde gururla tekmil vermeyi severdi.

Sonsuz yolculuğa çıktığı son eylemine de aynı coşkuyla gitmişti. Ama yüreğinin bir köşesinde farklı duygular yaşıyordu. Altıncı his gibi veya kadın sezgisinin güçlülüğüne bir işaret bu duygular.

Bir gece önce gördüğü rüya bu sefer daha hazırlıklı gitmesinin haberini vermişti. İnce ve derin ruhu rüyayı çabuk algılamıştı.

Rüyasında kendisini yalnız ama huzur içinde görmüştü. Bir ışık topunun önünde duruyordu. Güneşte erimeye hazırlanır gibi bir hali vardı. Parlak bir ışık demeti sırtına vuruyor narin bedenini aydınlatıyordu. Saban uyandığında takımdaki arkadaşlara rüyasını anlatmıştı. Sırtına vuran ışık demetinden kimse bir şey anlamamıştı. Ama sesi, mimikleri herkesi etkilemişti.

Tüm bölgeyi kapsayan operasyonun ilk günüydü. Herkes “ona bir şey mi olacak” kaygısını bir an yaşasa da bunu düşünmek istemiyorlardı. Nice zorlu operasyon geçirmiş, sayısız kere saldırılarda yer almıştı. Bir şey olmaz güveni daha ağır basmıştı.

Zaman 24 Kasım 1999 tarihini yaşıyordu. İklim son yağmurlarıyla bir mevsimden yeni bir mevsime geçiş hazırlığındaydı. Kışın gelişi iyiden iyiye hissediliyordu artık. Kocaman meşe ağaçları tüm yapraklarını döktükten

sonra çırılçıplak kendilerini umarsızca yeni mevsime teslim etmişlerdi.

Her yıl hatta her mevsim rutin olarak yaşanan operasyon atmosferlerinden farklı bir hava çökmüştü Garé'nin üstüne. Silahlı mücadele yeni durdurulmuştu. Kuzeyden çekilen gerilla, gruplar halinde Güney'e geçiyordu. Yeni başlayan süreç karşısında herkes bir çocuk kadar şaşkıncı. Yoğun, ateşli tartışmalar sık sık yaşanırdı. Bilinmeyen çok şey vardı. Her tartışma yerini derin bir sessizliğe bırakır yoğunlaşmalar içte sürerdi. Tüm beyinler şok dalgaları bitmeyen bir deprem sahası gibiydi. Kimileri hep dinleyici olmayı tercih ediyordu. Tartışmalar da tartışmalar da kendilerine rağmen başlayan bir süreç nasıl olsa zamanla netleşirdi. Ama çoğunluk bu düşüncede değildi. Şimdiye kadar duymadığı kavramlarla da olsa tartışıp yeni sürecin dilini öğrenmeye çalışıyorlardı. Dağda da olsa en iyi anlamının böyle gelişeceğine inanıyorlardı.

Bilmekten çok inanmaktı onların davranışlarını yönlendiren. Bunu en çarpıcı yaşayanların başında Newroz geliyordu. Okumasının zayıflığından dolayı bütün gününü alsa da gelen talimatları sabır ve merakla okuyor, anlamaya çalışıyordu yaşanan şeyleri. Hele gerilla gücüne yeni yeni düzenli ulaşan Önderliğin görüşme notlarını bir içim su gibi alıp beynine, yüreğine yedirmek istiyordu. Tek başına güç getiremediği zaman yanıbaşındaki en yeni arkadaşa olsa yardım istemeyi bilirdi. Böyle durumlarda bir savaşçı gibi güç alacağı her yoldaşı komutanı kabul eder, mütevazice onu dinler, sorular sorardı. Mutlak savaşçılık olmadığı gibi PKK'de

mutlak komutanlıkta yoktu. Savaş diyalektiği de bunu kanıtlamıştı.

Düşmanın böyle bir atmosferde geliştirdiği operasyonda hesapları farklıydı.

Doğa ve düşman gerçekliği dışında gerilla bir de yeni başlayan süreci anlama savaşımı veriyordu kendi içinde. Kritik bir dönem yaşanıyordu. Bağlılıkları “anlam” ile güçlendirmek gerekiyordu. Düşman ise buna fırsat vermeden bu muğlak ortamda son bir darbe vurmak istiyordu. Operasyon söylentileri çoktan yayılmıştı. Köylülerle olan ilişkiler aracılığıyla gerekli istihbaratlar alınıyordu. Kimi zaman bu bilgiler asılsız çıksa da hangisinin doğru olduğu önceden kestiriliyordu.

Operasyon başladığında iki bölük şeklinde ayrılmışlardı. Bir bölük ilk gün Kani Botki’de, Garê dağının yamacında sarp kayalıkların arasında mevzilenmişlerdi. O yamaçlarda orman seyrek olsa da korunmak için elverişli yerler çoktur. Bölgedeki bir çok tepe gibi Garê dağının kendisi de susuzdur. Tek su kaynağı Kani Botki çeşmesidir.

Diğer bölük ise ilk gün kendilerini Şehit Polat tepesine vermişlerdir. Kayalıklar arasında birikmiş yağmur suları günlerce herkese yetecek kadardı. İlk gün çatışmasız geçmişti. Gece ise eylem vaktiydi. Barut tepesini tutan düşman güçlerine sızma yapılması planlanmış, grup belirlenmişti. Bir manga yeterli görülmüştü. Grup komutanı bölükte yeni manga komutanı olan Bagok arkadaştı. Newroz arkadaş toplantıda kendini çok dayatmasına rağmen gitme istemi kabul edilmemişti. Grup küçük olduğu için takım komutanlığına gerek yoktu. Hem daha ilk gündü, farklı planlamalarda vardı.

Biraz da bunun için kabul edilmemişti önerisi. Ama ilk eylemde yer almak Newroz için bambaşkaydı. İnatçıydı. Grup yola çıktığında o da katılmıştı. Keyfine diyecek yoktu. Şakalaşıyor, gülüyordu. Noktadan ayrılırken bir daha dönmeyecekmiş gibi tüm arkadaşlarla tek tek sevgiyle vedalaşmıştı.

Bütün gün gördüğü rüyayı düşünmüştü. Işık haberdirdi ama neyin haberi? Dönüştürsüz bir yolculuğun ilk adımları mıydı bu gidiş? Gün içinde birçok arkadaş ile tek tek konuşmuş, ufak tefek bazı eşyalarını onlara vermişti. Albümünü, defterini çantasında bırakmak istememişti. Eylem ve riskli görevlerde tüm arkadaşlar her ihtimali hesaplayarak en değerli eşyaları olan albüm ve defterlerini sağlama alırlardı. Gerillada bir gelenekti adeta. Newroz'da öyle yapmıştı. Belki dönmem diyerek onları teslim etmişti. Yaygın bir yaklaşım olduğu için kimse bir şey düşünmemişti. Ama o içten hissediyordu. Her zamanki gidişlerden değildi bu gidişi. Her şeyi son bir defa yapıyormuş gibi hücrelerine kadar hissederek, tadını alarak yapıyordu.

Son bir kez satranç oynamak istemişti. Yeni öğrendiği bu oyunu savaş ciddiyetinde zevkle oynardı. Takımda en iyi bilen yeni bir arkadaşına teklif etmişti. Ama o bu teklifteki farklılığı hissetmemişti. Sıkıntılı olduğu o anda oynamak istemediğini söyleyip ayrılmıştı yanında. Belki de Newroz arkadaşının bir diyeceği vardı. Onuncu yılını geride bırakan bu dağ kızının dağlarda ilk yılını yaşayan bu yeni savaşçıya vereceği bir şeyler vardı mutlaka. O toy yürek bunu nereden bilebilirdi ki? İsteksizliğini günün yorgunluğuna vermişti.

Önemli bir işi de takımın en genç savaşçısı olan Çiçek'le tartışmaktı. Çiçek Guyi bir kızdı. Komutanı gibi o da daha çocuk yaşta gelmişti dağlara. Newroz yaşam tecrübesini en çok onunla paylaşırdı. Onu güçlü yetiştirmek istiyordu. Herkesten ayrı bir değer biçiyordu ona. Bu geniş tartışma ona karşı son görevini yerine getirmeydi.

Şimdi eyleme giderken sorumluluklarını yerine getirmenin rahatlığı içindeydi. Rüyadaki kadar kendini huzurlu hissediyordu. Eylem yerine ulaştıklarında tek tek her arkadaşın görüşünü almış, en son askeri mantığıyla birleştirerek mevzilendirmesini yapmıştı. En tecrübelisi kendisiydi. Aynı zamanda grup komutanıydı. Ama asla 'her şeyi ben bilirim' havasına girmezdi. Çevresindekilerin görüşlerini almak bir ilkeydi onun için. İnsana duyduğu saygı ve güvenin bir gereği idi. Eylem başarılı geçmişti. Düşmanı beklemediği bir vakitte kısıkvrak yakalamışlardı. Can telaşına giren düşman ciddi bir karşılık vermemişti. Ama her zamanki gibi karadan darbeyi alınca tekniğe sarılmıştı. Pusuda bekleyen kobralar alınan talimatla sessizce tepeye doğru dalış yapıp geri çekilme yapan grubu düzlükte yakalamıştı. Görüntülerini aldığı için isabetli saldırı yapıyordu.

İlk taramada Newroz arkadaş sırtından yaralanmıştı. Gruptan ona en yakın olan Xebat arkadaş kobranın manevrasını fırsat bilerek yere sessizce devrilen Newroz'un yanına koşmuştu. Kurtarmasa da silahını yerde bırakmamalıydı. Bunun için koşmuştu. Yanına ulaştığında hala nefes alıp verdiğini farketmişti. Alıp uzaklaştırmak istese de geri dönen kobra buna fırsat

vermemişti. Artık kendisi de yaralanmıştı. Bir saate yakın yoğun doka ve roket atışları altında diğer arkadaşlar yanlarına yaklaşamamışlardı. Newroz ve Xebat aldıkları yaralardan sonra aşırı kan kaybından dolayı son nefeslerini birlikte vermişlerdi. Solukları, terli bedenlerinin kokusu sonbahar yağmurlarıyla toprağa karışmıştı. İki can daha barış fidanını bytmek için toprak olacaktardı.

Barut tepesinde yine barut kokuları yayılmıştı ırav'a. Genç bedenleri parçalayan roketler toprağı yaralamıştı. Durmadan yağan yağmur ırav'ın susuzluğunu giderememişti. Bir kez daha kanla sulanıyordu kavrulan toprak.

Operasyon bitinceye kadar cenazeleri tepeye yakın eski bir noktada saklandı. Daha sonra arkadaşlar ikisini de oradan alıp Sdar'deki şehitliğe defnettiler. Uğruna öldüğü toprağın kalbindeydi artık. Kimse söküp alamazdı oradan. 1989'da Botan'da başlayan gerillacılığı 1999'da ırav'da noktalanmıştı. Behdinin koynuna aldığı bu genç bedenle birlikte Botan'ı kucaklamıştı. Buluşmalar bedelsiz yaşanmıyordu.

Zamansız gidişin acısını sinemize çekip bu kavuşmanın sevinciyle Botan'a uzanalım. On yıl öncesine gidelim. ocuk Newroz'un savaşı öğrendiği, binlerce yıldır hayatı besleyen o bereketli topraklara...

Botan'da dağlara adımını attığında henüz on üç yaşındaydı. Askeri kanunla bir grup olarak getirilmişlerdi. Yeni bir hayatın başlangıcındaydı. Ruhu ocuk saflığındaydı. Bir Botan kızı olarak dağlara, vahşi doğaya çok yabancı değildi. Ama savaş ve gerillacılık

farklı bir şeydi. Hiç tanımadığı bir dünyanın içinde bulmuştu kendisini. Güçlü bir el onu ailesinden alıp avucunun içinde yeni bir hayatın ortasına bırakmış gibi hissediyordu kendini. Buna rağmen uyum sağlamakta gecikmemişti. Aradığı hayatı bulmuş gibiydi. Sanki biraz daha büyüyüp kendi kendine karar verme gücüne erişseydi kararı yine dağlar olacaktı. Bedeni zayıf ve nazlıydı. Yanık esmer teninde kıvrırcık kestane rengindeki saçları isyancı kişiliğini çocukta olsa hissettiriyordu.

1991-92 yılında Haftanın'den Uludere'ye geçtiğinde bir çocuk değildi artık. Boyu, bedeni daha da serpilmiş, büyümüştü. Ruhu eski acemiliklerinden kurtulmuştu. Şimdi en güçlü en gelişkin gerillalardan biriydi. Tecrübeli, yetkin arkadaşlardan seçilmiş bir takım olarak düzenlenmişlerdi. Görevleri hem halk içinde örgütlenme faaliyetleri yürütmek hem de yöredeki işbirlikçi ajan güçlere yönelik eylemler geliştirmektir.

Uludere, Guyi aşiretinin yoğun olduğu bir alandır. Faaliyetlerini bu aşiret içinde yürütüyorlardı. Coşkulu, olgun duruşuyla en çok kabul edilen arkadaşlardandı. Halk bu genç kızda devrimin görkemini hissediyordu. Büyük saygı gösteriyorlardı. O da etkilediği kadar etkileniyordu da. Yöre halkı bazen "sen Guyilerin kızı oldun' diyerek ona takılırdı. Bu espiri bütünleşmelerini gösteriyordu. Newroz hazır olmadığı zaman birimleri rahat rahat halkın içine giremezdi. Kimsenin onun boşluğunu dolduracak gücü yoktu. Grubun doğal komutanı Newroz'du. Hem asi, hem sevecen duruşuyla herkes için çekim merkeziydi. Her görev sonrası noktadaki arkadaşlarına ulaştığında önce halkı anlatırdı.

Kendisinden bahsetmeyi sevmezdi. Ortak yaşanan şeyleri coşkuyla anlatmayı daha anlamlı bulurdu.

Aynı yıl alandaki koruculara yönelik yapılan bir eylemde saldırı grubundaki başarısından dolayı silahla ödüllendirilmişti. Savaştaki cesareti tartışmasızdı. Ama hiçbir zaman gereğinden fazla şiddet kullanılmasından yana değildi. Newroz'a göre bunun izahı yoktu. Kimlik mücadelesinde hiçbir yol bırakılmadığı için savaşa evet denildiğinin bilincindeydi. Savaşı kurallarına göre yürütmek en insanı talepler için savaştıklarının, bundan başka bir amaçlarının olmadığını kanıtıydı. Öyleyse şiddetin ölçüsü aşındırılmamalıydı. Çetelere karşı yapılan kimi eylemlerde dövmelelere tanık olmuştu. Kim olursa olsun hiçbir arkadaşın böyle yaklaşmasını kabul edememişti. Anında tavır koyardı. Tavrındaki radikalliği, ciddiyeti dikkate alınmasını sağlardı. "Onlarda halkımızın bir parçası, nasıl bu hale düştüklerini biliyoruz, kazanımcı olmalıyız" derdi.

Feodal aşiretçi bir sosyal yapılanma içinde büyümüştü. Köy ağalarının, aşiret beylerinin despotik yaklaşımlarını yakından görmüştü. Bu yüzden insan üzerine tahakküm kurmaya çalışan her tür egemen yaklaşıma karşı çok tepkiliydi. İnsanın insana kulluğunun tüm ahlaksızlıkların kaynağı olduğunu o yapılanma içinde somut görmüştü. Partideki hiyerarşik örgütlenmede alt-üst ilişkilerini doğru anlamak onun için çok önemliydi. Bunu başarılı militanlığın bir ölçütü sayardı. Üste boyun eğmeden, saygıda kusur etmeden, eleştirisel yaklaşırdı. Hiçbir arkadaşın komutan karşısında kendisini ezik hissetmesini istemezdi.

Her türlü egemenliğe karşı tereddütsüz yürütülen dışa dönük savaşın yanısıra içteki sınıf savaşımıyla da egemenlik kalıntılarına karşı mücadeleyi süreklileştirmek devrimciliğin temel ilkesidir. Komutanlık yaptığı bütün zamanlarda savaşçılarında en çok bunu geliştirmeye çalışırdı. Bağımsız irade kazanan, bağımlılıklardan kurtulan bir savaşçının devrime daha yararlı olacağını biliyordu. Bir kadın olarakta ilişkilerde ve yaşamda sürekli eşitlik ortamını yaratma çabası öz'e bağlılığın gereği idi. Bunu başardığı oranda sevilip sayılmıştı. Annesinin kişiliği yaşamında en etkili tecrübeydi. Onun zayıfa karşı bastırmacı, güçlüyle karşı boyun eğmeci yaklaşımları Newroz'da bir kadının böyle olmaması gerektiği inancını erkenden geliştirmişti. Çaresizlik, güçsüzlük en derin yaşadığı anda dahi kabul edilmemeliydi. İçselleştirilip kanıksanmamalıydı.

Botan yıllarında her eyleme en önde aktif katılarak bunu aşacağına inanmıştı. Orada hayat en doğrunun bu olduğuna herkesi inandırmıştı. Ya da orada insan bu kuralı bir gerçek olarak hayata kabul ettirmişti. Güç fizikseldi, eylemseldi. Sınırsız emek, hesapsız katılım buna giden biricik yoldu. Buna yürekten inandığı için en iyi şekilde uyguluyordu. Yoldaşına her koşul altında hizmet etmekten, en tehlikeli düşman hedefi üzerine ikirciksiz gitmeye kadar yaşamın tüm alanlarında inandığı doğruları kusursuz uygulama istemi ve çabasıydı onu erken olgunlaştıran ve geliştiren. Savaşın doruk yıllarında bu katılımıyla en başarılı gerillalardan biriydi.

Eyleme giderken gelin gibi kuşanırdı. Bir genç kızın bütün güzel ve temiz duygularıyla kendini verirdi. Ufak

tefek bedeninin narinliğine bakmadan çoğu zaman eylemlere altı bomba, altı şarjör kuşanarak giderdi. Şimdilerde bu, kimseye inandırıcı gelmeyebilir. Ama o yılları yaşayan eski gerillalar bunu iyi bilir. Ve o yılları birlikte yaşayıp paylaşan yoldaşları Newroz'u özlemle anarken bu gerçekliği çok sade dile getiriyorlardı. Raxtını her zaman sarı,kırmızı,yeşil ipler ve rengarenk boncuklarla süslerdi. Ulusal özgürlük için tutkuyla isyana kalkmış bir Kürt kızının bütün özelliklerini en doğal haliyle taşırdı. Silahına olan bağlılığı da buradan geliyordu. Silah ihanete dair bir zerre dahi taşımayan tek yoldaştı belki de. Güveni sonsuz, bağlılığı kusursuzdu. Asla yanından eksik etmezdi. Geceleri yatarken başucunda en yakın yere bırakırdı. Yaşam namlunun ucundaydı o vakitler. Silaha karşı bir kusur işlemek gerillacılığıyla ters düşmekti.

'92 Güney savaşı başladığında Uludere'deki takımları Haftanın'deki gücün üzerine dağıtılmıştı. Yetkin olan takımları yeni savaşçıların yoğun olduğu bölüklere dengeli dağıtmışlardı. Takımdaki diğer iki bayan arkadaş gibi Newroz arkadaşta takım komutan yardımcısı olarak görevlendirilmişti. Orduda kadın gücü azdı o zamanlar. Savaş konusunda da erkek hep güvensiz yaklaşırdı. Bu yüzden o zamanlar tüm takımlar karmaydı. Ve takım komutanları genellikle erkek arkadaşlardı. Kadın ordulaşması daha geliştirilmemişti. Kış kamplarında mangalar ayrı olsa da pratikte karmaydı. Bazen her mangada tek bayan olurdu. Güney savaşında yardımcılığını yaptığı takım komutanıda erkekti. Savaşta şehit düşünce yerine Newroz arkadaş geçmişti. Savaş boyunca takımını en örgütlü şekilde tutmayı başarmıştı.

Her an her şeye hazır duruşlarıyla, tüm eylemlere aktif katılımıyla en başarılı takımların başında geliyorlardı. Cins bilincinden uzaktı ama kendi katılımıyla savaşta kadına gösterilen güvensiz, inançsız yaklaşımı kırmak istiyordu. Sezgileri, duyguları yaşam tecrübesi ona doğrunun bu olduğunu söylüyordu. Kimi zaman niyetinin, amacının çok dışında bir duruş sergilerdi. Dağ ve savaş ona yaşamı birçok yönüyle öğretse de hala çok toydu. Kafasındaki güçlü kadın imajını çoğu zaman toplumdaki yiğit erkek imajından ayırtelemeydi. Kendisini bile öyle hissettiği, öyle gördüğü zamanlar az olmamıştı.

Güney savaşından sonra bir dönem Besta'da kaldıktan sonra Cudi'ye geçmişti. Hareketli tabur kurulduğunda o da içinde yer almıştı. '93-'94 yıllarıydı. Nerede eylem varsa taburları oradaydı. Sabit yerleri Besta olsa da bütün Botan'ı dolaşıyorlardı. Taburda yine takım komutanıydı. O zaman kadın gücü bir takım olarak taburda örgütlenmişti.

O yıllarda hareketli taburda birlikte olan Cahide arkadaş Newroz'u anlatırken en çok ilişki ve insan yaklaşımını vurguluyordu. Yıllar sonra en unutamadığı özelliği paylaşımcı geliştirici ama mütevazı olan yaklaşımlarıydı. Yöntemde zengin ve çözümleyici olduğunu belirtmişti.

Bir yıl sonra Haftanın'e tekrar geçtiğinde bölük komutanıydı. Yaşadığı her yılı kendi ömründe bir gelişim basamağı yapmıştı. Miğferine çiçek takan asker hikayesini bilmezdi ama o da her zaman bunu düşlerdi. Silah bir oyuncak olsa, savaşta bir oyun olsa Newroz bu oyunun en yaramaz, ele avuca sığmayan oyuncusu olsa...

mümkün müydü? Hiç bitmeyen kan, barut ve ihanet gerçeği buna nasıl fırsat tanırđı. Savaşın en temel kurallarını tanımayan düşman bu masum hayali anlayacak yürekte miydi? Öyle olmadığını bilse de savaşın kendi ruhunu, kirletmesine izin vermezdi. Çok kirli yürütölen bir savaşa karşı varolmanın tek yolu olarak başlatılan devrimci bir mücadelenin neferiydi. Bu yüzden savaşın acımasız yüzüne karşı dağların koynunda amansız yürütölen kendini yaratma savaşının coşkusunu, yüceliğini yaşamasını bilirdi. O günleri birlikte yaşayan Hatice arkadaş Newroz'un o yıllardaki bu gerçekliğini şöyle anlatıyordu.

"1995 baharında Haftanın'de birlikteydik. Toprak rengarenk kır çiçekleriyle örtünmüştü. Nokta değişimiydi sanırım. Yürüyüşte arka arkayaydık. Newroz arkadaş yol kenarında topladığı kır çiçeklerini silahının namlusuna takmıştı. Bir çocuk kadar şendi. Bu silahla mermi mi atıyorsun, çiçek mi? diye sordum. Cevabı tam kişiliğine göre idi. 'O sadece mermi atmaya yarasada baharın güzelliğiyle süslenmeye onunda ihtiyacı var' demişti."

Newroz'u anlatmak kolay değildi. Bu güzel anıyı anımsamak onu da duygulandırmıştı. O günlerde hafızasında iz bırakan Newroz için söylenecek çok şey vardı. Konuşmasına devam etti. "Kleşin dışında bir de tabanca taşırdı. O zaman Haftanın'de tabancası olan tek bayan arkadaştı. Keskin nişancıydı. Askeri eğitimlerde tüm hareketleri silahla yapmayı çok severdi. Tüm arkadaşlar hayranlıkla izlerdi. Güzel olan her şeyi sever ve korurdu. Ona göre sevgi güzellik tutkusuydu. Halk içinde cephe faaliyetleri yürüttüğü dönemlerde kadınlar en güzel oyalı yazmalarını ona verirlerdi. O da noktaya

geldiğinde diğer arkadaşlara dağıtırdı. Paylaşımın sevgiyi büyüttüğüne inanırdı. Kendisi de o yazmalardan boynuna takmayı severdi. Birde yeşili, ormanı çok severdi. Kendini güvende hissedirdi ormanın içinde. Tabiatın ormanla onu koruduğuna inanırdı. Çıplak, ağaçsız arazi onu tedirgin ederdi. Savunmasız, korumasız şekilde tehlikeyle kuşatıldığını hissedirdi böyle yerlerde.”

Botan'ın soylu coğrafyasında yaşadıkları elbette bu kadar değildi. Bunlar bizim ulaşabildiğimiz birkaç ayrıntıdır sadece. Öyle de olsa o günlerdeki Newroz'u bize anlatıyor. Birgün daha fazlasını öğrenip daha iyi anlatmak umuduyla devam ediyoruz.

Şimdi Zağros eteklerindeyiz. Kar fırtınaları yerine ilk kez günlerce süren yağmurlarla bir kış geçiriyoruz. Bu günde yağmur yağıyor. Kabaran dere suyunun çağlayan sesiyle, yağın yağmurun manga naylonuna düşerken çıkardığı damla sesleri var yalnızca. Derin, uğultulu bir sessizlik içinde seni düşündüm bir kez daha. Seni anlatabilmek için seni tanıyan bir çok yoldaşla görüştüm, tek tek onlardan seni dinledim. Sana dair anlattıkları her şeyi kutsal bir bilgi olarak aldım ve yazdım. Yazılı hikayen yarım kalmış bir türküye benzedi. Ezgisi tutkulu, ritmi coşkulu ama sözler yarım. Ve öyle kalacağına inanıyorum.

Botan ve Haftanın günlerini sevgiyle, özlemle anan Hatice arkadaşın dile getirdiği hakikatti bu türküyü yarım bırakan: “Her şehidin kendi ömründe yaşadığı bir tarihtir. Newroz arkadaş kadının ve Kürd'ün ihanet ve zulümle kirletilen güzelliğini savaşta kendi kişiliğinde emeğiyle açığa çıkartıp özümsemiştir.”

Bu kutsal yaratılış özünden bir şey yitirmeden devam ediyor.

Bitimsiz ve kesintisizdir. Bu yüzden her zamansız gidiş yüreğimizi burkan yarım bir türküdür.

Senin yokluğun gibi yani.

Kadını en iyi anlayan ve anlatan Önderliktir. Bu yüzden bir çoğumuz gibi sen de özünle en güçlü buluşmayı O'nun yanında yaşadın. Kendimizi anlama ve tanımada O'na yakınlaştığımız oranda birbirimizi daha iyi anlatabileceğimize inanıyorum. Bunun için şimdi sözü yine O'na bırakıyorum. Bir kez daha O'dan dinleyelim. Hepimizi anlatan şu gerçek en çokta seni anlatıyor.

“Kadın Neolitiğin yaratıcı gücü olarak sınıflı toplum tarafından aşığılanmasını bir türlü kendine yedirememektedir. Erkeğin egemenliğine hep kuşkulu bakmıştır. Haklarının yenildiğinin tamamen farkındadır. Çaresizliği onu derin acılar içinde bırakmaktadır. Bu duruma düşürülmeye hiçbir zaman layık olmadığının bilincindedir. O aslında gizliden gizliye Tanrıça kültüründen yanadır. Erkek tanrılara ciddiyetle hiç inanmamıştır. Sürekli bir boşluk içinde bulunduğunun bilincindedir. Hak ettiği saygı ve sevginin kendisine gösterilmediğini acı ve öfkeyle hissetmektedir. Erkeğin eline bu kadar muhtaç kılınmayı asla affetmemiştir. Daha çokta kendini affetmemiştir. Erkeğin sevgiden çok uzak hoyrat ve ahlaksız olduğunun farkındadır. Aşk gücünden yoksunluğunu da iyi bilmektedir. Bu kadar çelişkinin kurbanı olması sanıldığı aksine kadını cahil değil bilgeliğe daha çok yakınlaştırmıştır. İnandı mı en güçlü bağıllığı gösterme gücünde üstüne yoktur.”

Yaşadığın zaman dilimine adını emeğinle, kanınla yazdın. Ruhun yarınlarda bir parçamızdır. Her yürek atışında tüm bedenine yayılan özgürlük aşkını hissetme arzusuyla bir düşe doğru yol alıyor bilincim.

Bir düş... ya da masum bir istek...

Şehitler kervanında Botan'a doğru yol alıyoruz. Uzun bir zincirin halkalarıyız. Sedarê ilk buluşma yerimiz. Gelincikler, papatyalar, kızıl dağ laleleri ve adını bilmediğim sayısız kır çiçekleriyle örtülü o üçgenden çıkıp yol alıyoruz. Savaştığın bütün coğrafyalardan tek tek geçiyoruz. Zap, Metina, Zağros,... Usulca Haftanın'e varıyoruz. Sonra Cudi, Gabar, Besta, Beytülşebbab... Karış karış adımlıyoruz Botan'ın direniş kokan kutsal toprağını. Bir gerilla ateşi yakıp halaya duruyoruz sonra. En sevdiğin Botan türküleriyle başardıkça buluşmanın sevincini paylaşıyoruz, bütün benliğimizle hissederek. Alacakaranlıkta gecenin koynuna bırakıyoruz kendimizi. Sonra gerilla ateşinde demlediğimiz çayla yorgunluğumuzu gideriyoruz. Anılarımızı tazeleyip hayallerimizi büyüterek.....

Seni hep bu düşte, tüm yaşamı sığırdığın çakmak bakışların ve bilge tebessümünle anmak istiyorum. En sade, en arı, en içten halinle. Ana topraklarımızın "bir parça cennet" coğrafyasında toprağa layık olmanın huzuruyla uyu. Toprak anaya özgürleşen kazını sunmakla sen bunu çoktan hak ettin. Tutkuyla aradığın öz, Neolitik genleri üzerinde büyüyor. Tomurcuk çoktan çatladı. Kabuğundan sıyrıldı artık tohum. Şimdi dört mevsimi bahar belleyerek serpiliyor. Sen bu yaratılışın ölümsüzleşen azizelerindensin.

Seni öyle tanıdım, öyle bildim. Bilincimde öyle yaşayacaksın. Ve bu yolun tüm erdemli yolcularının bilincinde varlığın ölümsüzdür artık

Yeniden...

Şehit Dilovan Arkadaş anısına

Gabar'ın gizemli dağları bu yılda asi güzelliğini koruyordu. Coşkulu bir baharın ardında belki de en güzel diyebileceğimiz bir yaz ayı gelin olmuştu Gabar'a. Gabar ardı sıra uzanan dağlarıyla tanınırdı. Barut yakıcılığına aldırmaksızın ürün veren bereketli toprağı ile nam salmıştı. Her yıl yüzlerce özgürlük savaşçısını kendine has ürünleri ile beslerdi. Sırt çevirmezdi, ölüme meydan okuyan yiğitlere. Çünkü dağlarıyla, suyuyla, taşıyla, toprağıyla o da ölüme baş kaldırmış, çirkinlikle, acımasızlıkla kavgaya tutuşmuştu. Özgürlüğe susamış yiğitlerin kimi zaman evi, kimi zaman dostu, kimi zaman anası olmayı bilirdi. Her yıl yüzlerce gerillaya sahiplik ederdi toprağında . Yavrusuna kavuşmuş ana gibi coşardı. Bilirdi yüreğinde ölümün acımasızlığına baş kaldırmış yiğitleriyle daha güçlü savaşır.

1991'in sıcak yaz ayında Gabar yine özgürlük mücadelesine yeni katılan özgürlük savaşçılarını ağırlayacaktı. Uzak diyarlarlardan gelmiş gençlerin güzelliklerine tanık olacaktı.

Güneşin dağları selamlamasıyla İstanbul'dan gelen bir grup öğrenci Gabar'a ayak basmıştı. Hırçın, asi dağların güzelliğine ilk kez Gabar'da tanık olmuşlardı. Dağlar zor, acımasız ama bir o kadar da güzeldi. Yaşam ve özgürlük kokuyordu. Özgürlüğe susayan yürek için zorluk neyi ifade ediyordu ki! Hele bir de kadının tutsak yüreğı ile dağlara gelenler için. Dılovan için zorluktan ürkmek köleliğe boyun eğmek demektir. Yüreğine

ihanet etmek demektir. Özgürlüğe giden yol zorluğu aşmaktan geçiyordu. Dılovan arkadaş bu gerçekliğin inkar edilmeyeceğini biliyordu. Beraber geldikleri arkadaşlarına bunu anlatıyordu. Zorluklardan ürkmek, kaçmak sadece yenilmenin yolunu açıyordu. Aksine zorluklara meydan okudukça zorluklar ürküp kaçacaktı. Bu da iddiayla, kavgayla olurdu. Yaşamı sevmek, yaşam için ölmeyi bilmekle olurdu.

Dılovan'da dağları hiç görmemişti. Uçsuz bucaksız, sarı sıcak ovalarda büyümüştü. Resimlerde gördüğü dağlara romantik bir sevgisi vardı sadece. Resimlerdeki güzelliğin ardında acımasız bir yaşam mı vardı? Yoksa yaşanılır bir yer miydi? Bilmiyordu. Zorluklarla kavgaya tutuşmuş halk gerçekliğinden uzak, rahat büyümüştü. Farklı bir yaşamın çocuğuydu. Yaşamın zorluklarına ilk defa Gabar'ın asi dağlarında tanık olmuştu. Ürkütücüydü, el değmemiş umutları kırarak kadar acımasızdı. Ama özgürlük aşkıyla yanıp tutuşan Dılovan'ı ürkütecek kadar güçlü değildi. Dılovan'ın inançlı yüreği bunlara baş kaldıracak kadar direngendi. Çünkü o halkı için özgürlüğe baş koymaya çoktan karar vermişti. İşte bunun için zorluklarına aldırmaksızın dağları sevmiştir. Ama resimlerdeki zorluğu bilmeyen, romantik sevgisiyle değil, zorluklarla savaşan, özgürlüğü arayan yüreği ile sevmeyi öğrenmişti. Çünkü özgürlüğün dağlarda kazanılacağına inanmıştı.

Aynı inançla aynı umutlar için kendisiyle yollara düşen nişanlısı Rojhat'a da bunun için "güçlenmeliyiz" diyordu. Uzun uzun bunları anlatırdı Rojhat'a.

"Özgürlüğü seviyor ve özgür olacağımıza inanıyorsak dağlarda yaşamayı da öğrenmeliyiz. Özgürlük için dağları seviyorsak, yaşamak için de güçlenmeliyiz. Zorluklara yenilmeyecek kadar güçlenmeliyiz" diyordu Dılovan yoldaş. Ve güçlenmenin salt kuru bir kelime olmadığını da biliyordu. Güçlenmek kendi başına bir savaştı. İrade kazanmak ise zayıflıklara meydan okumakla başlardı. Güçlenmek bir tutku

olayıydı. Tutkulu olmayan yürek güçlü olmayı da bilmezdi. İşte bunun için özgürlüğe en çok ihtiyacı olan kadının fiziki güçlenmesinin hayati olduğunu biliyordu. Asfalt yollarda yürümeye alışmış ayaklarını güçlendirmek, gerilla ayaklarına sahip olmak ise dağda yaşamının temel kurallarındandı. Bunun için müthiş bir çaba veriyordu. Dağın yenilmez olduğunu ve erkek gibi kadının da güçlü bir militan olduğunu ispatlamak istercesine bir kavgaya tutuşmuştu. Dılovan zorluklarla amansız bir kavga içinde “arkana hiçbir zaman bakma, önüne bak ve yürü ”diyordu. Adımları cesaretle idi. Çünkü kadın olarak dağda güç olmak kendi başına bir devrimdi ve özgürleşmenin yolu da bu zorlu yollardan geçiyordu. Bunu başardığı an artık hiçbir zorluktan ürkemeyecekti.

Dılovan yaşamın gerçekliklerini PKK'nin yaşam okulunda öğrenmişti. Bu onun hayat sınavındaki başarıları için güçlü bir zemin kazanmasını sağlamıştı. Dağda yeni ve tecrübesiz olmak fazla önem taşımazdı. Bundan dolayı herkes anasından doğarken öğrenmemiş diyordu Dılovan. En zor olan şeyin bile öğrenilebileceğini ve bunun için bilmediği şeylerden ürkemek yerine cesaretle adımlarla içine girmenin esas olduğunu biliyordu. Güçlü bir karardan sonra yaşama böyle iddialı, hırslı ve cesur bir adımla başlamıştı.

Dağlarda daha çok yeniydi. Ama karar ve iddia gücü öylesine duruşuna yansımıştı ki onun dağda yeni olduğunu anlamak mümkün değildi. Aksine yıllarca dağda kalmış gibi bir duruşa sahipti. Yürüyüşlerde, nöbette, görevlerde ve yaşamdaki duruşunda savaşta pişmiş bir kişiliği yansıtıyordu. İlk katıldığında gruplarını getiren kuryeleri “Bana en çok destek veren Dılovan'dı. Diğer yeni savaşçılar zorlanıyordu. Hepsine aynı anda yardımcı olmam zor oluyordu ama bu konuda Dılovan arkadaş beni yalnız bırakmıyordu. Kendisini yeni, yardıma muhtaç bir konumdan çıkarıp eski bir savaşçı gibi davranıyordu. Yorulan arkadaşlara moral veriyor, silahlarını, çantalarını alıyor, kimisinin elinden tutup getiriyor ve duyarlı

olunması gereken yerde arkadaşları uyarıyordu. Çok güçlü bir kurye olabilirdi.” diyordu. Aynı grupla gelen ama başka yerden katılmış olan küçük Mahabat’ta Dılovan’ı şöyle anlatıyordu: “Altı kişiydiler. Hepsi öğrenciydi. Metropollerde büyümüşlerdi. İçlerinde tek bayan arkadaş Dılovan’dı. Arkadaşları çok zorlanıyordu, kendilerini çabuk bırakıyorlardı. Yorulduklarında Dılovan onlara moral vermek için müthiş bir çaba harcıyordu. Hepimiz yorgunluktan kırılıp, somurtup kendi kendimize söylenirken Dılovan güçlü duruşu ve yardım sever yaklaşımı ile bizi utandırıyor. “Militer adam zorluklara karşı böyle kendisini bırakır mı” diye kızılıyordu bize. Güçlü ve dinamikti, her şeyi mantıklı ve hesap ederek yapıyordu. Bazen gruptan kopup yolu kaybediyorduk. Ne yapacağımızı bilmeden bağırıp çağırıp hatta bazen ağlarken Dılovan soğukkanlı davranarak arkadaşların gidebileceği yolu tahmin ediyor ve izleri bulup bizi arkadaşlara yetiştiriyordu. Onun ilk defa dağ gördüğüne inanasım gelmiyordu. Çünkü araziye hakimiyeti çok güçlüydü. Nerede düşman olup olmayacağını ya da arkadaşların hangi yoldan gidebileceğini hemen tahmin ediyordu. Hem biz yenilere hem de eski arkadaşlara örnek bir duruşu vardı. Onun yaşam aşkı benim dağlarda güçlü mücadele edeceğime dair karar vermeme neden oldu.”

Dılovan’ın bu ilk yol yürüyüşüne tanık olan arkadaşları hala dün gibi heybetli duruşunu ve kendilerini etkileyen anılarını anlatıyorlardı. Çünkü insanları etkileyen duruşu onun mücadele kararlılığını ifade ediyordu. “Dılovan arkadaşın çelikleşmiş iradesine bizzat tanık oldum. İki gün boyunca ayakkabısız yürümüştü. Yine bir eylem dönüşünde yaralanan bir yoldaş saatlerce sırtında taşımıştı. Yolumuz çok uzun ve zorluydu. Yürüyüşlerde yorulan, zorlanan arkadaşların çantalarını, silahlarını taşıyarak noktaya kadar getirmesine çok sık tanık olmuşumdur.”Newroz yoldaş Dılovan arkadaşın irade ve fedakarlığıyla yaşanan gerçeğiyle böyle dile getiriyordu.

İradenin yenilmez gücüne inanan Dılovan yoldaşın anılarına tanık olan Newroz arkadaş gibi küçük Mahabat'ta unutamadığı anılarına şöyle devam ediyordu.

“Dılovan yol yürüyüşlerinde kendisini çok zorlardı. Aşırı zorlanmadan dolayı bir defasında düşüp ayağını burkmuştu. Acı içindeki direnişine ben tanık olmuştum. Onun yerine benim canım yanıyor ve tahammül edemiyordum. Oysa o hiçbir şey olmamış gibi çektiği müthiş acıya rağmen yoluna devam ediyordu. Heval Dılovan bekle, kendini zorlama. Akadaşlara haber vereyim. Beklesinler, sen böyle yürüyemezsin desem de, Dılovan ısrarla ‘yok heval, bir şeyim yok’ deyip beni geçiştiriyordu. Sonra ayağının şiştiğini fark ettim. Ve yavaş yavaş daha çok topallamaya başlamıştı. Heval senin ayağın şişmiş, sakatlayacaksın kendini dedim. ‘Yok heval, vallahi bir şeyim yok heval Mahabat. Fazla çorap giydiğim için öyle şişkin görünüyor. Beni kendine dert etme, ben iyiyim’ demişti.

Anlam verememiştim önce. Bile bile kendine işkence etmek deliliktir diye düşünüyordum kendi kendime. Noktaya varıp şişmiş mosmor olan ayağını gördüğüm de dayanamayıp sormuştum. Heval Dılovan, neden kendine böyle işkence çektirdin? Hiç mi kendine acıımıyorsun? dedim. O ise yaptığının bir delilik değil, sınav olduğunu şöyle anlatmıştı:

‘Bak küçük yoldaşım! Bizim dağlarda mücadele verebilmemiz için irademizin çok güçlü olması gerekiyor. İradesi zayıf olan insan kaybetmeye mahkumdur. Belki bir gece boyu bu ayakla yürümem senin için delilik olabilir ama benim için bir irade sınavıydı. Acıya ne kadar dayanabildiğimi görmek istedim. Ve güçlü olduğumu da gördüm. Acı çektim ama müthiş bir moral ve cesarete aldım. Çünkü zorluklarla savaşmada biraz daha güçlendiğimi gördüm.’ İşte o zaman Dılovan yoldaştaki Apocu ruhu hissettim. Ve o günden sonra mücadelecilik kişiliğini daha yakından tanıdıkça her zaman, Önderliğin yaratmak istediği insan diyordum kendi kendime.”

Küçük Mahabat Dılovan yoldaşa dair anılarını tazelerken duygularını da şöyle anlatıyordu:

“Yeni katılmışım ve çok küçüktüm. İradedir, mücadeledir, hiçbir şey anlamıyordum. Dağların acımasız zorlukları beni kararsız düşürmüştü. Dılovan bunu görüyordu. Ve bana güç vermek, yaşam kanunlarını öğretmek için büyük bir çaba veriyordu. Benim gibi zorlanan arkadaşlarla ilgilenmek onun için bir görevdi. Benim için anadan daha yakın bir ablaydı. Her şeyimle ilgileniyordu. Saçlarımı tarıyor, elbiselerimi yıkıyor hatta hiç su olmayan yerlerde bile bir çaydanlık ılık suyla banyomu bile yaptırıyordu. Yoğun yürüyüşlerden sonra en iyi ve en sıcak yeri bana hazırlıyor ve önce beni uyutuyordu. Aslında o olmasaydı belki de yaşamın zorluklarıyla mücadele etmeyi asla öğrenemezdim. Onun insancıl yaklaşımları ve örnek duruşu beni, “Dılovan gibi yaşamla mücadele edeceğim” kararına ulaştırmıştı. Dılovan gibi güçlü olacağım diyerek bu güne kadar geldim. Çünkü o benim için anadan daha yakın ve en değerli yoldaşımdı.”

1991 süreçleri partimizin feodal- köylü gericilik karşısında büyük mücadele verdiği bir dönemdi. Köylü katılımların nicel olarak fazla olması bu sınıf anlayışının hakim olmasında etkiliydi. Her şey salt kaba fiziki güce ve savaştaki pratik katılıma endekslenmişti. İdeolojide derin olmak, düşünce yönünde kendini geliştirmek anlamsızdı. Birey savaşta güçlü olduğu, fiziğinde atik olduğu ve ağır yük kaldırabildiği müddetçe kabul ediliyordu. Küçük burjuva, aydın öğrenci kesimin kabul görmediği bir dönemdi. Mücadeleye katılmış öğrenci kesim hep emekten uzak, emek üzerine oturan, konuştuğu kadar yapmayan, lafazan olarak görülürdü. Öylesine bir gerilikti ki eline kitap alıp okumak ya da bir eğitimde konuşmak bile cesaret olayıydı. Partiyi ideolojik derinlikten koparıp salt köylülerin partisi yapmaya çalışan bu gerilik, saflara katılan öğrenci kesimi dışalamaya, lafazan damgasıyla bunalıma sürüklemeye hatta bir çoğunu ajan diye suçlayıp

sorgulamaya, cezalandırmaya kadar ulaşmıştı. Bu gerilik uzun bir süre partiyi zorladı ve bir çok zorlanmaya, büyük fırsatları kaçırmaya, anlamsız kayıplara sebep oldu.

İşte Kürt gerçekliğinden uzak, dilini dahi konuşmayı bilmeyen üniversite okumuş Dılovan yoldaşın katılımı böylesi bir döneme denk gelmişti.

Dılovan uzun bir süre partiyi zorlayan bu sorunu anlamaya çalıştı. Geri bırakılmış Kürt gerçekliğini tanımaktan uzaktı. Ama ona rağmen bunalıma girme, kendini geri çekme yerine anlama ve içine girerek doğruyu yapma gücünü gösteriyordu. En ince ayrıntılara kadar düşünerek karar verirdi. Anlamak ve doğruları uygulamak güç ve cesaret gerektiriyordu. Dılovan yoldaş doğru olanı yapmak için her şeyi göze alarak hassas yaklaşırdı. Kürtçe bilmediği için Türkçe konuşmalarına öfkelenen arkadaşlara diğer yeni arkadaşları gibi tepkilenmek yerine anlam verilmesi gerektiğini düşünüyordu. Bir tarih boyunca dillerinden mahrum kalmış insanların böyle öfkelenmeleri Dılovan için anlaşılır birşeydi. Ve yeni yoldaşlarına ‘Böyle tepkisel yaklaşmayın, anlayışla karşılayın bazı şeyleri. Yanlış olan yönleri var. Kürt olmamıza rağmen kendi dilimizi bilmeyecek kadar yabancılaşmışız. Bizde onların yerinde olsak öfkeleniriz. Dilimizi öğrenmemiz gerekiyor. Dilini bilmeyen bir insan kültür değerlerini koruyabilir mi? İşte bunun için birde dilimizi öğrenme mücadelesi vermeliyiz.’ diyordu.

Dılovan köylü anlayışın fiziğın güçlü olması gerektiği görüşüne karşı değildi aksine benimsiyor ve gerekli olduğuna inanıyordu. Ama her şeyin fiziki güç olmadığını da açıkça söylüyor ve duruşuylada ret ediyordu. O savaşta fiziki gücün yanında ideolojik yönünde güçlenmesi gerektiğini savunuyordu. Kendi nitelmesine göre kaba savaşa endekslenmiş ve ideolojiden yoksun bir mücadele eninde sonunda kaybetmeye mahkumdu. Ve zafere giden yolun güçlü bir savaşımın yanında onu doyuran ideolojik donanımdan geçtiğini belirtiyordu.

Bunun için kimsenin eline kitap almaya cesaret edemediği dönemde Dılovan savaş anlayışını doğru geliştirmek için fiziğini güçlendirmeye birlikte ideolojide de derinleşmek için eline kitap almaya hatta Önderliğin çözümlerini yoldaşlarıyla tartışmaya cesaret edebilmişti. Ayrıca günlük tutmaya başlamış, uzun uzun şiirler yazmıştı. Birbirini tamamlayan bu güçlü yönleriyle en köylü birey tarafında bile sevlmeyi başarmıştı. Dılovan ne lafazan nede kaba bir savaştıydı. O militan bir savaştıydı. Yaşamda ideolojiyi esas kılmak için çok çaba sarfediyordu. O köylülüğün ve küçük burjuvalığın geriliklerini ret etmiş, insani güzellikleri her zaman esas almıştı. Böyle bir dönemde Önderliğin çözümlendiği doğru savaş için ideolojinin vazgeçilmezliğini yaşamaya ve yaşatmaya çalışan yoldaşlardan biriydi . Dılovan'ı yakından tanıyan Nalin yoldaş şöyle anlatıyordu:

“ Dılovan duygusal hareket etmek istemiyordu. Aksine anlayarak, çözümler ve doğruyu yaratarak yaklaşıyordu. Dılovan kadın ordulaşması için büyük bir kayıptır. Eğer şehit düşmeseydi bu gün kadını her yönüyle temsil eden güçlü bir komutan olurdu.”

Dılovan yaşamda ve savaşta güven veren ,inançlı,mücadeleci, cesaretli,ilkeli duruşu ve hesapsız ,sınırsız katılımıyla kısa bir sürede yoldaşları tarafında sevilen, değer verilen ve saygı duyulan bir yoldaş olmayı başarmıştı. Kısa bir sürede gerillacılığı öğrenip komutanlaşmıştı.Takım komutanlığı yaptı bir dönem. Düşmanın en acımasız yöneldiği '92 Güney savaşında Dılovan takım komutanı olarak yer aldı. Bu savaşa tanık olan yoldaşları Dılovan için şunları dile getiriyorlar:“Partimizi imha etmeyi amaçlayan kapsamlı bir operasyondur.Zor ama o kadarda kahraman kişiliklerin yaratıldığı bir savaştı. Dılovan savaşta takım komutanı olarak bir tepenin denetimini sağlıyordu. Çukurca bölgesi için önemli ve stratejik bir tepeydi. Yaklaşık bir ay boyunca Dılovan orda kaldı. Müthiş bir duyarlılığı vardı. Gece gündüz uyumak,

dinlenmek bilmeden sürekli düşmanı gözetliyor, yoldaşlarını denetliyordu. Düşmanın havanları hep o tepeye isabet ediyordu. Şehit düşecekler diye çok kaygılıydık. Oysa Dılovan kendi insiyatifi ve yaratıcılığıyla kayıp vermeden bir ay boyunca orada kalmayı başarmıştı. Bunun içinde tepeye “Dılovan tepesi” deniliyordu. Metropollerden gelmişti ama dağ yaşamını ve gerillacılığı çabuk öğrenmişti. Savaşa en aktif katılan bir yoldaşı.”

Dılovan için kadının savaşa katılması oldukça gurur verici bir olaydı. En zor bölgede, en zor koşullarda yer almak onun için bir tutkuydu. Bundan dolayı Zağros’un en zor alanı olan Oramar’a gitmek için dayatırdı. Bayanlar olmamasına rağmen “Oramar’a giden ilk bayan gerilla ben olacağım ”diyordu. Kadına tüm zorluklarda öncülük yapma istemi yoğundu. Güçlenmek, en zor olan yerde güçlenmek diyordu sadece. 92’ de nişanlısının düşmana esir düşmesinden sonra Dılovan ucuz kaybetmemek için her yönüyle yenilmeyecek kadar güçlenmeyi esas alıyor, tüm gücüyle katılıyordu. Çünkü Dılovan Önderliğe layık olmanın güçlü olabilmekle mümkün olacağını biliyordu. En büyük tutkusu, Önderliği görmektir. Ama güçsüz haliyle Önderliğin karşısına çıkmak istemiyordu. “Güçsüz kişilik Önderlik mertebesine layık değil” diyordu. Dılovan yoldaşın bu konuda en çok söylediği, dilinden düşürmediği tek sözü; “Ben, Önderliğe layık bir savaşçı, dürüst bir yoldaş olup onu iyi temsil ettiğimi anladıktan sonra Önderliğin karşısına çıkacağım. Çünkü o zaman Önderlik mertebesine layık olduğum kadar güçlenmiş olacağım”.

Güney savaşında önemli bir savaş tecrübesi edinmişti. Kısa sürede elde ettiği başarılarla partinin güvenini kazanmıştı. Ve daha ağır, bir o kadar da önemli bir sorumluluk verilmişti Dılovan’a. Halk faaliyetlerine gönderilecekti. Bunun için özel eğitime tabi tutulmuştu.

Halkı partiyle tanıştırma seferberliği başlatılmıştı. Hala partiyi tanımayan, partiden ürken bir çok kesim vardı. Partinin

her yere ulaşabilmesi, her kesimi kazanabilmesi için yoğun çalışmalar başlatılmıştı. Bunun için güçlü, güvenilir, halkı anlayabilecek ve partiyi doğru temsil edebilecek kadrolara ihtiyaç duyuluyordu. İşte Dılovan yoldaş bunlardan birisiydi.

Dılovan, Kürdistan'dan sürgün edilen Yezidi bir ailenin kızıydı. Karanlı olmasına rağmen ne Kars'ı gördü ne de Kars halkını tanıdı. Uzaktan izlediği halkının isyan sesini okul yıllarında duymuştu. Halkını tanımak, onlar gibi yaşamak istiyordu. Kimi zaman eli yüzü çamurlu, sümüğü akmış köy çocuklarını arardı. Çamurlu sokakları, tezek kokan köy sabahlarını, harman vakitlerindeki toprağın sıcaklığını özlemişti. Davullar zurnalar eşliğinde herkesin halaya durduğu düğün gecelerinin coşkusunu yaşamak istiyordu. Saatlerce halay çekmek ve çığlık çığlığa kendi dilinden şarkılar söylemek ya da ağıtlar yakan yaşlı anaların kutsal sesini dinlemek istiyordu. Halkıyla iç içe olmak, halkının isyan türküsüne çığlık olmak istiyordu. Toprağının insanlarıyla yaşamaktan mahrum bırakılmıştı. Ne geleneklerini biliyor, ne kültürünü tanıyor, ne de dilini konuşmayı biliyordu. Dili, kültürü, yaşamı halkına ait bir yaşam değildi. Her yönüyle sömürülmüş ve yabancılaştırılmıştı. Dılovan sadece yüreğiyle Kürt'tü. İşte bunun için öfkeliydi. Ürküten şehirlerden kaçıp, köylerinin huzuruna sığınmak istiyordu. Ama neden kendisine ait her şeyden mahrumdu? Neden arzulamadığı bir yaşama, kültüre tutsak edilmişti? İşte intikam duygusu bu sorularla başlamıştı. Halkının yaşadığı katliamlara tanık olmamıştı. O ait olduğu coğrafyadan uzak, yabancı kentlerde kendisine ait olmayan bir yaşamın savuran, tutsak eden yüzüne tanık olmuştu. Neden gerçekliğini yaşamıyordu ki? Neden gerçekliği dışında başka bir gerçekliği sahiplenmişti? Neden kendi halkının isyan çığlığından uzaktı? Bu sorulara cevap buldukça öfkesi daha da büyüyordu. İçinde bulunduğu trajik gerçekliği anlayacak zamana geldiğinde kendisine verdiği ilk söz bunun intikamını

almaktı. Özünden, gerçekliğinden koparılmanın intikamını almaya karar vermişti. Üniversite yıllarında bu intikamını alma hırsıyla dağlara adım atmıştı.

Dılovan dağlarda mücadele verdiği yıllarda halk gerçekliğini yoldaşlarının gerçekliğinde öğrenmeye çalışıyordu. Ama bu yeterli değildi. Halkın içinde yaşamakla bazı şeyleri daha iyi tanıyacağına inanıyordu. Halk bilincine önem verirdi. Bunun için şöyle diyordu Dılovan yoldaş;

“Halkımız geridir, biz onlara göre daha gelişkiniz mantığına saplanmak bizi halk karşıtlığına götürür ve zarar verir. Militanlaşmak her şeyden önce halkını sevmekten ve halkını anlamaktan geçiyor. Halkını sevmeyen bir insan militanlaşmaktan söz etmemelidir. Yüreğinin bir yarısını bir şeye bağlayan, diğer yarısını halkına bağlayamaz.”

Dılovan halkın sevgisi ve toprak özlemiyle tanıtmıştı kendisini. Çünkü o yüreğinin yarısını değil, yüreğinin tümünü halkına adanmıştı.

Güney savaşından sonra Dılovan bu hayali gerçekleştirecekti. Halkının içine gidecek ve halkıyla yaşama mutluluğuna ulaşacaktı. Gever’e Mızgin ve Kıyas arkadaşla birlikte faaliyetler için gönderilmişti. Dılovan bu dönemde halk sevgisini emeğin güzelliğiyle ortaya çıkaracaktı. Faaliyet sürecine tanık olan yoldaşlar onun için “halkına yüreğini adanmış insan” diyordu. Dılovan’ın halka olan bağlılığına ve halk üzerindeki etkisine bizzat tanık olan Mahsum arkadaştan Dılovan’ı dinleyelim.

“15 Nisan 1994’te Mızgin arkadaşla birlikte Esendere’ye geldiler. Onları önce köylülerle tanıştırdım. Dılovan heyecanından ve sevincinden ne yapacağını şaşırılmıştı. O anki mutluluğu ve heyecanı her şeyine yansıtıyordu. Öylesine coşkuluymuş ki köylüler bile bir anda ona ısınmışlardı ve sevmişlerdi. O an Dılovan için halkın kutsallığına yürekten inanan bir insan demiştim kendi kendime.”

Halkın soylu bir varlık olduğuna inanan Dılovan'ın halkla ilişkisi böyle başlar. Ama asıl faaliyet yürüteceği yer Gever'di. Kısa bir süre sonra sorumlu olduğu Gever alanına geçer.

Gever, sırtını Zagros'a dayayan küçük bir ilçedir. Diğer bir adı Yüksekova'dır. Sınır bir bölge olduğu için içe kapanık, fazla bilinmeyen bir yerdir. Bundan dolayı 1990'lara kadar da özel savaşın etkisine girmemiş, aksine kendi ulusal kültürüne dört elle sarılmış bir halk gerçekliğine sahipti. Gever'in sokakları hala taşlık ve çamurluydu o zamanlar. Türkiye modernleşirken Gever hala köy evlerinde yanıp sönen, atalardan kalmış fanoslarla aydınlanırdı. Ve ocaklardan tezek kokuları yükselirdi. Odun bulamayan halk tezекlerle her işini yapıyor, kışları tezek parçalarıyla geçiriyordu. Bu uzak diyarda genç kızlar düğünlerde hala deveki giyip, puşi takarlardı. 1990'lar dönemine kadar yabancıların ürktüğü, korktuğu bu yer diğer Kürt bölgelerince gizemli, kutsal bir yer olarak görülürdü. Kürtlük en iyi orada yaşanırdı. Ama 1990'lardan sonra özel savaşın yoz yaşamı yavaş yavaş Van'dan sonra bu bölgeye sızmıştı. Gittikçe kültüründen kopan halk, özel savaşın, yoz yaşamının etkisine girmişti. Eroin mafyasıyla Parti'nin ulaşamadığı halk yozlaştırılıp Türkleştirilmeye çalışılıyordu. Kültürüne sadık halk artık Türklere özeniyor ve çocuklarına bile artık anlamını bilmedikleri yabancı isimler takıyorlardı. Parti'nin ulaşamadığı bu bölgemizin insanlarıyla düşman oynayabildiğince oynuyordu. Her yerde akın akın insanlar dağlara gelirken bu halk sessiz, kendileri için bir mücadele verildiğinden bile habersizdi. O dönemlere kadar Gever'deki yurtsever halk belki de parmakla gösterilecek kadar azdı. Dılovan yoldaş böylesi bir halk gerçekliğinin içine girecekti. Ajanlaştırma, çeteleştirme politikası yaygındı. Bundan dolayı işi zor ve tehlikeliydi. Ama bir o kadar da mücadele için hayati bir önem taşıyordu. Dılovan yoldaş bölge halkının kazanılmasının önemini biliyordu. Dört elle sarılmıştı işine. Sevgisi ve özgürlük tutkusuyla halkı etkileyip örgütüyor, yeni

kanallar oluşturuyor ve katılımların yolunu açıyordu. Bu sürece ilişkin Mahsum arkadaş şöyle diyor;

“Gever bölgesi oldukça zor ve tehlikeliydi. Düşman bölgeyi tam denetimi altına almıştı. Giren her arkadaş kısa bir sürede deşifre oluyor ve daha bir şey yapmadan yakalanıyordu. Bizim için önemli bir bölgeydi. Ama bir türlü o halka ulaşamıyorduk. Düşmanda fırsattan istifade edip halkı habire bataklığa çekiyordu. Dılovan arkadaş büyük umutlar ve beklentilerle gönderilmişti. O kendisine olan bu güveni başarılı pratiğiyle daha da geliştirdi. Gever’de ayakta kalmayı başaran tek arkadaştı. Kısa bir sürede bir çok parti evi açtı. En uzak mahallelere bile ulaşmış, sesimizi halka duyurmuştu. En çok katılımlar bu dönemde oldu. Her dönem bir grup yeni katılımı getirip teslim ediyor ve tekrar dönüyordu. İşi çok tehlikeli olduğu için oldukça kaygılanıyorduk. Bir defasında yine bir grup yeni savaşçı getirmişti. Bana ‘Bak Heval Mahsum savaşçılara iyi bak. Onlara bir şey olursa seninle kötü bozuşuruz’ demişti. En tehlikeli çalışmada olmasına rağmen kendisini değil, hala bizi düşünüyordu. Tam savaşçıları götürmek isterken arkamdan seslendi. ‘Heval Mahsum kendine iyi bak’ demişti. O an hayret etmişim. Bu davranışı beni çok etkilemişti. Sonra ona söyledim. ‘Heval Dılovan sen bizi düşünme, sen kurtların içindesin. Asıl senin kendine iyi bakman gerekir’ dedim. Gülümseyerek bana şunu söyledi: ‘Kurtlara yem olmamayı öğreneceğim heval Mahsum.’ ”

Dılovan Gever’e ulaşmayı ve halkı kazanmayı başarmıştı. Partiyi Dılovan şahsında daha yakından tanıyan halkta mücadele inancı doğmuştu. İsyana kıvılcımını tutuşturmuştu orada. Gever halkı her an patlayacak bir volkan düzeyine gelmişti. Ve halk evlatlarından daha çok Dılovan’ı sevmiş, değer vermiş ve bağlanmıştı. Ne Dılovan halksız ne de halk Dılovan’sız olabilirdi. Birbirlerine bağlı iki yürekti Dılovan ve halk.

Dılovan, halkın yüreğini nasıl kazanacağını biliyordu. Halkın değer yargılarına saygı duyuyor ve sahip çıkıyordu. Feodal ve din etkisindeki çevre köylere gidip gelirken hiçbir zaman eşarbnı çıkarmazdı. Giyinişini, hatta yaşamını bile halkına göre planlıyor ve uyguluyordu. Militan kişiliğiyle halktan biri olmayı başarmıştı. Düğünlere, bayramlara hatta mevlüt dediğimiz kutsal günlere katılıp halk kültürünü yaşayarak öğrenmeye çalışıyordu. Halk artık Dılovan'ı kendinden biri sayıyordu. Böylesi özel günler hazırlanırken herkesten önce Dılovan arkadaş davet edilirdi. Halkın değerlerine sadık yoldaş böylelikle halkıyla yürekte buluşmayı başarmıştı.

Bu dönemde halkın ve milislerin desteğiyle bir çok eylem yapılmıştı. Halka daha çok güç ve cesaret veren bu eylemler kusursuz başarılı ve düşmanı çılgına çevirmişti. Askerler hayrete düşmüştü. Eylemlerin kimin tarafından, nasıl yapıldığına anlam veremiyorlardı.

1994'ün temmuz ayında merkezde gerilla olduğunu anlayan düşman Gever halkını yoğun baskı altına alır. Tutuklamalara, işkencelere, halkı ajanlaştırma politikasına ağırlık vermişti. Dılovan'la birlikte o dönemde Gever merkezinde kalan Kıyas ve Mızgin arkadaşları bulmak için yoğun operasyonlara başlamıştı. Ve 16 Temmuzda Yeşildere mahallesinde bir yurtseverin evinde kalan Kıyas ve Mızgin arkadaşlar ihbar edilirler. Düşman dört bir taraftan mahalleyi kuşatmaya alır. Kaçma fırsatı bulamayan iki yoldaş PKK'nin direniş gücünü göstererek cesaretle çatışır. Çatışma esnasında aldığı yaradan dolayı Kıyas yoldaş şehit düşer. Mızgin yoldaş da son mermisine kadar çatışır. Cephanesi bitince düşman onu sağ yakalamak isteyince ele geçmemek için büyük bir kahramanlıkla bombasını kendisinde patlatır. Düşman, zafer sarhoşluğuyla her iki genç yoldaşı panzerin arkasına bağlayarak mahalle mahalle ve köy köy dolaştırır.

Dılovan yoldaş iki yoldaşının başına gelenleri duymuş ve halkı gibi yüreği kin, öfke ve intikam hırsı ile dolmuştu.

Günlerce bu acıyla kıvranıp durur. Kabul etmek ve inanmak istemiyordu. Sürekli “bunun intikamı alınmalı” diyordu. Ve aradan bir hafta geçmeden parti intikam için eylem kararı almıştı. Cephecilerle birlikte eylem yapılacaktı. Dılovan yoldaş için Kıyas ve Mızgin yoldaşların intikamını almanın zamanı gelmişti. Dılovan yoldaş eylem hedefini iyi tanıyordu. Çetelerin ele başı adını, halka kan kusturmasıyla duyurmuştu. Ve gazetelerde “oğlumun başını getirene istediği kadar para veririm” diyecek kadar gaddarlığı ve merhametsizliğiyle namını duyurmuştu. Oğlu gerillaydı.

Dılovan yoldaş için bu eylem kutsal bir görevdi. Böylesi kutsal bir göreve layık görülmesi onun için en büyük onurdu. Dılovan böylece hem halkını bir beladan kurtaracak hem de iki şehit yoldaşının intikamını alacaktı.

Müthiş bir iddia ve kararlılıkla eylem yapılmıştı. Eylem esnasında kayıp vermemişlerdi. Fakat düşman onları erken fark etmiş ve yakalamak için peşlerine takılmıştı. Son arzusunu da yerine getirmeyi başarmıştı. İnat, kararlılık ve intikam duygusuyla Dılovan yine başarılıydı. Bu zafer karşısında düşman hırçınlaşmıştı. Kan kusuyor ve kan kusturmak istiyordu. Dört bir yana amansızca saldırmıştı. Her taraf kuşatılmış, kör kurşunlar tutsak etmişti Gever’in sessiz gecesini. Saplanacak yürek, yıkacak beden arıyordu kurşunlar.

Kendini bilmez, sevda yüreğini tanımaz kurşunlar sonunda Dılovan’ın özgürlük kokan bedenine saplanmıştı. Ard arda, Gever’e gelin olmuş bedeni nakışlamıştı. Yaralanmıştı Dılovan. Acı veriyordu yüreğine amansızca delen kurşunlar, ölümden beter acı çektiriyordu. Ama hala Dılovan’ın yüreğindeki umut ışığını tutsak alamamıştı. Hala umudunu yitirmeden koşuyordu Dılovan. Bedeninden boşalan kana aldırmaksızın. Son nefesine ölümün acımasızlığına direnmek Dılovan’ın yaşam aşkıydı. O yaşamı direniş bilenlerdendi. Bunun için ölümü de direnişle olmalıydı. Ölüme meydan okurcasına baş kaldırarak sevda dolu yüreğiyle acımasızlığa kurşun sıkacağı bir ölümü arzuluyordu.

Ölüme yenilse bile direnişiyile yenilmek Dılovan için ölümü yenmek anlamına gelirdi. Bedeni tutsak alsada ölüm, yaşama tutkulu yüreği tutsak almayı başaramayacaktı. Aksine direnişle yeniden doğacaktı yaşama sevdalı yürek. Beden çürürken o kutsal anlamıyla yaşayacaktı. Dılovan için yaşam buydu, anlamı bu olmalıydı.

Yaralı olarak kaçan Dılovan direnişiyile ölüme meydan okuyordu. Yenilmek değil yenmek istiyordu. Gecenin karanlığında amansızca koşması bunun içindi. Ama karanlık ve gece yaralı bedene ihanet etmişti. Ölüm en acımasız darbesini Dılovan'ın özgürlüğü haykırın direngen bedenine karanlıkta vurmuştu. Su kanalına düşen Dılovan karanlığın ihanetine tanık olmuştu. Kurşunlara yenilmeyen beden suyun amansız derinliğine gömülmüştü. Ayaklarının, kollarının son çırpınışları son savaşıydı. Ölümü “sen beni değil, sevdalı yüreğim seni yenecek” çığılığıyla karşılamıştı. Ve son savaşımı “yaşamı seviyorum” diyen son nefesiyle bitmişti. Ölüme yenilen beden yaşama tutkulu yüreğini yenik düşürmemişti. Sevda, ölüm kokan kanlı suyu boydan boya esir almıştı. Gever'in sessiz gecesi gibi Dılovan'ı yüreğinde gizleyen su da artık sevda kokuyordu. Özgürlüğün en güzel duyguları kokuyordu. Aşk ve direniş kokuyordu Gever.

Özgürlüğe hasret Gever'de çığılık çığılığa yükselen kurşunlar duyuluyordu. Karanlığı ateşli kurşunlar, sessizliği amansız çığılıklar bozmuştu. Perdelerin ardından gizli gizli bakan ürkek bakışlar, yüreklerinin buruk acısıyla geceyi dinliyordu. Onlar, kendilerine hayatın gerçek sevdasını anlatan evlatlarının kurşunların tuzağına düştüğünü anlamışlardı. Kan kokan gecede evlatlarının amansız direnişine tanık oluyorlardı. Gecede yankılanan her bir kurşun onların yüreğini parçalıyordu. Korkulu bakışların ardında ağır ağır göz yaşları doluyordu. Dılovan'ın yüreğine taht kurmuş çocuklar ne olduğunu anlamadan şaşkın ve ürkek bakışlarla analarının eteklerine

sımsıkı sarılmışlardı. Ve uzun bir derinişin ardından gece susmuştu.

Dağların koynundaki o küçük şehir Gever, acı ve gözyaşı dolu bir gece geçirmişti. Bir direniş tanık olmuşlardı. Dılovan'ın aşk ve direniş dolu serüvenine tanık olmuşlardı. Ve şafağın ilk saatlerinde Gever'e gelin olmuş kızlarının şahadeti dilden dile dolaşmaya başlamıştı. Dılovan'ın minik dostları göçmen kuşları misali büyük direnişini diyardan diyara taşımış, dilden dile destanlaştırmışlardı. Buruk ve hüznü yürekler, acılı ve öfkeli bakışlar bir sis gibi esir almıştı Gever'i. İsyân çığıllıkları kulaktan kulağa yayılıp büyümüşü. Üç gün üç gece yas ilan edilmişü. Çoluk çocuk, kadın erkek Dılovan'ı tanıyan, tanımayan herkes yas tutmuştu. Çocuklar hıçkırıklara boğulurken, yüreği yanık analar ağıt yakıyordu. Kim ağlamıyordu ki! Kimin yüreği yanmıyordu ki! Yürekler, beyinler aynı acıya kilitlenmişü. Çünkü herkes aynı sevdanın çığıllığıyla sarsılmışü.

Şafağın ilk ışığıyla Dılovan'ın cansız bedeni suyun derinliklerinden çıkarılmışü. Kara saçları omuzlarına tel tel dökülmüş, ela gözleri güzelliğini yitirmemişü. Sevda dolu bakışları ve isyancı gülümsemesiyle düşmanı hayrete düşürmüşü. Ölmüşü, nefes alamıyordu. Ama yaşıyor gibi bir hali vardı. Yaşam diriliğindeki aydınlık bakışları ve yüreğinin ölümsüzlüğünü yansıtan gülümsemesi ölüme son meydan okuyuşunu yansıtıyordu. Acımasızlığa olan öfkesini, yaşam aşkını anlatıyordu gülümseyen bakışları. Ve cansız bedenine rağmen asi duruşu sevdayı tanımayan yürekleri öfkelen diriyordu. Düşmana “bu nasıl bir direniş, bu nasıl bir tutku” derirtecek kadar.

Dılovan'ın güzelliğini yitirmeyen bedeni askerler tarafından belediyeye verilmişü. Daha sonra, bugün ondört şehidimizin bulunduğu Beyerke köyü yakınlarındaki şehitliğe gömülmüşü. Ama Beyerke toprağına adını ilk yazdıran Dılovan yoldaştı.

Ardından gelen on üç yoldaşı onu yalnız bırakmamıştı. Her biri Gever'in kirletilen toprağına kanlarıyla özgürlüğü işlemişlerdi.

Halk için bu şehitlik, çocuklarının kahramanlaştığı, direnişlerinin efsaneleştiğı kutsal mekandı. Bu yüzden direnişin efsanesini dinlemek isteyen herkes düşmanın acımasız bakışları altında gizlide olsa ziyaret ederdi. Şehitliğe "Goristana gerilla" diyorlardı. Goristana gerilla kara günün aydınlık destanını anlatıyordu. Ve analar her ziyarette ölümsüzleşen çocuklarının dilinde bu destanı dinlerler.

Dılovan toprağın derinliklerine dönerken ardında koca bir direniş mirası bırakmıştı. Dılovan'ın direnişine tanık olan yüzlerce genç, bu mirası yüklenerek akın akın saflara hücum etmişti. O direnişe tanık olup da evinde oturmak var mıydı! Kimin yüreğı böyle namert olabilirdi ki! Yüzlerce Geverli "Komutanımız Dılovan" deyip akın ediyordu dağlara. Evet Dılovan yoktu ama ardında bıraktığı özgürlük ruhuyla yüzlerce militanı yaratmıştı.

Sadece bu değil, yeni doğan tüm bebeklere Dılovan adı verilmişti. Öylesine bir özgürlük tutkusu sarmıştı ki Gever halkını, her şeyi Dılovan ile yaşıyor ve Dılovan ile anıyorlardı. Ve yoldaşları Gever halkına "Dılovan'ın halkı" diyordu. Çünkü Gever'i Dılovan kazanmıştı. Evet bir yürek ki sevdasıyla yüzlerce özgürlük militanı yaratmıştı. Toprağın derinliğine çoktan teslim olmuştu bedeni ama ardına silaha sarılan yeni savaşçılar ve yeni yeni Dılovan'lar bırakmıştı. Yüreğı yanık olsada özgürlüğe kalkan bir halk ve bu özgürlüğe baş koyan küçük Dılovanlar bırakmıştı geride.

Bir Kentin Ruhunda Yücelmek

Şehit Dılmaz Amed Arkadaş anısına

Bir kent nasıl anlatılır? Koca bir şehri tanımlarken nereden başlamak gerekir? Ruhunu, bedeni, beyni, yüreği nedir bir kentin? İnsanlar bir kentin anatomisinde hangi sistemde yer alır, nereye aittir?

Önce ruhunu hissetmek gerekir. Acılarını, sevinçlerini, hayallerini, kırılma noktalarını tenimizi okşayan bir yaz esintisi gibi hissetmeli. Hissetmeli ki o ruhun canlılığına kanaat getirebilelim.

Sonra bedenine dokunmak gerekir. Toprağını avuçlamalı, suyunu içmeli. Sıvasız, badanasız, iki göz evlerinin kapısından içeri bir adım atıp varoşlarına uzanmalı. Ardında en yüksek beton binanın terasından tüm sokaklarına bir bakış fırlatmalı.

Beynini doğru anlamak gerekir. Alınlarının döküldüğü tüm mekanlara girip emeğin metaya dönüşümünde çarkın işleyişini doğru tanımak için beyni iyi anlamak gerekir.

Yürek ise insanlarıdır. Çocuk, genç, yaşlı, kadın, erkek... Statülerine, biçilen misyonlara, rengine, diline bakmaksızın, hiçbir farklılığa aldanmadan tüm insanlar. İnsanlar hem kendilerini hem başkalarını hemde koca kentleri besleyip onlardanda beslenirler. Ama bir kent bir insan kadar adaletli değildir.

İnsan yüreği her hücresine ayırım yapmadan ihtiyacı kadar kanı pompalar. Bu yüzden bir insanın yürek atışlarını eğer parmaklarınız hassassa bedeninin bir çok yerinde hissedebilirsiniz. Dokunup dinlemek yeterlidir. Oysa bir kentin yüreği bedeninin bütün hücrelerine yaşayacağı kadar kan pompalamaz. Yürek atışları bu yüzden düzensizdir. Merkezden çevreye doğru gidildikçe daha da belirginleşir. Varoşlara giden kan akışkan değil damla damladır.

Her kent böyle midir? Gördüğüm, duyduğum ve bildiğim bütün kentler böyledir. Hepsinin ortak paydası budur. Bu yüzden çalkantılıdır hepsi. Bu yüzden bağrında isyan tohumunu taşımaktan kurtulamazlar. Oysa ne anlaşılabilir bir çelişkidir. Bir kentin yüreği insanlarıdır. İsyana tohumunu filizlendiren de aynı yürektir. Başkaldıran ve başkaldırılan aynı gerçektir, yani insan. Nasılı ve nedeni hala cevap arıyor.

Kent yalnız değildir. Kentler ayrı değildir. Daha karmaşık bir gerçeğin birer parçasıdır sadece. Ama hepsinin hikayesi aynı özü taşır. Bir kentin hikayesi tüm kentlerin hikayesi olduğu kadar bizim de hikayemizdir.

Bir kavmin kendini yaratma mücadelesinin bir avuç insan tarafında kararlaştırıldığı kent gibi. Yani Amed gibi. Kürdistanî yaşamın kalbi Amed'i tanımak hikayemizi tanımaktır. Hissedildiğinden daha duygulu, görüldüğünden daha derindir. Gafletsiz bir bilinç bunu rahat anlar. Arı bir yürekte.

Dibe vurmuş bir hayatın sancıları o zamanlar en çok Amed'de çekilmez olmuştu. Zamana kendi ruhunu taşımayan eylemlerle yetişmek mümkün değildi. Geç kalınmış bir savaşın tüm kefareti şartsız kabullenip

artık bir yerden başlamak gerekiyordu. Alın yazıyı değiştirme kararı bir fısıltı gibi topraktan insanlara yayıldı. Tartışıldı, anlaşıldı ve kabul edildi. Amed'in yüreğine taze bir damla kan akıtılmıştı. Ve zaman geçtikçe bu taze kan tüm vücuda yayılıp hücre hücre dolaşıyordu. Fis'teki karar duyulup benimsendikçe kentin rengi değişti.

Ulu caminin arka sokaklarında Xançepek'te Qırık'ların manileri değişti. Davalıları adını bilmedikleri genç kızlar değildi artık. Daha büyük bir davayla tanışmışlardı. Beton damlı evlerinde Dilan Sinemasını izleyen kadınların da sohbeti değişir olmuştu. Neden hep kendilerine çok yabancı yüzleri izliyorlardı? Kendilerinin, benzerlerinin bir filmi yok muydu? Sur içinde tek tük ayakta kalmış geniş avlulu ahşap evlerde yaşlılar Dağkapı'nın hikayesini daha cesaretli tartışmaya başlamışlardı. şex Sait'in asıldığı geniş meydana dikilen heykel hafızalarına kazınan gerçeği unutmalarına yaramamıştı. Anılar bellekte canlılığını yitirmemişti. Hz. Süleyman'ın türbesi ziyaretçilerinin adaklarına yeni adaklar eklenmişti. Fiskaya emekçilerinin ufukları yeni bir inançla gün be gün genişliyordu. Ekmek kavgasına bir de kimlik kavgası eklenmişti. Trafik bahçesi, Güvenpark aşıkların meskeni değildi artık. Yüreklerine devrim kıvılcımı düşen gençlerin buluşma yeri olmuştu.

Umut fidanı bakir topraklara ekilmişti. Sınır tanımadan büyüyordu. Ona sahiplik eden, koruyan çocukları vardı her yerde. Zamana hükmetmenin vaktiydi. "Her yürek kendi türküsünü söylemenin" isyanındaydı. Türküsünü özgürce söyleyemeyen yürek ölüydü çünkü. Akıp giden zaman isyana başkoyanların tanığıydı.

Fırtınanın sayısız simalarından biri de Azize'ydi. Ömrünün en güzel günlerinde en öndeydi isyanın. Çocukluğu Tek kapı'da geçmişti. Evlerinin karşısında Pasur garajı bulunurdu. Kendilerine aitti bu garaj. Aslen Kulp'luydular. Amed'e yerleşeli uzun zaman olmuştu. Adını bilirdi köyünün. Fazla da tanışıklığı yoktu dedelerinin diyarıyla. Tiyakseydi köyünün adı.

Kulp, Amed'in en dağlık, sarp ilçelerinden biridir. Amed'in kuzeydoğusunda Amed'le Muş arasında yer alır. Merkeze en uzak olan ilçelerdendir. Toprağı kıraç, verimsizdir. Bu yüzden ilçe halkının çoğu dışarıda ya işçi ya da memurdur. Ekmek kapısı olarak devlet kapısını bellemişlerdi. O çorak topraklardan bir umutları yoktur. Ne dostun, ne de düşmanın karnını doyuramazdı. Köylüler kıt kanaat geçinip ellerinde ne varsa çocuklarının eğitime ayırırlardı. Çocukları okusun da devlete memur olsun, ekmeğini kazansın diye. Bu yüzden okuma yazma oranı en yüksek yerlerdendir. Sarp dağların arasındaki köyleri Zaza'dır. Ovaya yerleşmiş olanlar ise Kurmanc'tır.

Azize'nin soyu ovadaki bu Kurmanclara dayanır. Dilini, kültürünü unutmayan atalarının yurtsever atmosferinde büyümüşü. Yıllar sonra polisle girdiği sokak çatışmalarında ismi Anarşist Aze olarak anılmaya başladığında tercihini ailesinden gelen bu güçlü duygular üzerinde tereddütsüz yapmıştı. O zamanlar isyan, tüm sevdiklerini birleştiren bir halaydı. Coşkusu, enerjisi bitimsizdi bu yüzden. Çoğu zaman kendisini Sur diplerindeki çocukluk oyunlarında hissedirdi. Çubuklarla eşeledikleri toprakta sık sık kabartmalı,

işlemeli metaller bulurlardı. En vazgeçilmez oyuncaklarıydı o metaller.

Şimdi büyümüştü ama ruhu hala o günlerdeki kadar çocukçaydı. Büyüyen ömrüydü aslında, ufak tefek bedeniyle sarı saçlarıyla hala bir çocuk gibiydi.

Bir ömrün en ateşli deminde olsa da bedeni ve ruhuyla herkes onu çocuk sayardı. Sokak çatışmalarının, korsan gösterilerin, kepenk kapatmaların her doğan güne damgasını vurduğu bir zamandı. Azize polisle girdiği çatışmalarda afacan bir çocuk gibi kaşla göz arasında kaybolur, her seferinde kendisini kurtarırdı. Amed'in daracak sokaklarında aniden kaybolmayı iyi bilirdi. Böyle zamanlarda ağız dolusuyla kendini kovalayan polislere gülerdi. Tehlikeyi atlattıktan sonra ise tam bir zafer edasıyla karışlardı her yeri. Beline kadar uzanan düz saçlarını hep açık bırakırdı. Bu haliyle kendine güvenli duruşunu adeta tamamlardı.

Sadece sokak çatışmalarında değildi. Sık sık düzenlenen öğrenci şenliklerinde de en çekici simaydı. Kendisini hiç tanımayanlara bile coşkulu katılımıyla varlığını hissettirirdi. Dicle Üniversitesi öğrenci gençliğin en aktif ve yoğun olduğu yerdı. Kampüsün eylemlere tanık olmadığı gün yok gibiydi. Kendi mekanında miladını dolduran gençler akın akın soluğu dağlarda alıyorlardı.

Dağ kibleydi. Gidenlerin yeri boş bırakılmazdı asla. Yoklukları değer biçilen anıların sembolü olsa da yeni katılanlarla meydan hep dolu tutulurdu. Devrim arifesindeki dizginlenemez coşkuyla sürüp giderdi zaman. Ve yaşanmış devrimlerin kahramanlık hayalleri süslerdi düşlerini. Azize de bu atmosferin havasını

soluyordu her gün. Siyasi bir renkliliğin içinde kendi rengini aramıştı uzun zamanlar. Kendi renginde karar kılmadıktan sonra hiçbir renge de üstünlük tanımıyordu. Ama hepsiyle tartışırđı. Eylemlerine katılması gerektiğinde inandığı doğruların ilkelerine vurarak karar verirdi. Babası da çeşitli siyasi partilerle ilişki içindeydi. Farklı siyasi çevrelerle ilişkili olmasında bunun de etkisi vardı.

Her eylemsellikte, tartışma platformunda bağımsız bir kişilik olarak yer alsa da yavaş yavaş aydınlanan ulusal bilinci onu Kürt motiflerine daha sıcak yaklaşmasını sağlamıştı. Aile ve yakın çevresinden dolayı küçük yaşlardan beri içli dışlı olduğu bu gerçeği daha bilimsel temelde analiz etmenin ve karar vermenin dayatıcılığını yaşıyordu.

Siyasal bir atmosferde tarafsız mücadele etmenin bir yanılığ olduğunu kavramıştı. Amed ölçülerin keskin olduğu bir kentti. Ve ağır basan ölçüler Kürtlük'tü. Gerçekliğin objektif bir sonucu olmak kadar tarihsel kimliğine sahiplenmek demekti bu. Ama aynı zamanda Amed, Kürtlük adıyla iş yapan birçok farklı gücün merkeziydi. Uzun bir iç sorgulamadan sonra tercihini ulusal kimliğinden yana yapmıştı ama şimdi Kürtlük adına en doğru mücadele eden gücü doğru belirlemesi gerekiyordu.

Çocuk yaşta şiirler okuyarak katıldığı mitinglerde bu kaygıyı taşımazdı. Bilmezdi bunun önemini. Ama şimdi kemiğe dayanan bıçak gibi karar vermenin aciliyetindeydi. Her zaman derin bir sevgiyle bağlı olduğu bu kentin insanları doğru örgütü tanınmasında da etkili olmuşlardı. Halkın olduğu yerde olacaktı. Bu bir

yaşam tercihiydi. Kararını verdiğinde tüm dünyayı avuçlarına sığdırmanın sonsuz güveniyle rahatlamıştı. Doğru yolu seçtiğine emindi.

Babasının işlettiği garaj bunun için çok işe yarıyordu. Bir ilçe garajı olsa da önemi çoktu. Garaj işletmeciliği sayesinde sadece Amed'le değil, uyanışın en güçlü yaşandığı Lice, Hani, Genç, Kulp gibi birçok isyan merkeziyle de ilişkilieniyordu. Gitmesine gerek kalmadan ilişki ağı geniş bir yelpazeye yayılmıştı. Her gün yeni yüzler tanıyor, yeni ilişkiler geliştiriyordu.

1989-'90-'91 yıllarını böyle geçirmişti. Adeta yarım gerillacılık gibi bir şeydi bu yıllar. Yatağını bulan bir su gibi rahat akıyordu zamanın üzerinden. Yaşam tercihinin gereklerini yerine getirmek büyük bir mutluluktu. Bu yüzden artık mekan ve yöntem değiştirmesi gerektiğini anladığında hiç ertelemeyen bunu uygulamıştı. İnancı bütün olan herkesin mutlak birgün gideceği bir yerdin Azize'yi bekleyen. Tüm ibadetinin de buna dönük olması en doğru olanıydı. Yoksa bir anlamı kalmazdı. Arayışları kaynağa yöneldikçe anlam kazanıp güzelleşiyordu. Bu aynı zamanda beşeri zaaflarına karşı verdiği savaşta başarı ölçütüydü.

Bir kavgaya omuz vermek değildir devrimcilik. Kendini bulma ve yaratma mücadelesidir gerçek özü. Kişi, bilincini bağımlılıklardan kurtardıkça, yüreğini büyük özlemlerin ateşine verdikçe benliğini elleriyle yeniden yaratır. İnsanın kendini gerçekleştirme bunu başarılmasından geçer. Devrime adım atıldığı an bunun kararı da verilmiş demektir. Bir halkın özlemlerini yüklenmekle kendini gerçekleştirme savaşını uyumlu yürütülemezse yapılacak eylemlerin onurlu kavgaya bir

faydası olmayacaktır. Aynı şekilde kişiliğin sürükleneceği sonuç, hatalarının toplamı olarak hakettiği yenilgi ya da ihanet olur.

Yeni bir insan, yeni bir hayat, yeni sevgiler demektir. Anlamı daha derin sevgiler demektir. Yaşamını paylaşmaya karar verdiği bir insanla kutsal bir savaşın tüm acılarını, sevinçlerini ve en önemli mücadele mevzisini paylaşmak yücelmektir. Büyümek, olgunlaşmak, özgürlüğe bir adım daha yol almak demektir. Sevgiyi, bencilliğin doruğundayken özgürleştirmektir. Bir ilişkiyi bağımlılıktan kurtarıp anlamlı bir bağlılığa ulaştırmaktır. Sahiplenmek ve sahip olmak güdüleriyle küçültülemeyecek bir beraberliğe yol almaktır.

İç muhasebesini doğru sonuçlandırmak istiyordu. Bu dönem kendisiyle çok savaşmıştı. Hem yargıç, hem sanık, hem mağdur olup tüm pozisyonlarda kişiliğini güçlü sorgulamalardan geçiriyordu.

Sevgi savaşı, sevgili ise uğruna ölünen vatan toprağıydı. Kendini geri dönüşsüz adamanın vaktindeydi. Bu ikisinin de kararıydı. İlk adımını da birlikte atacaklardı. Dr. Çekdar ile aynı kentten aynı üniversiteden aynı dağlara doğru yol almanın hazırlığındaydı.

Gerilla kentleri fethetmenin hazırlığındaydı. Artık ayak sesleri de kurşun sesleri kadar yakından duyulur olmuştu. Yapılan gerillacılık dağda saklanmak için değildi. Ruhları tutsak eden o soğuk zırh parçalanmıştı bir kez. Deli bir nehir gibi bendinden taşan öfkeye öncülük etmek için köylere, kentlere inmenin zamanıydı.

Devrimin zaferi yarın kadar yakın hissediliyordu. Güç, inanç, bağlılık en zirvede yaşanılıyordu. Elini dağlara veren herkes az çok bunun sezgisini taşırdı. Bu yüzden birazda umarsız koşarlardı dağlara. Birazda her şeyi kendi bilincinin sınırlarına hapsederek gelirlerdi.

Azize'de bu akının bir parçasıydı. Ama kıvrak zekası gölgelerin nesnesini çabuk farketmesini sağlıyordu. Görünenle yetinmeyecek kadar başarı hırsıyla doluydu. Görünene aldanmayacak kadar da zeki. Birçok şeyi ölçüp biçmiş, tartışmış, kendi gücüne göre netleşip gelmişti. İlk adım için yeterliydi. Karar vermek yapmanın yarısıdır sözünü gerçekçi bulmuştu. Ama o da birçok benzeri gibi o yıllara damgasını vuran Zeki'nin geriliklerine çarpmış ve çarpılmıştı.

Savaş tarihimizin sayfalarına 'dörtlü çete' olarak geçen Zeki tasfiyeciliğinin etkili olduğu yıllardı. Bir kadın olarak orduya katılma gücünü göstermenin yanısıra bir de nişanlısıyla gelmek Zeki için yeterde artardı bile. Sorgusuz mahkum etmek onun temel taktiğiydi. İlişkileri, Zeki için kullanılacak zayıf noktaydı. Ona göre küçük burjuvalığı iliklerine kadar yaşayan, ilişkileriyle bozgunculuğu dayatan bu insanlar gerilla ölçülerine göre değildi. İtaat edilirse sorun olmazdı ama yok, karşı çıkılıp diretilirse geldikleri yere geri göndermek çok zor değildi. Devrim gerçekliğine çok ters olan bu geri, feodal, egemen anlayış ince politikalarla yürütüldüğü için sonuç alıyordu. Azize ve Dr. Çekdar'ıda geldikleri gibi Amed'e geri göndermişti.

Gerçekte sorun neydi peki? Bir döneme damgasını vuran bu tasfiyeci pratiğin Zeki şahsında esas nedeni neydi? Akın akın gelen öğrenci gençliğin bilinci, inancı

ürkütüyor muydu onu? Ya kadınlardan neden korkuyordu? Bu kadar küçük ve değersiz görmek, onlarla aynı dağları paylaşma büyüklüğünü gösterememek kendi küçüklüğü değil miydi. Yüreğini kemiren değersizlik duygusu değil miydi? Beynini acımasızlaştıran kendine duyduğu korkuydu aslında. Onları kendi geriliklerine kolay kolay ortak edemeyeceğini hissediyordu.

Kadın ordulaşmasının hazırlığı yapılıyordu diğer yandan Önderlik kadın çözümlmelerini daha da yoğunlaştırmıştı. Özgürleşen kadının devrimci rolü bilince çıkarılıyordu yavaş yavaş. Bu ise Zeki'yi ürkütüyordu. Kişiliğini zayıflıklarına teslim etmişti. Savaş zaaflarını törpülemek yerine iyice kıskırtmıştı. Özde her şeyi doyumsuz ruhunun açlığını gidermek için yapıyordu. Devrim bir araçtan ibaretti. Binlerce insanın temiz umutları, özlemleri hoyratça kullanılacak kadar sıradandı. Yaşanılanların görünen çehresi birçok kişiyi aldatabiliyordu. Özü ise kendi bindiği dalı kesmek kadar tehlikeli bir gidişata kapı aralıyordu. Koşullar, zorluklar kalkan yapılarak ilkelerle oynanılıyordu. Öz yozlaştırılıyordu. Durulanan su bulandırılıyordu. Eşi benzeri görülmemiş bir emek ve cesaretle sağlam özülmeye çalışılan temel çatlatılmaya çalışılıyordu.

Amed'e bu şartlar altında geri dönmek yüreğini yaralamıştı. Kırılğanlık hissi sarmıştı benliğini. Çocuk sevinçlerine yabancılaşmak kaygısı mıydı? Kısa bir dönem ayrı kaldığı bu kentte bir çok ilişkiye sahipti. Biri olmasa, diğeri onları mutlaka dağla buluşturabilirdi. Hırslı ve girişkendi. Kulp kişiliğinin bu belirgin özellikleri onda da güçlüydü. Hemen harekete geçerler. Deşifre oldukları bu şehirde daha fazla yaşamanında koşulu

yoktu. Kendilerini koruyarak yeniden çıkış koşullarını hazırlamaya çalışırlar. “Umut inatçıydı.” Haklı değiller miydi? Öyleyse başaracaklardı.

Bu kısacık zaman diliminde çocukluğunun en mutlu anılarını tazeleyerek şehri seyrediyordu. Her bakışında bir daha dönmeyeceğinin kararlılığı ışıldardı. Bu yüzden derin derin sevgiyle bakardı. Amed sevdası yaşayanların ancak anlayabileceği bir şeydi. Ayrılığın arifesinde tutkulu olduğu bu kentle kadın sevgisinin inceliğinde vedalaşmak istiyordu.

Çarşıya şeviti’den siyah beyaz bir puşi satın almıştı. Korsan gösterilerinin hatırasıydı. Böyle zamanlarda Filistin intifadalarında hissedirdi kendini. Yıllar geçtikten sonra kendi Serhıldan gerçeğinin çetrefilliğini öğrendikçe ilk gençlik havasından da sıyrılmıştı. Ama yine de sêrde hala biraz macera kokusu vardı. Son bir defa çingiraklı şerbetçilerden meyankökü şerbetini içmekte Amed’e özgü bir güzellikti. Püsküllü başlıkları, rengarenk Kürt motifli yelekleri ve gömlekleri, siyah şalvarları, bellerindeki özel kemere takılı şerbet bardakları ona hep çekici gelmişti. Bir yudumda içilen bu şerbet damakta keskin bir şeker tadı bırakırdı.

Dağ kapı’dan, Mardin kapı’daki Kervansaray’a, Urfa kapı’dan Tek kapı’ya dünyanın en geniş surları olan Amed surlarını dolaşıp kenti kucaklayarak vedalaşmıştı. Belli ki ayrı dünyalar gibi büyüyen Sur içi ile Sur dışını kavuşturmak istiyordu. Ayrılık saati gelip çatığında çocukluğundaki bir şiiri anımsayarak bu kentteki yaşamına nokta koymuştu. İlkokul günlerinde okul açılışlarında, bayramlarda birçok Amed’li gibi oda coşkuyla okurdu bu şiiri.

...

Aliparda şöyle bir bahar
Mevsim yazdır, Çay öğünde karpuzlar
Bak davullar çalıyor, oyuncular hazır
Sana binlerce selam olsun
Şehirler sultanı güzel Diyarbekir

...

Zamana sıkıştırılmış masum bir arzuydu, bu kentteki anılarını tazelemek. Yarım kalanları ise zaferli günlerde tamamlama hayaliyle yüreğine basmıştı. Ve suretinin çocuk yanını bırakmıştı burada. Benliğinin tutkulu havasıyla dalgalanan sarı saçları, güleç yüzüyle en önde katıldığı şenliklerde, gösterilerde halay başlarında mendil salladığı güzel günleri şehrin zulasına emanet etmişti. Şimdi savaş zamanıydı. Umudun dirildiği dağla buluşma zamanıydı.

Kararlılıkları sonuç vermişti. Girişimlerinin sonunda Botan eyaletiyle ilişkiye geçmeyi başarırlar. Yepyeni bir başlangıçta her şey gibi adıda değişmişti. Botan'da yaşama ve savaşa Dızar adıyla merhaba demişti. Gerillacılığın beşiği bu coğrafyada gümbür gümbürdü yürek atışları. Tıpkı Botan gibi. Eylemleriyle, bir bahar seli gibi tüm bentleri yıkan inançlı insanlarıyla savaşın kalbinde nefes nefeseydi her şey.

Bu atmosferde yeni bir savaşçının yaşadığı zorlanmaları, acemilikleri Dızar'da yaşamıştı. Yabancı olduğu çok şey vardı. Ama girişimci ruhu ona bütün bunları en kısa zamanda aşmayı sağlamıştı. Bilmemek, tanımamak engel yapılacak şeyler değildi. Güven, emek ve iddia gelişimin kilit noktasıydı. Koşarak geldiği bu

yaşama layık olmak her anına en aktif şekilde katılmakla mümkündür.

'93'te Güney'e geçtiğinde dağ ve savaş konusunda acemiliklerini aşmıştı artık. Bu konuda önünde uzanıp giden yolun en engebelli kısmını geride bırakmıştı. Şimdi bunu örgüt bilinci ve parti ideolojisiyle beslemesi gerekiyordu. Namluya yön veren düşünceydi. Düşünceye hükmeden namlunun yıkıcılığı yaşanan kimi pratiklerde açık ortaya çıkmıştı. Ürkütücü hatta korkunçtu. Nihayetinde savaş bir araçtı. Bu doğruyu hakim kılmak bilinci geliştirmekten geçiyordu.

Güney'de kısa bir süre kalmıştı. O dönem gerilladaki kadın gücünün çoğu buradaki eğitim kamplarındaydı. '92 Güney savaşından sonra birçok yerde yeni savaşçı kampları açılmıştı. Herkes eğitim seferberliğindeydi.

Yine bu dönemde Zele'de I. Kadın Kongresi yapılmıştı. Kadın özgürlüğü için gerilladaki kadına biçilen misyona denk içerikte geçmemişti. Yetersizlikler çok yönlüydü. Kadın düşüncede hala kilit bağımlılıkları aşamamıştı. Bu temel zayıflık tüm çalışmalarına ve yaşamına yansiyordu. Erkeğin gölgesinde özgürlük düşüncesinden uzak geçtiği belirtilerek Önderlik tarafından feshedilmişti. Mantık ve düşüncedeki yanlışlar özgürlük tutkusuna rağmen zararlı sonuçlara götürür. Bu yüzden başlatılırken büyük anlam biçilse de gerekirse feshetmek zor değildi.

Dızar arkadaşda katılmıştı bu kongreye. Dağlarda bu kadar kadın gerillayı birarada görmek onu büyülemişti. Kadının gücünü ve güçsüzlüğünü, güzelliklerini ve zayıflıklarını bu süreçte daha derinden hissetmişti. Ve ne kadar toy olduğunu daha iyi anlamıştı.

Kongre bitiminde Dıazar'da Kck Güney'e geçmek için hazırlanıyordu. Dağda kazandığı gelişim düzeyi, edindiği tecrübeden sonra önderlik sahasında eğitim almak büyük bir fırsattı. Yetersizliklerini böyle daha erken açabilirdi. Gelişim seyri karşısında böyle bir ortam en uygunuydu. Umut veren yanlarını beslemek gerekiyordu. Altın değerinde bir fırsata kavuştuğunu biliyordu. Bir kuyumcu inceliğiyle değerlendirmek yakışırdı onun başarı hırsına.

Başarmak için yaşamıştı, başarmak için savaşmıştı. Başarmak için öğrenecekti. Bu kadar başarı hırsıyla dolu olması amaca kilitlenmemiş kişilikleri rahatsız ediyordu. Başarıya göz dikmedikler halde başarılı olanları da kabul etme mte vaziliğini göstermeyenlerin zorlayıcılığını birçok kez yaşamıştı. Böyle geri yaklaşımlara hedef olduğunda durup kendine bakmayı bilirdi. Bulunduğu ortamda ilginin üzerine toplanmasını severdi. Büyüme tarzının bir sonucuydu. Bunda bir yanlışlık görmüyordu. Bir insan kendini sevdirmeli ve kabul ettirmeliydi. Çok doğal görünen bu anlayışını sağlıklı oturtamaması farklı düşüncelere zemin sunuyordu. Çok niyetlerine göre hareket etmek açma çabasını zayıf bırakıyordu. Böyle bir zamanda Dr. eko'nun Őhadeti başarı istemini daha da kaılamıştı. Onun erken gidişi daha da güçlenmesi gerektiğini göstermişti ona. Birlikte geçirdikleri niversite yılları bir sevgi denemesiydi. Bir aşk denemesine hazırlıktı belki de. Varlık yokluk savaşı içinde güzel duyguların da yaşanabileceğine inanmışlardı. Saf, temiz bir hayaldı aslında. İki cinsin eşitsizlik koşullarına bir halkın varolma savaşımı eklendiğinde her beraberliğin

kadını da erkeği de güçsüz düşürdüğünü yavaş yavaş öğreniyordu.

Kürt gerçekliğinde aşkın zamanı gelmemişti. Savaş bunu çırılçıplak gösteriyordu. Her denemenin özgürlük tutkusunu körelttiğini, toprak sevgisini zayıflatıp ihanetin yolunu açtığına kendisi de tank olmuştu. Ufku genişleyip gönül gözü büyüdükçe aslında tüm savaşın özde “Kürt aşkını” yaratmak için olduğunu yavaş yavaş kavriyordu. Bunu anladıkça Başkan APO’nun kadın çözümlmelerine daha çok anlam veriyordu.

Bu sevgi denemesini o koşullarda ilk hayallerinin masumluğunda tutma istemiydi biraz da birlikte dağa çıkmak. Farklı bir beraberliğin bu masum duyguları kirleteceğini ikisi de az çok sezmişti. Ait oldukları gerçeklikte en doğru kararı verdiklerini sonraki yıllarda daha iyi anlamıştı. Şimdi duyduğu acıyı hafifletmek hayalleri gerçek kılmaktan geçiyordu. Bunun da tek yolu daha fazla mücadele demektir. Akıp giden zaman, güzel insanların anılarına olan bağlılığını kanıtlamalıydı. Önderliğin yaşam felsefesi de bunu emrediyordu. En yoğun savaşın yürütüldüğü bu eğitim sahasında verilen öz, doğru bağlılıklara ulaşma gücünü kazanmaktır. Bağlılık üzerine en gerçekçi ve anlamlı tanımı Başkan APO geliştiriyordu. “Bağlılık, yenilmeyen değerler üzerinde yürek atışlarının son nefese kadar birlikte atmasıdır.” Daha fazla söze gerek yoktu. Nasıl yaşamalı sorusunun cevabı bu tanımda gizliydi. Bir kadın için bu daha büyük bir anlam ifade ediyordu. Binlerce yıl öncesindeki tarım devrimindeki zamanlar gibi yine güzel duyguların geliştirilmesine kadın öncülük edecekti.

Sol yanımızdaki kan ve kas toplamı olan kalbi, duygulu insan yüreği yapan kadındır.

Her zamansız kaybın acısı birer atılım gerekçesidir. Mücadelemiz bu doğruyu sayısız defalarca kanıtlamıştır. Asra damgasını vuran bu hareketin doğuşu da böyle olmamış mıydı? Öyleyse içinde yer alan her militanda yeri geldiğinde aynı gücü gösterebilmeli, tarihinden aldığı güçle iddialı yüklenebilmelidir. Dıllar arkadaşın Dersim gerillacılığı işte bu duygularla başlamıştı. Bir tek bu muydu? Hayır, o kadar çok gerekçesi vardı ki, Dersim, gücünü açığa çıkarmak için bir uygulama sahasıydı.

Dersim...

Dersim kendini bildi bileli isyan beşiği idi. Kaç asırdır fırtına sonrası dinginliğin hasretinde yaşamaktadır. Başkaldırı, acı ve mutluluğun iç içe, derin yaşandığı bir eylemdir. Bu yüzden ezgileri hayatın en hüzünlü türküleridir. Bir kaderdi sanki böyle yaşamak. Asi, boyun eğmek nedir bilmeyen dağları hiçbir zaman ıssız kalmamıştı. Eskiden kanun kaçağı eşkiyalar beslerdi. Kanunların ağadan, beyden yana olupta ağaya beye başkaldıran yiğit eşkiyalar ona sığınırды. Fermanı ölümdü onların. Bu yüzden dağları mesken eylediler. Ahı alınmış mazlumlara da kucak açmayı unutmamıştı. Kadim sahiplerinden ayrı düşürülmeye çalışıldığı vakit ak sakallı, al puşili isyancıları da tanıdı. Sonra karnı deşilen, süngülenen, idam sehparlarında bedenleri ibret olsun diye meydanlarda asılan bir kuşağın çocuklarıyla tanıştı. Bereketini, koruyuculuğunu onlardan da esirgemedi.

Dersim, üç kibrit çöpüyle karanlığa meyden okuyanların toprağıydı aynı zamanda. Onların ardıllarına

da ihanet etmedi bu yüzden. Her mevsim onlarcasıyla tanıştı. Bir ana gibi öpüp koklamış, bağrına basmıştı. Genç kızlar ve oğullar onun çocukları gibi itaatkar ve sadıktılar.

Dersim, kendini yaratan kavmin çocuklarına, o çocuklarda ömürlerini adadıkları vatanından bir parça olarak Dersim'e layık olmanın dileğiyle yaşadılar, yaşıyorlar. Munzur'dan bir avuç su içen, Düzgün babaya yüz süren herkes onu anlattı. Anlatamamanın doyumsuzluğunu hep yaşayarak. Dağlarında bir günde olsa gerillacılık yapan her güzel insan şiirler yazdı, türküler besteledi. Ama Dersim hep tarifsiz kalan bir duygunun adıydı, çok tarif edilmeye çalışılsada. Şimdi dört mevsimin güzelliğini sunan çocuklarına borçlu olarak yaşıyordu. Sayısız genç kız ve oğulları onu sessiz çığlıklar içinde geçirdiği uzun bir kıştan sonra, hayatla yeniden tanıştırmışlardı. O çocuklar ki bunun için toprak olmuşlardı. Kendini adayarak, Dersim toprağına bir avuç toprakta özge bedenleriyle katmışlardı. Yoksa acılar çiçeklenmezdi. Yoksa mutluluk hiç yaşanılmayan bir duygu olurdu.

Dersim borçludur şimdi. Artık anlatılmanın değil anlatmanın zamanında olduğunu biliyor. Bu yüzden bir kez de olsa hakkında tüm cihanın ferman verdiği yiğit çocuklarını bir de kendisi anlatmak istiyor. Bunca zaman böyle geçirmesi yeterliydi. Şimdi birer birer onları anlatmalı. Öyle çoktular ki Dersim sayılarını bilmezdi. Hem mühim olan bir mal gibi sayıp sayılarını bilmek değildi. Hepsinin toprağına nefes veren soluğunu hissederdi. Önemli olan buydu.

Yıllar öncesiydi. İnsanlığın cemresine bir kıvılcım Amed'den düşmüştü. Sınanmış bir ömrün olgunluğuna rağmen herkesin çocuk bildiği bir yürek. Ona çocuk diyenler haksız sayılmazdı. Ufak tefek bedeni, ay parçası gibi saydam ve güleç yüzüyle yirmi sekiz yaşında olduğu asla belli olmayan bir özge can. On sekize yeni ayak basmış gibi canlı, coşkulu, dinamik bir beden. İki yıl koyun koyuna yaşamışlardı. Dersim ve Dızzar. Ana kız gibi. Dersim'in Dızzar için ayrı bir önemi daha vardı.

Aynı köklerden beslenen bir halkın çocukları olsakta birbirimize öyle yabancılaşmışız ki düşmanımızdan daha uzak düşmüşüz birbirimize. Bu yabancılaşma öyle derinleştirildi ki sessizce yok saymışız birbirimizi. Amed'li Dızzar arkadaş içinde Dersim bu gerçekliği ifade ediyordu.

Şex Sait isyanının bastırılmasında sonra Amed'de her kuşak Dersim'e karşı bir güvensizlik yaşamıştı. Kırılğanlık ve öfkenin iç içe geçtiği bir güvensizlik bu. Seyit Rıza'nın öncülük ettiği otuz sekiz isyanından sonra Dersim'de de her kuşak bu duyguları yaşamıştı. Birbirlerine aynı haksızlığı yapmışlardı. Ama aynı nokta üzerinde birbirlerini suçluyorlardı. İki de zamansız ve hazırlıksız giriştikleri bir başkaldırıda birbirini yalnız bırakmakla suçlamıştı. Yıllar geçip gittikçe bu suçlama sözle ifade edilemez olmuştu. Ama aralarına giren güvensizlik, öfke onları birbirinden uzaklaştırmış, yabancılaştırmıştı. İşte bu yüzden coğrafyasıyla, insanlarıyla, tarihiyle Dersim çok derin şeyler ifade ediyordu. Dızzar arkadaş Dersim'e dair bu gerçeklik üzerinde yoğunlaşmıştı. Birebir Dersim'le yaşayacağı bütünleşme iki tarafın bütünleşmesi olacaktı. Dersim'de

bunu anlamlı bulmuş ve cevap vermişti. Şimdi kendisini borçlu hissettiği bütün çocukları karşısında önce Dızar'dan başlayarak onları anlatma istemi yarım kalan cevabını tamamlama arzusuydu. Sözü Dersim'e bırakalım. Bakalım Dızar için neler söyleyecek bizlere.

“Kendim gibi onu da direngen kılmak isterdim. Yenilse de yanılma da her seferinde daha hırslı geleceğe atılmaktan korkmayan bir kadın yapmak isterdim. Ruhu bu özü taşıyordu. Bana düşen onu doğru zamanda ve doğru yerde açığa çıkarıp işletmekti. Farklı bir renkle gelmişti bana. Bilmediğim diyarların kokusuna getirmişti. Bana Amed'i anlatırdı sık sık. Bana benzeyen direngenliği, duygululuğunu, kırılganlığını, özlemlerini... Dinledikçe benzerliğimizi öğrendim. Ve şaşırardım. Yanı başımdaki gerçeklikten ne kadar uzak düşmüşüm, haberim yoktu. Yanılgılarımı ne kadar da kanıksamışım. Kendimi ve bana sığınan çocuklarını korumakla her şeyi yaptığımı sanırdım. Oysa benzerlerimden ne kadar yalıtılmışım. Ne kadar da birbirimize yabancılaşmışız. Aynı ütopyalar için yaşadığımızı bilmez olmuştum. Bu yüzden borçluyum o soylu kadına. Aslında o benden daha güçlüydü. Ben ki nice özge canı toprak diye bağırma basıp onların direngenliğiyle beslenmişim. Ve yeter diyememişim henüz. Oysa o bir tutam can değil miydi?

Güçlüydü. Eylemlerde tartışmasız en önde yer alırdı. Cesareti kusursuzdu. Ve hep başarılarla imza atardı. Savaşmayı iyi öğrenmişti. Silahını iyi korurdu. Gerçek bir asker, gerçek bir komutandı. Gerillacılık bir tek ona yakışır demekten kendimi alıkoyamazdım. O kadar

yaptığı işle uyumlu bir duruşa sahipti. Ama ben ilk yılında bile ona ihtiyacı olan desteği sunamamıştım.

İlk yaralandığı zaman Sibiryaya noktasındaydı. Hafif bir yaraydı ama daha ilk buluşmanın havasından sıyrılmadan yaralanmıştı. Sibiryaya, Sibiryaya kadar soğuk olduğu için bu isimle anılır. Buna rağmen çocuklarım alışkindir, dayanırlar soğukluğuna. O zamanlar Rojhan'da vardı çocuklarım içinde. Jiyan'ı (Yıldız Durmuş) aynı operasyonda aldım koynuma.

Mirik mezrasına gitmek için yola koyulmuşlardı. Bir takım kadardılar. Derelerimi dolduran kar ile onlara mevzi olsam da hepsini koruyamamıştım. Öldürücü soğuşumda günlerce aç kalmışlardı. Sonra yol kesip biraz yiyecek için bir kamyonu durdurmuşlardı. Kamyon meşrubat taşıyordu. İçinde sadece kola, meyve suyu, bira gibi içecekler vardı. Günlerce onunla beslenmişlerdi. O suların şekerinden aldıkları enerjiyle yürümüşlerdi. Ne soğuşa, ne açlığa ne de düşmana yenilmediler. Yüzümü ak çıkarmışlardı.

Çok inatçı bir gerillaydı. Hatırlamam yıldığını, yorulduğunu, vazgeçtiğini. Tabiatımın güzelliğiyle yürekten buluşmayı yaşayanlardandı. Bu yüzden cıvılcıydı. Yaşam doluydu. Yaşam onun içinde akıp giderdi sanki. Her devinimi hayatın kendisiydi. Bazen fazlasıyla inatlaşır, kafa tutardı. Öyle hallerinde bir Amed'li olduğunu anımsatırdı. Bir komutan olarak toprağıma ayak basmıştı. Tüm savaşçıları onu çok severdi. Komutanlığının onaylanmasıydı bu sevgi.

Onu sadece bir komutan, bir savaşçı olarak anlatamam sizlere. Bu yarım kalır. Bir kadın olarak anlatmalıyım. Toprak ana kızlarını bütün kimliklerinden ayrı, önce bir

kadın olarak anlatırsa sevgilerine layık olur. Bir kadın olarak Toprak anasıyla özgürce buluşmanın bitimsiz mutluluğunu yaşardı Dızar. Mutluluğu kadife sesinde dalgalanırdı. En sevdiği türküleri her söyleşinde bir hediye olarak sunardı herkese.

Birlikte birçok şeyi paylaştık. Belleğimde en çok iz bırakanlardandı. Kimseyle paylaşmadığı zorlanmalarını benimle paylaşırdı. Güvenle açılırdı bana. Paylaşımında tereddütsüzdü.

Özüne bağlıydı. Kadını sever ve korurdu. Özgür kadına ulaşmak en büyük tutkusuydu. Kabul red ölçülerini önce kendinde geliştirmeye çalışırdı. Gücü, güçlü duruşu egemenliğine engel istemeyen köle kişilikleri rahatsız ederdi. Onlara, egemenlik sarhoşluğunda yaşadıkları derin köleliği anlatmak isterdi hep. Özgürlük sadece bir cinsin sorunu değildi. İnsanlığın sorunuydu. Bunu çevresindekilere kavratmak için özgün eğitimlere erkekleri de çağırırdı. Birazcıkta olsa bu yolla onlarda da bir sorgulama, yoğunlaşma geliştirmek istiyordu. Gafletin çeperini kıramayan bir çok erkek Dızar'ın bu soylu davranışına aynı soylulukta cevap verecek güçte değildi. Tam tersi zayıflıklarını gözetlerlerdi.

İyi hatırlıyorum. Birkaç kez görevden düştü. Ağır ithamlarla karşı karşıya kaldı. Neredeyse yargısız suçlu ilan edilecekti. Ama savaşçıları, eğittiği genç yürekler, doğruların takipçisi iyi yoldaşlar onu her seferinde görevinin başına getirirlerdi. Ruhu feodal ağlarla çevrili erkek, evin olgun, ağırbaşlı kızı olmayı dayatıyordu aslında. Bir dediğini iki etmeyen, iki adım geride takip eden köle kadınlığı ondan istiyordu. Bunu açık

yapamazdı. İnce ve dolaylı yöntemler kullanırdı her zaman. Ama Dıllzar kolay kolay aldatılacak bir komutan değildi. Egemen erkeği, köle kadını iyi tanımuştı. En kamuflejli duruşu, yaklaşımı dahi rahat tanır ve tavır koyardı. Bana gelmeden önce derin bir eğitim aldığını söylemişti. O eğitim gözlerindeki son perdeyi de kaldırmıştı. Bilge bir insandan bahsederdi. Tüm çocuklarımın son nefeslerini verirken adını haykırdıkları o büyük insanın yanından gelmişti. Güzelliğin, aşkın ve özgürlüğün ilkelerini ondan öğrenmişti. Bütün gücüyle öğrendiklerini uygulamaya çalışırdı. Bazen kendini güçsüz hissederdi. Bu zayıflıklarını en çok hissettiği zamanlarda yaşanırdı. Ama asla kabul etmezdi.

Yaşamı tartışmalarla doluydu. Diyaloglara önem verirdi. Kendisiyle, çevresiyle, doğayla diyalog kurmanın bilgeliğini de o yüce insandan öğrenmişti.”

Üst üste iki defa yutkunduktan sonra sustu. İyi anlatamadığını düşünüyordu. Bir şiir sürükleyiciliğinde anlatma istemiyle başlasa da yapmadığını düşünerek susmuştı. Bir de Dıllzar’ın yaşadığı son yıl onada acı vermişti. Dağlara öyle erken ve biraz da umarsız veda etmesinin bir nedeni de o yıpratıcı süreçti. Bir şeyler zedelenilmeye çalışılmıştı. Dıllzar belki de ilk defa kendini bu kadar güçsüz hissetmişti. Bunları düşününce yeniden karar kıldı. Zor gelse de Dıllzar’ı anlatacaktı.

“Çiçek toplamayı çok severdi. Her biri bir çiçek olan tüm kızlarım gibi. Çiçek toplarken türkü söylerdi. “Lı bağe mın bu zıvıstan” en sevdiği türküydü. En çok onu söylerdi. Söyledikçe kendini ütopyalarının kollarına bırakırdı. Bir de Sultan Baba’nın eteklerinde durup Haydaran’da doğan güneşini izlemeyi severdi. Yeşil ağaç

kesmeye kıyamadığı bu dağlarda savaşmak onun için büyük incelik isteyen bir işti. Bir sanatçı ustalığıyla hassas yaklaşılmazsa savaşın tüketen soğuk yüzüne yenilirsin derdi. Duygulu karakteri bunun sorgulamasını çok yapardı. Her zaman düşüncenin namluya hükmetmesi gerektiğine inandı. Gerçek komutanlığın sırrı bunu uygulayabilmektir. Dızar her zaman bunun çabası içindeydi. Bu yüzden hiçbir zaman anlam veremediği zorluklarla karşılaşmıştı. Yaptığı işin, gerillacılığın bu coğrafya da ne kadar değerli olduğunu askeri duruşunda ve giyimine gösterdiği titizlikte de yansıtırdı. Sadece söylemek yeterli değildi. Biçim özün yansıması ya da tamamlayıcı öğesiye bunu en doğru şekilde yansıtmak gerekiyordu. Davranışları yumuşak ve estetikti. Her şeyi ölçülü, yerli yerindeydi.”

Sesi titrek çıkmaya başlamıştı. Anılarını tazeledikçe hasretin yakıcılığını hissediyordu. Dızar şimdi toprağında bir avuç toprak olsa da yokluk duygusu sarmıştı benliğini. Derin bir nefes alıp devam etti.

“Son kışını Aliboğazı’nda geçirdi. Kış kampına girilirken karargaha çekilmişti. Aliboğaz deşifreydi. O yıl ki üslenmeleri ise adeta düşmana davetiye çıkarır biçimdeydi. Çocuklarımın bu kadar tedbirsiz yaklaşımları beni çileden çıkarıyordu. Ama bir şey yapamıyordum. Bir kez daha ders çıkarmaları için yaşamaları gerekecekti. Oysa her şey göz önündeydi, açıktı. Acemi bir insanın dahi yapamayacağı hatalara düşüyorlardı. Haketmedikleri bedeller ödedikçe bunu anlıyorlardı.

Kışı rahat geçirmişlerdi. Bu rahatlık gafletlerini görmeyi engelliyordu. Ölüm pusudaydı. Baharı

bekliyordu. Taze umutları kırmak için. Nisanın ilk günlerinde kampta çıktıklarında operasyon başladı. Çok kalabalıktılar. Bölük bölük ayrıldılar. Pilav tepesinde tank pususuna düşünce daha da parçalandılar. Ertesi gün başlayan çatışma ölüm emri gibi ansızın gelmişti. Dızlar mevzisinde son kurşununa kadar çatışmıştı. Sanki son kez doyasıya savaşmak istiyordu. Tüm kinini, öfkesini son kez boşaltmak istiyordu. Kendisini kurtarabilirdi aslında. Ama yapmadı. Her zamanki inadından değildi. Ama mevzisini bırakmadı. Yapılan hataların bedeli olmayı kabullenmiş gibiydi. Belki de bu yüzdendir. Bilemiyorum.

O gece Munzur'un doruklarına kayan bir yıldızda takılı kalmıştı bakışlarım. Bir can daha hayattan koştı ve toprağa ekildi diye fısıldamıştım kendi kendime. O uzak yıldız Dızlar'ın yıldızıydı. O yıldız Dızlar'dı.

Ruhu, o çok sevdiği Aliboğazı şelalesinde arınarak yücelmişti. Şimdi bir köprüdür benimle Amed arasında. Bağlılığını güçlü beraberliklere harç yapmıştı. Bana Amed'i anlattığı gibi her gece beni de Amed'e anlatıyor şimdi. Akdağ'a Haydaran'ı, Dicle'ye Munzur'u anlatır. Ape Musa'ya Düzgün Baba'yı, Dorşin'e Aliboğazı anlatır. Amed'in asırlık özlemlerini kuşanarak bana gelmişti. Bendeki umudu hayallerine katık yapıp öylece uzanırdı Amed'e. Dızlar ben olduğu kadar ben de Dızlar'ım."

Son kelimeler tane tane dökülmüştü dilinden. Belli ki ağır geliyordu ona. Benzersiz bulduğu bu tutkulu yüreği en yalın haliyle anlatmak kolay değildi. Bir masal, bir rüya ya da bir düş değildi anlatılanlar. Canlılığını en derinden hissettiğimiz, yaşadığımız gerçekliğin bir parçasıydı her şey.

Son sözlerini söylemedi Dersim. Derin bir suskunlukla kendine çekilmişti. Dılmaz arkadaşına ve o çatışmada şehit düşen on sekiz arkadaşına dair başka bir şey anlatmadı. Anlatamadı. Çok zulüm görmüştü Dersim. Sayısız katliamlara tanık olmuştu. Ama bir vahşeti daha anlatmak zor geliyordu. Mesele anlatmak ya da anlatamamakta değildi. Çok şey anlatılmıştı şimdiye kadar. Biraz da anlamak gerekiyordu anlatılanları. Belki de anlamayı beklediği için susmuştu.

Öldürmek yetmemişti kardeşliği pazarlayanlara. Kardeş tacirleri ölü bir bedene işkence yapma günahını işlemekten geri kalmamışlardı. Namusu hala iki bacak arasında bilenlerdendiler. Bu yüzden madem ki bir teröristtir, temiz bırakılmamalı, namusu kirletilmeliydi. Ve öyle yapmışlardı. Savaşın kuralları onlar için yoktu, hiçbir zaman da olmadı. Kendi türüne yabancılaşmayı iliklerine kadar yaşıyorlardı. Aynı zamanda kendi yaşadıkları savaş sendromunun bir yansımasıydı. Katlettikleri bedenlere tecavüz etmenin, sonra da başlarını kesmenin başka bir açıklaması yoktur.

Nisan '97'ydi. Aliboğaz'a bahar yeni gelmişti. Doğa yeniden doğuşun sevincindeydi. Ne çok şey düşlemişlerdi bu bahar için. Taze bir bahar yeli gibi eseceklerdi Dersim üzerinde. Çiçeklerin renginde, dağların soluşunda, suyun azizliğinde, toprağın kutsallığında bir esinti olacaklardı bu baharda. Dersim kadar soylu, bir gerilla kadar onurlu eseceklerdi. Nisan tufanı düşleriyle birlikte bu güzel insanları bir kasırgaya çevirmek istemişti. Esecekleri her yerde ekin kurutan, bağ bozan, tozu dumana katan bir rüzgar. Herkesin yüzünü

sakinacağı, öfkeyle geçmesini bekleyeceği bir rüzgar. Umutlarını, hayallerini yüklendikleri insanların nefretiyle öldürmek istemişlerdi. Başardılar mı dersiniz? Fısıltıyla da olsa buna evet diyecek bir can yoktur. Çünkü onlar bağlılıklarını kanıtladıkları toprağa karışınca solukları çoktan Dersim güzelliğinde bir rüzgar olup esmeye başlamıştı. Onlar şimdi her Nisanda Aliboğaz'a bahar müjdesi veren sıcak bir esintidir.

Ağustos Hikayesi

Şehit Geşbin Soran Arkadaş anısına

Tozlu köy yolunda dağınık ve hızlı yürüyüşümüz şehitliğe yüz metre kala yeniden gerilla yürüyüş esaslarına göre düzene girmişti. Özgür Kadın Akademisi'nden temsilci olarak giden bir grup arkadaştık. Şehitlikte yapılacak törene yetişmek için nefes nefese yürümüştük. Şehitliğe biraz daha yaklaştığımızda çevre güçlerden gelen grupların şehitliğin kenarında bizi beklediğini gördük. Düzenli yürüyüşümüz karşısında onlarda buldukları yerde sıraya geçmeye başlamıştı. Tüm arkadaşlarla tek tek tokalaştıktan sonra tören başlayana kadar herkes tanıdıklarının yanına dağılmıştı. Taşınan selamların iletilmesiyle geçen üç beş dakikalık hızlı sohbetlerle hal hatır sorulup öğrenilmişti. Güney Partisinin yönetimide şehitlikteydi. Onların hazır olduklarının iletilmesiyle her grup düzenli olarak "Goristana Şehiden Qandil" yazılı kapıdan sessizce içeri girmişti. Tören yerinde içtima düzenine geçildi önce. İki yüze yıkan gerilla üç gün önce Asos'ta şehit düşen gerilla Halo ve Gerilla Rezan için son vazifelerini yerine getireceklerdi. Saygı duruşunu kısa bir konuşma izlemişti. Aradında Halo arkadaşın pratiğe yönelmeden önce eğitim sonunda yazdığı rapor soranca okundu. Halepçe'liydi Halo. Halepçe katliamının sayılı tanıklarından biriydi. İki çocuk babasıydı. Halepçe'de ölen çocuklar, sadece kendi çocukları içinde olsa son bir kez doğru tarafta savaşması gerektiğine inandırmıştı onu. Bu inaçla katılmıştı. Şimdi ilk şehidi olarak kabul edildiği Güney Parti'si

16 Martta kurulmuştu. Raporunda kuruluş tarihini kendisi için anlamlı bir rastlantı olarak değerlendirmişti. Rezan'ın Afrin'li olduğu söylenmişti. Mücadelenin en fırtınalı döneminde katılmıştı. Güneş'e bağlılık eylemleriyle sarsılan zamana karşı varlığıyla bir cevap olma inancıyla gelmişti. Konuşmadan sonra şehitliğin rengarenk çiçeklerinden yapılan çeleng baş uçlarına bir yemin edasıyla bırakılmıştı. Ardında her arakadaş önceden hazırlanan çiçeklerden birer tana alıp ayrı ayrı mezarlara bırakarak bu yemini tekrarlamıştı.

Sıcağın ağır bir el gibi üzerimize çöktüğü boğucu bir Ağustos günüydü. Çatisız toprak evlerin çevreyi kahverengiye boyadığı bir köyün hemen yanı başında yapılmıştı şehitlik. 2000 hamlelerinde Kandil'de şehit düşün arkadaşlar defnedilmişti. Kahve rengi manzara içinde taze bir bahar esintisi olan çeşit çeşit çiçekler ekilmişti bahçeye. Bahçe her yönüyle temiz ve düzenliydi. Fiskiyelerle yapılan sulama yeşilin her çeşidini Ağustos güneşi altında diri tutmayı başarıyordu. Bu diriliğin içinde suyun ve yeşilin rahmetine emanet edilmişti şehitler. Şehitliği izlerken kırık parçalar gibi bilincimde bir araya gelen Kandil 2000 şehitleri mezarlığı, Kendal ve Halo arkadaş, ve Asos kavramları Soran gerçekliğinde derinleşmem için bir çağrı gibi canlanıp iç içe geçmişti. Şehitlik bir mıknaş gibi aynı gerçekliği anlatan bu kavramları bir araya toplamıştı. Görüldüğünden daha derin, daha karmaşık bir sorundu. Kendine ait her parçası ayrı bir kördüğümdü. Toprağı, insanı, güzellikleri, zenginlikleri, tarih ve yaşamıyla her şey bir kör düğüm pençesinde kendini tüketiyordu. Çağrışımın bilincimde tutuşturduğu ilk kıvılcım beni dört yıl önceki bir Ağustos ayına götürmüştü.

Yeni savaşçı olarak dağlarda beşinci ayımı yeni geride bırakmıştım. Gerilacılığımın ilk göz ağrısı Gare'ydi. Gare içindedeydi Xere. Yüreğin tüm titreşimlerinin öfke ve kinle harmanlandığı, ard arda gelen değişimlerle sürekli sarsıldığımız bir yılı yaşıyorduk.

Xere taburu olarak Aslan tepesi tarafına son günlerde üst üste keşif grupları çıkarmıştık. Hedefimiz tam olarak neresiydi bilmiyordum. Yönetim son ana kadar açıklamamaya özen gösteriyordu. Aslan tepesine yakın noktalarda üslendiğimiz o günlerde tüm sohbetlerimiz bir yıl önce burada yaşanan eyleme kilitlenmişti. Geşbin'in hikayesini ilk kez o zaman dinlemiştim. O vakitler Xere'de olan olmayan herkes ayrıntılarıyla bilirdi bu hikayeyi. Üç kez başarısız olmak gururlarını zedelemişti. Ama bahsedilen bu değildi! Geşbin'in yirmi günü bulan direnişiydi anlatılanlar. Her anlatımda burukluğun yaşandığı acı ve hüznü bir anıydı yaşanılanlar.

12 Ağustos'ta hedefe biraz daha yakın üslenmiştik. Resmi bir açıklama yapılmamıştı ama belliydi ki 15 Ağustos içindi tüm hazırlıklar. O gün erken saatlerde keşifçilerimiz arazide düşman hareketi olduğunu bildirmişlerdi. Büyük olasılıkla son günlerdeki hareketliliğimizi öğrenmişlerdi. Ani bir baskına uğramadan, en iyi savunma saldırıdır diyerek öncelikli davranmışlardı anlaşılan. Acele yer değiştirmiştik. Güneşin tutulduğu saatlerde hepimiz keşifçilerin yeni tekmil sonuçlarını merakla bekliyorduk. Araziye yayılan küçük gruplar bize dahada yakınlaşmıştı. Bu bizim için yine hareket demekti. O gece görevden dönen son grubumuzun çok yakınımda pusuya düşmesiyle gerçek manevramız başlamıştı. Etrafımızın sarılı olduğundan habersiz geceyi geçirmiştik. Grubumuz üç yüz, dört yüz metre ilerimizde pusuya düşmüştü. Pusudaki tarama sesiyle kendimizi şehit Serbest tepesine doğru vermiştik. Bir kaç küçük grubu aşan bir şeydi hareketlilik. İlerledikçe bunun tüm alanı kapsayan bir operasyon olduğunu yeni farketmiştik. Bir gün sürmüştü ama Aslan tepesine yönelik planlama ertelenmek zorunda kalmıştı. Hazırlıkların yeniden başlayacağı ay sonunda ateşkes ilanı her şeyi bir daha değiştirmişti. Bu sefer ertelenemezdi. Eylem planı hiç açıklanmadan tümünden iptal edilmişti. Tabur olarak alanın içine doğru olan noktalara çekilmiştik. Bir gün kaldığımız Xelatê köyünde bir yıl önce

elma ağaçlarının altında verilen büyük irade savaşını ayrıntılarıyla bir kez daha dinlemiştim. Dinledikçe onu tanımayı ne çok istediğimi farketmiştim. Bir Soran kadının hikayesini ilk kez dinliyordum.

Bir Ağustos sıcaklığında başlamıştı direnişi.

Bir yıl sonra bir Ağustos ayında anlatımlarla tanımıştım onu. Aradan üç yıl geçti. Şimdi doğduğu topraklara daha yakıным. İçinde geldiği gerçekle iç içe olan benim şimdi. Şehitlikteki çağrışimler ona dair düşüncelerimi yeniden canlandırmıştı. Üç ayrı ağustos hiç tanımadığım halde bilincimde hikayesini bütünleştirmişti.

Şehitlikten dönerken bu Ağustosta yazılmalı dedim kendi kendime. Geşbin'i üçüncü Ağustosta yazmalıydım. Ağustosların hikayesi olacaktı bu. Çocukluk ve mücadele yıllarının en yakın arkadaşı Hiran'ın akademiye bu dönemde gelişi büyük bir fırsattı. Süleymaniye günlerini yakından bilen Sakine arkadaşta bu alandaydı. Gare sürecini yine Hiran'dan ve Armanc'tan dinledim. Önderlik sahasını ise Hezil arkadaş anlattı. Her biri hayatının bir durağına tanıklık etmişlerdi. Gölgede kalan ayrıntılar çoktu. Tüm gerçekliğini dillendirme gücünden yoksundu hepsi. Özlemin yüreği ağırlaştırmasından olsa gerek, hem tanık olunan gerçekler hem de yaşanan duygular tutuk kalmıştı içlerinde. Duru bir su gibi akıtılamamıştı.

Benim için Geşbin'i yazmak bu ağustostan sonra bir görevdi. Gerillacılığımın ilk acemiliklerini geride bıraktığım Xere'nin bu destanda ortak yer olmasında bir diğer nedendi. Geşbin orada efsaneleşmişti, orada hikayesi dört bir yana dağılmıştı. Ve ben Geşbin'le orada tanıştım. Asos şehitlerinin bilincimdeki çağrışımalarına bir cevap olacaktı Geşbin'i yazmak.

Geşbin'de bir kökleşme işçisiydi.

Geşbin'de tahta gül olma hikayesine bir suyun akışkanlığında katılmıştı.

Geşbin’de bu baharlaşmanın en direngen kardelenlerinden biri olma gücüne ve onuruna ulaşmıştı.

Geşbin’de çiçeklenen özün adıydı. Bu yüzden hepimizden bir parçaydı. Hapimizi resmeden bir aynaydı. Buluşmamız kendimiz olma istemimizin ortaklığıydı. Bu yüzden her hikayeden anlatılan birazda biziz.

Ömründe ilk defa iç ihaneti bütün çıplaklığıyla görmüş ve acısını hissetmişti. Zeytin karası gözlerinde çaresizlik ve öfke iç içe geçmişti. İnsanı bu kadar aşağılayan başka bir şey olamaz diyordu.

Ayaklarının dibinde uzanıp giden Hiran’ın bereketli topraklarına usulca bir bakış fırlattı. Gözlerini ufuk çizgisinde kilitledi. Hayat ne kadar güzeldi! Ve doğa ne kadar harikaydı. Avucundaki toprağı sımsıkı tutuyordu. Öfkeden mi sıkıyordu, yoksa topraktan bir şeyler mi almak istiyordu, kendiside bilmiyordu. Düşünceleri yanı başında akan nazlı bir su gibi akışkandı şimdi. Büyük ve anlamlı bir dönüşümün müjdesiydi yoğunlaşan acısı. Bu sorgulama ve etkilenme yeni bir düşüncenin ilk kıpırtılarıydı.

Cengi arkadaşın bir komplo sonucu şehit düştüğünü yeni öğrenmişti. Bir cinayet kadar korkunç ve ürkütücü buluyordu. Ama anlam veremiyordu. Kimsesiz çocuklar gibi acısını içine gömmüştü.

Güney’de üçüncü bir gücün hiç bir koşul altında kabul edilemeyeceğinin propagandası uzun zamandır yapılmaktaydı bölge güçleri tarafından. Bu olay da bölgedeki işbirlikçi güçlerin Özgürlük Hareketi’nin Güney’deki gelişimini durdurmak için, içinde oldukları ihanet çizgisinin bir sonucuydu. Güçlerin çelişkili açıklamaları kafasını karıştırıyordu. Görünürde şimdiye kadar üçüncü gücün tehlikesinden yada düşmanlığından kimse bahsetmemişti. Oysa Hemin, politikanın gizli yüzünden habersizdi. Hareket adım adım Güney’e kök saldıkça yerel güçlerin korkuları derinleşmiş, birazda dışardan kışkırtılmış,

tehdit edilmiş, nihayetinde böyle komplolarla gözdağı vermeye karar vermişlerdi.

Halkta Hemin gibi anlam veremiyordu. Ne kötülüğünü görmüşler ki öldürmüşler diyorlardı. Cengi’de, ailesinde çevrede hatırı olan, sevilen kişilerdi. Dürüstlüğü, emekçiliği ve olgun kişiliğiyle tanınırdı. Hiran’da partiyle ilişkilenen ilk ailelendendiler. Sık sık bölgenin sorunları üzerine çevresiyle tartışmalar geliştirdi. Bu yolla onları, dışına itildikleri siyasete çekmeye çalışırdı. Bilirdi ne kadar dışına itilmiş olsalarda Güney’de yaşamın kendisi siyasetti. İnsanın ikinci adı veya soyadı gibi kimliğine damgasını vuruyordu. Sorunlarına karşı dürüst ve duyarlı olan birisinin katledilmesi halkta yoğun tepkiye neden olmuştu. Bu yüzden partiye olan ilgileri artmış, katılımlar çoğalmıştı.

Her şeyin hızlı ve tutkulu yaşandığı zamanlardı. Acılarda, sevinçlerde, özlemlerde bir fırtına gibi kavurup geçiyordu. Hayatın bütün izleriyle “ haydi durma” dediği vakitlerdi.

Hemin zeytin karası gözlerindeki gizli ışıltıyla bu şifreyi çözmüştü. Bir zeka kıvılcımıydı. Gerçekleri çabuk kavırıyor, yaşamdan hızlı öğreniyordu. Ailede en çok sevdiği kişi olan abisi de Cengi arkadaş gibi bölgede yabancı kabul edilen partiyle ilişkilenen sayılı insanlardandı. Bir süre gelip eğitim almış, daha sonra Hiran’a yeniden dönerek partinin alandaki ilk örgütleme çalışmalarında yer almıştı. Etkileyici, güven veren bir duruşu vardı. Bu duruşuyla ailede ana, babasından önce kabul edilen bir otoriteye sahipti. Partiyle ilişkilerin bilinmeside bu otoriteyi güçlendirmişti. Ailenin diğer üyeleri gibi Hemin’inde en çok dikkate aldığı kişiydi.

Hayatı tanıdıkça dahada büyüyen arayışlarının cevabını onun aracılığıyla bulacağını seziyordu. Bir sezgiydi bu. Çünkü ne arayışları tam bir doğrultuya girmişti, nede abisinin aracılığıyla tanıdığı yeni gerçekleri tümünden kavrama gücüne ulaşmıştı. Ama her adımda yolunu biraz daha açtığını biliyordu.

Beynindeki çelişkiler büyüdükçe dört elle abisinin getirdiği yasak kitaplara sarılırdı. Hepsisi el altında dağıtılan parti yayınlarıydı. Onları en rahat köyün dışındaki bahçelerinde okuyordu. Bahçe işlerinin olduğu zamanlar onun kitap okuma günleri sayılırdı. İş zamanı geldiğinde kitapları koynuna yerleştirir yerleştirmez soluğu bahçede alırdı. Bir süre ağaçları sulayıp toprağı kazdıktan sonra, bir gölgeye çekilip merakla bu kitapları okurdu. Bazen yapacak hiç bir iş olmasa bile en yakın olduğu arkadaşı Viyan ile dolaşma bahanesiyle giderdi. Bunu bir tek abisi bilirdi ama ses çıkarmazdı.

Bu sefer kitap getirmemişti. Okuyacak rahatlıkta değildi. Uzun zamandır okuduğu kitaplardan bir çok şey öğrenmişti. Öğrendiği her doğru, çelişkilerini tanıyıp adlandırmasında bir adım daha atmasını sağlamıştı. Ama cevapsız kalan sorular bitmek bilmiyordu. Kitaplarda öğrendiği doğruları hayatın gerçekliğine uyarlamada her zaman zorluk çekiyordu. İkisi arasındaki uçurumdu bunu zorlaştıran. Bu son olayda da aynı zorlanmayı yaşıyordu. Böyle durumlarda her zaman mengeneyle sıkıştırıldığını hissederdi. Bu sefer öğrendiği doğrular yoluyla neden, niçin, nasıl sorularını en azında bu olay için cevaplandırma iddiasındaydı. Bir sınav gibi yaklaşıyordu. İhanet olgusunu her Kürt için özellikle her Güney’li için mutlak çözülmesi gereken bir çelişki olarak görüyordu.

Bir sarmaşık gibi zaman ve mekan tanımadan yaşamlarına sarılan bu ihanet kördüğümünü çözümlemek kolay değildi. İç ihanetin neden olduğu acıları ilk defa yaşamıyordu. Tanık olduğu o kadar olay vardı ki, hepside bilincinde canlılığını ilk gün gibi koruyordu. Ama hiç biri bu kadar sarsıcı olmamıştı.

Kendi onur mücadelesine şehit Cengi gibi yürekten katılmanın zamanı gelmişti. Bunu hissediyordu. Her şey dahada yoğunlaşmıştı. Görev ve sorumluluklarla büyümüşü. Acılar, öfkeler, özlem ve hayaller, umudun ve inancın birleştirici gücüyle harmanlanmalıydı.

Doğup büyüdüğü toprakları düşündü. Çok yer görmemişti. Ama buradan daha güzel bir coğrafya parçası olabileceğini aklına dahi getirmiyordu. Bir parça cennetti Hiran. Adımınızı atar atmaz Güney'in çalkantılı politik atmosferinden uzak, huzurlu, mutlu bir hava çarpar yüzünüze. Bu, toprağın ve insanın kirletilmemiş güzelliklerinden bir esittir sadece. Bakımlı meyve bahçeleri Hiran'lılar için bir gurur kaynağıdır. Toprağa olan sevgilerinin bir simgesi olarak görürler. Toprak sevgilerinin saf yoğunluğundandır ki bereketinden ürün almanın tadını iyi bilirler. Her ailenin soğuk, temiz su kaynaklarıyla sulanan bahçesi vardır. Bir köy yada her hangi bir yerleşim yerinden daha çok, özenle hazırlanmış dinlenme yeri gibidir. Suyuyla, toprağıyla, insanı ve havasıyla gideni rahatlatan, ayrılanı özleten bir güzelliğe sahiptir.

Hiran, çağdaş yurtseverlik hareketinin Güney'de en erken, en hızlı tanınıp benimsendiği yerlerin başında gelir. Geçmişte ilkel milliyetçilik savunulmuş olsada çoğunluğu yurtseverdir.

Sınanmış ömürlerinin en diri tecrübesi olarak yurtseverliği benimsemişlerdi. Her kuşak isyanlarla büyümüş, katliamlara, baskınlara tanık olmuş, dört bir yandan saldırıya uğramışlardı.

Enfal operasyonu, yaşadıkları tüm acıların üstüne bir kabus gibi çökmüştü. Sanki birileri, her şeye rağmen ayakta kalma iradesini gösterdikleri için onları cezalandırıyordu. Direnmenin bedeli tüm savrulmalara bedel bir savrulma daha demekti. Yüzlerce köy yakılmış, talan edilmiş, binlerce insan yurtlarından sürgün edilmişti.

Can havliyle sınırlara vurduklarında Halepçe'yi bir mezarlık sessizliğinde geride bıraktıklarını yeni farketmişlerdi. Kimsenin bir gün önceki ölümü, talanı düşünecek zamanı yoktu. Günün birlik düşünmeye ve yaşamaya mecbur bırakılmışlardı. Oysa beşbin insan beş ay önce kimyasal silahlarla öldürülmüştü.

Kendi insanların katliamı söz konusu olunca daha bir sessizleşiyorlardı. Umarsızlıktan değildi, çaresizliktendi. En çok

kendilerine karşı çaresizdiler. Dost kimdi? Düşman kimdi? Zaman puslu, izler karıştı.

Oysaki operasyon adını Kuran-ı Kerim'den alacak kadar planlı, örgütlü yürütülmüş bilinçlis bir boşaltma hareketiydi. En trajik yanı ise iki bölge arasındaki çelişkilerin kışkırtılarak insanların bir birine düşürülmesiydi. Behdinan- Soran çelişkisi bu yüzden bir kördüğündür. Sürekli tahrik edilmiş, provake edilmiş, çözüm hep çıkmaza sürülmüştü. Ardında patlak veren Körfez krizi yeni göç yolları demektir. Göç, sürgün, talan, açlık, ölüm, şiddet kanıksatılmıştı Güney Kürtlerine.

Hemin bu yakın tarihi büyüklerinden çok dinlemişti. Bir kısmını kendisinde yaşamıştı. Ailesinin yerel güçler karşısındaki tarafsızlık konumundan dolayı yaşadığı zorlukları unutmamıştı. Hiçbir güce inançları kalmamıştı. Buna rağmen bu güçler içinde evhen-i şerdende olsa bir tercih yapmaya zorlanmışlardı. Onlar tarfsızlığında kendi içinde bir taraf, bir tavır olduğunu iyi bildikleri için ailenin bu konumunu kabul etmemişlerdi.

Partinin Güney'de biraz daha tanınmasında bu süreçlere rastlar. Ulusal birlik iddiasındaki yeni bir güç olarak Güney'de en çok karşılaşılan sorun sadece bir parçanın temsilcisi olarak görülmekti. Bölge insanı için tanımama yoğundu. Bundan yararlanarak yürütülen çeşitli politikalarla bu düşünce derinleştiriliyordu. Artan ilginin ve çoğalan katılımların önünü almanın bir tedbiriydi bu politikalar. İlk şehitler verildikten sonra halkta arayışlar, sorgulamalar daha da gelişmişti. Açık açık tartışılırdı. PKK gerçekten sadece Kuzey partisi midir? Güney'in böyle bir partiye ne kadar ihtiyacı vardı? Ve benzeri bir çok soru daha.

Hemin'inde şehit Cengi'nin şehadetiyle birlikte içine girdiği ve çözmek istediği çelişki buydu. Yerel güçlerin özgürlük iddialarının sahteliğini bu komployla daha iyi anlamıştı. Çelişkilerini çözümlenmede hızlandırıcı bir etki yaratmıştı bu olay.

Abisininde partiyle ilişkili olması, parti yayınlarını takip etme imkanı onun için büyük bir şanstı. Kendisi ikna oldukça çevresinide ikna etmek istiyordu. İkna olmuş bir düşüncenin verimini, ikna olmuş bir beynin huzurunu paylaşma istemiyle herkesle tartışırdı. Dilinin sadeliği, akışkanlığı insanları sohpetine kendiliğinden çekerdi. Birde niyetinin temizliği idi insanları yakınlaştıran. Konuşmalarından, davranışlarından sıkılan, rahatsızlık duyan olmazdı. Narin bir kız çocuğuydu daha. Kim ne diyebilirdi ki?

Hemin iyi bilirdi, insanları bu çelişkiyi doğru çözerlerse kimse onları gerçeğin izinden koparamazdı. Bir insanı doğrular üzerinde ikna etmenin zorluğunu ve güzelliğini kendiside yaşamıştı.

Anlamak ve anlatmakla zaman ilerliyordu. Ve Hemin büyüyordu. Yedinci sınıftan sonra okulu bırakmak zorunda kalmıştı. Çok istesede okul ve öğrencilik içinde yarım kalan bir tutkuydu. Ve bir daha yaşanılmayacak bir özlem.

Hıran'da tüm güzelliğine rağmen nihayetinde feodalizmin pençesindeydi. Töre, gelenek, aile, namus, şeref yazılı kanunlara ihtiyaç duymadan hükmünü icra eden en etkili otoritelerdi. Fermanı ise dinden alıyordu. Okul bir kız çocuğunun en başta sınırlandırılan haklarındandı. Ya hiç gönderilmezdi, ya da bir iki yıl okuduktan sonra hiç sorulmadan okul yaşamı bıçak gibi kesilirdi. Buna birde yoksulluk eklenince uygulaması daha kolaydı. Yarı aç, yarı tok yaşayan, yarını belli olmayan insanların bir kız çocuğunun eğitimine ayıracak na zamanı nede paraları vardı.

İlk günler çok üzülmüştü. Öfkesini patlatacak bir şeyler arayıp durmuştu. Ama zamanla kabullenmişti. Mücadeleyi yakından tanıdıkça arayışları, ilgileri gün geçtikçe değişiyor, yönünü netleştiriyordu. Okulu eskisi gibi aramıyordu artık. İlklerin izinde gitme kararlılığına ulaşmıştı. Sevgisinin, bağlılığının onları takip ederek yücelmesini, anlam kazanmasını istiyordu.

Birde ilgisini büyüten yeni şeyler öğrenmişti. PKK'nin iddia edildiği gibi hiç tanımadığı o kuzey şehirlerin partisi olmadığını resimlerini gördüğü, hikayelerini dinlediği, bizzat karşılaştığı dört parçadan kadın gerillaların varlığıyla biliyordu.

Yepyeni ve canlılığını asla yitirmeyecek bir şeydi bu . Kadının acıları Hemin için belkide hayatın en canlı, en gerçekçi boyutuydu. Kitaplardan okumamıştı. TV' danda izlememişti. O imkanları yoktu. Oda ihtiyaç duymuyordu. Tanık olduğu, duyduğu ve yaşadıkları kadını, sorunlarıyla birlikte tanınması için herşeye bedeldi.

Savaş tanık olduğu tüm acıların kaynağıydı. Göç yollarında yalın ayak, sırtında, karnında çocuğuyla günlerce aç, susuz yürüyen o kadar ana görmüştü. Bombardımanlar altında, namluların eşliğinde bir parça ekmeğe muhtaç olarak yaşamanan şaretiydi, anaların genç yaşta kalınlaşan yüz çizgileri, solan bakışları ve bükülen omuzları. Sınır boylarında yağmur altında, çamurda doğum yapan, sancılar içinde kıvranan kaç yeni gelin görmüştü. Ve bu yükü dokuz on yaşlarında omuzlayan sayısız yaşlılarını unutmaları mümkün değildi. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi kocasından, babasından, abisinden dayak yiyenler az değildi. Kadın için kendi evinin dahi sığınak olmadığını görmüştü.

Bir kız çocuğuydu nihayetinde. Elleri küçük, yüreği nazlı, bir kır çiçeği gibi kırılğan, gözleri hayatın kendilerine resmettiği tüm acı manzaralara inat ışıltılı bir kız çocuğu. Ama çabuk olgunlaşıyordu. Çocukluğun yaramazlıklarını doyasıya yaşamadan olgunlaşıyordu.

Annesinin sessiz, ezik duruşunda tüm kadınların yazgısını okurdu. Kadın en çıplak gerçektir. Sınıflarla, uluslarla, coğrafyalarla, devletlerle zaman içinde parçalanan tüm kadınların gerçekliğini bir annede bula bileceğini düşünürdü. Bir annenin özlem dolu bakışları, bir annenin buruk gülümseyişi, bir annenin nazlı dokunuşu, bir annenin emeğe kutsallık kazandıran bereketli elleri tüm kadınların gerçeğidir.

Kadın dünyasının tekliğine inananlardandı. Kadın vicdanının, kadın yüreğinin tekliğine inandığı gibi. Kadın her yerde aynı ezilen varlıksa aynı özü taşıdığı içindir. Kadın gerillaların mücadeledeki yerini öğrenmek bu yüzden olağanüstü bir şeydi.

Kadın ve ülke ikileminde mücadeleye dahada kenetlenmişti.

93 yılında katılma kararına ulaşır. Ancak çevredeki örgütlenme çalışmalarında yer aldığı için kalması gerektiği belirtilir ve çıkışı ertelenir. Ailesi yaşadığı değişimleri izliyor ve anlam veriyordu. Bu yüzden kararlılığını anlamakta da gecikmemişlerdi. Ama tümünden katılma istemini çok onaylamasalarda çok açık karşı çıkma gücünü de göstermemişlerdi. Kararları üzerinde annesinin, babasının etkisi güçlü değildi. Onların ciddi bir engellemeleriyle karşılaşmamıştı. Bu serbestliği iyi değerlendirirdi.

Akraba çevresinde partinin güney çalışmalarının benimsemeyenler çoktu. Onlara göre PKK dışarıdan gelmiş yabancı bir örgüttü. Bir Soran'ın ona katılması kadar anlamsız birşey olamazdı. Hemin'i çalışmalardan uzaklaştırmak için "kimseyi tanımıyorsunuz, yabancıların arasında nasıl yaşayacaksınız" diyerek etkilemeye çalışmışlardı.

Hemin'in birkaç sözle etkilenecek bir yanı yoktu. Üzerinde ençok düşündüğü, en çok net olduğu bir konuydu bu. Bir yıl böyle geçmişti.

Hiran'ın ilk kadın gerillası olacaktı. Yüreği gururla, heyecanla çarpıyordu. Dört parçadan gelip tek parçada birleşen kadın gerillalardan biri olacaktı. Kadının varlığı güven veriyordu. Kendi katılımıyla, birazcıkta olsa çevresinde güven yaratmak istiyordu.

27 Haziran 1994'te katıldı. Kısa bir süre örgütlenme faaliyetleri yürüten arkadaşların yanında kaldı. Ardında Xosref'teki yeni savaşçı kampına gönderildi.

Kararının ciddiyetini, ağırlığını bu kampta daha derin hissetmişti. Seçtiği yeni yaşamın güzelliğininide. Savaşa, silahlara yabancı değildi. Güney'in gerçekliği herkes gibi Hemin'ide

küçük yaşta silahla tanıştırmıştı. Xosref'te zamanın değiştiğini, daha hızlı aktığını düşünmeye başlamıştı. Yaşam dolu dolu geçiyordu. Günlük yaşam kadar askeri eğitimdede tüm ilkeleri başarıyla yerine getiriyordu.

Dumansız gerilla ateşini ilk yaktığında duyduğu sevinç, silah atışlarında hedefi vurduğunda duyduğu sevinç kadar büyüktü. Şütik, raxt, mekap vb gerilla kıyafetine ve savaş malzemelerine alışmakta zorlanmamıştı.

Gerilla adayında duyarlılığı geliştiren, ani durumlar karşısında atik davranmayı sağlayan eğitim amaçlı intişar, gece yürüyüşü ve pusu denemelerinde başarılı oldukça, gerillacılığı düşündüğünden daha iyi yapacağına inanıyordu.

Yeni bir savaşçının ilk kamp yaşamında karşılaştığı çarpıcı ilkler çoktur. Açılmış yağ tenekeleri üzerinde ekmek pişirmek, bir parça naylon ve bir tenekeyle yedek kıyafet olmadan bonya yapmak, bir kefiye ile geceleri geçirmek, bir kaç metre naylonla yedi sekiz kişinin tüm yaşamını idare edeceği 3-4 metre karelik manga dediğimiz barınaklar yapmasını öğrenmek gibi.

Xosref'te bir aya yakın kalmışlardı. Hava saldırısının yoğunlaşması üzerine yer değiştirmişlerdi. Kamplarını değiştirmeden önce gelen kuryeler aracılığıyla Hiran'daki arkadaşına sıklıkla mektup yazardı.

Hemin'den bir ay sonra 27 Temmuzda oda katılmıştı. Katılımının bir ay sonra aynı güne denk gelmesi güzel bir tesadüftü. O büyüdüğü toprakların ismini almıştı. Hemin'in ise gerilladaki adı Geşbin'di.

Hiran arkadaş sekiz yıl sonra bize Geşbin yoldaşı anlatırken o mektuplar için şöyle diyor: “ o mektuplar kafeste kurtulan kuşun büyük bir coşkuyla, tutkuyla, özgürlüğün güzelliğini anlatması gibi gelirdi bana. Güzel olan her şey vardı içinde. Doğa, insan ve gerillacılık.”

Hiran'ın ilk kadın gerillası Geşbin attığı adımın büyüklüğüyle sarılmıştı yaşama. Mektuplarındaki her kelimenin, her sözün etkileyiciliği bunun ifadesiydi. Güney

savaşından sonra geri çekilme için kullanılan bu alanda ilk acemiliklerini bir çocuğun büyüme heyecanıyla geride bırakmıştı.

Yarım kalan eğitimlerini Boti kampında sürdürmüşlerdi. Eğitim ile kış üslenme çalışmalarını birlikte yürütmüşlerdi. Her iki çalışma bittiğinde düzenleme varkti. Güneyde de bir çok yere gruplar gönderilsede esas gerillacılık Kuzeydeydi. Savaş orada daha kızgın yürütülüyordu. Gidecek olan kadroların her yönüyle daha güçlü olması gerekiyordu. Kuzey eyaletlerine gidecek gruplara eklenmek için Merkez Karargahtan Soran arkadaşlarda istenmişti. Kamp yönetimi Geşbin ve Hiran arkadaşları uygun görmüştü.

Geşbin kararlıydı. Mutlaka gidecekti. Adını dahi bilmediği Kuzey şehirlerinden gelen sayısız kadın gerilla gibi oda bilinmezliğe rağmen güvenle yol alacaktı. Kendi ömründe tarihi bir adımı atma arifesinde olduğunu biliyordu. Bin yılların parçalanmışlığına inat kavuşma umuduydu, birleşme umuduydu. Oradaki dağları, suları, ovaları görecek. Hayalini kuramadığı coğrafyayı güzelliğiyle görecek, dokunacak, kokusunu derin bir nefes gibi içine çekecekti. Tüm ihanetine rağmen insanına güveniyor, toprağını seviyordu. Dahil olduğu grubuyla yirmi altı ekimde Boti kampında çıktığında heyecanında yerinde duramayan bir çocuk gibi kıpır kıpırdı.

Zağroslardan geçip Botana adımını attığında,önünde yeni bir yol açılmıştı.

Her zaman yolcu yolu belirlemezmiş. Bazen yolun kendisi bir sel gibi yolcularını önüne katar ve kadim bir yolculuk başlatır. Zamanı dahi yok sayarak.

Geşbin ömrünün tüm yolculukları içinde en çok sınırlara vurduğu zamanı belleğinde canlı tutmuştu. Ki her sınır ömrüne, geleceğine çekilen setlerdi. Her varışta sınırların ardındaki insanlarla yürek yüreğe olma özlemi dahada büyümüşü. Sınırların ardındaki topraklarda ‘ülkem’ diyebilmekti tüm

hasreti. Ve sınırların ardındaki havayı bir yabancı olarak solumamaktı istemi.

Açlık, yokluk, işkence ve baskı altında kalbinin doğu sınırlarına ailesiyle yürümüştü. Aileside sayısız binlerce insanlarla yürümüştü. Ozamanlar çocuktu. Bilinci kendilerine rağmen çizilen yasak sınırları yeni öğreniyordu. O zamana kadar bunları hep komşu devletlerin doğal sınırları saymıştı. Köydeki komşunun bahçe sınırı gibi doğal karşılamıştı. Çünkü o ve komşusu bir değildi. Bahçelerin arasında sınır olması olağandı. Sonra komşu bellediğinin öz kardeşi olduğunu öğrendiğinde ilk defa sınırlara öfkesi gelişmişti. Kardeşin sınırları kadar komşuların hatta köyün diğer ucundaki komşuluğu olmayan yabancının sınırlarınında anlamsız ve gereksiz olduğunu zaman geçtikçe kabullendi. Sınırsız ülke, sınırsız kıta, sınırsız bir dünya hayalini ilk kurduğunda dünyanın her kese yetecek büyüklükte olduğunu kavramıştı.

Sınırlara karşı öfkesi yeni geliştiğinde bir bahçe çiti gibi kaldırıp atmak istemişti. Böyle olmayacağını anladığında daha derin düşünmeye başlamıştı. Sınırları yıkmamanın başka yolu olmalıydı. Kuzey sınırlarına yolculuğu başladığında yasaklayıcılığını şimdiye kadar hissetmediği başka sınırlar tanımıştı. Birbirine yabancılaştırılan kardeşin bahçe duvarına birde tel örgü çekilmesi gibi bir şeydi bu. Bu ikinci sınırlara asla anlam vermedi. Bu yüzden hiç bir zaman tam tanımlayamadı. Ama bu sınırların diğer suni sınırların kaynağı ve besleyeni olduğunu güney batı sınırlarını aştığında anladı. Doğduğu topraklarda geriye kalan üç yöne yaptığı her yolculuk yeni bir dünya keşfetmesini sağlamıştı. Kimliğinin kayıp parçalarını birleştiriyordu.

Güney batı sınırlarına bambaşka duygularla varmıştı. Arayışlarının cevabı dediği gerçekliğin yaratıcısından eğitim alacaktı. Yaralı toprakların, acılı insanların ruhlarına sonsuz ışık yağdıran bilge insandan bir parça gün ışığında o alacaktı. Adını kutsal bir ayet gibi benimsemişti. Sonraları kasetten kendisini

görmüş, sesini dinlemiş, resimlerine ulaşmıştı. Ruhundaki isyan ateşini birdaha eğilmemek, bir daha kırılmamak için tutuşuran bir kıvılcımdı o. Yürek yüreğe el ele sınırların ardına uzanmanın, toprağım diyebilmenin adıydı.

Aralık 94'te parti merkez okuluna ulaşmışlardı. Başlangıçta Xosref'te, Boti'de yeni savaşçı eğitimi gördüğü herhangi bir eğitim kampına geldiğini düşünüyordu. Yanıldığıını anlaması uzun sürmemişti.

Eğitim bileşimleri zengindi. Yeni savaşçılardan, yaralı, gazi arkadaşlara, savaş komutanlarına, dış sahalarda siyasi, diplomasi, örgütlenme faaliyeti yürüten kadrolara kadar her yaşta insanlarla tanışmıştı.

Bu bileşim içinde Geşbin en yenilerindendi. Daha bir yıl olmamıştı. Botan'a ulaştığında parti merkez okuluna gitme kararı çıkmıştı. Kızgın savaş atmosferinde onu bu haliyle bırakmak çok erken bir kayıba dönüşebilirdi. Dinamizmini, girişimciliğini, kararlılığını, tutkulu ruhunu daha güçlü bir donanıma kavuşturmak gerekiyordu. Yoksa hazırlık sınıfındaki bir öğrenciyi mezun etmek gibi olurdu. Ne kadar başarılı olsada, güven versede, gelişimi ve geleceği için çok sağlıklı bir karar olamazdı. Bu yüzden yolculuğu yeni bitmişken yeni bir yolculuğa çıkmıştı.

Eğitim devresi tamamlandığında bir çok arkadaşın düzenlemesi yapılmıştı. Mücadelenin tüm sahalarına taze kan gönderilecekti. Geşbin'de eyalet eyalet belirlenen her hangi bir grupta biran önce savaşa gitmek istiyordu. Toplarla, tanklarla, kurşunlarla dövülen ülke topraklarında umudu büyüten, özlemleri yaşanılır kılan bir gerilla olmak istiyordu.

Ama Önderlik onun için erken demişti. Öğrenecek çok şeyi vardı. Fiziki olarak bile daha büyümeye ihtiyacı vardı. Yoksa savaşın ağır yükünü nasıl omuzlayacaktı. Yarım kalan bir hazırlıkla cesaret, fedakarlık, sabır isteyen o tarihi görev ve sorumlulukların altında ezilmesini kabullenmek mümkün

değildi. Kendisini bekleyen o tarihi işler karşısında güvenle adım atacak güce erişirmek önemliydi.

Gitmek için çok ısrar etmişti. Kendisi için bahsedilen donanımdan, hazırlıklardan bir şey anlamıyordu. Oda herkes gibi bir devre eğitim görmüştü, yeterliydi. Kararlılığına, cesaretine , çabasına güveniyordu. Bunun daha fazla nasıl güçlendirildiğini bir devre daha kaldıktan sonra öğrenmişti. İkinci devre başlayıp eğitim derinleştirildikçe hakkında en doğru kararın alındığına inanmıştı.

Okulda Soranca kitapların olmaması temel sorunuydu. Okumayı bildiği halde kitapsızlıktan okuyamıyordu. Günlük toplu eğitimler ve bu eğitimlerde özellikle Önderliğin yaptığı çözümlenelerde aldığı notlar tek eğitim materyaliydi.

Ders notları üzerine olan yoğunlaşmalarını, diyaloglarla, tartışmalarla her zaman derinleştirmeye çalışırdı. İyi bir öğrenciydi. Hep öğrenci kalmamak için gereklerini zamanında ve yerinde yerine getiriyordu. Çok toydu. Ama iddialı ve dürüst duruşuyla bir çekim merkeziydi. Amacındaki netlik, kararındaki tereddütsüzlük emekle birleşince çabuk geliyordu.

Kadın sorununa olan ilgisini bu sahada derinleştirme çabası en belirgin özelliklerindendi. Kadını kadımla kurduğu yakın iletişimle tanımak istiyordu. Okuldaki kadın kadrolarla diyalogları güçlüydü. Onların deneyimlerinden yararlanmak istiyordu. Her tecrübenin, her yaşam hikayesinin nice kitaplara bedel olacağını biliyordu. Birde savaş içindeki bir kadının yaşam deneyimi sözkonusu olduğunda bunda çıkarılacak dersler daha güçlü olacaktır. Cins çelişkisini diyalektik olarak kavrama çabasıydı. Özlü yaklaşımı Önderliğinde dikkatini çekmişti. Bu yüzden Önderlik ona “ sen başkasın” diyordu. İsrarla bir devre daha eğitimde tutmak istemesinin temel nedeni buydu. Cins çelişkisinde bilinçlenen, cins savaşımında militanlaşan kadın diğer savaşları da güçlü yürütür.

Devrede kadının yaşadığı sorunlar Geşbin için önemli bir tecrübedi. Geleneksel kadın kişiliğinin devrim ortamında

zorlanan ve zorlayan özelliklerini daha yakından tanımıştı. Aşılamayan gerilikler her gün adı, biçimi farklı bir sorun olarak yaşama yansiyordu. Hepsinin özgürleşmede bir savaş gerekçesi olduğunu daha iyi kavramaya başlamıştı.

Önderliğin günlük olarak üzerinde durduğu bu sorunlar içinde en zorlayıcı olan kadının samimiyetine sığmayan biçimsellikti. Çaba yoğundu ama çabaya verilen cevap çok yetersizdi. Bin yıllardır işgal altındaki kadın kişiliğinin hücrelerine nüfuz eden kendine güvensizlikle ilgiliydi bir çok şey.

Özgüvensizliğin aşılması kolay değildi. Ama buna rağmen açık olmamak daha tehlikeliydi. Eğitim sürecinde kadın yapısında bu sorunların en çok yoğunlaştığı bir dönemde Önderlik hepsini bir araya toplayarak yeni bir kadın çözümlenmesi geliştirmişti. Köle kadının yaşam anlayışı ve dürüstlük üzerine kapsamlı değerlendirmeleri içeriyordu. Çözümlemenin bitiminde Geşbin arkadaşı örnek vermişti. “Bakın içimizde Büyük Güney’li arkadaşlar azdır. Büyük Güney kişiliği çok eziktir, parçalıdır. Ama bu arkadaşımız her şeye rağmen duruşuyla özgürlüğe yürüyor” demişti. Sözüünü bitirince yanında duran Geşbin’i göğsüne basıp, omzuna hafifçe, sözünü onaylayan anlamda iki defa vurmuştu.

Sözün anlamını tamamlayan bu davranıştaki içtenlik Geşbin için dünyanın en büyük mutluluğuydu. Çözümleme boyunca gözlerini kapamadan, kadını özgürlüğe kaldıran o tutkulu bakışlara kilitlenmişti. Bütün arkadaşlar içinde Önderliğin kendisini örnek vermesi Geşbin’i şaşırtmıştı. Yaşam tecrübeleriyle, örgüt bilinciyle en yenilerindendi ama katılımıyla, duruşuyla en çok güven verendi. Önderlik kucaklayıp bıraktıktan sonra boncuk boncuk terlemiş, ilk defa ruhunun girdabına kadar özgürleşen ve özgürleştiren yüce insanın ışığını hissetmişti. Sahte bir komutan olmaktansa iyi bir öğrenci olmanın değerini anlamıştı. Kişiliğine duyulan güvene layık olacaktı. O anlamlı günlerin güzelliğini birlikte yaşayan

ve paylaşan Hezil arkadaş Geşbin'in masum sevincini özlemle anlatırken Geşbin'in oğünden sonra nasıl değiştiğini de dile getiriyordu.

“ilk devrede üslup ve yöntemde epey zorlanmıştı. Asla taviz vermezdi. İlkeliydi. Duruşu ve ilişkilerinde istikrarlıydı. Ama yaşamdaki yetersizliklere, geriliklere tavır koyarken biraz duygusal ve tepkisel yaklaşırdı. Bu yüzden kendiside çoğu zaman kırılırdı. Ama o günden sonra kişiliğine dönük yoğunlaşmalarını daha da derinleştirdi ve süreklileştirdi. Anı anına yetersizliklerine karşı mücadele ettikçe üslup ve yöntem sorunlarını büyük oranda aştı. Kendisine verilen emeğe önce gelişerek cevap veriyordu. Sık sık tartışırdık. Bende o zaman yeniydim. Samimi ve yakın ilişkilerimiz vardı. Zorlanmalarını bana rahat açardı. Yoğunlaşmalarını paylaşmaktan mutluluk duyardı. Hergün bir özelliği üzerinde yoğunlaştığını söylerdi. Kırılgan, hasas bir kişiliği vardı. Çok zorlandığında bazen ağlardı. İlişkilerde ve insanlarda en çok aradığı özellik dürüstlüktü. Bunu bir ilke olarak Önderlikten aldığını söylerdi. Dürüstlük üzerinde yapılan çözümlemede örnek gösterilmeside bunun göstergesiydi.”

Sadelik ve temizlik doğada en çok suyla tanımlanır. Dünyada en karmaşık, en kirletilmiş, en parçalanmış varlık olan insan için sadelik ve temizlik farklı anlamlar taşımalıdır. Ama Geşbin'in sadeliği ve temizliği bir bahar çağlayanı kadar katıksızdı.

Eğitim sonlara yaklaşmıştı. Devre yakında bitecekti. Düzenleme vakti yaklaştıkça heyecanı büyüyordu. Bu sefer kesin tadı damağında yarım kalan gerillaya gidecekti. İlkeler ve gerçeklikler konusunda yaşadığı bilinc aydınlığını savaş sahasında pratikleştirmek istiyordu. Tüm ısrarının nedeni buydu.

Önderlik Büyük Güney kitle çalışmaları için daha uzun vadeli hazırlamak istiyordu. Ama Geşbin'in gitme istemi karşısında zorla tutmak sitemiyordu. İkna etmeyi başarırsa

Geşbin'i bir süre daha o sahadaki çalışmalarda tutacaktı. Bir gün "Geşbin Önderliğin yanında kalmak istemiyor musun?" diye sormuştu. Geşbin nasıl cevap vereceğini şaşırmişti. Evet yada hayır diye hemen cevaplandırılacak bir soru değildi. Kaçamak cevapları da geçiştiremezdi. Biraz bocaladıktan sonra içinde geldiği gibi cevaplandırmaya daha doğru bulmuştu: "kalmak istiyorum ama ülkeye gitmek istiyorum."

Geşbin ikisinide istiyordu. Biri birine tercih edilecek seçenekler değildi. Ama iki devre eğitimden sonra savaşa, gerillaya öncelik tanınmanın gerekliliğine yürekten inandığı için ülke ısrarından vazgeçmemişti.

Ayrılık vakti geldiğinde son sözlerini büyük bir sevinçle söylemişti. Önderlik başarma inancıyla tokalaşırken "git, ama seninle bir daha görüşeceğiz" demişti.

O gün son bir kez bahçedeki tüm çiçekleri sulayıp yapraklarını temizlemişti. Bahçe ve çiçek sorumlusu olan arkadaşın sorumsuzluk düzeyindeki keyfi yaklaşımlarını defalarca eleştirmişti. Etkili olmadığını görünce kendisi bu işi gönüllü üstlenmişti. Çiçekleri çok seviyordu.

Tabiatın en nazlı ürünlerine harkesin özenle yaklaşmasını isterdi. Dünyadaki bir çok şey, insan anlam yükledikçe güzelleşir. Kendiliğinden bir güzelliğe sahip değildir. Bunun için görecelidir. Ama çiçeğin güzelliği mutlak olan tek gerçektir. Birilerinin özel anlam yüklemesine ihtiyacı yoktur. Böyle birşey olsa olsa biraz daha çekici kılar. Hiç bir mekan ve zamanla sınırlandırılmayan kadim bir gerçekliktir çiçeğin güzelliği.

Geşbin Hiran'da toprakla iç içe olan yaşamında buna inanmıştı. Çiçeklerle işini bitirdikten sonra incir ağaçlarının altına gitmişti. Bal gibi incirlerden iştahla birkaç tanesini yedikten sonra sırtını köküne dayayıp bir süre öyle kalmıştı. Yalnız yoğunlaşmak istediğinde genellikle burayı tercih ederdi. Her seferinde sırtını ağacın koca gövdesine dayar, bağdaş

kurarak masum ama heyecanla titreyen bakışlarını gökyüzüne kilitlerdi. Doğaya en yakın olduğu zamanlarda en derin düşüncelere ulaşıyordu. Hiran'da edindiği özelliklerden biriydi buda.

Akşama doğru Önderlikle önce voleybol sonrada futbol oynamıştı. Eğitime geldiğinde ikisinide bilmiyordu. İçine gire gire ikisinide öğrenmişti.

PMO'dan Behdinan grubu olarak Ekim 95'te ayrılmışlardı. Kalabalıktılar. Grubun çoğu komuta kademesiydi. Savaş sahasına ilk girişte pusuya düşmüşlerdi ama kayıp vermemişlerdi. Atik ve tecrübeliydiler.

Geşbin yarım saydığı gerillacılığın böyle anlarda yeni savaşçıların yanında hafife alınamayacak kadar önemli olduğunu anlamıştı. Zorlanan arkadaşlara büyük bir zevkle yardım ediyordu. Kimi zaman silahlarını kaldırıyor, kimi zaman ellerinden tutuyor, çantalarına yardım ediyordu.

Zor anlardaki hesapsız katılım gerillada her zaman kişiyi çekim merkezi yapar. Geşbin'in her yardımı emek ve hizmet anlayışının doğruluğundan kaynaklıydı. Hem düşünsel hemde fiziksel emeği yeri ve zamanında kullanıp bütünleştirdiği oranda vicdanı rahat yürüyordu.

Zap vadisine ulaştıklarında son bahar son demindeydi. Zap'ı izlerken doğanın, bu vakitlerde bambaşka bir güzelliğe büründüğünü farketmişti. Artan yağmurlar Zap suyunu hırçınlaştırmıştı. Ama toprağa ve ağaçlara hakim olan, özlenen bir dinginlikti. Doğanın bu dinginliği iç huzuruyla bütünleşmişti. Doğru zamanda ve doğru yerde olduğuna işarettti bu rahatlık.

Kısa bir süre ana karargahta kaldıktan sonra Şores tepesindeki pratik bölüğe manga komutanı olarak görevlendirilmişti.

Geşbin gerillacılığa karar kıldıkça yolu, yönü değişiyordu. Zağros, Botan, Behdinan arasında vücudundaki damarlar kadar

nice patikalardan yürümüş, adını bilmediği nice tepelere çıkmış, engin vadilerden bir kartal gibi süzülüp bin bir tehlikelerle dolu ovalardan bir dağ yeli gibi esip geçmişti. Tam içine girmişken yönünün değişmesi hep yarım kalan bir özlem gibi yüreğini sıkıştırmıştı.

Önderlik sahasında geldikten sonra bir süre Zap'taki birliklerde yerini almış, pratik öncülükte bel kemiği olan manga komutanlığı görevini yapmıştı. KDP ile yaşanan savaşın ateşkes ile sonuçlanması gündeme yeni çalışmalar getirmişti.

Büyük Güney'deki kasaba ve şehirlerde kitle çalışmaları için ateşkes büyük bir fırsattı. Bunun için yeni çalışma grupları örgütlenmişti. Çevre birliklerden cephe faaliyetleri için bir çok arkadaş çekilmişti. Geşbin'de bunlardan biriydi. Karargah yönetimi Geşbin'i Süleymaniye faaliyetlerine göndermeyi uygun bulmuştu.

Geşbin YAJK yönetiminin onayıyla Süleymaniye'de yeni açılan kadın derneğinde çalışmalara katılacaktı. Önderliğinde Geşbin için ön gördüğü çalışma bunu kapsıyordu. Ama hevesini kırmak istemediği için savaşa gitmesini kabul etmişti. Şimdi ateşkes zamanı olduğuna göre artık bu çalışmalarda yerini alabilirdi. Bu yönetimin görüşüydü. Ama Geşbin öyle düşünmüyordu. Şehirler, örgütlenme çalışmaları, yeniden sivil yaşam ona göre değildi. Neden bir türlü tam bir gerilla olmasına izin vermiyorlardı! Her zaman bir adımı içindeyken diğeri dışarı çekilmişti. Örgüt bilinci, kadın sorununa duyarlılığı karşı çıkmasını önlüyordu ama bir türlü kabullenemiyordu.

YAJK ilk kongresini Behdinan'da yapmıştı. Başlangıçta gerillayla sınırlı kalsada bulunduğu merkezden başlayarak faaliyet alanını geliştirme çabası içine girmişti. Bu çabanın bir sonucu olarak dört parçadaki kadına ulaşmada önemli adımların sahibi olmuştu.

Önderliğin "Güney devrimi kadın devrimidir" perspektifiyle buradaki çalışmalara yeni dönemde YAJK'ın ağırlık vermesi önemliydi. Süleymaniye merkez olarak seçilmişti. Kadının en

çok düşürüldüğü bir bölgeydi. Törelere, geleneklerin, feodalizmin ağır etkisi bir yandan, ikinci üçüncü elden giren kapitalizmin yarattığı çarpıklık diğer yandan kadını ağır sorunlarla yüz yüze bırakmıştı. İki gerçeklik arasındaki sıkışmışlık hızla artan ahlaki yozluğa çözüm olamıyordu. Bir yandan namus, onur meselesiydi kadın. Diğer yandan üzerinde pazarlık yapılan bir mal.

Geşbin Süleymaniye'yi büyüklerinden çok dinlemişti. Şimdiki hali ona acı veriyordu. Gitmek istemeyişinin bir nedeninde buydu. Şehrin değişen siması Güney'in değişen simasıydı.

Bir genç kızın ahlaki ve ruhsal olarak çökertildikçe çirkinleşen bedeni ve yüzü gibi düşünüyordu bu gerçekliği. Her yabancı el incitiyordu. Her kirlilik dokunmuş solduruyordu. Açılan her kapı yeni kötülükler getiriyordu. Bataklık kurutulmadan bu topraklarda taze güller yeşirtilemeyeceğini biliyordu. Tüm kadınları yolunmuş çiçekler gibi düşünüyordu. Süleymaniye'de böyle örneklerle çok karşılaşmıştı.

Süleymaniye...

Güney'in kalbiydi bir zamanlar. O şehir ki Baban mirleri tarafında bir kültür- sanat merkezi olarak kurulmuştu. Dağların arasında, özenle bakılan bahçelerin içinde bir aşk diyarıydı. Güzelliğiyle ilham verdikçe sanatçılar yetiştirmişti. Yetiştirdiği her sanatçıyla çehresini değiştirmiş, büyüleyici bir havaya bürünmüştü.

Kürtler için bir kültür merkeziydi Süleymaniye. İlk sinema, ilk tiyatro, ilk yazım evi gibi, ilk ressamı, ilk edebiyatçıları, ilk şairleri yetiştirmişti. Asaleti temelsiz değildi. Medeniyetin yaşamı anlamlandıran nimetlerinden yararlanan ilk Güney şehriydi.

İmza atığı bir çok ilk içinde birde isyan geleneği vardı. Dış güçlere karşı ayaklanan ilk Kürt mirleriydi Babanlar. Ama onlarda kendinden sonrakiler gibi bastırılmış, yenilmişlerdi. İran-İrak, Osmanlı imparatorluğu kuşatması ve müdahalelerine

birde Britanya eklenmişti. Daha ince politikalarla içten fethediyordu o soğuk yabancılar. Çürüme, yozlaşma, yabancılaşma birazda onların gelişiyile başlamıştı. Buna birde yıllar sonra KDP ile YNK arasındaki çatışma eklenince ne kent nede halk birdaha doğrulamamıştı.

Güzellikler birbirini besledikçe soylulaşmıştı Süleymaniyede. İhanetler, baskı ve sömürü birbirini besledikçede çirkinleşmiş ve gerileşmişti. Şimdi her şey içiçe geçmişti. Bulanık bir su gibiydi. Dibinde bataklık gelişmişti. Yağmur yağdıkça yada yeni sular eklenince dahada bulanıyordu.

Ekonomik çöküntü Süleymaniyeyi kuranların teker teker kenti terketmesi için yetip artmıştı. Zaman geçtikçe halk yoksullaşmıştı. Yaşamları, ilişkileri, kişilikleri yoksullaştırıldıkça kentleride yoksullaşmıştı. Yoksulluk parçalanmaydı, savrulmaydı. Onlarda savrulup parçalanmıştı.

Kent düşürülmüştü bir kere, anlaşılmak ve kabullenilmek istenmesede. Kadınlar, çocuklar ve ihtiyarlar en çok zarar görenlerdi. Dünyaları uyuşmamıştı kentin yeni yüzüyle. Yabancı kalmışlardı yada ençok onlar yabancılaştırılmıştı. Ençok ezilenler onlardı. En çok incitilenlerde. Umutları öldürüldükçe daha çok düşürülmüşlerdi.

Kent ve insanları yanyana solmuşlardı. Bakışları fersizdir şimdi. Yüreklere titrektir yumrukları gibi. Garip bir tedirginlik ve umarsızlık içinde yaşarlar.

Geşbin bu atmosferde boğulacağını sanırdı. Görünmeyen bir el sanki boğazına yapışmıştı. Biraz düşündüğünde anlam verebiliyordu aslında. Kentin acı çeken gerçekliği isteksizliğiyle birleşince her şey dayanılmaz olmuştu. Çok fazla dışarı çıkmazdı. Zamanını daha çok dernekte geçiriyordu. Derneğe gelip giden kadınların sorunlarıyla ilgilenirdi. Fırsat buldukça yönetime önerisini tekrar hatırlatırdı. Yeniden Behdinan'a dönmek istiyordu. Halkı için çalışmak kutsal bir görevdi. Buna içten inanırdı. Ama “şehirler bana göre değil ben bu görevimi dağlarda yerine getirmek istiyorum” diyordu.

Alışmak istemedi kentlere, alışmadıda. Bulunduğu sürece bütün gücüyle katılmıştı çalışmalara. Önderlikten, partiden öğrendiği doğruları, ilkeleri özellikle kadınlara anlatmaya, yapabilirse bilinçlerinde bir ışık zerresi yaratmayı vicdani bir görev olarak görmüş ve yerine getirmişti. Tüm isteksizliğine rağmen hiç bir gerekçeye sığınmadan özgürlük tutkusunu onlarla paylaşmayı bir görev bellemişti.

97 baharında şehit Gurbetelli Ersöz arkadaş ile Behdinin'a geri döndü. Yarışmada birinci olan bir çocuk kadar sevinç doluydu. Bu sefer yeminliydi, bir daha dağlardan kopmayacaktı. Bir daha gerillacılığın yarım kalmasına izin vermeyecekti. Bir kadın olarak her zaman düşünüyordu ki iyi bir savaş komutanı olmayı bu sefer gerçekleştirecekti.

Gare'ye gelir gelmez düzenlemesi Priz alanına yapılmıştı. Önce savaşçıydı daha sonra manga komutan yardımcılığı verilmişti. Dağlara aşinalığını hiç bir zaman yitirmemişti. Ama tam alışmışken ayrılmak onda bu işi yapamadığı duygusunu geliştirmişti. Oysaki yatkındı. Birdefa geçtiği bir patikadan ikinci defa çok rahat kuryelik yapardı. Tepelere vurmak gerektiğinde en öndeydi her zaman. Fiziki olarak ciddi bir rahatsızlığı yoktu. Moral, inanç, iddia ve kararlılık anlamında yaşadığı derinleşme asıl enerji kaynağıydı. Bu haliyle kimse tutamazdı onu.

Savaşta az çok tecrübe kazanmıştı. Yeni savaşçı gözüyle bakılmıyordu artık. Tüm görevlere, eylemlere büyük bir istekle katılıyordu. Prizin sivri kayalıklı arazisinde bir sincap kadar hafif ve atıktı. Priz Gare'nin en sert alanıydı. Ormanlık olduğu kadar taşlık ve kayalıklı. Kayalar ve ağaçlar adeta birbiriyle yarışırçasına toprağı örtmüşlerdir. Ard arda yükselen tepeleri, tepecikleri, tepeler arasındaki dereleri, yarıkları hem sadırıya hem savunmaya elverişlidir.

Geçmişte köylülerin tüm araziye serpiştirerek yaptıkları içme suyu kuyularıyla tanınır. Herkesin üzerinde hem fikir olduğu en güzel yeri ise Deşta kafya ve Xazır suyudur.

Kafya'ya neden ova denildiği bilinmez. Bir ova denilemeyecek kadar küçük bir düzlüktür. Dört yanında yükselen ormanla kaplı tepelerin arasında bir köyün sığacağı büyüklükte bir düzlüktür. Kafya ismini burada kurulan köyden almıştır. Gare'nin iki taraf arasında yoğun çatışmalara sahne olduğu bir dönemde boşaltılmıştı. Hepsi iki odalı olan toprak damlı, taş duvarlı evleriyle şimdi bir harebedir. Operasyonlarda düşman güçlerinin karargah noktasıdır. Gerilla için Kafya pratikte her eylemden, her görevden sonra dinlenme ve banyo için kullanılan Prizin en huzurlu yeridir. Köyün meyve bahçeleri bakımsızlıktan kurusuda Xazır suyunun kenarındaki koca ceviz ağaçları dimdik ayakta.

Kafya'nın hemen yukarısında gözetleme kulesi gibi tüm tepelerin arasında dimdik yükselen, biçimiyle piramitlere benzeyen Kêla Babilê vardır. Değişik açılardan görünüşü eski uygarlıklardaki gözlem evleri yada tanrıya kurban adanan .sunak ateşlerinin yakıldığı kulelere benzer. Çok eskiden Asuri-Süryani'lerin önemli yerleşim yerlerinden olduğu söylenir. İsmi Babil kalesi olsada onlardan kalıp kalmadığı bilinmemektedir.

Xazır suyu ise Gare'nin en büyük akarsuyudur. Kafya köyünün olduğu düzlükte kavak ve söğüt ağaçları arasındaki birkaç çeşme ana kaynağıdır. Bir kaç çeşmenin suyuyla incecik bir dere olan Xazır çıkış kaynağından yüz -iki yüz metre sonra gerçek bir nehir büyüklüğünde akar. Beş-altı kilometre uzaklıkta Bakurman kasabasının altında Xere'den gelen Müselleka suyuyla birleşerek Musul ovasına akar. Diğer adıyla Goran ovası, sayısız köyün yanısıra bereketli tarlalardan oluşan çarşaf gibi dümdüz, geniş bir ovadır.

Priz'de bir yıla yakın kalmıştı. En zorlu süreci kış operasyonuydu. Bölge gücünde genel olarak bu operasyonda çok zorlanmış, önemli kayıplar vermişti. Düşmandan ziyade hava koşulları zorlamıştı. Günlerce karın içinde Gare sırtlarında gece gündüz bir yandan çatışmaya girmişler, eylem yapmışlar bir yandan kara yenilmemek için sürekli hareket etmişlerdi. Her

harekette karda iz bıraktıkları için en güvenli yerlerde dahi uzun süre kalamamışlardı. Bir çok arkadaşın ayakları soğuktan yanmıştı.

Operasyondan sonra şubat ayında takım olarak karargaha çekilmişlerdi. Yeniden manga komutanı olarak görev almıştı. Bu kez itiraz etmişti. Bir savaşçı olarak daha aktif, daha rahat katıldığını düşünüyordu. Görevin kurallarıyla , sorumluluklarıyla bunu sınırlandıracağını düşünüyordu. Aslında çocukça kaygılar ve hesaplarla itiraz etmişti. Mesela komutan olduğu zaman yer almadığı bir eyleme kendini zorla dayatamayacaktı. Kabul etmediği bir düzenlemeye kaygısız itiraz edemeyecekti. Karargah yönetimi itirazını kabul etmemişti.

Zap ve Priz'de zorlandığı kadar kişiliğini olgunlaştıran önemli süreçler yaşamıştı. İlk kez bu dönemlerde kadın sorunu üzerindeki yoğunlaşmalarını pratik gerçekler üzerinde somutlaştırma ve uygulama imkanı bulmuştu. Kadın hareketinin genel yaşadığı sorunlarla Geşbin'de yüzyüze kalmıştı. Ama amaçtaki netliğinden olmalı, ciddi yöntem sorunları yaşamamıştı. Açık sözlü ve pratik tavır sahibiydi. Eleştiri silahını nerede ve ne zaman kullanacağını bilirdi. İlişkilerdeki kapsayıcılığı, diyalog ve tartışma kültürü sayesinde herkesin saygısını kazanmıştı. En çok zorlandığı şey erkeğin pragmatik yaklaşımlarıydı. Pratikte buna defalarca tanık olmuştu. Kadını irade sahibi bir güç olarak görmeyen erkeğin sıkıştığında çaresiz ve zorunlu kaldığında güçlü bireyleri ön plana çıkarma yaklaşımları yaygındı. Erkeğin pratikte idealindeki kadın, iradesini ortaya koymadan, bunun savaşımını vermeden her söyleneni yapan, kendince hesapsız çalışan kadındı.

Bu ve benzeri durumlar karşısında her zaman Önderliği düşünür, okulda tanık olduğu Önderliğin yaklaşımlarından nasıl yaklaşılması gerektiğini çıkarırdı. İstenilen iradesizlikse çözümde önce kendinde özgür iradeyi açığa çıkarmaktı. Önderliğin “özgür kişiliğinizde ısrar bana bağlılığın en doğru yoludur.” sözünün gereklilikleri iradeyi geliştirmektir. Özgür

irade açığa çıkarıldıkça kişilik özgürlük yolunda bağımsız yürüme gücüne ulaşır. Kendi yolunda bağımsız yürüme gücüne ulaşan kişiliğin sevgisi, bağlılığı anlam kazanır, yücelir.

Karargah sürecinde bu yönlü var olan yoğunlaşmalarını bir sisteme kavuşturma fırsatı bulmuştu. Bir eğitim ortamıydı. Tartışmalar daha yoğundu. her alandan çekilen savaşılar ve komutanlar geride bıraktıkları pratiğin muhasebesini yapıyordu. Pratikte yaşanan çelişkiler, çatışmalar burada sonuca bağlanıyordu. Birkaç ayda olsa bu ortamın yararını gördüğüne inanıyordu.

Bahar düzenlemeleriyle birlikte Xere alanına geçmişti. Xere ,Gare'nin Çıray, Bergare ve Prizden sonra dördüncü alanıdır. Adını alandaki en yüksek tepeden almıştır. Xere tepesi, yada dağ demek daha uygundur, Aslan tepesiyle Bakurman kasabası arasında uzanan bir uçtan bir uca bir gecelik gerilla yürüyüşüyle varılan bir dağdır. Adının aksine susuzluğundan dolayı bir çok arkadaşı Bexere (hayırsız) der. Güneye bakan etekleri Musul ovasına uzanır. Kuzey yamaçları ise küçük dereler tepelerle iç içe yayılarak Müselleka suyuna varır. Her iki yamacında ve tepesinde hiç bir su kaynağı yoktur. Batı ve doğu yamacında bir iki bahar çeşmesi olsada en geç mayıs sonunda hepsi kurur. Dağın güneybatı ucundaki Aslan tepesi peşmergelerin Gare içindeki en uç savunma noktasıdır. Oldukça yayvan tepesi düz bir ormanlıkla kaplıdır. Uzaktan geniş bir yamaç gibi görünsede oldukça girintili çıkıntılı ve engebeldir.

98 baharıyla birlikte Xere'deki gerilla gücü alanda birçok eylem yapmış ancak ciddi bir kazanım elde edememişti. Kimisi sabote olmuş, kimisinde büyük kayıplar vermişlerdi. Dağlık kesimde Aslan tepesi dışında alanı daha fazla genişletme imkanı yoktur. Var olan dağlık kesim iki ucu dışında gerillanın denetimindedir. Son eylemler daha çok dağın ovaya yakın kesimlerinde yapılmıştı. Dağın batı ucunda gerillanın hareketini sınırlandıran tek engel Aslan tepesindeki peşmerge rabiasıdır. Daha önce ikidefa saldırı yapılmış ancak tepe düşürülemediği.

Her iki girişimde de kayıplar verildiği için Önderlik tarafında tepenin ana noktasına saldırı yapılması durdurulmuştu. Tepedeki peşmerge karakoluna gelen yollara dönük eylem yapılmasının daha uygun olduğunu belirtmişti.

Talimata uyulmuştu. Ama bir dönem için böyle yapılsada sonunda tepenin düşürülmesi gerektiği düşüncesini bir çok kişi paylaşıyordu. Çırav ve Xere arasında bir barikat gibi duran bu engelin er veya geç kaldırılması her zaman plan dahilindeydi. Bölge karargah yönetimide son toplantıların ardında 15 Ağustos için Xere ve Çıravdaki gerilla gücünün önüne bu eylemi koymuştu.

İki alandan birer bölük bir araya gelerek eylemi gündemlerine aldıklarında toprağın sıcaktan kavrulduğu zamanlardı. Tek bir yaprağın kıpırdamadığı suların en düşük seviyeye ulaştığı, ağaçsız yerlerin bozkır sarılığına gömüldüğü, gündüz saatlerinde hiç bir canlının hareket etmediği bir sıcaklık kaplamıştı coğrafyayı. Çölün bunaltıcı sıcaklığı sanki bir anda o yemyeşil tepelere baskın yapmıştı.

Hareketli olan gerillaydı yine. İki bölük birleştikten sonra yönetim toplantısıyla genel bir planlama çıkarılmış hazırlıklara başlanılmıştı. Gücün çoğunluğu araziye iyi tanıyordu. Ama daha önceki başarısız girişimler savaşı ve komuta yapısının bir bölümünde karamsarlık geliştirmişti.

Bir kaç defa keşif grupları çıkarılmıştı. Peşmergelerin devriye ve keşif hatları, tuzaklı mayınların ekili olduğu yerler, rabiyanın etrafındaki mevziler, Şile tepesinden gelen araba yolunun dönüş noktaları ve rabiaya giriş yerleri tek tek keşfedilmişti. Buna göre planlama yeniden ele alınıp saldırı, sızma, takviye, savunma ve pusu gruplarının yerleri belirlenmişti. Hazırlıkların son aşaması eylem gruplarında yer alacak arkadaşların düzenlemesiydi.

Karargah komutanlığıda yanında bir grupla birlikte eylem taburuyla hareket etmek üzere bir kaç gün önce alana gelmişti.

Eylemi karargah koordine edecekti. Rabiadan iki saat uzaklıkta çeşme olan uygun bir yerde üslenmişlerdi.

Aynı dönemde bölge YAJK yönetim toplantısı yapılmaktaydı. Xere'den takım komutanı Ruken arkadaş gittiği için birinci manga komutanı olarak yerine Geşbin arkadaş bakıyordu. Takımın eylem düzenlemesinde de Geşbin sorumluydu. Kaç kişinin katılacağı, hangi grupta yer alacağı belirlendikten sonra kendi yerini her zamanki gibi dayatmayla belirlemişti. Tabur yönetimi istemesede bir saldırı kolunun sorumlusu olarak gidecekti.

Eylem grupları 14 Ağustosta noktadan ayrılmıştı. Gruplar noktada kalan arkadaşlarla içtima töreninde tek tek vedalaşmış, öyle yola çıkmışlardı. Tabur olarak eylem yerine yakın üslenmişlerdi. Grupların eylem yerine varması fazla zaman almamıştı.

Durgun bir Ağustos gecesiydi. Yıldızlar alabildiğince parlak, gök en duru maviliğindeydi. Bilenlere H.Hüseyin'in Ağustos şiirini hatırlatan bir hava geceyi ince bir tül gibi sarmıştı.

‘Düşün ki en güzel günlerindeyiz ömrümüzün

Düşün ki en güzel yerindeyiz coğrafyanın’

Ağustos böceklerinin cızırtılı ötüşleri, ateş böceklerinin yanıp sönen ışıkları ve birde eylem heyecanı ile ilerleyen gerillanın ayak sesleri geceye hükmeden gerçeklerdi sadece. Uzaklarda öten baykuş sesinin bir uğursuzluk işareti olabileceğini ancak batıl inançları olanlar farkedebilirdi.

Güneşin sertleştirip esmerleştirdiği tenlerini usulca okşayan ılık rüzgar tüm kaygıları, korkuları büyüdü bir el gibi alıp götürmüştü. Tüm dikkatler patlatılacak ilk merminin sesine kilitlenmişti. Sonrası kıyamet olacaktı. Tetiğe basılmayı bekleyen silahlar hep birden konuşacaklardı.

Eyleme ikna olmadan gelenler zaman ilerledikçe daha da kaygılanmışlardı. Bu eylemin gerçekleşemeyeceğine dair gerekçeleri çoktu. Hazırlıkları yetersiz buluyorlardı. Keşifler

genel hatlar üzerinde yapılmıştı. Mayınlı arazi için tam bir çözüm bulunamamıştı v.s...

Gruplar yerini aldığında karanlık çoktan basmıştı. Kol komutanları sesini kısarak dinledikleri telsizlerden koordineyen gelecek başla talimatının beklentisindeydi. Herşey hesaplanmıştı. Ama bir dakikada olsa erken yada geç hareket etme tüm hesapları boşa çıkarıyordu. Başla talimatıyla harekete geçer geçmez patlayan mayın aslında sonun nasılına işaretti. Grubun hepsi ayağında mayın patlayan arkadaşın etrafına toplanması ikinci şansızlıktı. Yada düzeltilemeyen ikinci hata. İlk patlama sesi peşmergeler içinde bir işaretti. Sesi duyar duymaz tuzaklı mayınların bağlantılı döşendiği ortak kabloyu çekmişlerdi. Sesi duyulamayan tel geceyi inleyen patlama seslerini getirmişti.

Yaralı arkadaşın üzerine toplanan arkadaşlarda bu patlamayla yaralanmıştı. Eylemin kilit gruplarından birisi eylem için kurşun sıkmadan param parça olmuşlardı. Yaralanmayanlar ancak yaralananları eylem yerinden uzaklaştırabilirdi. Geşbin arkadaşta bu grupla birlikte yaralanmıştı.

Eylem sabote olmuştu. Tüm gruplar geri dönecekti. Kendal, Bermal ve Rebaz arkadaşlar eylem yerinde şehit düşmüşlerdi. Bermal ayrı grupta yaralanmıştı. Bulunduğu yer arazinin en kayalık ve uçurumlu tarafıydı. Cenazesi uçuruma yuvarlanmıştı.

Geri çekilirken yenilmiş ordular kadar yalnız ve acılıydılar. Bir süre hızlı adımlarla araziden uzaklaştıktan sonra kıvrıla kıvrıla şikeftiya köyüne kadar inen cadde de yürümeye başlamışlardı. Ayın şavkı eğik başları ve omuzlarıyla onlara daha kasvetli bir hava vermişti. Ağır adımlarla yürüyorlardı. Gece başladığı durgunluktaıdı.

Başarısız eylemler her ordunun tarihinde vardır. Şehadetler vatan savunması yapan her ordunun gerçekliğidir. Ve bunlar tümünden yenilgi anlamına gelmez. Ama üçüncü girişiminde başarısız olmak bir gerilla için kabul edilemezdi. Hataları belliydi. Yanılgılarının, yetersizliklerinin farkındaydılar. Bu

yüzden kimse tek kelime konuşma ihtiyacı duymuyordu. Bir kaç saat önce yaşadıkları heyecan şimdi hatırlanamayacak kadar uzaklaşıp yabancılaşmıştı kendilerine. 14. yıl dönümünde ilk kurşunun başarısına cevap olamamanın acısı altında ezilmiş, sanki küçülmüşlerdi.

Uzak dağlarda, adını bilmedikleri tepelerde, ovalarda bir çok eylemle atılım ruhu selamlanmıştı. Hiç tanımadıkları yoldaşlarının mermi seslerini, zafer çığlıklarını, tilililerini duydukça acıları derinleşmişti. Bu sesleri çoşkuyla selamlayamamanın ağırlığı çökmüştü bedenlerine. Şimdi tek istedikleri yaralı arkadaşların kurtarılmasıydı.

Yarası en ağır olan Geşbin'di. Yarayı yakından görenler ürkmüş, içlerine korku düşmüştü. Yakınında patlayan mayın sonucu barsaklarından, karın bölgesinden yaralanmıştı. Çok kan kaybetmişti. Yarası açık ve geniş olduğu için acil müdahaleyle tümden kapatıp kanamayı durdurmakta epey zorlanmışlardı.

İlk güvenli noktada ameliyat edildi. Vucudunun ameliyata reaksiyonu olumluydu. Kurtarma umutları her keste yeniden canlanmıştı. Ancak bir kaç günden sonra durumu yeniden bozulmaya başlamıştı. Aşırı kan kaybettiği için çok riskli olduğu halde ikinci bir ameliyat daha yapılmıştı. Sağlık malzemelerinin yetersizliğine rağmen ameliyat başarılı geçmişti. Araya bir kaç gün girdikten sonra durumu yine bozulmuştu. Yüksek ateş, yara yerinde akıntı, kızarıklık, şişkinlik, tansiyon düzensizliğiyle kendini gösteren genel bozulmaya üçüncü ameliyatla müdahale edilmişti. İlaç ve serum tedavisi etkili olmamıştı.

Geşbin üç büyük ameliyata rağmen oldukça güçlüydü. İradesi kansızlıkla, iltihapla, hava sıcaklığıyla, tekrarlayan enfeksiyonla bir düşman gibi savaşıyordu. Bu savaşta kilo vermiş, bedeni küçülmüştü. Ama bilinci yerindeydi. Olup bitenlerin muhakemesini yapacak güçteydi. Bazen konuşuyor, espiri bile yapıyordu. Yaşama sevincinden bir şey yitirmemişti. Ruhu dinamik ve umutluydu.

Peş peşe gelen ameliyatlardan dolayı istediği kadar su içirtmemelerine çok kızılıyordu. Fırsat bulsa doyaya içecekti. Ağız kuruluğu, aşırı su ihtiyacı hem havadan kaynaklanıyordu hemde vücudun aşırı kan kaybıyla doğan sıvı ihtiyacı tekrarlayan enfeksiyonun yarattığı yüksek ateşin bir sonucuydu.

Her konuşmasında “merak etmeyin iyileşeceğim ve Botana gideceğim bu sefer, ben bir Botan kızılım”derdi. Ah ozaman nasılda istiyordu ayağa kalkıp saatlerce Botan halayını çekmeyi. Kürdün zamansızlığını dinmeyen bir sızı gibi hissettiren o Botan türküleri eşliğinde Cudi’de halaya durmayı hayal etmişti.

O günleri yaşayacağına inanıyordu. Durmayan iltihap ve kanamasına rağmen iyileşme umudunu diri tutuyordu. Barsaklarında doktorların anlamadıkları bir şey vardı. Görünmeyen yaralar mı vardı? Fark edilmeyen şarepnel parçaları mı kalmıştı içinde? Onlarda bilmiyordu. Barsakları biraz düzelse bir şey kalmayacaktı.

En son ameliyatını Xelate köyünün elma bahçelerinde yapmışlardı. Bir kaç metrelik ameliyat yerinin ilerisinde köylülerden kalma yıkık bir havuz vardı. Bahçede elmanın yanı sıra şeftali, kayısı, erik ağaçları da vardı. Xelate savaşta boşaltılan bir Asuri-Süryani köyüdü. Kim bilir insanları şimdi hangi coğrafyadaydılar.

Bir çiftçinin nasırlı ellerinin ürünü olan bu meyve bahçesinin şimdi genç bir gerillanın yaşamını kurtaracağını kim düşünce bilirdi ki. Yıkık dökük evleriyle, kurumuş bahçeleriyle Xelate’de ilk defa tanık oluyordu. Kurumayan tek bahçe havuzun yanındaki bahçeydi. İki saat uzakta komşu Asuri köyleri vardı. Xelate’de kaldıkları sürece gerekli olan tüm malzemeleri Çemrebotki, Meyroke köylerinden temin etmişlerdi. Taze süt, yoğurt, yufka ekmek, sebze getirirlerdi. Bunaltıcı sıcaktan ve sivri sineklerden birazda olsa kurtulmak için arkadaşlar köyden kolanya ve cibinlikte getirmişlerdi.

Geşbin’in iyileşmesi için gerekli her şey yapıyordu. Ama bir noktadan sonra hep çaresiz kalmayı anlamıyorlardı.

İlerleyen zaman aleyhineydi. Bir an önce Geşbin'in tüm direnişini, doktorların tüm çabalarını boşa çıkaran sorunun tespit edilip ortadan kaldırılması gerekiyordu. Direnci zayıflıyordu. Malzemelerde çok sınırlıydı. Sonunda hastane yönetimi karargah ile durumunu tartışıp Maxmur'a gönderilmesine karar vermişlerdi.

Kararı sessizce karşılamıştı. Yoldaşları sağlığı için böyle uygun görmüşlerse en doğrusudur. Bir itirazı yoktu.

Yol uzundu. İç kanama tehlikesi, güvenlik sorunları, düşman pusuları tehlikesi v.b her olasılık gözden geçirilmişti. Geşbin'i sağlam geçirmek için bir takım ayarlanmıştı.

Önce kavak ağacından gerillanın darbest dediği sedye yapılmıştı. Yaprak ve otlarla doldurulmuş torbalardan yapılan döşek sedyeye yerleştirilmişti. Üstüne battaniye serdikten sonra Geşbin'i yerleştirmişlerdi. Kolundaki serum iğnesini çıkarmamışlardı. Durdukları yerde serumla beslenecek, tedavisi yoldada devam edecekti.

Yeni doğan bir bebeği kundağına yerleştiren bir anne kadar hepsi dikkatlice işini yapıyordu. Son pratiğini geçirdiği Xere'den Maxmur'a gideceklerdi. Ağustosun son günleriydi.

Bir gün bir gecelik yolu yoldaşlarının omuzları üzerinde iki günde geçirmişti. Peşmerge köyleri arasında, makaraların yanında sessizce yakalanmadan geçmişlerdi. Kampa ulaşmaya birkaç saatleri kalmıştı. KDP ile Irak hükümeti arasındaki sınır üzerinde Saddam'ın askerleri tarafında yaklanana kadar her şey yolunda gitmişti. Aynı hatta geçmiştede bir çok grup geçiş yapmıştı. O zamana kadar böyle bir durum hiç yaşanmamıştı.

Yola çıkarken hesaplanmayan tek olasılıktı. Askerler bir yandan bir şey yapmayacaklarını söylüyorlardı. Ama yaralı olduğunu bildikleri halde alı koymaya devam ediyorlardı.

İki günlük yol hesabıyla ayarlanan ilaçlar bitmişti. Yarası yeniden iltihaplanmıştı. Günlük pansumana ihtiyacı vardı. Barsaklarından dolayı ağızdan beslenemiyordu. Ama serumuda

kalmamıştı. Aşırı sıcaklar su ihtiyacını daha da çoğaltıyordu. Ama ellerinde bir parça dahi sağlık malzemesi kalmamıştı.

Bedeni iyice ufalmıştı. Değişmeyen tek şey kara gözlerindeki ışıltıydı. Konuşamıyordu artık. Bütün belirtiler durumunun dahada kötüleştiğini gösteriyordu. Sahranın sıcaklığı gittikçe bunaltıcı olmaya başlamıştı.

Yaptıklarıyla yapamadıklarıyla, keşkeleriyle, olsun be! dediği anlarla, yaşasın diye haykırdığı zamanları, suskun kaldığı gerçekleriyle yaşamını düşünmüştü hep. Yolculuğunun mihenk taşlarını, belleğinde silinmeyen izler bırakan durakları birbir aklından geçirmişti. Her anımsama yüzündeki mimikleriyle bir şifreye dönüşmüştü. Yüzüne yayılan ani tebessüm hangi zamana işaret etti? Yada öte zamanlara kayan bakışlarının ardında yavaş yavaş inen göz kapakları hangi anıyı onaylamıştı? Ya hafif eğdiği başıyla duyduğu acıya rağmen bir çocuk masumluğunda uyuma istemi. Belli ki büyütme istediği düşleri vardı. Eski zamanlardan yükleyip öte zamanlara taşıdığı hayalleri barındıran düşleri. Bekleyişinin bir adı yoktu. Ama beklemekten başka bir şeyide yoktu. Sessizce uzandığı yerde soylu bir edaya sahipti.

Bir sınır üzerinde iki gündür bekletilmekteydi. Nereye aitti bilmiyordu yada kime yabancıydı? Oda belirsizdi. Geşbin Irak vatandaşı olan bir Kürttü. Ama her hangi bir Irak vatandaşı gibi ait olduğu devletin hiç bir olanağından yararlanmamıştı şimdiye kadar. Sayısız çatışma, baskın, pusu görmüştü. Ama yinede vatandaşı olduğu devlete karşı tek bir saldırıda bulunmamış, zerre kadar zarar vermemişti. Buna rağmen en zor anında sahiplenilmemişti. Ortada beklenen bir şey olmadığı halde ısrarla tutulmak dokunmuştu. Kötü bir politika, ahlaksız bir yaklaşım diye içinde geçirmişti. Ne alıyorlardı, nede veriyorlardı. Bir şey istemiyordu artık. Gölge etme başka ihsan istemem diyen filozof gibi. Ama burada anlayacak bir muhatap yoktu ortada.

Geşbin iki gün tutuklu kaldığı Irak askerlerinin elinde biraz pasuman malzemesi ve bir kaç serum olmadığı için kan kaybı ve enfeksiyondan şehit düştü. Ömrünün son günlerinde en büyük öfkesi yine sınırlaraydı. Sınırlara yakınlığı uğursuzluk belleyecekti artık. En büyük acıları sınırlarda çekmişti. Çember içinde çember gibiydi Ortadoğu sınırları. Hepsini anlamsız bulmuştu. Hepsi acı vermekten başka bir şeye yaramıyordu. Ait olduğu devletin iç sınırı bir duvar gibi dikilmişti karşısına. Ve yaşamına mal olmuştu. Ölüm kaynağıydı her sınır.

Şehit düştükten sonra Irak askerleri kontrol noktalarına yakın bir yerde cenazesini gömmüşlerdi. Daha sonra parti müdahale ederek cenazesinin Maxmur halkına teslim edilmesini sağlamıştı.

Maxmur halkı yüzünü görmedikleri bu genç gerillayı yediden yetmiş yediye ayağa kalkarak karşılamıştı. Yarınları için yaşamını yitiren bu kadın gerillayı sevgiyle bağlarına basmışlardı. Daha sonra arkadaşlar resimlerini çoğaltıp dağıtınca yüzünü tanımışlardı. Ve yeni doğan kız çocuklarına Geşbin adını verdiler.

Geşbin, hepsi Kuzey'den göç ettirilen mültecilerin omuzlarında yeniden toprağa verilmişti. Ömründe belki ilk defa adının anlamına kavuşmuştu.

Geşbin 'mutlu'ydu artık. Şehadeti sayısız benzeri gibi zamansız ve acıydı. Ama savaşıarak, mücadele istemini bir an bile yitirmeden şehit düşmüştü. Ardında kırgın tek bir yürek bırakmadan, tüm sevdiklerinin, tüm yoldaşlarının sevgi dolu bakışları arasında ayrılmıştı.

Hep bir şeylere yetişme istemiyle yaşamıştı. Hep bir şeyleri tamamlama telaşındaydı. Hep yarım kalmışlıklardan korkmuştu. Ve hep yarım kalmıştı attığı adımlar. Büyüyecek çok zamanı vardı. Büyütecek nice güzel hayallere sahipti. Her şehadette yetersizlikler çeşit çeşittir ve çoğunlukla şehidin son anında ki bir duyarsızlığı, umarsızlığı, yada yıllarca biriktirdiği bazı eksiklikleri neden olmuştur. Ama Geşbin öyle değildi.

Kusursuzdu ve savaşın vahşetine göğüs gerecek dirence sahipti. Kendisinden bağımsız, kendisine rağmen yaşanan yetersizlikler sonucu şehit düşmüştü.

Sınırların gizli düşmanlığına mı yenilmişti? Yoksa sınırsızlık içinde ödenmesi gereken bir bedel miydi? Kimbilir! Belkide hiç biri ve sadece koca bir şansızlıktı her şey.

Şehitlerin ilan edilmesi bir gelenektir PKK’de. Şehide bağlılığın, şehit ailesine saygının bir gereğidir. Şehit ailesine, akrabalarına toplu olarak partili kişiler tarafından resmi açıklama yapılır. Ve parti adına taziyeye gidilir.

Aynı gelenek Geşbin içinde tekrarlanmıştı. Şehadeti ailesine ve halka ilan edildiği gün bir dönem çalıştığı Süleymaniye’deki kadın derneğine büyük bir resmi asılmıştı. Dernek çalışmalarındayken yoldaşlarıyla birlikte çektirmişti. Çalışırken her baktığında bağlılık yeminini tekrarladığı ölümsüzleşenlerin köşesinin daimi bir üyesiydi artık.

Ailesi adına törene annesi gelmişti. Acılar onuda eritmişti. Karalar giyinmişti. Adetten değil, yıllardır acıdan başka yüzünü görmediği hayata karşı kırgınlığındandı böyle giyinişi. Hep kırgın ve acılıydı. Bakışları kendinden önce hayattan kopmuş gibi fersiz ve durgundu. Ağlamamıştı. Her anne gibi ağıtlar yakmamıştı. Belli ki acısını hafifletmek istemiyordu. Hafiflettikçe alışılırdı. Bir ömrü böyle geçirsede alışmak istemiyordu acılara. Alışmayacaktı.

Arkadaşlar cenazeyi Maxmur’dan Ranya’ya getirmek için girişimlerde bulunmuşlardı. Ama getirememişlerdi. Bürokratik engeller vardı arada. Ana bu çabayı takdir etmişti. Ama bunun çok gerekli olmadığınıda belirtmiş “Ne fark eder! Orda kalsın, orasıda Kürdistan. Zaten hangimiz doğduğumuz yerdeyiz ki?” diyerek bunun önemli olmadığını söylemişti. Sözünde sitem yoktu. Bir ananın bütün olgunluğuna sahipti.

Geşbin kendisi gibi doğduğu yerlerden kopan, kopartılan halkının arasındaydı yine. Kalbinin diğer yarısına kavuşmuştu

adeta. Hep yok sayılan yarısı Şimdi elindeydi. Parçaları birleşmişti, artık kırık değildi.

Annesi daha sonra Ranya'ya geri dönmüştü. Geşbin katıldıktan sonra gördükleri baskılar dahada artmıştı. Baskılar yoĐunlaŐınca Hiran'dan Ranya'ya gç etmişlerdi. Babası Ranya'da ölmüŐtü. Yıllar geçtikçe daha da yoksullaŐmıŐlardı. Babası ölünce çalışmalarda olan abisi ailesine geri dönmek zorunda kalmıştı. Birilerinin kalan aile üyelerine bakması gerekiyordu. Geşbin Şehit düşmeden önce öğrenmişti abisinin döndüğünü ama ne olursa olsun aktif mücadeleden kopuŐunu af etmemişti. Mücadeleyi onunla tanımıŐ, onun getirdiği kitaplarla yakınlaŐmıŐ ve netleŐmiŐti. Geşbin'in gözünde o zamanlar abisi en iyi partiliydi. Gidişini Ğrenmesi onda terkedilmiŐ duygusu geliştirmişti. Birlikte yürüdükleri yolda onu hep öncüsü bellemişti. Ama Şimdi yoktu. Sınır zerindeki bekleyiŐte canlanan anılarından biride abisiyle bir anda geçirdiği günlerdi. Hayatında ki mutlu bir kaç kesitten biriydi oğnler.

İklim, takvim hesabıyla mevsim dönümünün ilk hazırlığındaydı. Ama dağlar aynı yeŐillikteydi hala. Havalar aynı sıcaklıkta. Toprak kuru ve yakıcıydı. İlk yağmur damllarına daha çok vardı. Hayat yoĐunlaŐarak zamanı tüketiyordu. Zaman hızlanarak sürüklüyordu insanları. Kahramanlık çadında değildik ama ihanetler çĞaldıkça kahramanlar büyüyordu. Ve ana topraklar yeni efsanelerle günü kucaklıyordu.

AĞustos hikayesinin ilk kıvılcımı, bilincimi harekete geçirdiği ağstosta başlayıp ağstosta bitti. Ama son sözünü 1 Eylül'e saklamıŐtı. Gerillanın daĐlaŐan yürek atışlarıyla barıŐı selamlamak içindi. Geşbin'de öyle yapmıştı. Son nefesini barış gününe saklamıŐtı. Bir Eylül, AĞustos hikayesinin özlenen çadırsıydı. Geşbin son savaşını barıŐın doğuşu için vermişti. Son nefesteki umut, son sözdeki kararlılık, yıllar sonra yazılan bu hikayenin sırrı.

Hainleri ve işbirlikçileri çıksa da bu çabalara candan katılanlarını unutmak asla mümkün değildir. Hele şehitleri, bu toprakların ve halklarımızın en kutsal azizeleri olarak her zaman anılacaklardır. Onlar gerçek birer yiğit tanrıça durumundadırlar. Öz sunulmuştur. Yoldaşlıkta, özgür yaşamda, tanrıça dininde ve aşka saygısı olanlarda değerli şehitlerinin de kanıtladığı gibi bu özün ölümsüzlük kazandığına kölelikten aşağılık kokan kadın ve kirli egemen erkekten intikamın aldığına ve zafere dek daha da almaya devam edeceğine ve başarılı olacaklarına dair umut ve dileklerimi de ve bu vesileyle belirtmeliyim.